

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

ZINTEGROWANA STRATEGIA ROZWOJU EŁCKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO NA LATA 2014 – 2025

„PRZYGOTOWANIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH DLA EŁCKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2007-2013 („Konkurs dotacji na działania wspierające jednostki
samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych”,
ogłoszony przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego)

Marzec 2015 r.

Zintegrowana strategia rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014 – 2025

Zamawiający (Beneficjent):

Miasto Ełk
ul. Marsz. J. Piłsudskiego 4, 19-300 Ełk
tel.: 87 73 26 200, fax: 87 73 26 230, www.elk.pl

Partnerzy:

Gmina Ełk, ul. Armii Krajowej 3, 19-300 Ełk; www.elk.gmina.pl
Gmina Kalinowo, ul. Mazurska 11, 19-314 Kalinowo; www.kalinowo.pl
Gmina Prostki, ul. 1 Maja 44b, 19-335 Prostki; www.prostki.pl
Gmina Stare Juchy, Plac 500-lecia 4, 19-330 Stare Juchy; www.stare-juchy.pl
Powiat Ełcki, ul. Marsz. J. Piłsudskiego 4, 19-300 Ełk; www.powiat.elk.pl

Dokument przygotowany przez konsorcjum wykonawców:

- Instytut Transferu Wiedzy i Innowacji Sp. z o.o., www.itwi.pl,
- Centrum Wspierania Rozwoju Gospodarczego i Społecznego,
- Ekoinwestycje Sp. z o.o.

Autorzy:

mgr Norbert Brzostowski
dr Ewa Glińska
mgr inż. Agnieszka Kasperowicz
dr Ewa Krot
mgr inż. Katarzyna Poskrobko
dr Bogumiła Powichrowska
dr Edyta Sidorczuk-Pietraszko
mgr inż. Barbara Wacław

Opracowanie Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025 w ramach projektu „Przygotowanie dokumentów strategicznych dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego”. Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013 („Konkurs dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych”, ogłoszony przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego).

Zawartość

Wstęp	5
1. Określenie zewnętrznych uwarunkowań strategii	6
2. Opis spójności z regionalnymi, krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi	13
3. Opis delimitacji Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego	22
4. Diagnoza Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego	26
4.1. Uwagi metodologiczne	26
4.2. Rozwój zasobów ludzkich i społeczeństwo	26
4.3. Gospodarka i innowacje.....	34
4.4. Infrastruktura	43
4.5. Zrównoważony transport publiczny	47
4.6. Turystyka i sport	51
4.7. Zróżnicowanie przestrzenne	57
4.8. Środowisko przyrodnicze i efektywność energetyczna	61
4.9. Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwo.....	78
4.10. Zdegradowane obszary Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego	85
4.11. Dostęp i jakość usług publicznych.....	90
4.12. Analiza SWOT.....	102
4.13. Zagadnienia gospodarki niskoemisyjnej	114
5. Obszary interwencji.....	125
6. Wizja, misja, cele strategiczne	128
7. Komponent Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych i Zintegrowanych Przedsięwzięć Terytorialnych.....	133
8. Plan operacyjny.....	169
9. Plan finansowy	206
10. System zarządzania realizacją strategii	208
11. Analiza oddziaływania na środowisko	216
12. Konsultacje społeczne	220
Załącznik 1.....	222
Załącznik 2.....	231
Spis tabel	273
Spis rysunków	276

Lista osób zaangażowanych w realizację Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025

Tomasz Andrukiewicz	Marta Omalecka
Artur Urbański	Piotr Omalecki
Kamil Buksa	Maria Ostrowska
Andrzej Bezdziecki	Maria Ozmian
Ewa Jurkowska-Kawałko	Elżbieta Pawłowska
Danuta Bednarz	Helena Penkiewicz
Halina Bender	Agnieszka Pietrowicz
Aneta Bryłowska	Irena Podlecka
Andrzej Ciechanowicz	Ewa Próchnicka
Marcin Czajkowski	Zofia Puza
Barbara Danilewicz	Ewa Rak
Urszula Dobrowolska	Marcin Radziłowicz
Ryszard Dietczyk	Andrzej Rejrat
Dorota Dziurdzikowska	Barbara Romaniuk
Jarosław Franczuk	Izabela Ryszkiewicz
Roman Gorczyca	Renata Samełko
Paweł Górski	Anna Sawicka
Olga Hańczyc	Grzegorz Sawicki
Marta Herbszt	Andrzej Semeńczuk
Magdalena Kaczorowska-Dołowy	Marta Słuchocka
Mateusz Karaś	Tomasz Sokół
Beata Klaus-Gramacka	Matylda Stasiłowicz
Mariusz Klepacki	Monika Szczepanik
Zdzisław Kobierecki	Tomasz Szymański
Magda Kołodziej	Elżbieta Topolska
Karol Kozłowski	Agnieszka Truszkowska
Robert Kozłowski	Michał Tyszkiewicz
Wojciech Kozuchowski	Aneta Wawer
Lucyna Kruszyńska	Anna Wielgat
Mirosław Kwapisz	Paweł Wilk
Andrzej Lemieszonok	Robert Wnorowski
Agnieszka Łempicka	Grzegorz Wojnowski
Zdzisława Mieruńska	Agnieszka Zielazna
Anna Miklaszewska	Hanna Zielińska
Monika Mużyło	Justyna Zielińska
Monika Niedzielewska	Sławomir Zieliński
Marcin Niedźwiecki	
Edyta Nagolska	
Roman Nowakowski	

Wstęp

W nowym okresie programowania polityki regionalnej wdrażanej w Polsce zwrócono szczególną uwagę na wspieranie rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych. Realizacja polityki rozwoju wymaga identyfikacji wyodrębnionych terytorialnie obszarów, które charakteryzują się powiązaniami w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej oraz opracowania dla nich stosownych strategii rozwoju.

Liczne analizy i badania wykazały, że Miasto Ełk ma duże znaczenie w zakresie świadczonych usług w regionie i jest ważnym ośrodkiem koncentrującym funkcje gospodarczo-społeczne. Razem z Gminą Wiejską Ełk stanowią jedno z centrów rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego – tak zwany Ośrodek Subregionalny Ełk. Rdzeniem tego obszaru jest Miasto Ełk, a otaczająca je Gmina Wiejska Ełk stanowi bezpośrednią strefę rozwoju Miasta Ełk. Obszar Miasta i Gminy Ełk ze względu na silne powiązania jest określany jako Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Ełk (MOF Ełk).

Oddziaływanie przestrzenne Miasta Ełk, ze względu na liczne usługi realizowane przez ośrodek oraz naturalny potencjał gospodarczy jest jednak dużo szersze. Na podstawie analiz i badań określono zakres przestrzenny tego oddziaływania, który pokrywa się z obszarem Powiatu Ełckiego i nosi nazwę Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego (EOF). W skład EOF wchodzi: Miasto Ełk i Gminy Wiejskie: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy.

Powiązania w ramach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego nie są tak silne jak w obrębie MOF Ełk, jednak na tyle istotne, że ich analiza i wspólne planowanie zintegrowanych przedsięwzięć na tym terenie może być ważnym impulsem rozwojowym całego obszaru. Dlatego też istnieje konieczność opracowania strategii i planów rozwojowych dla wszystkich gmin wchodzących w skład MOF Ełk oraz EOF.

Strategia rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do 2025 roku (zwana *Strategią MOF*) jest oddzielnym dokumentem i określa podstawowe kierunki rozwoju dla ośrodka subregionalnego, natomiast *Zintegrowana strategia rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* (niniejszy dokument, zwana ZSR EOF) określa kierunki rozwoju dla całego obszaru EOF.

Dokument zawiera:

- opis zewnętrznych uwarunkowań związanych z polityką rozwoju regionalnego,
- wyniki delimitacji obszarów funkcjonalnych i analizę powiązań w ramach MOF Ełk i EOF,
- diagnozę i analizę SWOT obszaru EOF w dziesięciu sferach: rozwój zasobów ludzkich i społeczeństwo, gospodarka i innowacje, infrastruktura, rozwój transportu publicznego, turystyka i sport, zróżnicowanie przestrzenne, środowisko i efektywność energetyczna, rolnictwo i obszary wiejskie, obszary zdegradowane, usługi społeczne,
- określenie obszarów interwencji dla EOF,
- wizję, misję i cele strategiczne EOF,
- plan operacyjny w postaci celów operacyjnych i przypisanych do nich planowanych przedsięwzięć,
- charakterystykę planowanych przedsięwzięć zintegrowanych (zarówno dotyczących MOF Ełk, jak i EOF),
- plan finansowy rozumiany jako środki niezbędne do realizacji poszczególnych celów operacyjnych i strategicznych,
- system zarządzania realizacją strategii wraz z określeniem wskaźników monitoringu,

Dokument zawiera także analizę oddziaływania planowanych zadań na środowisko.

1. Określenie zewnętrznych uwarunkowań strategii

Unia Europejska w strategii *Europa 2020* nakreśliła priorytety rozwojowe do roku 2020. Obejmują one: rozwój inteligentny (oparty na wiedzy i innowacjach), zrównoważony (promujący gospodarkę zieloną, oszczędzającą zasoby) i sprzyjający włączeniu społecznemu (zapewniający wysoką spójność społeczną i terytorialną, zapewniający wysoki poziom zatrudnienia)¹. W większym stopniu niż to było w przeszłości, wyzwania UE na okres programowania 2014–2020 są formułowane w odniesieniu do uwarunkowań globalnych (wahania koniunktury, globalizacja, klimat, demografia, energia), a w mniejszym do uwarunkowań o charakterze wewnętrznym (budowa wspólnego rynku, nierówności rozwojowe)².

Kluczowe znaczenie dla kształtu interwencji Unii Europejskiej w procesy rozwoju regionalnego w latach 2014–2020 ma rozporządzenie ogólne Komisji Europejskiej z 2011 roku³. Zamieszczono w nim propozycje koncentracji tematycznej kierunków interwencji. Konkretnie zaś zawarto w nim 11 priorytetów tematycznych⁴:

1. Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji.
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania oraz jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych.
3. Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego i rybołówstwa.
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem.
6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów.
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie wąskich gardeł w podstawowej infrastrukturze sieciowej.
8. Promowanie zatrudnienia i wspieranie mobilności siły roboczej.
9. Promowanie integracji społecznej i zwalczanie bezrobocia.
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności oraz uczenie się przez całe życie.
11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i sprawnej administracji publicznej.

Taka koncentracja tematyczna ma przeciwdziałać rozpraszaniu środków europejskiej polityki spójności na mniej istotne kierunki, co dotychczas w wielu przypadkach nie pozwalało na uzyskanie niezbędnej masy krytycznej podejmowanej interwencji.

Nowy paradygmat polityki rozwoju regionalnego UE kładzie nacisk na zintegrowane przedsięwzięcia rozwojowe mające służyć wzrostowi konkurencyjności i wyrównywaniu różnic pomiędzy obszarami (tabela 1). Zintegrowane podejście do rozwoju obszarów oznacza, że ujęcie sektorowe lub jednowymiarowe zastępowane jest podejściem poprzecznym, łączącym różne obszary polityk. Różnica

¹ *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komunikat Komisji Europejskiej, Bruksela 2010, www.eur-lex.europa.eu [09.03.2014].

² Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030, www.mir.gov.pl [09.03.2014].

³ J. Szlachta, *Europejski wymiar polityki miejskiej w Polsce*, w: *Badanie miejskie i regionalne*, red. F. Kuźnik, KPZK PAN, Warszawa 2013, s. 30–31.

⁴ J. Szlachta, *Europejski wymiar polityki miejskiej w Polsce*, w: *Badanie miejskie i regionalne*, red. F. Kuźnik, KPZK PAN, Warszawa 2013, s. 30, za: European Commission, Regulation of the European Parliament and of the Council on Laying Down General Provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund, the European Agricultural Fund for Rural Development and the European Maritime and Fisheries Fund Covered by the Common Strategic Framework and Laying Down General Provisions on The European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and Repealing Regulation (EC), No 1083/2006, SEC (2011)1141, SEC(2011)1042, Brussels, 6.10.2011, COM (2011)615, final.

w stosunku do starego paradygmatu polega na tym, że w obecnym okresie programowania istnieje konieczność precyzyjnego wskazywania czynników konkurencyjności określonych terytoriów, w stosunku do których będą stosowane specjalne działania „wyrównawcze”, dostosowane do ich potencjałów endogenicznych. Dzięki temu szczególną rolę w realizacji przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój regionalny będą odgrywać nie tradycyjne jednostki terytorialne, pokrywające się z granicami administracyjnymi, ale tak zwane jednostki funkcjonalne, obejmujące różne typy terytoriów powiązanych ze sobą rozmaitymi zależnościami. Oznacza to konieczność zróżnicowanego podejścia do poszczególnych obszarów. Aktorami odpowiedzialnymi za rozwój regionalny w UE w nowym okresie programowania mają stać się wszystkie szczeble administracji publicznej, a także organizacje społeczne i biznesowe.

Jak wynika z opisanego powyżej nowego paradygmatu polityki rozwoju regionalnego, uwaga Komisji Europejskiej w latach 2014–2020 w dużym stopniu będzie zwrócona na rozbudowanie wymiaru terytorialnego, w tym także miejskiego. Dostrzeżono bowiem, że to właśnie miasta są głównymi centrami biznesu i przedsiębiorczości, badań i innowacyjności, edukacji i szkoleń oraz włączenia społecznego i interakcji kulturalnych i że mogą wnieść ważny wkład w osiągnięcie celów strategii *Europa 2020*⁵.

Jak podkreśla J. Szlachta, przewartościowanie na rzecz interwencji ukierunkowanej na miasta w polityce Unii Europejskiej, wynika między innymi z koncentracji około 2/3 ludności, a także produktu krajowego brutto UE właśnie na obszarach miejskich⁶.

Kluczowe wyzwania i rekomendacje dla miast europejskich związane z okresem 2014–2020, mające na celu zapewnienie im zrównoważonego wzrostu, zawarte są w Deklaracji z Toledo z 2010 roku, a także w Komunikacie z Budapesztu z 2011 roku⁷. Zgodnie z zapisami Deklaracji z Toledo strategię i działania w miastach muszą obejmować całą złożoność zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, z równoczesnym uwzględnieniem kilku wymiarów, czyli gospodarczego, społecznego, kulturowego i środowiskowego. Planowanie rozwoju miast powinno mieć charakter zintegrowany, zarówno na płaszczyźnie czasu – planowanie o charakterze krótko/średnio/ długoterminowym – przy czym sugeruje się planowanie strategiczne, uwzględniające budowanie długoterminowych scenariuszy, a także na płaszczyźnie przestrzeni – co oznacza wdrażanie wizji miasta na poziomie funkcjonalnym, koordynującym polityki sektorowe i lokalne.

Komunikat Budapesztański także podkreśla wagę zintegrowanych strategii zarządzania miastem. Akcentuje potrzebę planowania strategicznego, uwzględniającego partnerstwo miejsko-wiejskie i podejście terytorialne do obszarów zdegradowanych⁸.

⁵ *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komunikat Komisji Europejskiej, Bruksela 2010, www.eur-lex.europa.eu [09.03.2014].

⁶ J. Szlachta, *Europejski wymiar polityki miejskiej w Polsce*, w: *Badanie miejskie i regionalne*, red. F. Kuźnik, KPZK PAN, Warszawa 2013, s. 31.

⁷ Z. Strzelecki, *Rozwój regionalny po 2013 roku a obszary miejskie i wiejskie*, w: *Perspektywy rozwoju regionalnego Polski w okresie programowania po 2013 roku*, cz. I, red. A. Harańczyk, KPZK PAN, Warszawa 2011, s. 193-195. Warto nadmienić, że brak formalnych uprawnień UE w zakresie prowadzenia polityk miejskich powoduje, że kwestie związane z rozwojem miast są przedmiotem współpracy międzyrządowej państw członkowskich. Jej rezultatem są zawierane porozumienia i deklaracje, wśród których warto wymienić: Kartę Lipską na temat zrównoważonych miast europejskich z 2007 roku, Deklaracja z Marsylii z 2008 roku, Deklaracja z Toledo z 2010 roku dotyczące zintegrowanej rewitalizacji obszarów miejskich, a także wspomniany w tekście Komunikat Budapesztański z 2011 roku.

⁸ Z. Strzelecki, *Rozwój regionalny po 2013 roku a obszary miejskie i wiejskie*, w: *Perspektywy rozwoju regionalnego Polski w okresie programowania po 2013 roku*, cz. I, red. A. Harańczyk, KPZK PAN, Warszawa 2011, s. 194-195.

Tabela 1. Stary i nowy paradygmat polityki regionalnej Unii Europejskiej

<i>Elementy strategii</i>	<i>Stary paradygmat – podejście rozwojowe</i>	<i>Nowy paradygmat – zintegrowane przedsięwzięcia rozwojowe</i>
Cele	Konkurencyjność	
	Wskazywanie wielu czynników konkurencyjności, w efekcie nakładanie się różnorodnych nieskoordynowanych działań.	Precyzyjne określenia czynników konkurencyjności i strategicznie wybierane kierunki jej poprawiania. Wielosektorowe podejście ukierunkowane terytorialnie.
	Wyrównywanie	
	Duży nacisk na działania wyrównawcze, jednak efekt przeciwny do zamierzonego – pogłębianie się zróżnicowań, rozpraszanie środków.	Specjalne działania „wyrównawcze” dostosowane do potencjałów danych terytoriów, istotne dla całego kraju, skoncentrowane na wybranych obszarach, dla odkrywania i wykorzystania ich potencjałów, pozwalające osiągnąć „masę krytyczną” niezbędną do dalszego rozwoju.
Narzędzia	Subsydia i pomoc publiczna.	Zintegrowane instrumenty „miękkie” i „twarde”, otoczenie biznesowe, kapitał społeczny, siecowanie, lepsza koordynacja.
Wymiar terytorialny	Regiony traktowane homogenicznie – bez uwzględnienia ich różnorodności. Słabo uwzględniony wymiar terytorialny, prymat podejścia sektorowego (tzw. „algorytm biedy”).	Podejście terytorialne we wszystkich działaniach rozwojowych (dostrzeganie różnorodności, silna koordynacja, zarządzanie wielopoziomowe). Zintegrowane programy dedykowane obszarom strategicznej interwencji.
Jednostki terytorialne	Jednostki administracyjne. Brak uwzględnienia relacji miasto-wieś w instrumentach polityki, obszary wiejskie postrzegane jednakowo w całym kraju.	Jednostki funkcjonalne. Zróżnicowane podejście do różnych typów terytoriów. Polityka dostosowana do miejsc z uwzględnieniem zależności obszarów generujących wzrost, obszarów powiązanych funkcjonalnie i obszarów peryferyjnych.
Aktorzy	Rząd i samorząd województwa.	Wszystkie szczeble administracji publicznej, aktorzy społeczni i przedstawiciele biznesu.

Źródło: *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*, www.mir.gov.pl [09.03.2014].

Wytyczne w zakresie rozwoju obszarów miejskich UE na lata 2014–2020 zostały zawarte w dokumencie pt. *Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich*, w którym zapisano, że (...) sukces w rozwoju obszarów miejskich można osiągnąć poprzez podejście zintegrowane. Ponadto, niezbędny jest rozwój silnego partnerstwa między obywatelami, społeczeństwem obywatelskim, lokalną gospodarką i różnymi szczeblami rządowymi (...) Jest to szczególnie ważne w obecnym czasie z uwagi na poważny charakter wyzwań, przed jakimi stoją miasta Europy (zmiany demograficzne, konsekwencje stagnacji gospodarczej w zakresie tworzenia miejsc pracy i postępu społecznego, a także oddziaływanie zmiany klimatu)⁹.

⁹ *Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich*, Bruksela, 2012, arkusz informacyjny, Komisja Europejska, www.ec.europa.eu [10.03.2014].

W projekcie regulacji prawnych europejskiej polityki spójności na lata 2014–2020 jako operacjonalizację wymiaru terytorialnego zaproponowano zestaw nowych instrumentów, dotyczących polityki miejskiej i rozwoju lokalnego, obejmujących między innymi¹⁰:

- *zintegrowane strategie inwestycyjne o bardziej strategicznym i całościowym podejściu* – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) ma wspierać rozwój obszarów miejskich poprzez zintegrowane strategie, ukierunkowane na gospodarcze, środowiskowe, klimatyczne i społeczne wyzwania obszarów miejskich; w poszczególnych miastach EFRR ma tworzyć synergię z Europejskim Funduszem Społecznym (EFS) w celu wspierania środków związanych z zatrudnieniem, edukacją, włączeniem społecznym i możliwościami instytucjonalnymi, zaplanowanych i wdrażanych w ramach zintegrowanej strategii;
- *kierunkowe finansowanie zintegrowanych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich*: co najmniej 5 % środków z EFRR przyznanych każdemu państwu członkowskiemu należy zainwestować w zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w postaci zintegrowanych inwestycji terytorialnych, a zarządzanie nimi i ich wdrażanie należy powierzyć miastom;
- *udoskonalone narzędzia do realizacji zintegrowanych działań*; dla miast szczególnie przydatnym narzędziem mogą być Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), które pozwalają na zintegrowane podejście do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, finansowanych w ramach różnych funduszy i różnych programów operacyjnych na obszarze danego terytorium;
- *więcej możliwości rozwiązywania problemów miejskich, objętych priorytetami inwestycyjnymi* – cztery cele spośród jedenastu rozpisywane są na priorytety inwestycyjne specyficzne dla obszarów miejskich. Są to: strategie niskoemisyjne dla obszarów miejskich, poprawa środowiska miejskiego, zrównoważony transport, a także promowanie włączenia społecznego przez wspieranie rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich. Priorytety te powinny być uwzględnione w strategiach rozwoju poszczególnych miast.

Uwzględniając powyższe założenia polityki unijnej, również krajowe dokumenty strategiczne, takie jak: *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030* (KPZK 2030) oraz *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020* (KSRR 2010–2020) w systemie zarządzania rozwojem Polski przyjmują koncepcję opartą o podejście ukierunkowane terytorialnie. Planowanie rozwoju poszczególnych terytoriów ma się odbywać poprzez pryzmat ich granic funkcjonalnych. Pozwala to na większą efektywność działań i skuteczniejszy dobór narzędzi polityki regionalnej¹¹.

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 wyróżnia typy obszarów funkcjonalnych, w tym także miejskich obszarów funkcjonalnych. Dokument ten definiuje obszar funkcjonalny jako „zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju”. Miejski obszar funkcjonalny, zgodnie z KPZK 2030, rozumiany jest jako układ osadniczy, ciągły przestrzennie, złożony z odrębnych administracyjnie jednostek. Obejmuje on zwarty obszar miejski i powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną. Miejskie obszary funkcjonalne tworzone są przez ośrodek centralny (główne miasto – rdzeń) oraz przez otaczającą go, powiązaną z nim funkcjonalnie i przestrzennie strefę zewnętrzną. Odznaczają się one znaczną siłą wewnętrznych powiązań pomiędzy miastem rdzeniowym a jego obszarem funkcjonalnym, wyrażających się przede wszystkim w dojazdach do pracy, intensywnym zagospodarowaniem, dużym przepływem towarów i usług o zróżnicowanym charakterze,

¹⁰ *Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich*, Bruksela, 2012, arkusz informacyjny, Komisja Europejska, www.ec.europa.eu [10.03.2014], s. 31-33.

¹¹ *Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego*, EU-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

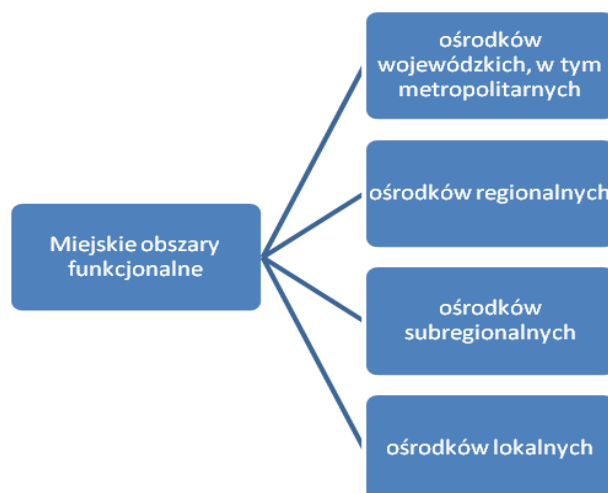
wzajemnym powiązaniem rynku pracy i mieszkaniowego, infrastruktury technicznej oraz struktur przyrodniczych¹².

KPZK 2030 wyróżnia cztery rodzaje miejskich obszarów funkcjonalnych: ośrodków wojewódzkich, w tym metropolitarnych, ośrodków regionalnych, ośrodków subregionalnych, a także ośrodków lokalnych.

Do wyzwań, z którymi muszą sobie poradzić polskie miasta i ich obszary funkcjonalne w perspektywie lat 2014–2020, należą między innymi¹³:

1. Wykorzystanie potencjału obszarów miejskich w procesach rozwoju regionalnego na obszarach problemowych o znaczeniu krajowym.
2. Przeciwdziałanie degradacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej obszarów zurbanizowanych.
3. Poprawa ładu przestrzennego na obszarach miejskich i powstrzymanie żywiołowej suburbanizacji.
4. Poprawa jakości zarządzania i współpracy na obszarach miejskich, w tym na obszarach funkcjonalnych miast.
5. Wyzwania horyzontalne, które w specyficzny sposób ujawniają się w miastach.
6. Polityka transportowa, w tym transport publiczny na obszarach miejskich.
7. Stały monitoring zjawisk społeczno-przestrzennych na obszarach zurbanizowanych.

Rysunek 1. Klasyfikacja miejskich obszarów funkcjonalnych według KPZK 2030

Źródło: Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030, www.mrr.gov.pl [09.03.2014].

Celem strategicznym krajowej polityki miejskiej – zgodnie z zapisami dokumentu *Założenia krajowej polityki miejskiej do 2020 roku* – jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców¹⁴. Cel ten dotyczy wszystkich kategorii miast i odzwierciedla ich rolę społeczno-gospodarczą w systemie współczesnej gospodarki, jak i potrzebę ich mieszkańców do życia w harmonijnym

¹² Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030, www.mir.gov.pl [09.03.2014].

¹³ Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030, www.mir.gov.pl [10.03.2014].

¹⁴ *Założenia krajowej polityki miejskiej do roku 2020*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2013, s. 16, www.mrr.gov.pl [10.03.2014].

otoczeniu z dostępem do usług publicznych związanych z ochroną zdrowia, edukacją, administracją publiczną, turystyką i sportem czy usługami kultury. Miasta mają być dobrym miejscem do życia, z którym mieszkańcy identyfikują się i w którym chcą mieszkać¹⁵.

Jak wspomniano powyżej, terytorialne podejście do rozwoju w *Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030* wprowadziło określoną typologię obszarów funkcjonalnych. Dotychczas została przeprowadzona delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich – MOF OW. Trwają jeszcze prace nad kryteriami dla pozostałych obszarów funkcjonalnych wynikających z KPZK 2030. Założeniem jest, aby wszystkie obszary funkcjonalne zostały włączone w system zarządzania rozwojem, co obejmie działania planistyczne (prowadzenie analiz, opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego, studiów, strategii) oraz sferę realizacji (instrumenty prawne, finansowe, w tym środki UE)¹⁶.

Efektem nowej polityki regionalnej UE wdrażanej w Polsce są również nowe narzędzia finansowania rozwoju regionalnego. Co prawda regionalna pomoc finansowa w latach 2014 – 2020 będzie nadal oparta o regionalne programy operacyjne, ale w ich ramach pojawi się nowy instrument finansowy w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Zadaniem ZIT-ów będzie wspieranie rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych. Powstanie ZIT-u dla wyodrębnionego terytorialnie obszaru jest uzależnione od powstania wspólnego dla niego planu działań, czyli strategii ZIT. Przepisy unijne i krajowe nie formują jednak zasad delimitacji obszaru objętego ZIT-em. Rząd Polski w Założeniach do Umowy Partnerstwa przyjętych w styczniu 2013 r. określił, że Zintegrowane Inwestycje Terytorialne będą na obszarze 18 miast wojewódzkich oraz dopuścił możliwość ich tworzenia w innych miastach o znaczeniu regionalnym i subregionalnym wraz z ich obszarami funkcjonalnymi¹⁷.

Miasto Ełk, będące ośrodkiem subregionalnym, stanowiącym centrum wschodniej części Województwa Warmińsko-Mazurskiego, mając na uwadze powyższe uwarunkowania zewnętrzne związane z realizacją polityki rozwoju regionalnego kraju, podjęło decyzję o zawarciu Umowy Partnerstwa o wspólnym przedsięwzięciu *Przygotowanie dokumentów strategicznych dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego* z Gminami: Ełk, Kalinowo, Stare Juchy, Prostki oraz z Powiatem Ełckim¹⁸. Inicjatywa ta otrzymała dofinansowanie w ramach konkursu dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych, ogłoszonego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

W pierwszym etapie realizacji projektu przeprowadzano diagnozę i delimitację Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego zgodnie z podejściem metodologicznym ujętym w KPZK 2030. W wyniku przeprowadzonej pod koniec 2013 roku delimitacji ustalono, że granice Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełk tworzą: Miasto Ełk wraz z Gminą Ełk. Obszar ten oddziałuje funkcjonalnie na pozostałe gminy Powiatu Ełckiego: Kalinowo, Prostki i Stare Juchy, tworząc wraz z nimi Ełcki Obszar Funkcjonalny (EOF). Wyniki delimitacji (szerzej opisano w rozdziale 3) potwierdziły wcześniejsze badania i założenia dotyczące obszaru ośrodka powiązań funkcjonalnych i określenia ośrodka subregionalnego w województwie: Miasto Ełk i Gmina Ełk (rysunek 2).

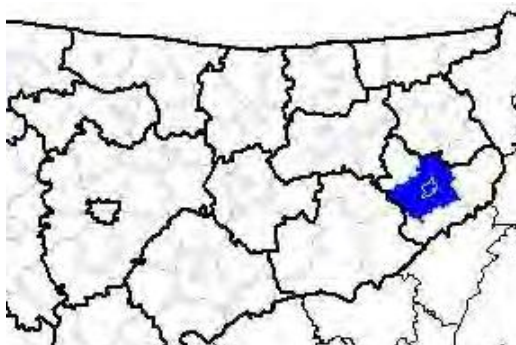
¹⁵ *Założenia krajowej polityki miejskiej do roku 2020*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2013, s. 17, www.mrr.gov.pl [10.03.2014].

¹⁶ *Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego*, EU-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013; *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*, MRR, Warszawa 2010.

¹⁷ Por. www.boleslawiec.eu [12.10.2013], *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, Warszawa 2013, www.mir.gov.pl [10.03.2014].

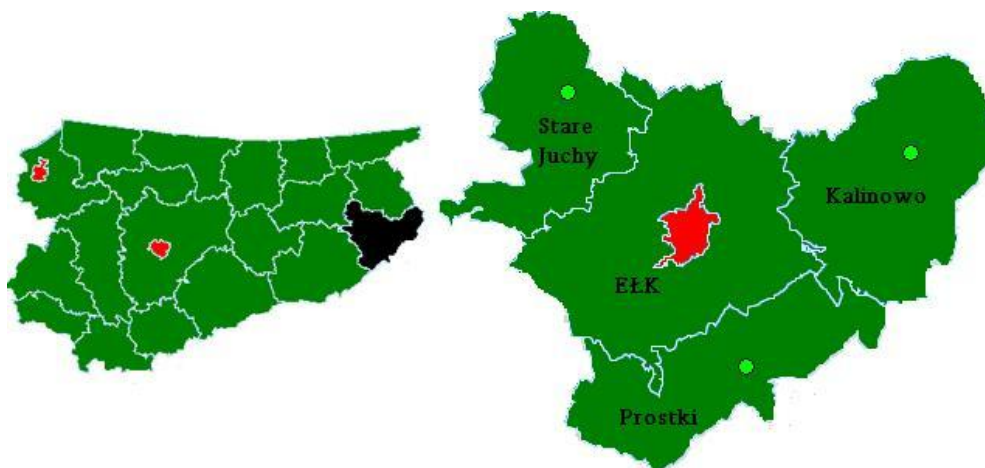
¹⁸ Umowa Partnerstwa o wspólnym przedsięwzięciu „Przygotowanie dokumentów strategicznych dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego”.

Rysunek 2. Ośrodek Subregionalny Ełk na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Źródło: *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025*, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2013.

Rysunek 3. Ełcki Obszar Funkcjonalny na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Źródło: bip.warmia.mazury.pl [10.05.2014].

Ełcki Obszar Funkcjonalny obejmuje zatem obszar całego Powiatu Ełckiego (rysunek 3). Położony jest we wschodniej części Województwa Warmińsko-Mazurskiego graniczy od północy z Powiatem Oleckim i Suwalskim, od zachodu z Powiatem Giżyckim i Piskim, od wschodu z Augustowskim i od południa z Grajewskim. Głównym ośrodkiem kumulującym czynniki wzrostu obszaru funkcjonalnego jest Miasto Ełk, określane w KPZK 2030 jako ośrodek subregionalny (miasto o liczbie mieszkańców od 50.000 do 100.000). Podobnie jak w innych ośrodkach subregionalnych w Polsce, w strefie wokół miasta (w szczególności na obszarze Gminy Ełk) wzrasta intensywność osadnictwa, a struktura gospodarki ulega zróżnicowaniu w efekcie rozwoju funkcji pozarolniczych – produkcyjnych i usługowych oraz mieszkaniowych. Na obszarze EOF obserwuje się duże dysproporcje w dostępie do infrastruktury i usług publicznych, zarówno pomiędzy obszarem Miasta Ełk i gmin wiejskich, jak również w obrębie obszaru wiejskiego. Ełcki Obszar Funkcjonalny nie jest traktowany w KPZK 2030 jako obszar zagrożony procesem depopulacji. Widoczne jest jednak oddziaływanie obszaru miejskiego oraz podmiejskiego (Gminy Ełk) na procesy migracyjne wewnątrz obszaru funkcjonalnego, czyli migracje z gmin wiejskich do miasta i na obszar podmiejski¹⁹.

¹⁹ *Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego*, EU-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

2. Opis spójności z regionalnymi, krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi

Relacje między *Zintegrowaną strategią rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025*, a najważniejszymi strategiami regionalnymi, krajowymi i dokumentami unijnymi są istotne z punktu widzenia oceny spójności polityki rozwojowej i strategicznych kierunków działań, jakim samorządy EOF zamierzają wspierać swój rozwój. Poniżej zaprezentowano powiązania niniejszego dokumentu i innych strategii uwzględniając głównie poziom strategiczny.

Założenia Umowy Partnerstwa i programowanie perspektywy finansowej 2014 – 2020. Umowa Partnerstwa 2014–2020

Założenia Umowy Partnerstwa 2014–2020 stanowią jeden z kluczowych etapów prac nad przygotowaniem dokumentów programowych na lata 2014–2020. Dokument ten stanowi podstawę do dyskusji na temat zakresu wsparcia działań rozwojowych kraju środkami unijnymi. Ostateczną wersją tego dokumentu jest *Umowa Partnerstwa* (UP).

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji UP są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Tabela 2. Powiązania Umowy Partnerstwa ze Zintegrowaną strategią rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025

Priorytety finansowe UP	Cele strategiczne EOF
Otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom	Cel 2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej
Spójność społeczna i aktywność zawodowa	Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna
Infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu i zatrudnienia	Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej
Środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami	Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych.

Fundusze Europejskie, zachowując synergię ze strategią *Europa 2020*, będą realizowały wszystkie trzy cele przyjętej przez rząd polski *Strategii Rozwoju Kraju 2020*, czyli:

- przyczyniały się do zwiększenia konkurencyjności,
- zwiększenia spójności społecznej i terytorialnej,
- poprawy efektywności administracji.

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej cele rozwojowe kraju, środki Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (EFSI) w ramach UP koncentrują się na priorytetach finansowych:

- otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom,
- spójność społeczna i aktywność zawodowa,

- infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu i zatrudnienia,
- środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami.

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Została opracowana zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. KPZK 2030 ma wiele cech strategii ogólnorozwojowej, łącząc elementy zagospodarowania przestrzennego z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego. Dokument ten opiera się na założeniu rozwoju sieci powiązań funkcjonalnych krajowych ośrodków wzrostu połączonych z europejską siecią metropolii.

Tabela 3. Powiązania *Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030* ze *Zintegrowaną strategią rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025*

Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju		Cele strategiczne EOF
Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.	1.1. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych głównych ośrodków miejskich 1.2. Intensyfikacja powiązań funkcjonalnych pomiędzy głównymi węzłami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym 1.3. Integracja obszarów funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich	Cel 5. Poprawa rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej
Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.	2.1.4. Wspomaganie procesów koncentracji urbanizacji w miastach średnich i wybranych małych 2.1.5. Wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich 2.2. Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej 2.2.1. Zwiększanie dostępności transportowej wewnątrz regionów 2.2.2. Wspieranie rozwoju ośrodków subregionalnych 2.2.3. Integracja przestrzenna i funkcjonalna obszarowa wiejskich 2.3. Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych 2.3.1. Wspomaganie obszarów o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkującym możliwości rozwojowe 2.3.2. Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast	Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna Cel 2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej

Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju		Cele strategiczne EOF
Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.	3.1.3. Poprawa dostępności ośrodków subregionalnych oraz obszarów wiejskich 3.1.4. Poprawa dostępności do obszarów o najniższym poziomie dostępności czasowej do największych miast 3.2.2. Poprawa dostępności wewnątrz obszarów funkcjonalnych z preferencją dla rozwoju transportu publicznego	Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej
Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.	4.5. Wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów 4.6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby	Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów
Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.	6.1. Wprowadzenie zintegrowanego (spójnego i hierarchicznego) planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego zdolnego do efektywnej koordynacji działań podmiotów publicznych i polityk publicznych mających największe znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania 6.3.2. Partnerstwo terytorialne w planowaniu i zarządzaniu procesami rozwojowymi	Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych.

Wyzwania rozwojowe stojące przez Polską wymagają przede wszystkim odpowiedniej masy krytycznej kapitału ludzkiego i społecznego, dobrze zorganizowanej przestrzeni lokalnej (rynków pracy, brak kongestii, wysoki poziom życia) i sprzyjającej rozwojowi tkanki instytucjonalnej (regulacje prawne, administracja).²⁰

Zasady uwzględniania wymiaru miejskiego polityki spójności Unii Europejskiej, w tym realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

Jednym z najważniejszych założeń nowo projektowanej polityki spójności na lata 2014–2020 jest szerokie uwzględnienie w jej ramach wymiaru terytorialnego. Niniejszy dokument poświęcony jest jednemu z elementów składowych wymiaru terytorialnego polityki spójności UE, czyli obszarom miejskim. Prezentuje on zasady, cele rozwojowe oraz rozwiązania wdrożeniowe związane z efektywnym wsparciem obszarów miejskich, przede wszystkim w ramach realizacji Umowy Partnerstwa. Wymiar miejski w nowym okresie programowania ma zostać znacznie wzmocniony. Jest to związane z charakterystyczną sytuacją obszarów miejskich, będących z jednej strony katalizatorami kreatywności i innowacyjności, stymulującymi procesy rozwojowe, generującymi największy wkład do PKB, ale z drugiej strony borykającymi się ze specyficznymi problemami i wyzwaniami. Dodatkowo od 2014 roku miasta i ich obszary funkcjonalne będą miały możliwość korzystania obok programów na dotychczasowych zasadach z nowych, specjalnie dla nich przygotowanych instrumentów, takich jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), Platforma rozwoju obszarów miejskich czy też Innowa-

²⁰ Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030, www.mir.gov.pl [09.03.2014].

cyjne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju miejskiego.²¹ Powiązania założeń dokumentu *Zasady uwzględniania wymiaru miejskiego polityki spójności Unii Europejskiej ze Zintegrowaną strategią rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* prezentuje tabela 4.

Tabela 4. Powiązania założeń dokumentu *Zasady uwzględniania wymiaru miejskiego polityki spójności UE ze Zintegrowaną strategią rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025*

Cele	Cele strategiczne EOF
Cel 1. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia	Cel 2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej
Cel 2. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu	Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej
Cel 3. Odbudowa zdolności miast do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich	Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014–2020.

Tabela 5. Powiązania *Strategii Rozwoju Kraju 2020* ze *Zintegrowaną strategią rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025*

Cele i priorytety rozwojowe SRK 2014–2020		Cele strategiczne EOF
Obszar strategiczny – Sprawne i efektywne państwo	Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela I.3.2. Rozwój kapitału społecznego I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela	Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna
Obszar strategiczny – Konkurencyjna gospodarka	Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej	Cel 2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej

²¹ *Zasady uwzględniania wymiaru miejskiego polityki spójności UE, w tym realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych*, MRR, Warszawa 2013.

Cele i priorytety rozwojowe SRK 2014–2020		Cele strategiczne EOF
	Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej II.6.4. Poprawa stanu środowiska Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych	
Obszar strategiczny – Spójność społeczna i terytorialna	Cel III.1. Integracja społeczna III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej	Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 przedstawia scenariusz rozwojowy wynikający między innymi z diagnozy barier i zagrożeń oraz z analizy istniejących potencjałów, jak też możliwości sfinansowania zaprojektowanych działań. *Strategia Rozwoju Kraju 2020* oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację.²² SRK 2020 wytycza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.²³

Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie (KSRR) jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.²⁴

Powiązania dokumentu *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie* ze Zintegrowaną strategią rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025 prezentuje tabela poniżej.

²² *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*, Warszawa 2012, www.mir.gov.pl [14.03.2014].

²³ *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*, Warszawa 2012, www.mir.gov.pl [14.03.2014].

²⁴ *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*, MRR, Warszawa 2010.

Tabela 6. Powiązania dokumentu *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie* ze *Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025*

<i>Cele KSRR</i>	<i>Cele strategiczne EOF</i>
Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Cel 2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej
Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych	Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych.

Narodowy program rozwoju gospodarki niskoemisyjnej (założenia przyjęte przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2011 r., aktualnie trwają prace nad dokumentem)

Program wskazuje możliwości osiągnięcia korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych (zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju) płynących z działań zmniejszających emisję, osiąganych między innymi poprzez wzrost innowacyjności i wdrożenie nowych technologii, zmniejszenie energochłonności, utworzenie nowych miejsc pracy, a w konsekwencji sprzyjających wzrostowi konkurencyjności gospodarki w horyzoncie czasowym do 2050 r. NPRGN będzie kierowany do przedsiębiorców wszystkich sektorów gospodarki, samorządów gospodarczych i terytorialnych, organizacji otoczenia biznesu oraz organizacji pozarządowych, ale również bezpośrednio do każdego obywatela RP, celem kształtowania właściwych postaw i spowodowania aktywności społecznej w tym zakresie.²⁵

W projekcie Założeń NPRGN celem głównym jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.

Dodatkowo sformułowano 6 celów szczegółowych:

1. Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii.
2. Poprawa efektywności energetycznej.
3. Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami.
4. Rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych.
5. Zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami.
6. Promocja nowych wzorców konsumpcji.

Powiązania *Narodowego programu rozwoju gospodarki niskoemisyjnej* ze *Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* prezentuje tabela 7.

²⁵ Założenia Narodowego programu rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2011.

Tabela 7. Powiązania Narodowego programu rozwoju gospodarki niskoemisyjnej ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025

<i>Cel NPRGN</i>	<i>Cele strategiczne EOF</i>
1. Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii	Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów 3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych 3.4. Poprawa skuteczności systemu gospodarowania odpadami
2. Poprawa efektywności energetycznej	
3. Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami	
4. Rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych	
5. Zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami	Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej 4.2. Rozwój zrównoważonego transportu publicznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

Jednym z założeń aktualizacji strategii było dążenie do koncentracji tematycznej planowanych działań. Strategia została opracowana w horyzoncie czasowym do 2025 r. Podejście to wynikało z długofalowego myślenia strategicznego, sięgającego poza najbliższy okres programowania funduszy europejskich (2014–2020).²⁶ Powiązania *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025* ze *Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* prezentuje tabela 8.

Tabela 8. Powiązania *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025* ze *Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025*

<i>Cele Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2025 r.</i>	<i>Cele strategiczne EOF</i>
Cel 1. Wzrost konkurencyjności gospodarki	Cel 2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej
Cel 2. Wzrost aktywności społecznej	Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej
Cel 3. Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych	Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej
Cel 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju	Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych.

²⁶ *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025*, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2013.

Strategia zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020

Celem dokumentu jest zaproponowanie kierunków rozwoju Miasta Ełk w aspekcie gospodarczym, społecznym, przestrzennym i środowiskowym skutkujących poprawą jakości życia mieszkańców.

Tabela 9. Powiązania Strategii zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020 ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025

Cele Strategii zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020	Cele strategiczne EOF
Wzrost gospodarczy Miasta Ełk	Cel 2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej
Podniesienie poziomu aktywności społecznej	Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej
Ochrona i efektywne kształtowanie przestrzeni miejskiej	Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej
Podniesienie walorów przyrodniczych miasta i poprawa warunków życia lokalnego społeczeństwa	Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych.

Strategia ukierunkowuje działania podmiotów zaangażowanych w rozwój Ełku, ponieważ wszelkie działania podejmowane na terenie miasta muszą być spójne i logicznie powiązane ze strategią.²⁷

Powiązania Strategii zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020 ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025 prezentuje tabela 9.

Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Stare Juchy do 2020 roku

Strategia ukazuje główne długofalowe orientacje, czyli misję, szanse i zagrożenia oraz wyznacza cele rozwoju Gminy Stare Juchy do roku 2020. Ustalenia strategiczne umożliwią gminie dokonanie korzystnych zmian i poprawienie jej pozycji konkurencyjnej na tle regionu. Dokument określa najważniejsze cele i zadania, które trzeba wykonać, aby poprawić warunki życia mieszkańców. Realizacja założeń strategicznych doprowadzi do przekształcenia gminy w miejsce przyjazne mieszkańcom, turystom i inwestorom, bezpieczne i gościnne z czystym środowiskiem naturalnym. Strategia ma za zadanie również odegrać rolę czynnika jednoczącego lokalną społeczność i podmioty gospodarcze.²⁸

Powiązania Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Stare Juchy do 2020 roku ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025 prezentuje tabela 10.

²⁷ Strategia zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Urząd Miasta, Ełk 2013.

²⁸ Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Stare Juchy do 2020 roku, Urząd Gminy, Stare Juchy 2008.

Tabela 10. Powiązania Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Stare Juchy do 2020 roku ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025

<i>Cele Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Stare Juchy do 2020 roku</i>	<i>Cele strategiczne EOF</i>
Gmina atrakcyjna turystycznie	Cel 2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej
Spółeczeństwo obywatelskie	Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna
Gmina o pełnej infrastrukturze technicznej	Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej
Gmina przyjazna środowisku	Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych.

3. Opis delimitacji Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego została wykonana w 2013 roku przez firmę EU-Consult Sp. z o.o. według autorskiej metodologii. Jako podstawową jednostkę delimitacyjną przyjęto gminę, jako najmniejszą jednostkę w statystyce publicznej. Proces delimitacji objął analizę terenu w następujących sferach: demograficznej, społeczno-ekonomicznej, gospodarczej, środowiska naturalnego, turystyki, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

W każdej z wyżej wymienionych sfer określono szereg wstępnych wskaźników, które poddano ocenie, korekcie i normalizacji za pomocą liniowej transformacji danych typu min-max. W ten sposób każdy ze wskaźników przyjął wartość od 0 (dla gminy o najniższej danej wartości) do 1 (dla gminy o najwyższej wartości wskaźnika). Wszystkie wskaźniki cząstkowe wchodzące w obręb danej sfery problemowej potraktowano jako równoważne.

W kolejnych krokach dokonano szeregu obliczeń i przekształceń matematycznych, co doprowadziło do wyliczenia wskaźników syntetycznych i utworzenia pięciostopniowej skali dla tych wskaźników. Dzięki tym zabiegom uzyskano dodatkowo walor porównywalności siły powiązań gmin w różnych sferach.

Na rysunkach poniżej zaprezentowano wyniki delimitacji w poszczególnych sferach²⁹. Należy zwrócić uwagę, iż różnice we wskaźnikach syntetycznych dla poszczególnych gmin nie odzwierciedlają faktycznych różnic pomiędzy gminami w danej sferze w kategoriach oceny jakości lub potencjału, a jedynie są wynikiem przekształceń matematycznych zagregowanych wskaźników i informują o skali podobieństwa z punktu widzenia tych wybranych do analizy wskaźników.

W związku z zastosowanymi metodami taksonomicznymi, dane syntetyczne są istotnie zagregowane, co spowodowało, że końcowy wynik delimitacji nie odzwierciedla w pełnym zakresie zjawisk szczegółowych zachodzących na obszarze EOF. Komentując wyniki delimitacji, wskazano na te elementy analizowanych sfer, co do których wnioski ogólne z delimitacji różnią się od analiz szczegółowych.

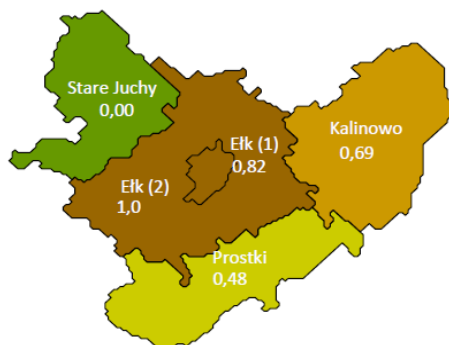
Pod względem demograficznym obszar Miasta i Gminy Ełk wyraźnie dominuje pod względem liczby mieszkańców w całym EOF. Liczba ludności na obszarze EOF rośnie, w tym najszybciej w Mieście i Gminie Ełk, wolniej w Gminach: Kalinowo i Prostki, jedynie w Gminie Stare Juchy notuje się niewielki spadek liczby ludności w okresie kilku ostatnich lat. Przyrost naturalny ludności w analizowanych gminach waha się od około -5 do +5 na tysiąc mieszkańców. Uwzględniając fakt, że liczba mieszkańców gmin wiejskich wynosi około kilka tysięcy, przyrost naturalny nie pozwala na racjonalne wyciąganie wniosków co do skali różnic tych zjawisk w gminach. Trwałym trendem demograficznym dostrzeganym w EOF jest zjawisko migracji do rdzenia EOF i migracji z gmin wiejskich (w tym częściowo do rdzenia). Jednak poziom migracji z gmin wiejskich jest niewielki w skali samych gmin, a przyrost naturalny (też niewielki) kompensuje te zmiany.

W przypadku wskaźnika obciążenia demograficznego (ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym), tylko Gmina Stare Juchy wyraźnie odstaje na niekorzyść od pozostałych. Trwały trend jest także związany ze wzrostem wskaźnika w Mieście. W pozostałych gminach wskaźnik ten jest praktycznie stały lub waha się nieznacznie w zależności od roku analizy.

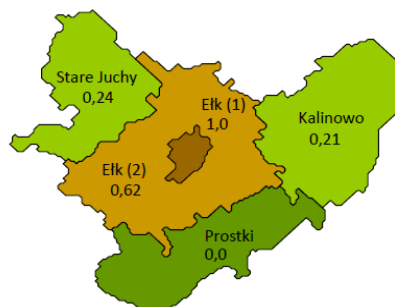
W związku z tym, uwzględniając trendy krajowe i regionalne, uzasadniony jest wniosek, że pod względem demograficznym cały obszar EOF wykazuje się silnymi pozytywnymi trendami: liczba ludności rośnie, a zróżnicowanie pomiędzy rdzeniem i gminami wiejskimi jest nieznaczne (rysunek 4).

²⁹ Wyniki delimitacji i rysunki pochodzą z dokumentu: *Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego*, EU-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

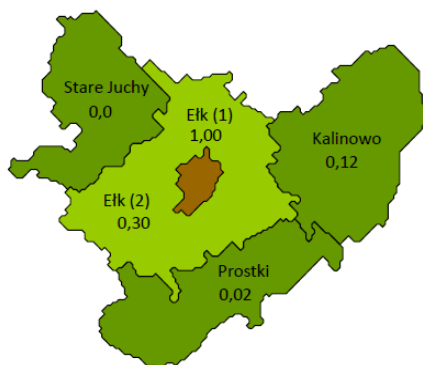
Rysunek 4. Sfera demograficzna

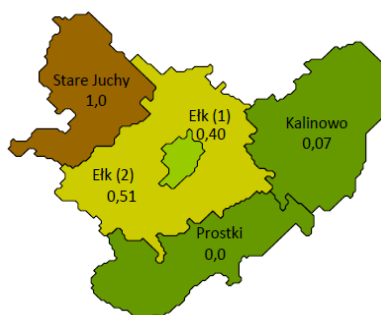
Rysunek 7. Sfera środowiska

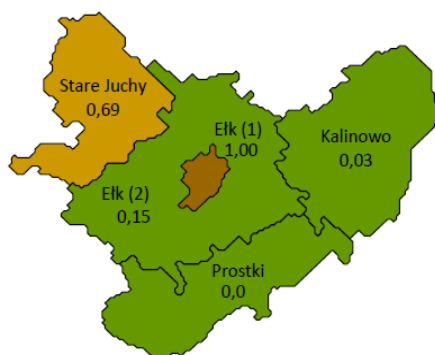
Rysunek 5. Sfera społeczno-ekonomiczna

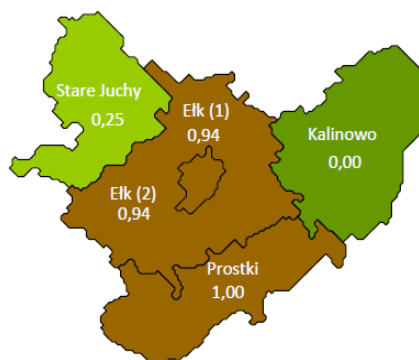
Rysunek 8. Sfera turystyki

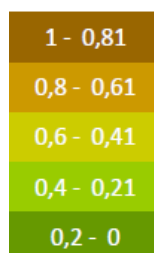
Rysunek 6. Sfera gospodarcza

Rysunek 9. Sfera infrastruktury technicznej

Elk(1) – Miasto; Elk (2) – Gmina.

Aspekty społeczno-ekonomiczne Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego określono na podstawie szeregu wskaźników, takich jak: zaludnienie, warunki mieszkaniowe, budownictwo, opieka zdrowotna, edukacja, dostęp do ośrodków kultury czy aktywność społeczna.

Niekwestionowanym centrum życia społeczno-ekonomicznego EOF jest Miasto Ełk, w dalszej kolejności Gmina Ełk i następnie tereny gmin peryferyjnych (rysunek 5). Jednak pod względem wybranych wskaźników szczegółowych występują podobieństwa także pomiędzy wybranymi gminami z rdzenia i spoza rdzenia EOF, przykładowo:

- warunki lokalowe są zbliżone w Gminach Ełk i Stare Juchy,
- poziom podstawowej opieki zdrowotnej jest wysoki w Mieście Ełk i Gminie Kalinowo,
- poziom dostępu do przedszkoli jest najwyższy w Mieście i Gminie Ełk, ale także dość wysoki w Starych Juchach i Prostkach,
- aktywność społeczna jest dość wysoka w Mieście Ełk oraz Gminach Ełk i Stare Juchy.

Pod względem rozwoju gospodarczego widać wyraźnie wiodącą rolę Miasta i Gminy Ełk pod względem typowych wskaźników odzwierciedlających stan gospodarki: podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, podmioty nowo zarejestrowane oraz wskaźniki odzwierciedlające liczbę firm w przeliczeniu na liczbę mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wskaźniki udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wskazują na najniższe wartości dla miasta, bardzo wysokie dla Gminy Ełk oraz wysokie i zbliżone dla pozostałych gmin wiejskich. Niestety nie pozwala to na wyciąganie uzasadnionych wniosków o poziomie bezrobocia ze względu na duże bezrobocie ukryte na wsiach i prawdopodobne ujawnione w Gminie Ełk.

W procedurze delimitacji uwzględniono dochody i wydatki samorządów z ostatniego roku. Dochody i wydatki samorządów ujęte jako wartości bezwzględne lub w przeliczeniu na 1 mieszkańca nie stanowią najlepszego miernika rozwoju gospodarczego, zwłaszcza w małych gminach. Dzieje się tak dlatego, że nawet niewielkie dotacje rzędu 1–2 mln zł zmieniają fundamentalnie te wskaźniki.

Pod względem atrakcyjności inwestycyjnej, analizując klasyczne ujęcie zgodne z metodologią INGBR³⁰, można stwierdzić dużą atrakcyjność Miasta i Gminy Ełk oraz w dalszej kolejności Gminy Prostki.

W związku z tym, pod względem poziomu rozwoju gospodarczego, występują podobieństwa na obszarze Miasta i Gminy Ełk. W przypadku Gminy Stare Juchy wskaźniki wybrane do delimitacji umożliwiły wyliczenie zagregowanych wartości zbliżonych do miasta, lecz spowodowane to zostało wyłącznie wzrostem dochodów gminy z tytułu projektów zewnętrznych. Faktyczny jednak poziom gospodarki na obszarze EOF wskazuje na powiązania wyłącznie w rdzeniu EOF (rysunek 6).

Charakterystykę środowiska naturalnego przeprowadzono przy użyciu takich wskaźników jak: wyposażenie w sieci kanalizacyjne i wodociągowe, gospodarka oczyszczania ścieków, tereny prawnie chronione, stopień zalesienia i udziału terenów zieleni. Należy zwrócić uwagę, iż poziom zwodociągowania jest wysoki na całym obszarze EOF, a poziom skanalizowania niski na obszarach wiejskich, co jest zjawiskiem dość typowym w przypadku rozproszonej budowy, dość dużej ilości jezior na badanym obszarze. W analizie ujęto poziom lesistości, pominięto jednak poziom jeziorności, co nieco zaburzyło końcowy zagregowany wskaźnik dotyczący środowiska przyrodniczego (rysunek 7). Uwzględniając bowiem jeziorność i lesistość można wykazać o wiele większe podobieństwa dla gmin całego obszaru EOF, z wiodącą rolą Gmin Ełk i Stare Juchy oraz nieznacznie im ustępującymi pozostałymi gminami.

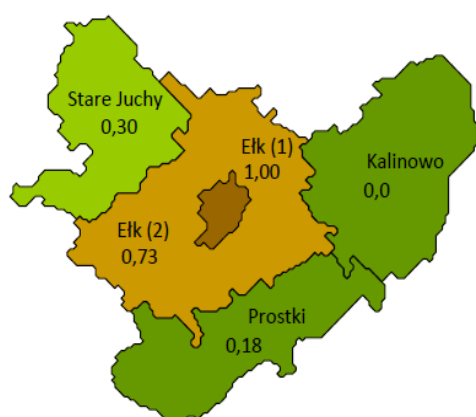
Wyniki delimitacji w sferze turystyki są w pewnym zakresie pochodną potencjałów ocenionych w sferze środowiska naturalnego. Do analizy delimitacji użyto szeregu wskaźników dotyczących infrastruktury noclegowej, wydatków i dochodów związanych z turystyką, liczby zabytków, atrakcji tury-

³⁰ Atrakcyjność inwestycyjną kształtuje siedem grup wskaźników cząstkowych: wielkość zasobów pracy, dostępność transportowa, wysokość kosztów pracy, poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej, stopień ochrony środowiska przyrodniczego, poziom bezpieczeństwa powszechnego, poziom rozwoju gospodarki.

stycznych, dostępu do wydarzeń kulturalnych (rysunek 8). Wykazano największe podobieństwa dla Miasta i Gminy Ełk oraz Gminy Stare Juchy, jako obszarów o najlepszym potencjale turystycznym.

Ostatnia ze sfer, którą poddano analizie, dotyczyła infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Przeanalizowano liczbę istniejących połączeń oraz czas dojazdu pomiędzy poszczególnymi gminami wiejskimi i Miastem Ełk, a Olsztynem i Białymstokiem: liczba możliwych połączeń środkami publicznej komunikacji kolejowej i autobusowej w dni robocze oraz średni czas przejazdu. Badania uzupełniono analizą czasów przejazdu samochodem osobowym po drogach gminnych, powiatowych i krajowych. Wyniki analizy wskazują na wysoką dostępność komunikacyjną Miasta i Gminy Ełk oraz Gminy Prostki oraz znacznie niższą pozostałych obszarów (rysunek 9). Jest to związane głównie z przebiegiem dróg krajowych na terenie EOF.

Rysunek 10. Zbiorne wyniki delimitacji

Wyniki zbiorcze delimitacji wskazują na istnienie wyraźnego centrum obszaru funkcjonalnego w Mieście Ełk, a obszar funkcjonalny dzieli się na trzy różne rejony: pierwszy obejmuje Gminę Wiejską Ełk, drugi – Gminę Wiejską Stare Juchy, a trzeci – pozostałe Gminy Wiejskie: Prostki i Kalinowo (rysunek 10). Wyniki delimitacji wskazują na istotną spójność przestrzeni Miasta i Gminy Ełk w kontekście potencjału rozwoju społeczno-gospodarczego i pokazują siłę oddziaływania ośrodka subregionalnego na otaczającą go przestrzeń.

4. Diagnoza Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

4.1. Uwagi metodologiczne

Diagnozę opracowano w 10 sferach: rozwój zasobów ludzkich i społeczeństwo, gospodarka i innowacje, infrastruktura, rozwój transportu publicznego, turystyka i sport, zróżnicowanie przestrzenne, środowisko i efektywność energetyczna, rolnictwo i obszary wiejskie, obszary zdegradowane, usługi społeczne.

Niektóre dane diagnostyczne, ze względu na nakładanie się sfer, dotyczyły dwu lub więcej obszarów analizy. W takim przypadku zdecydowano o ich prezentacji tylko w jednym z podrozdziałów lub też dokonano ich analizy w innym kontekście. W związku z tym mogą pojawić się odniesienia, w różnych podrozdziałach, do tych samych danych. Dotyczy to w szczególności takich sfer jak: rozwój zasobów ludzkich i usługi publiczne, turystyka i sport oraz rolnictwo, zróżnicowanie przestrzenne i inne.

Diagnozę przeprowadzono między innymi w celu identyfikacji przewag konkurencyjnych oraz słabości obszaru EOF na tle innych podobnych obszarów. Ze względu na fakt, iż Ełcki Obszar Funkcjonalny odpowiada dokładnie Powiatowi Ełkiemu, co do zasady, identyfikując atuty i słabości obszaru porównywano go do innych powiatów, głównie sąsiednich, wskazując odniesienie do kraju lub regionu, jeśli miało to jakieś uzasadnienie z punktu widzenia celu analizy. Wskazywano także zróżnicowanie w ramach EOF, w tym w szczególności pomiędzy Miastem i Gminą Ełk (Ośrodkiem Subregionalnym) i pozostałymi gminami EOF, o ile takie zróżnicowanie było dostrzegalne.

Nie przyjęto odgórnie jednego schematu analizy ze względu na różnorodność danych, ich dostępność oraz przede wszystkim ze względu na cel porównania w każdej ze sfer oraz głównych konkurentów EOF w poszczególnych sferach. Z tego też powodu przykładowo w przypadku sfery turystyki porównywano EOF do powiatów sąsiednich, w tym tych z Województwa Podlaskiego, ponieważ stanowią konkurencję w tych obszarach. W przypadku gospodarki dodatkowo wskazano szerszy kontekst, ponieważ pod względem wybranych cech (na przykład pozyskiwanie inwestorów) konkurenci EOF wykraczają poza powiaty sąsiednie i uzasadnione jest porównanie z innymi ośrodkami subregionalnymi, a nawet wojewódzkimi. W przypadku innych sfer istotniejsza była prezentacja danych na tle średnich dla regionu i kraju (między innymi zasoby ludzkie, społeczeństwo) w celu identyfikacji trendów zmian i tła tych zmian.

Ze względu także na obszerność możliwych analiz, przyjęto zasadę, że szczegółowe prezentacje danych według lat, w postaci tabel, wykresów są uzasadnione tylko wówczas, gdy ich walor informacyjny jest istotny – wskazują na interesujące trendy lub wartościowe porównania z punktu widzenia celu, jakiemu ma służyć diagnoza.

4.2. Rozwój zasobów ludzkich i społeczeństwo

Demografia

Ełcki Obszar Funkcjonalny według danych GUS na koniec 2012 r. zamieszkiwało 89,3 tys. osób. W stosunku do roku poprzedniego odnotowano wzrost liczby mieszkańców o 0,5%. Największy potencjał ludności obszaru funkcjonalnego skupia Miasto Ełk (liczba ludności w 2012 r. wyniosła 59,6 tys. osób). Gminę Ełk zamieszkuje ponad 11 tys. mieszkańców. Najniższą populację posiada Gmina Stare Juchy, którą w 2012 r. zamieszkiwało niespełna 4 tys. osób. Na koniec 2012 r. na obszarze funk-

cjonalnym mieszkało 51% kobiet i 49% mężczyzn. Na 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety, jednak w miastach współczynnik feminizacji wyniósł 108.

Na obszarze funkcjonalnym w ciągu ostatnich 6 lat odnotowano wzrost liczby ludności prawie o 4 tys. osób. Najwięcej mieszkańców przybyło w Mieście Ełk oraz Gminie Ełk. W tym samym okresie w Gminie Stare Juchy odnotowano niewielki spadek liczby ludności. Biorąc pod uwagę miasta konkurencyjne, sąsiadujące z Ełkiem, czyli Giżycko, Gołdap, Olecko, Orzysz, Pisz, Suwałki, Augustów oraz największe miasta regionu – Olsztyn i Elbląg, jedynie w Ełku obserwuje się wzrost liczby mieszkańców w ostatnich latach.

Gęstość zaludnienia obszaru funkcjonalnego wynosi 80 osób na km². Jest to wartość wyższa niż średnia dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego (60 osób na km²) i równocześnie zdecydowanie niższa niż gęstość zaludnienia dla kraju (123 osoby na km²). Z kolei obszary wiejskie charakteryzują się bardzo niskim zaludnieniem (od 20 do 33 osób na km²), zdecydowanie niższym niż wartość dla gmin wiejskich w kraju (średnia 56 osób na km²). Należy podkreślić, iż gęstość zaludnienia obszaru funkcjonalnego jest niemal dwukrotnie wyższa w porównaniu do Powiatu Olsztyńskiego i Elbląskiego, gdzie wskaźnik wynosi odpowiednio 43 i 41 osób na km². Gęstość zaludnienia w Mieście Ełk jest bardzo wysoka w porównaniu z innymi gminami i wynosi 2834 os./km², przy średniej dla gmin miejskich w Polsce na poziomie 1791 os./km².

Ełcki Obszar Funkcjonalny charakteryzuje korzystna struktura według ekonomicznych grup wieku w porównaniu do podobnych danych dla kraju oraz Województwa Warmińsko-Mazurskiego (tabela 11). Pozytywna sytuacja demograficzna jest związana z dość liczną grupą osób w wieku przedprodukcyjnym, która stanowi 20,4% mieszkańców. Najwięcej osób jest w grupie wieku produkcyjnego (65,3%), co stanowi potencjał dla rozwoju obszaru funkcjonalnego. Ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 14,3% ogółu mieszkańców. Także na tym obszarze notuje się wzrost liczebności grupy w wieku poprodukcyjnym, co jest tendencją ogólnokrajową. Wewnątrz obszaru funkcjonalnego w najgorszej sytuacji jest Gmina Stare Juchy, w której dużą grupę stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Może być to związane z migracjami poza obszar gminy osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 11. Ludność EOF i struktura wg ekonomicznych grup wieku na tle regionu i kraju

Jednostka terytorialna	Ogółem			W wieku przedprodukcyjnym			W wieku produkcyjnym			W wieku poprodukcyjnym		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Polska	38,5 mln	38,5 mln	38,5 mln	18,8	18,5	18,3	64,4	64,2	63,9	16,8	17,3	17,8
Województwo	1,45 mln	1,45mln	1,45 mln	20,0	19,6	19,3	65,4	65,3	65,0	14,7	15,2	15,7
Powiat Ełcki (EOF)	88457	88838	89285	21,2	20,8	20,4	65,7	65,5	65,3	13,2	13,7	14,3
Miasto Ełk	58934	59274	59646	20,1	19,8	19,6	66,8	66,5	66,0	13,1	13,7	14,4
Gmina Ełk	10911	10980	11071	22,6	22,1	21,5	64,2	64,6	64,9	13,2	13,3	13,6
Gmina Kalinowo	7056	7059	7071	23,9	23,4	22,6	63,2	63,0	63,2	12,9	13,6	14,1
Gmina Prostki	7574	7556	7538	23,5	23,1	22,6	63,7	63,6	63,8	12,8	13,3	13,6
Gmina Stare Juchy	3982	3969	3959	22,7	22,4	21,6	61,6	61,9	62,2	15,6	15,7	16,1

Źródło: GUS BDL, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

Obszar funkcjonalny charakteryzuje względnie duży przyrost naturalny w porównaniu do miast sąsiednich (przyrost naturalny na 1000 ludności w 2012 r. w EOF wyniósł 2,0, w Powiecie Elbląskim 1,0, w Powiecie Olsztyńskim 1,8). Najwyższy przyrost naturalny odnotowano w Gminie Wiejskiej Ełk (2,6). Zjawiskiem odnotowywanym w ostatnich latach w całym kraju jest spadek przyrostu naturalnego. Zerowy przyrost naturalny charakteryzuje Gminę Wiejską Stare Juchy (tabela 12).

Tabela 12. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2010–2012

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Przyrost naturalny na 1000 ludności</i>		
	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Polska	0,9	0,3	0,0
Województwo	1,9	1,2	0,6
Powiat Ełcki (EOF)	3,5	2,0	2,0
Miasto Ełk	3,5	2,7	2,0
Gmina Ełk	3,9	1,6	2,6
Gmina Kalinowo	2,3	2,0	2,3
Gmina Prostki	5,8	0,9	1,5
Gmina Stare Juchy	0,7	-4,8	0,0

Źródło: GUS BDL, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

Ełcki Obszar Funkcjonalny wyróżnia zarówno na tle kraju, jak i Województwa Warmińsko-Mazurskiego, dodatni wskaźnik ruchu naturalnego ludności (saldo migracji w 2012 r. wyniosło 190 osób). W latach 2010–2012 odnotowano tutaj systematyczny napływ ludności, choć wewnątrz obszaru można zaobserwować zróżnicowanie przestrzenne. Najkorzystniejszą sytuację demograficzną posiadają Miasto Ełk i Gmina Ełk ze względu na dodatni przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji. Z kolei w pozostałych gminach (Prostki, Kalinowo, Stare Juchy) odnotowuje się ujemne saldo migracji. W Gminie Prostki i Kalinowo dodatni przyrost naturalny równoważy ubytek ludności w wyniku migracji. W najtrudniejszej sytuacji pozostaje zatem Gmina Stare Juchy. Charakterystyczną cechą dla całego Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest niekorzystny trend związany z odpływem ludności zarówno w gminach miejskich i wiejskich (tabela 13).

Tabela 13. Saldo migracji ogółem w latach 2010–2012

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Saldo migracji ogółem</i>		
	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Polska	-2114	-4334	-6617
Województwo	-2706	-2996	-2587
Powiat Ełcki (EOF)	99	202	190
Miasto Ełk	110	181	198
Gmina Ełk	107	51	64
Gmina Kalinowo	-57	-11	-13
Gmina Prostki	-27	-25	-36
Gmina Stare Juchy	-34	6	-23

Źródło: GUS BDL, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

Według badań przeprowadzonych na terenie gmin EOF, 85% respondentów zamierza w ciągu najbliższych trzech lat pozostać w swoim dotychczasowym miejscu zamieszkania. Pozostali w większości

deklarowali przeprowadzkę do Ełku lub emigrację poza granice Polski. Wyniki badań wskazują, że najmniej skłonni do migracji są mieszkańcy Gminy Ełk (zaledwie 7% myśli o przeprowadzce) oraz Miasta Ełk (o przeprowadzce myśli 12%). Z kolei więcej niż co czwarty mieszkaniec Gminy Prostki planuje wyprowadzić się do innego miejsca, głównie do Ełku. Migracje przybierają najczęściej formę emigracji i są związane z odpływem młodych, wykształconych ludzi po studiach do większych ośrodków miejskich lub za granicę. Istotną kwestią zdaniem ankietowanych jest sytuacja ekonomiczna i problem na rynku pracy w rodzinnych miejscowościach³¹.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w ramach EOF w 2012 roku wyniosła 26,9% (wzrost od 2011 roku o 2%; dla porównania: w Województwie Warmińsko-Mazurskim 21,2%, w Polsce 13,4%). Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2012 roku wyniósł 14,7%, dla porównania: w Mieście Ełk 13,3%, w Województwie Warmińsko-Mazurskim 12,0%, w Polsce – 8,7% (tabela 14).

Tabela 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Polska	7,9	8,0	8,7
Województwo	11,1	11,3	12,0
Powiat Ełcki (EOF)	13,4	13,6	14,7
Miasto Ełk	11,7	12,5	13,3
Gmina Ełk	20,2	16,9	19
Gmina Kalinowo	15,4	15,1	16,4
Gmina Prostki	15,7	15,6	17
Gmina Stare Juchy	14,0	14,2	15,5

Źródło: PUP Ełk.

Aktywność obywatelska

Aktywność społeczna mieszkańców Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego mierzona liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców, nie odbiega od średniej dla kraju, jest jednak niższa od tego wskaźnika dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego, które znajduje się w czołówce regionów charakteryzujących się wysoką aktywnością obywatelską mieszkańców (tabela 15). Na uwagę zasługuje duża aktywność społeczna w Gminie Ełk i w Gminie Stare Juchy oraz relatywnie mniejsza w Gminach: Kalinowo i Prostki³².

Organizacje pozarządowe działają w sektorach: ekonomicznym, politycznym, sportowym, turystyczno-rekreacyjnym, edukacyjnym, religijnym, kulturalnym, dobroczynnym, młodzieżowym i dziecięcym, zdrowotnym, rozwoju środowiska lokalnego i wspierania innych organizacji. Organizacje pozarządowe z terenu Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego, mimo że różnią się wielkością i zakresem działania, borykają się z podobnymi problemami³³. Jednym z nich jest brak kooperacji pomiędzy lokalnymi stowarzyszeniami i fundacjami. Pozytywnym aspektem jest wzrost liczby organizacji pozarządowych zakładanych przez seniorów i przygotowujących ofertę spędzania czasu dla tej kategorii społecznej.

³¹ RAPORT z badania ilościowego (CATI) będącego częścią procesu przeprowadzania diagnozy i delimitacji Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego, Eu-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

³² Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego, Eu-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

³³ Strategia zrównoważonego rozwoju Ełku do 2020 roku (projekt), Urząd Miasta, Ełk 2013.

Tabela 15. Aktywność obywatelska mieszkańców EOF na tle aktywności mieszkańców Województwa Warmińsko-Mazurskiego i kraju

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców</i>					
	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Polska	24	25	26	27	28	30
Polska – gminy miejskie	27	28	29	31	32	34
Polska – gminy wiejskie	21	22	23	23	25	26
Województwo	26	27	29	30	31	33
Województwo – gminy miejskie	29	30	32	33	35	36
Województwo – gminy wiejskie	21	23	24	26	27	29
Powiat Ełcki (EOF)	21	23	25	28	30	31
Miasto Ełk	23	25	27	30	30	31
Gmina Ełk	12	16	22	27	36	40
Gmina Kalinowo	22	20	20	21	23	23
Gmina Prostki	19	19	20	24	24	25
Gmina Stare Juchy	23	23	23	28	35	35

Źródło: GUS BDL, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

Aktywność ekonomiczna ludności

Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego Ludności z 2011 roku współczynnik aktywności zawodowej mieszkańców Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego wynosił 54,3 i był nieco wyższy niż analogiczny wskaźnik dla całego Województwa Warmińsko-Mazurskiego wynoszący 53,8 (tabela 16). Średnia wartość współczynnika aktywności zawodowej ludności dla Polski osiągnęła wartość 55,1, co oznacza, że Ełcki Obszar Funkcjonalny, podobnie jak całe Warmińsko-Mazurskie wyróżnia niższy poziom aktywności zawodowej społeczeństwa. Podobnie wygląda sytuacja dotycząca wartości wskaźnika zatrudnienia, który w EOF wynosił w 2011 roku 44,3 i był wyraźnie niższy niż średnia dla kraju (48,5).

Tabela 16. Aktywność ekonomiczna ludności EOF w wieku 15 lat według wyników NSP 2011

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Współczynnik aktywności zawodowej</i>	<i>Wskaźnik zatrudnienia</i>	<i>Stopa bezrobocia</i>
Polska	55,1	48,5	12,0
Województwo	53,8	45,2	16,0
Ełcki Obszar Funkcjonalny	54,3	44,3	18,4

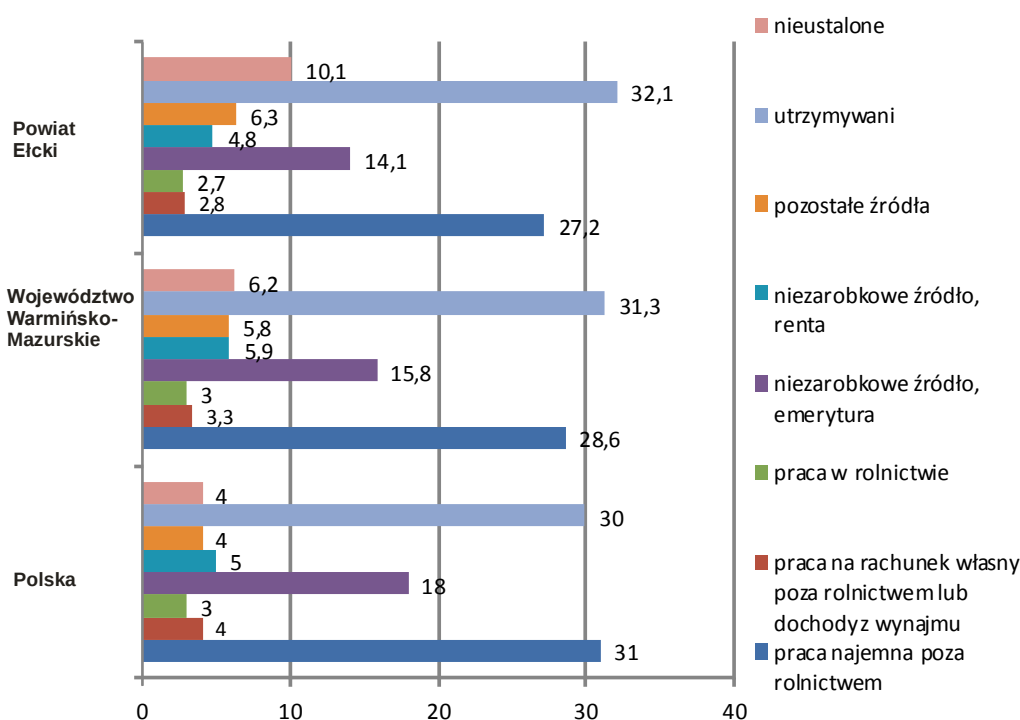
Źródło: GUS BDL, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

Źródła utrzymania ludności

Charakteryzując społeczność zamieszkującą Ełcki Obszar Funkcjonalny należy zauważyć, że relatywnie niższy odsetek mieszkańców – 27,2% – utrzymuje się z pracy najemnej (rysunek 11). Analogiczny odsetek dla ludności zamieszkującej Warmińsko-Mazurskie wynosi 28,6, a dla kraju 31. Mieszkańcy Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego nieco rzadziej niż pozostali mieszkańcy regionu czy kraju utrzymują się z prowadzenia własnej działalności, co świadczy o ich stosunkowo niższym poziomie przedsiębiorczości. Mniejsza grupa społeczności ziemi ełckiej utrzymuje się z emerytury, co wiąże się z dość niską

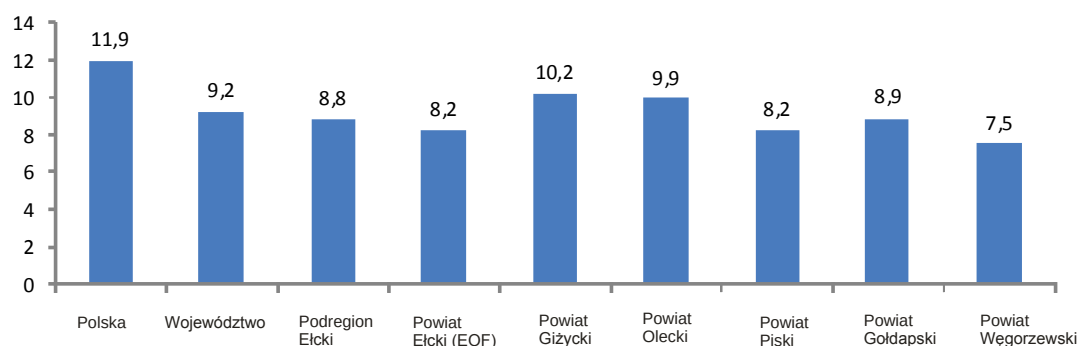
średnią wieku mieszkańców. Nieco częściej niż w regionie i w kraju w strukturze źródeł utrzymania deklarowanych przez mieszkańców Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego pojawia się kategoria określana jako „pozostałe źródła utrzymania” lub „nieustalone”.

Rysunek 11. Struktura ludności EOF wg źródeł utrzymania na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego i kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [05.02.2014].

Rysunek 12. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2012 roku w ramach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na tle województwa i kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [05.02.2014].

Potwierdzeniem relatywnie niższego poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców jest wskaźnik ukazujący liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym (rysunek 12). Wartość wskaźnika w analizowanym obszarze w 2012 roku wynosiła 8,2, przy średniej dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego sięgającej poziomu 9,2, a także przy średniej dla kraju wynoszącej 11,9. Społeczność EOF charakteryzuje się niskim poziomem aktywności gospodarczej także w relacji do pozostałych powiatów Podregionu Ełckiego. Spośród sześciu powiatów zlokalizowanych w tym podregionie jedynie węgorzewski cechuje się niższą liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Poziom życia mieszkańców EOF

Średnia miesięcznego wynagrodzenia brutto mieszkańców Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego stanowi niespełna 80% w relacji do średniej krajowej (tabela 17).

Tabela 17. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) w 2012 roku</i>
Polska	100,0
Województwo	84,1
Podregion Ełcki	78,2
Powiat Ełcki (EOF)	79,1
Powiat Giżycki	78,5
Powiat Olecki	78,1
Powiat Piski	81,2
Powiat Gołdapski	72,1
Powiat Węgorzewski	74,3

Źródło: GUS BDL, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

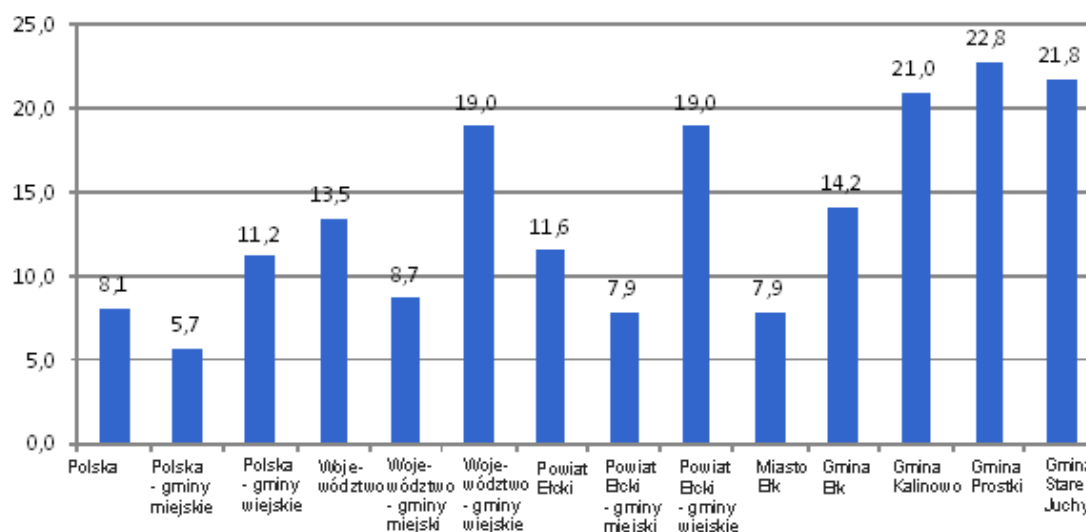
Społeczność EOF zarabia także mniej niż wynosi średnia miesięcznego wynagrodzenia dla mieszkańców Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Jednak w porównaniu do przeciętnego wynagrodzenia w innych powiatach Podregionu Ełckiego, zarobki mieszkańców EOF prezentują się dość dobrze. Jedynie społeczność Powiatu Piskiego cechuje się wyższą średnią wynagrodzeń.

Relatywnie niższy poziom wynagrodzeń mieszkańców EOF w porównaniu do średniej dla kraju, przekłada się na liczbę klientów usług środowiskowej pomocy społecznej (rysunek 13). Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności EOF ogółem wyniósł w 2012 roku 11,6%, przy czym odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w Mieście sięgał 7,9%, a w gminach wiejskich aż 19%, podczas gdy średnia dla kraju w tym samym okresie osiągnęła wartość 8,1% (w gminach miejskich wynosiła 5,7%, a w gminach wiejskich – 11,2%).

Oznacza to zatem, że statystycznie rzecz ujmując co piąty mieszkaniec obszarów wiejskich EOF jest klientem środowiskowej pomocy społecznej. Najwyższy odsetek osób pobierających świadczenia społeczne w gminach wiejskich EOF występuje w Gminie Prostki (22,8%) i Stare Juchy (21,8%), najniższy zaś w Gminie Ełk (14,2%).

Porównując Powiat Ełcki do Województwa Warmińsko-Mazurskiego należy zauważyć, że odsetek korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w miastach jest niższy (w Powiecie Ełckim wynosi 7,9%, w województwie zaś 8,7%), natomiast na obszarach wiejskich jest taki sam.

Rysunek 13. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności EOF ogółem na tle województwa i kraju w 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [05.02.2014].

W ostatnich latach obserwuje się lekki spadek udziału osób korzystających z pomocy społecznej w ludności EOF ogółem, jednak w Mieście Elk odsetek ten systematycznie wzrasta (tabela 18).

Tabela 18. Zmiana udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności EOF ogółem na tle województwa i kraju w latach 2008-2012

Jednostka terytorialna	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem				
	2008	2009	2010	2011	2012
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Polska	9,6	9,1	8,7	8,1	8,1
Polska – gminy miejskie	6,4	6,1	6,0	5,6	5,7
Polska – gminy wiejskie	13,8	13,0	12,2	11,3	11,2
Województwo	15,4	15,2	14,3	13,2	13,5
Województwo – gminy miejskie	9,1	9,4	8,9	8,2	8,7
Województwo – gminy wiejskie	23,2	22,4	20,6	18,9	19,0
Powiat Elcki (EOF)	11,9	12,3	12,0	11,7	11,6
Miasto Elk	6,6	7,6	7,6	7,7	7,9
Gmina Elk	16,6	17,6	17,0	15,3	14,2
Gmina Kalinowo	26,0	24,1	23,1	21,7	21,0
Gmina Prostki	25,4	24,2	22,5	23,2	22,8
Gmina Stare Juchy	25,0	25,1	22,8	21,1	21,8

Źródło: GUS BDL, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

Aktywność sportowa mieszkańców Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Elementem pozytywnie wyróżniającym społeczność EOF jest wysoka aktywność sportowa (tabela 19). Udział ćwiczących w klubach sportowych w ludności ogółem wyniósł w 2012 roku 2,90%, przy czym w Mieście Ełk wynosi 3,95% przy średniej dla województwa wynoszącej 2,18%, a dla kraju około 2,35%. Statystyki pokazują, że najmniej aktywni fizycznie są mieszkańcy Gminy Kalinowo i Gminy Ełk.

Tabela 19. Udział ćwiczących w klubach sportowych w ludności EOF ogółem w 2012 roku w Powiecie Ełckim na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego i kraju

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Liczba klubów</i>	<i>Liczba ćwiczących</i>	<i>Udział ćwiczących w klubach sportowych w ludności ogółem</i>
Polska	14307	906940	2,35
Województwo Warmińsko-Mazurskie	535	31605	2,18
Powiat Ełcki (EOF)	39	2590	2,90
Miasto Ełk	32	2354	3,95
Gmina Ełk	2	52	0,47
Gmina Kalinowo	1	20	0,28
Gmina Prostki	3	114	1,51
Gmina Stare Juchy	1	50	1,26

Źródło: GUS BDL, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

4.3. Gospodarka i innowacje

Motorem rozwoju gospodarczego gmin skupionych w ramach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego jest Miasto Ełk. Posiada ono wyraźnie zarysowaną strefę wpływu. Otaczająca je Gmina Wiejska Ełk należy jedynie do klasy przeciętnej potencjału rozwojowego³⁴. Na terenie Gminy Wiejskiej Ełk zachodzą w ostatnich latach dynamiczne zmiany (łączy pozostałości gospodarki rolniczej z nowymi rodzajami działalności gospodarczej skupionymi na świadczeniu usług oraz budownictwie; jest miejscem migracji z innych gmin Powiatu Ełckiego)³⁵. Dlatego też jest postrzegana jako obszar o wzrastającym potencjale dla rozwoju społeczno-gospodarczego.

Podregion Ełcki cechuje:

- najniższy wskaźnik (w stosunku do innych obszarów w kraju) atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej³⁶;
- najniższy wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie³⁷;

³⁴ Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2013.

³⁵ Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego, EU-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

³⁶ Atrakcyjność inwestycyjną dla działalności produkcyjnej kształtuje siedem wskaźników cząstkowych: wielkość zasobów pracy, dostępność transportowa, wysokość kosztów pracy, poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej, stopień ochrony środowiska przyrodniczego, poziom bezpieczeństwa powszechnego, poziom rozwoju gospodarki.

- niski wskaźnik atrakcyjności dla działalności usługowej³⁸.

Analizy atrakcyjności inwestycyjnej prowadzone w układzie powiatów (z Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Podlaskiego) pozwalają stwierdzić, że atrakcyjność ogólna EOF jest dość dobra (ponadprzeciętna) oraz wysoka dla sekcji i (hotele i restauracje). Atrakcyjność Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego jest porównywalna z sąsiednimi obszarami i niższa od ośrodków regionalnych i subregionalnych (tabela 20, rysunek 14).

Tabela 20. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna wybranych powiatów dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

<i>Powiat</i>	<i>Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna [waga]</i>	<i>Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna [kategoria]</i>	<i>Obszar przemysł [kategoria]</i>	<i>Obszar handel [kategoria]</i>	<i>Obszar hotele i restauracje [kategoria]</i>	<i>Obszar działalność profesjonalna, naukowa i techniczna [kategoria]</i>
Powiat Ełcki (EOF)	0,257	C	C	C	B	C
Miasto Olsztyn	0,348	A	A	A	A	A
Miasto Elbląg	0,300	A	A	B	C	A
Powiat Mrągowski	0,253	C	C	C	A	C
Powiat Węgorzewski	0,241	C	C	D	B	D
Powiat Giżycki	0,240	C	C	C	B	C
Miasto Białystok	0,349	A	A	A	A	A
Miasto Łomża	0,311	A	A	A	B	A
Miasto Suwałki	0,278	B	B	B	A	B

Źródło: H. Godlewska-Majkowska i inni, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2013*, Centrum Analiz Lokalnych i Regionalnych, Warszawa 2013.

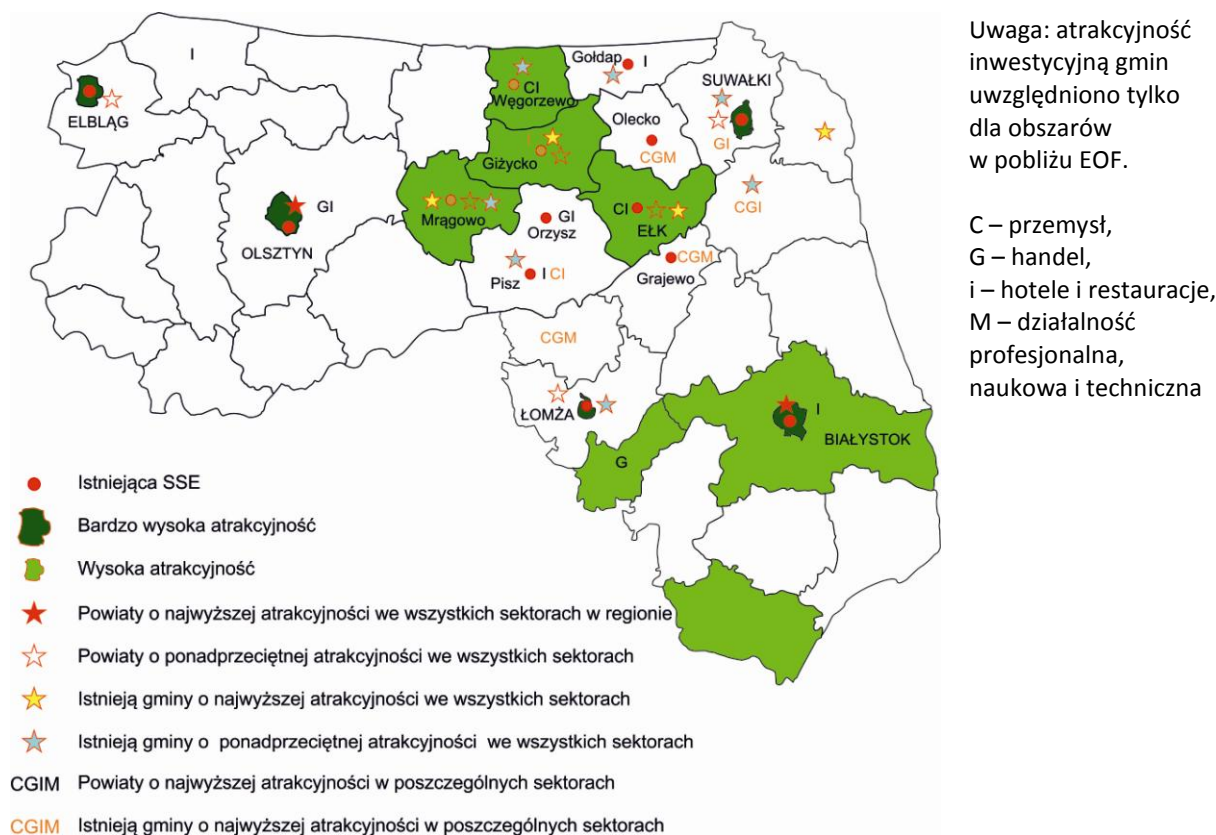
Analiza atrakcyjności inwestycyjnej wskazuje na silną konkurencję w sąsiedztwie EOF. Największymi konkurentami są miasta wojewódzkie: Olsztyn i Białystok, jednak ze względu na pewną odległość od EOF najsilniejszej bezpośredniej konkurencji w pozyskiwaniu inwestorów należy spodziewać się od ośrodków subregionalnych Województwa Podlaskiego (Łomża, Suwałki), zwłaszcza, że wszystkie miasta leżą na trasie przebiegu ważnych szlaków transportowych. Dodatkowo silną konkurencję stanowią także miasta, w których zlokalizowane są postery specjalnych stref ekonomicznych (Gołdap, Olecko, Orzysz, Pisz, Grajewo).

EOF wykazuje się ponadprzeciętną atrakcyjnością we wszystkich analizowanych sektorach, w tym w szczególności ponadprzeciętną dla sekcji: C – przemysł oraz i – hotele i restauracje. Najwyższą atrakcyjnością we wszystkich sektorach charakteryzuje się Miasto Ełk.

³⁷ Atrakcyjność inwestycyjną podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie kształtuje: dostępność transportowa, chłonność rynku, jakość zasobów pracy, infrastruktura gospodarcza, poziom rozwoju gospodarczego, jakość środowiska przyrodniczego, infrastruktura społeczna, stan bezpieczeństwa powszechnego.

³⁸ Atrakcyjność inwestycyjną dla działalności usługowej kształtuje: wielkość i jakość zasobów pracy, chłonność rynku instytucjonalnego, koszty pracy, dostępność transportowa, poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej, poziom rozwoju gospodarki, poziom bezpieczeństwa powszechnego, stopień ochrony środowiska przyrodniczego.

Rysunek 14. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Podlaskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

Źródło: opracowanie własne na podstawie: H. Godlewska-Majkowska i inni, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2013*, Centrum Analiz Lokalnych i Regionalnych, Warszawa 2013.

Liczba podmiotów gospodarczych w ramach EOF utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie (w 2012 roku wpisanych do rejestru REGON było 6508 podmiotów). Najwięcej jest zlokalizowanych w Mieście Ełk. Wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w Mieście Ełk jest wyższy niż w Powiecie Ełckim i w Województwie Warmińsko-Mazurskim (w 2012 roku wynosił 850). Wskaźnik dla całego EOF wynosił 729, co stanowi około 70% średniej krajowej. W Gminach Stare Juchy, Kalinowo i Prostki wskaźnik ten wynosi odpowiednio: 414, 365, 425 (jest to około 50% średniej dla województwa). Na podobnym poziomie kształtują się wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości indywidualnej (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym). We wszystkich gminach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego zauważa się wzrost liczby podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym (tabela 21).

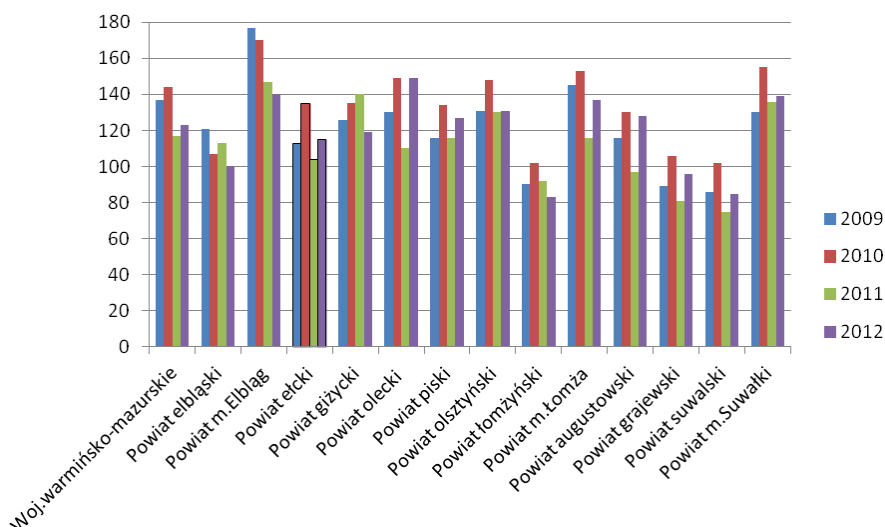
Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym w Powiecie Ełckim (115) jest niższa od średniej dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego (123). Wynik ten jest jednakże lepszy niż w Powiatach: Łomżyńskim, Grajewskim, Suwalskim, Elbląskim. Blisko 50% podmiotów nowopowstałych w 2012 roku zaliczało się do sekcji F (budownictwo – 21%) i G (handel hurtowy i detaliczny – 27%). Zmiany liczby nowopowstałych firm w czasie wykazują typowe zmiany dostrzegane w kraju, wynikające ze skutków kryzysu: maksimum w roku 2010, spadek w 2011 i względna stabilizacja lub wzrost w 2012 (rysunek 15).

Tabela 21. Wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości w gminach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego w 2012 roku

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności</i>	<i>Jednostki nowo-zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności</i>	<i>Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym</i>	<i>Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym</i>
Polska	1032	93	11,9	146
Województwo	827	80	9,2	123
Powiat Ełcki (EOF)	729	75	8,2	115
Miasto Ełk	850	82	9,5	124
Gmina Ełk	628	80	7,5	122
Gmina Kalinowo	365	55	4,3	87
Gmina Prostki	425	49	4,8	77
Gmina Stare Juchy	414	48	4,8	77

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

Rysunek 15. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

Struktura branżowa podmiotów gospodarczych na terenie Powiatu Ełckiego wskazuje na dominację handlu (24,6%) i budownictwa (12,8%) – tabela 22. Sektor budownictwa, mimo że jest dość dobrze rozwinięty, w strukturze firm, na tle sąsiednich powiatów nie wyróżnia się znacząco. Pod względem liczby firm w tym sektorze EOF ustępuje tylko innym ośrodkom subregionalnym w Województwie Warmińsko-Mazurskim i Podlaskim. Na uwagę zasługuje sektor transportu i gospodarki magazynowej (7,5%), który jest dość dobrze rozwinięty na terenie EOF, jednak występuje silna konkurencja ze strony ośrodków sąsiednich obszarów (Łomża, Suwałki, Powiat Augustowski, Grajewski). W sekcji zakwaterowania i usług gastronomicznych EOF znacznie ustępuje głównym konkurentom (Suwałki, Powiaty: Augustowski, Piski, Giżycki).

Tabela 22. Struktura branżowa przedsiębiorstw w 2012 roku [%]

<i>Obszar</i>	<i>A</i>	<i>C</i>	<i>F</i>	<i>G</i>	<i>H</i>	<i>I</i>	<i>L</i>	<i>M</i>	<i>P</i>	<i>Q</i>	<i>R</i>	<i>Pozostałe</i>
Polska	2,3	9,1	11,9	26,8	6,4	3,1	5,3	8,9	3,5	5,1	1,7	15,9
Województwo	4,4	8,1	11,5	23,1	5,9	2,8	8,9	6,9	3,8	6,6	1,9	16,1
Powiat Łomżyński	9,3	9,0	17,8	28,3	4,6	2,5	0,7	3,8	3,5	3,3	2,1	15,1
Powiat M. Łomża	1,1	8,2	12,3	29,0	8,0	2,5	1,5	9,0	3,9	6,8	1,9	15,8
Powiat Augustowski	7,9	7,9	11,2	23,8	8,3	4,3	3,5	6,0	4,7	5,0	2,1	15,3
Powiat Grajewski	6,9	8,4	11,9	30,9	7,3	2,5	2,6	4,0	4,4	4,1	2,3	14,7
Powiat Suwalski	8,2	9,9	13,8	22,7	6,9	3,4	1,9	5,6	4,2	4,8	2,5	16,1
Powiat M. Suwałki	0,9	7,9	10,6	28,9	8,4	2,6	3,4	8,8	3,9	6,5	1,6	16,5
Powiat Elbląski	8,5	12,9	10,7	23,4	5,1	2,3	5,9	4,1	3,1	6,4	2,2	15,4
Powiat M. Elbląg	1,0	8,8	9,1	22,0	6,4	2,7	14,3	7,6	3,6	8,1	1,9	14,5
Powiat Ełcki (EOF)	2,7	6,5	12,8	24,6	7,5	2,7	6,8	6,9	4,0	7,4	1,9	16,2
Powiat Giżycki	4,3	7,6	10,8	23,0	4,7	5,6	9,7	6,2	3,6	6,3	2,2	16
Powiat Olecki	6,1	8,4	15,4	21,6	5,5	2,5	9,7	5,0	4,5	4,9	1,5	14,9
Powiat Piski	7,2	6,8	12,5	23,2	5,3	5,4	9,5	4,9	3,5	5,2	1,8	14,7
Powiat Gołdapski	8,0	9,6	13,7	20,4	5,3	2,4	9,6	5,7	3,6	5,3	2,1	14,3
Powiat Węgorzewski	8,9	6,5	9,3	21,1	3,8	4,4	9,6	5,1	3,9	7,4	2,4	17,6
Powiat Olsztyński	5,2	9,0	13,1	22,4	5,5	2,6	6,4	7,6	3,5	6,4	1,8	16,5
Powiat M. Olsztyn	0,8	6,1	9,2	22,6	6,6	2,0	8,0	12,0	3,9	8,1	2,2	18,5

Legenda: a – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, C – przetwórstwo przemysłowe, F – budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, H – transport i gospodarka magazynowa, I – zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, P – Edukacja, Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl, [20.02.2014].

W strukturze branżowej firm sekcje Q i R nie wyróżniają się znacząco na tle innych obszarów, jednak pod względem liczby podmiotów w tych sekcjach EOF ma wysoką pozycję na tle sąsiednich obszarów.

Szczególne znaczenie dla rozwoju konkurencyjnej gospodarki mają firmy sekcji C (przetwórstwo przemysłowe). W strukturze branżowej EOF nie wyróżnia się pod tym względem na tle innych powiatów, ale uwzględniając bezwzględną liczbę firm, obszar ełcki konkuruje z najlepszymi w najbliższym otoczeniu.

W latach 2006-2012 nie stwierdzono istotnych zmian w strukturze branżowej na terenie EOF.

Warto zauważyć, że na obszarze EOF występuje przeciętna (w porównaniu z sąsiednimi powiatami) liczba podmiotów w branżach uznanych za inteligentne specjalizacje w regionie: produkcja artykułów spożywczych (dział 10), wyroby z drewna i meble (działy 16 i 31), natomiast dość dobrze pod względem produkcji odzieży (dział 14), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (dział 22), produkcji wyrobów metalowych (dział 25). Na uwagę zasługuje fakt wyróżniającego się przemysłu maszyn i urządzeń (działy 27 – 29) oraz serwisu takich urządzeń (dział 33). Zwraca uwagę także istniejący potencjał w zakresie działalności transportowej i kurierskiej (działy 52 i 53) związane z położeniem geograficznym EOF oraz dość silne nowoczesne działy związane z oprogramowaniem i działalnością w zakresie informacji (działy 62 i 63) – tabela 23.

Tabela 23. Liczba firm w poszczególnych działach gospodarki narodowej dla wybranych obszarów w 2012 roku [szt.]

<i>Obszar/ dział gospodarki narodowej</i>	10	14	16	22	23	25	27	28	29	31	33	52	53	62	63
Powiat Łomżyński	45	9	43	15	19	29	4	3	0	42	26	5	1	9	4
Powiat M. Łomża	75	24	35	22	41	54	4	7	0	105	39	19	2	46	20
Powiat Augustowski	24	6	65	15	28	29	6	9	0	31	21	8	5	21	7
Powiat Grajewski	29	9	54	6	21	22	2	6	0	35	30	12	2	13	7
Powiat Suwalski	21	2	48	3	27	25	1	2	0	18	11	5	1	13	2
Powiat M. Suwałki	71	41	49	22	43	79	6	7	1	87	43	26	0	62	22
Powiat Elbląski	37	13	41	7	14	143	0	6	2	123	35	10	2	15	5
Powiat M. Elbląg	56	84	30	43	36	320	4	14	3	132	157	64	4	93	35
Powiat Ełcki (EOF)	48	40	44	22	42	47	7	7	6	43	39	16	18	58	18
Powiat Giżycki	52	25	72	12	20	57	6	8	1	43	38	16	2	35	10
Powiat Olecki	21	14	63	12	19	23	2	0	1	25	35	2	1	24	6
Powiat Piski	35	14	67	11	13	42	5	2	1	29	36	14	1	24	11
Powiat Gołdapski	12	6	69	7	10	34	0	0	1	15	19	4	1	6	3
Powiat Węgorzewski	16	4	25	1	7	12	0	0	0	13	8	1	1	8	1
Powiat Olsztyński	91	37	160	47	35	131	7	32	3	129	105	24	13	87	25
Powiat M. Olsztyn	96	119	88	49	60	172	12	67	2	143	197	75	51	301	121

Legenda: 10 – produkcja artykułów spożywczych, 14 – produkcja odzieży, 16 – produkcja wyrobów z drewna oraz korka, 22 – produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, 23 – produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, 25 – produkcja metalowych wyrobów gotowych, 27 – produkcja urządzeń elektrycznych, 28 – produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana, 29 – produkcja pojazdów samochodowych, przyczep, 31 – produkcja mebli, 33 – naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń, 52 – magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport, 53 – działalność pocztowa i kurierska, 62 – działalność związana z oprogramowaniem, 63 – działalność usługowa w zakresie informacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [11.02.2014].

Analizy dokonane przy opracowaniu dokumentu Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego³⁹ oraz zapisy Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025, wskazują na następujące istotne obszary gospodarczej specjalizacji (inteligentne specjalizacje) Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego, potwierdzając w dużym zakresie dane statystyczne:

- ekonomia wody – specjalizacja bazuje na największych w Polsce zasobach wód powierzchniowych, wokół których rozwinęła się turystyka oraz szereg rodzajów działalności, które mają duży potencjał innowacyjny (wszystkie gminy),
- branża metalowa, branża tworzyw sztucznych, elektrotechniczna (głównie Miasto Ełk),
- żywność wysokiej jakości – bazuje na tradycyjnej już silnej pozycji rolnictwa w regionie, podkreślono silne zaplecze naukowe w obszarze produkcji żywności (wszystkie gminy EOF);
- drewno i meblarstwo – oparta na tradycjach regionu w przetwórstwie drewna oraz kompetencjach w dostarczaniu surowców, półproduktów oraz produktów finalnych (głównie Miasto Ełk).

Najwięcej miejsc pracy na terenie EOF generują: rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo (3381 zatrudnionych w 2012 roku), handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie, gastronomia i komunikacja (3397 osób zatrudnionych) oraz pozostałe usługi (5323 zatrudnionych). Badania wska-

³⁹ *Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego*, EU-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

zują, że stosunkowo duża liczebność miejsc pracy zlokalizowanych w Mieście Ełk wpływa na mobilność przestrzenną ludności zamieszkującej w gminach wiejskich Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego. Do miasta dojeżdża około 6,4% ogółu osób pracujących w Mieście. Promień odległości dojazdów do pracy do Ełku wynosi 20 km. Odległość wyjazdów do pracy z Miasta Ełk wynosi 60 km, a główne miejsce docelowe to Miasto Grajewo⁴⁰.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Powiecie Ełckim w 2012 roku kształtowało się na poziomie 2960,87 zł i stanowiło 79,1% średniej krajowej (tabela 24). Zdecydowanie wyższe wynagrodzenia osiągają pracownicy w Powiatach: Łomżyńskim, Augustowskim, Grajewskim, Olsztyńskim.

Tabela 24. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto

Jednostka terytorialna	Ogółem			Dynamika (2012 /2010)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)			Różnica (2012-2010)
	2010	2011	2012		2010	2011	2012	
	[zł]	[zł]	[zł]		[%]	[%]	[%]	
Polska	3435,00	3625,21	3744,38	1,1	100,0	100,0	100,0	0,0
Powiat Łomżyński	3112,25	3174,65	3354,22	1,08	90,6	87,6	89,6	-1,0
Powiat Augustowski	3175,28	3421,22	3444,77	1,08	92,4	94,4	92,0	-0,4
Powiat Grajewski	3175,63	3476,19	3639,09	1,15	92,4	95,9	97,2	4,8
Powiat Suwalski	2613,35	2695,75	2943,05	1,13	76,1	74,4	78,6	2,5
Powiat Elbląski	2554,99	2781,25	2917,00	1,14	74,4	76,7	77,9	3,5
Powiat Ełcki (EOF)	2721,79	2835,70	2960,87	1,09	79,2	78,2	79,1	-0,1
Powiat Giżycki	2649,21	2793,21	2938,61	1,11	77,1	77,0	78,5	1,4
Powiat Plecki	2599,13	2812,94	2924,79	1,13	75,7	77,6	78,1	2,4
Powiat Piski	2726,06	2923,37	3039,30	1,11	79,4	80,6	81,2	1,8
Powiat Olsztyński	2910,37	3105,47	3178,11	1,09	84,7	85,7	84,9	0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

Stopa bezrobocia rejestrowanego w ramach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego w 2012 roku wyniosła 26,9% (wzrost od 2011 roku o 2%). Niepokojący jest fakt, że największą grupą ludzi pozostających bez pracy (około 50% wszystkich bezrobotnych) stanowią młodzi w wieku 25-34 lata (2491 osób) oraz poniżej 24 roku życia (1754 osoby). Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego w 2012 roku wyniósł 14,7% (dla porównania: w Mieście Ełk 13,3%, w Województwie Warmińsko-Mazurskim 21,2%, w Polsce – 13,4%).

⁴⁰ Strategia zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020 (projekt), Urząd Miasta, Ełk 2013 na podstawie badań prowadzonych przez Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego.

Tabela 25. Dane dotyczące bezrobocia w ramach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Jednostka</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Pracujący						
ogółem	[osoba]	19437	18506	18714	18956	18631
mężczyźni	[osoba]	10174	9579	9613	9891	9626
kobiety	[osoba]	9263	8927	9101	9065	9005
Pracujący wg PKD 2007						
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	[osoba]	3111	3063	3393	3390	3381
przemysł i budownictwo	[osoba]	6935	5964	6020	6062	6006
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	[osoba]	3420	3306	3391	3471	3397
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	[osoba]	889	861	590	564	524
pozostałe usługi	[osoba]	5082	5312	5320	5469	5323
Bezrobotni zarejestrowani						
ogółem	[osoba]	6094	7675	7793	7906	8547
mężczyźni	[osoba]	2859	3910	3936	3782	4244
kobiety	[osoba]	3235	3765	3857	4124	4303
Bezrobotni według wieku						
24 lata i mniej	[osoba]	1247	1768	1728	1647	1754
25-34	[osoba]	1701	2160	2231	2370	2491
35-44	[osoba]	1165	1382	1410	1424	1603
45-54	[osoba]	1469	1683	1623	1549	1637
55 i więcej	[osoba]	512	682	801	916	1062
Stopa bezrobocia rejestrowanego	[%]	19,6	24,4	24,7	24,9	26,9
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym						
ogółem	[%]	10,9	13,6	13,4	13,6	14,7
kobiety	[%]	11,9	13,8	14,0	14,9	15,6
mężczyźni	[%]	9,9	13,3	12,9	12,4	13,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [10.02.2014].

Na terenie Miasta Ełk funkcjonuje podstrefa Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Dysponuje terenami o powierzchni 127,4 ha w pełni wyposażonymi w infrastrukturę techniczną. Jest to atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności ze względu na ulgi podatkowe (można uzyskać zwolnienie w podatku dochodowym do 70 % wartości poniesionych nakładów inwestycyjnych). W ramach podstrefy działalność prowadzą 33 firmy, zatrudniające 1 993 osoby (tabela 26). Działalność produkcyjną prowadzą firmy z kapitałem polskim i zagranicznym (kapitał szwajcarski i ukraiński). Struktura branżowa firm w ramach SSSE wykazuje zróżnicowanie, jednakże wyróżnić można sektory wiodące: tworzyw sztucznych, metalowy, drzewny, materiałów budowlanych, elektroniczny i elektrotechniczny, poligraficzny.

Tabela 26. Efekty funkcjonowania SSSE [stan na 31.12.2013 roku]

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Sektory wiodące (co najmniej 20% udziału w przychodach lub zatrudnieniu)</i>	<i>Liczba firm</i>	<i>Skumulowane nakłady inwestycyjne [mln zł]</i>	<i>Liczba miejsc pracy</i>
Powiat Elcki, Miasto Elk	Usługi poligraficzne i usługi reprodukcji zapisanych nośników informacji; Wyroby metalowe gotowe z wyłączeniem maszyn i urządzeń; Przemysł drzewny, materiałów budowlanych, elektroniczny i elektrotechniczny.	33	502,96	1 993
Powiat Grajewski, Gmina Grajewo*	Drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; Wyroby ze słomy i materiałów stosowanych do wyplatania.	bd.	392,86	153
Powiat Suwalski, Gmina Suwałki	Drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; Wyroby ze słomy i materiałów stosowanych do wyplatania; Wyroby metalowe gotowe z wyłączeniem maszyn i urządzeń.	27	452,20	2 415

* dane z 12.2012

Źródło: www.ssse.pl [20.02.2014].

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A., w Podstrefie Elk, dysponuje wolnymi terenami inwestycyjnymi o łącznej powierzchni około 46 hektarów. Tereny są przygotowane pod działalność gospodarczą, w pełni uzbrojone (woda, kanalizacja sanitarna, kanalizacja deszczowa, energia elektryczna, sieci telekomunikacyjne, drogi z nawierzchnią asfaltową), posiadają aktualny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego⁴¹. Na terenie EOF istnieją jeszcze tereny inwestycyjne w gminach wiejskich: Elk – 150 ha, Kalinowo – 20 ha, Prostki – 20 ha. Tereny wymagają uzbrojenia. Miasto Elk dysponuje terenami przeznaczonymi na działalność usługową – o powierzchni 9 ha, z przeznaczeniem na cele mieszkaniowe oraz mieszkaniowo-usługowe – 6,97 ha.

Istotnym problem mającym wpływ na rozwój przedsiębiorczości jest niewielka liczba i małe wsparcie ze strony instytucji otoczenia biznesu. Instytucje te odgrywają istotną rolę pośrednictwa między nauką a praktyką. Kwestie te są istotne szczególnie w zakresie transferu wiedzy i innowacji, które są podstawą dobrze funkcjonującego systemu innowacji na poziomie regionu. W ramach *Badania instytucji otoczenia biznesu Województwa Warmińsko-Mazurskiego pod kątem konkurencyjności i innowacyjności świadczonych usług wraz z rekomendacjami*⁴² wskazano na występowanie tzw. „białych plam” (stan na 2010 rok). W ramach EOF zidentyfikowano jedynie 7 instytucji otoczenia biznesu, z czego żadna nie wskazała w swojej ofercie usług doradczo-informacyjnych w zakresie technologii, pomocy finansowej, kojarzenia partnerów gospodarczych, stymulowania współpracy między przedsiębiorstwami, organizacji i uczestnictwa w targach oraz udostępniania infrastruktury instytucjonalnej jako działalności dominującej. Badanie wykazało również nierównomierny rozkład instytucji w województwie – 35,7% z nich działało na terenie Podregionu Elbląskiego, 47,6% Olsztyńskiego, a jedynie 16,7% Elckiego.

⁴¹ www.ssse.com.pl [16.02.2014].

⁴² R. Kisiel i in., *Badania instytucji otoczenia biznesu Województwa Warmińsko-Mazurskiego pod kątem konkurencyjności i innowacyjności świadczonych usług wraz z rekomendacjami*, Olsztyn 2010, www.staryefs.warmia.mazury.pl [10.03.2014].

W 2012 roku rozpoczął działalność Park Naukowo-Technologiczny w Elku (podmiot również zaliczany do grupy instytucji otoczenia biznesu). Odgrywa on ważną rolę na rzecz poprawy atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Skupia przedsiębiorstwa działające w branżach innowacyjnych oraz oferujących zaawansowane technologicznie produkty lub usługi⁴³. Domeną PNT w Elku jest wspieranie przedsiębiorstw o charakterze innowacyjnym na wszystkich etapach ich rozwoju wraz ze stymulowaniem procesów powstawania nowych firm tego typu poprzez inkubowanie. Przedsiębiorcy mogą uzyskać pomoc w zakresie doradztwa i usług specjalistycznych. PNT promuje też prace badawczo-rozwojowe i ich transfer do przemysłu, organizuje misje gospodarcze.

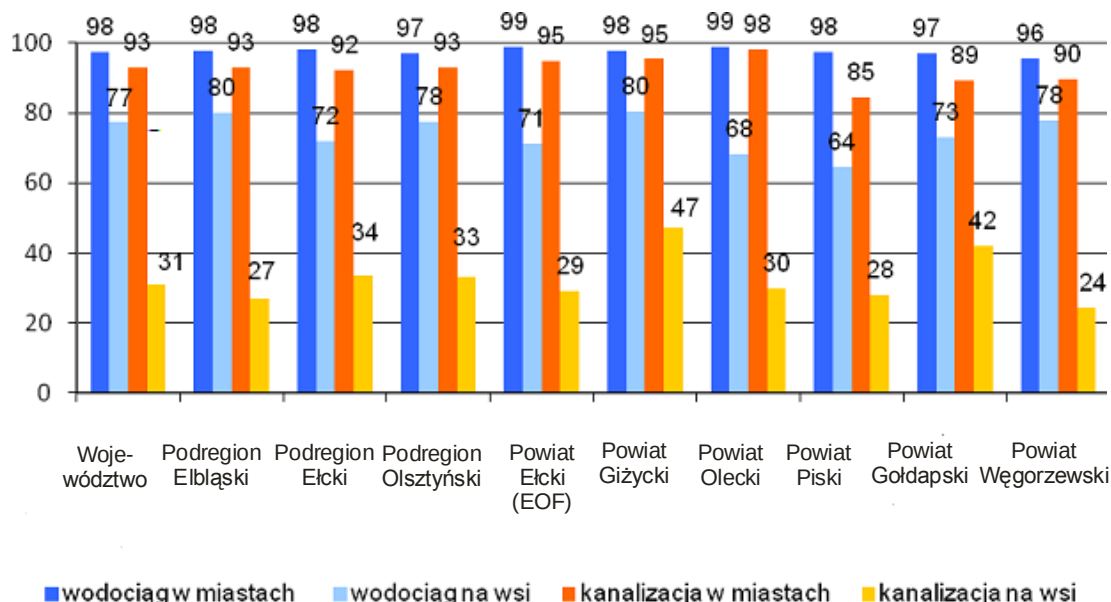
Elementem wspierającym rozwój gospodarczy regionu są konsekwentne działania na rzecz przyciągania inwestorów zagranicznych, podejmowane przez władze samorządowe (głównie z Miasta Elku). Zostały one dostrzeżone w ramach rankingu „Gmina na 5”. Tytułem „Gmina na 5” nagradza się samorządy wyróżniające się wysokim poziomem obsługi z wykorzystaniem elektronicznych narzędzi komunikacji. W rankingu znalazły się jeszcze dwa ośrodki z Województwa Warmińsko-Mazurskiego, a mianowicie Iława i Giżycko.

4.4. Infrastruktura

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Na przestrzeni lat 2008-2012 odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej w obrębie Elckiego Obszaru Funkcjonalnego nieznacznie wzrósł z 88,9% do 89,7%. Zwiększyła się również dostępność do sieci kanalizacyjnej z 71,6% do 73,1%. Nadal jednak istnieje znaczna dysproporcja w dostępie do sieci między miastem a obszarami wiejskimi (rysunek 16).

Rysunek 16. Korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w powiatach Podregionu Elckiego i województwie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.01.2014].

⁴³ www.technopark.elk.pl [18.02.2013].

Różnica pomiędzy dostępem do sieci wodociągowej na terenach miejskich i wiejskich w regionie wynosi 21%, w Podregionie Ełckim – 26%, a na terenie EOF dochodzi do 28%. Dostęp do kanalizacji na obszarach wiejskich w regionie wynosi około 31%, obszar EOF wypada poniżej średniej dla województwa i niezbyt korzystnie na tle sąsiednich powiatów.

Procent dostępu do sieci wodociągowej na terenach miejskich EOF wyniósł na koniec 2012 r. 99%, na terenach wiejskich – 71%, do sieci kanalizacyjnej na terenach miejskich – 95%, wiejskich – 29%. Dostęp do sieci kanalizacyjnej w poszczególnych gminach EOF jest nieznacznie zróżnicowany: Gmina Prostki – 27,1%, Gmina Ełk – 29,1%, Gmina Kalinowo – 29,7%, Gmina Stare Juchy – 32,7%. Z danych statystycznych wynika, że w większości wymienionych wyżej gmin nie nastąpiła wyraźna zmiana (od 2008 r.) dostępności ludności do sieci kanalizacyjnej⁴⁴. Barierą rozwoju sieci kanalizacyjnej nie jest wyłącznie brak środków na inwestycje, ale także rozproszenie zrzutów ścieków oraz koszt późniejszego utrzymania sieci. Procentowo największy dostęp do kanalizacji posiadają gospodarstwa domowe w Mieście Ełk (94,9%).

Na terenie EOF funkcjonuje 11 biologicznych oczyszczalni ścieków, z czego 7 to obiekty z podwyższonym usuwaniem biogenów (występują one w Gminach: Ełk, Kalinowo i Stare Juchy). Na uwagę zasługują zwłaszcza gruntownie zmodernizowana oczyszczalnia w Nowej Wsi Ełckiej, obsługująca Miasto i Gminę Ełk (wyposażona w instalację energetycznego wykorzystania biogazy z przetwarzania odpadów ściekowych) oraz nowe oczyszczalnie w Prostkach (Gmina Prostki) i Milewie (Gmina Kalinowo). Z oczyszczalni ścieków korzysta 78,9% ogółu mieszkańców (jest to najwyższy procent spośród powiatów należących do podstrefy ełckiej, jak również jest to wartość wyższa od średniej dla województwa – 73,4%), przy czym w mieście odsetek ten wynosi 97,0% a na terenach wiejskich niespełna 42,7%. W stosunku do roku 2008 odsetek mieszkańców EOF korzystających z oczyszczalni ścieków nie uległ zmianie.

Z uwagi na rozproszoną lokalizację budynków, warunki i możliwości technicznego podłączenia do oczyszczalni ścieków, na obszarach wiejskich EOF rozwiązanie problemu ścieków stanowią zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. W ostatnich kilku latach wyraźnie dostrzegalny jest trend budowy indywidualnych oczyszczalni ścieków: od 23 obiektów w roku 2008 do 206 na koniec 2012 roku.

Powiat Ełcki zajmuje 3 miejsce pod względem liczby przydomowych oczyszczalni ścieków w Podregionie Ełckim, oraz 9 miejsce wśród wszystkich powiatów Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Zużycie wody w EOF na koniec 2012 r. wyniosło 4 111,8 dam³ i było o 1,65% niższe niż w 2008 r.; stanowiło to 3,27% zużycia ogólnego wody w Województwie Warmińsko – Mazurskim. Największe zużycie wody ogółem przypada na Miasto Ełk – 81,66%, najmniejsze jest w Gminie Stare Juchy – 2,36% (Gmina Ełk – 7,56%, Gmina Prostki – 4,27%, Gmina Kalinowo – 4,05%). Technologie stosowane w największej na terenie EOF stacji uzdatniania wody w Ełku (w tym naświetlanie ultrafioletem) pozwalają osiągnąć bardzo wysoką jakość wody dostarczanej odbiorcom. W porównaniu do sąsiednich powiatów zużycie wody w EOF jest najwyższe. Może to świadczyć o tym, że obszar ten jest rozwinięty gospodarczo najlepiej – zużycie wody na potrzeby przemysłu w okresie 2008-2012 wzrosło o 61 dam³.

Gospodarka odpadami

Gminy EOF należą do Międzygminnego Związku „Gospodarka Komunalna”. Za zagospodarowanie odpadów na ich terenie odpowiada Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej EKO-Mazury Sp. z o.o. Na koniec 2012 roku z analizowanego terenu zebrano łącznie 18059,1 t odpadów komunalnych,

⁴⁴ W latach 2013 – 2014 zrealizowano szereg inwestycji w sieć wodno-kanalizacyjną, ze względu na porównywalność danych w poszczególnych Gminach, uwzględniono tylko stan na koniec 2012 roku. Warto podkreślić, iż w Gminie Prostki zakończono duże inwestycje sieciowe w roku 2013 podłączając ok. 10% mieszkańców gminy.

w tym 13813,12 t stanowiły odpady z gospodarstw domowych. Najwięcej odpadów komunalnych zebrano w Mieście Ełk – 15578,47 t i jest to 86,3% wszystkich odpadów zebranych w EOF, najmniej w Gminie Prostki – 330,8 t (1,8% wszystkich odpadów). Na jednego mieszkańca EOF przypadało 155,3 kg odpadów komunalnych i jest to o 25 kg mniej niż w 2008 r. Głównym źródłem tego typu odpadów są: gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury, czyli handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, targowiska, szkoły i inne.

Odpady przemysłowe pochodzą głównie z rolnictwa, przetwórstwa spożywczego, przetwórstwa drewna, budownictwa, remontów, demontażu obiektów budowlanych, z oczyszczalni ścieków. W 2012 r. na terenie EOF powstało 46,5 tys. t takich odpadów i jest to o 7,5 tys. t więcej niż w roku 2008. Powiat Ełcki wytwarza najwięcej odpadów w skali całego podregionu, drugi pod tym względem Powiat Olecki tylko 17,3 tys. ton. Powstające odpady w 88,4% zostały poddane odzyskowi. Wskaźnik wytworzenia odpadów na 1 kilometr kwadratowy wyniósł w 2012 roku 41,8 t i był wyższy o 6,8 ton w porównaniu do roku 2008, jest to najwyższy wskaźnik w Podregionie Ełckim, z sąsiadujących powiatów tylko grajewski posiada wyższy (73,6 t/km²).

Odpady komunalne z terenu EOF trafiają do nowo wybudowanego Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Siedliskach koło Ełku. W ciągu roku może on przetworzyć w sposób mechaniczno-biologiczny 42 tys. t odpadów. W zakładzie oprócz sortowania i kompostowania, odpady budowlane poddawane są procesowi kruszenia (przepustowość 7000 t/rok), odpady wielkogabarytowe, elektroniczne i elektryczne poddawane są demontażowi (przepustowość 500 t/rok), odpady niebezpieczne poddawane są czasowemu magazynowaniu, a następnie przekazywane są do wyspecjalizowanych zakładów (przepustowość 750 t/rok) odpady inertne kierowane są do kwatery balastu (o pojemności całkowitej 654 m³).

Na terenie EOF znajduje się 6 308,57 t wyrobów zawierających azbest, z czego najwięcej na terenie Gminy Ełk – 32,69%, najmniej w Mieście Ełk 5,383%⁴⁵. Ponad 86,7% – 5 470,1 t wyrobów zawierających azbest znajduje się na budynkach należących do osób fizycznych. Władze lokalne co roku pomagają mieszkańcom w usuwaniu tego typu odpadów poprzez dofinansowanie usuwania, transportu i składowania eternitu, ze środków własnych czy pozyskanych z WFOŚiGW w Olsztynie. Jednakże problem ten nadal istnieje. Okres usunięcia wyrobów zawierających azbest na terenie Polski określono do roku 2032.

Ciepłownictwo

Głównym źródłem ciepła na terenie EOF są lokalne kotłownie (23 obiekty) opalane paliwem stałym – węglem kamiennym. Występują także obiekty wykorzystujące olej opałowy i gaz propan-butan (głównie w przedsiębiorstwach). Ponadto, w relatywnie dużym zakresie na terenie EOF wykorzystuje się do ogrzewania i zaopatrzenia w c.w.u. odnawialne źródła energii (biomasę i kolektory słoneczne).

Na terenie Miasta Ełk dostarczaniem ciepła zajmuje się dwóch usługodawców: Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. oraz Spółdzielnia Mieszkaniowa „Świt” (obydwie ciepłownie opalane węglem). Pierwszy z nich dostarcza ciepło do południowej i centralnej części miasta, drugi do północnej (od ulicy Mickiewicza). Te dwa niezależne obiekty połączone są magistralą Dn 250, pozwalając na połączenie całego systemu ciepłowniczego miasta.

Zapotrzebowanie na energię cieplną EOF w 2012 r. wyniosło 590 609 GJ i było większe o 12,3% w stosunku do roku 2008. Długość sieci cieplnej przesyłowej na koniec 2012 roku wyniosła 57,2 km i była dłuższa o 22 km w stosunku do roku 2005 i był to drugi pod względem rozwoju sieci ciepłowniczej wynik w województwie (za Powiatem Grodzkim Elbląg). EOF ma najdłuższą sieć cieplną

⁴⁵ Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”, www.elk-ekomazury.bip-wm.pl [20.04.2014].

spośród wszystkich pozostałych powiatów ziemskich na terenie Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Dłuższa sieć ciepła istnieje tylko w m. Elbląg – 100,7 km oraz m. Olsztyn – 120,8 km.

Na przestrzeni lat 2005 – 2012 na obszarze EOF nastąpił wzrost kubatury obiektów ogrzewanych centralnie o prawie 2000 dam³, co stanowiło ponad 44% wzrostu w całym Województwie Warmińsko-Mazurskim, a kubatura prywatnych budynków mieszkalnych ogrzewanych centralnie wzrosła w tym czasie ponad 11-krotnie (ze 102 w roku 2005 do 1137 dam³ w roku 2012), co było największym postępem w całym regionie.

Istniejące źródła ciepła zaspokajają potrzeby odbiorców, jednak stan techniczny większości urządzeń nie spełnia norm technicznych i ekologicznych. System ciepłowniczy jest jednak w ostatnich latach modernizowany. Rozwój miasta powoduje wzrost zapotrzebowania na energię ciepłą wynikłą z planowanych przez Ełk inwestycji. Wymuszają one zapewnienie kolejnych MW mocy grzewczej przeznaczonych na cele centralnego ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz niezbędnej wentylacji i klimatyzacji.

Na terenie Gminy Prostki ma powstać sieć ciepła. W ramach inwestycji przewiduje się:

- budowę budynku kotłowni o powierzchni około 600 m² i montaż kotła na zrębki drewniane o mocy 1500-2000 kW, montaż kotła na słomę o mocy 1500-2000 kW,
- budowę podziemnej sieci centralnego ogrzewania z rur preizolowanych o średnicach do 150 mm i długości około 4500 mb wraz z przyłączami do budynków.

Gazownictwo

Na terenie EOF sieć gazową posiada jedynie Miasto Ełk. Ma ona długość 53,43 km, podłączonych jest do niej 42 858 osób, co stanowi 71,8% wszystkich mieszkańców miasta. Poza terenem miasta z gazu korzysta jeszcze tylko 28 osób (25 w Gminie Kalinowo i 3 w Gminie Ełk) – 0,1%. Ogółem z sieci gazowej na terenie EOF na koniec 2012 r. korzystało 48,0% mieszkańców, stawia to powiat na 2 miejscu za Powiatem Giżyckim – 54,1%, w Podregionie Ełckim. Jest to wartość nieco wyższa od średniej wojewódzkiej – 43,1%, w tym na obszarach miejskich – 70,1%.

Na terenie Miasta Ełk przy ul. Sportowej zlokalizowana jest stacja redukcyjna gazu (propan–butan – powietrze). Gaz dostarczany jest do niej za pomocą cystern kolejowych. Nadzór nad siecią gazową w Mieście pełni PGNiG S.A. Mazowiecki Oddział Obrotu Gazem w Warszawie, Gazownia Białostocka. Stan techniczny sieci należy określić jako dobry. Poza potrzebami komunalnymi sieć gazowa zasila domki jednorodzinne – na cele grzewcze oraz pokrywa niewielkie potrzeby technologiczne. W obecnych warunkach nie planuje się rozbudowy sieci gazowej. Realizowana jest natomiast budowa stacji regazyfikacji LNG w Ełku, dzięki której zamiast mieszanki propan-butan-powietrze odbiorcy będą zaopatrywani w gaz ziemny, co jest rozwiązaniem tańszym i bezpieczniejszym. Niemniej jednak w dalszym ciągu paliwo gazowe będzie dostarczane do stacji w formie sprężonej. Źródło dostaw i rodzaj gazu stanowi problem ponadregionalny. W przypadku budowy gazociągu wysokoprężnego w okolicach miasta należy podjąć działania mające na celu budowę na jego terenie stacji redukcyjnej gazu oraz realizację sieci gazowej.

4.5. Zrównoważony transport publiczny

Układ drogowy

Przez teren EOF przebiegają drogi zaliczane do wszystkich kategorii, z czego największe znaczenie mają drogi krajowe. DK nr 16 przebiega z zachodu na wschód analizowanego obszaru, natomiast DK 65 z północy na południe. Duże znaczenie mają także drogi wojewódzkie nr 656 relacji Staświny – Ełk, nr 667 relacji Nowa Wieś Ełcka – Biała Piska oraz nr 661 relacji Cimochoy – Kalinowo. Przebieg najważniejszych dróg na terenie EOF przedstawia rysunek 17.

Rysunek 17. Sieć drogową na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: www.mapygoogle.pl [20.01.2014].

Łączna długość wszystkich dróg na terenie EOF wynosi 1 298,1 km. Na 10 tysięcy mieszkańców przypada 49,9 km dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni utwardzonej i jest to wartość najniższa w odniesieniu do powiatów ziemskich w Podregionie Ełckim: Powiat Giżycki – 60,8 km, Powiat Piski – 81,1 km, Powiat Gołdapski – 84,4 km, Powiat Węgorzewski – 102,8 km, Powiat Olecki – 103,1 km, przy średniej w Województwie Warmińsko-Mazurskim – 66,5 km. Poniżej przedstawiono kategorię dróg z uwzględnieniem rodzaju ich nawierzchni (tabela 27).

Tabela 27. Zestawienie dróg na terenie EOF

Kategoria drogi	Długość [km]	Rodzaj nawierzchni
Gminna	164,3	twarda
	142,6	twarda ulepszona
	235,5	gruntowa
Powiatowa	281,6	twarda
	260,1	twarda ulepszona
	94,0	gruntowa
Wojewódzka	35,9	twarda ulepszona
Krajowa	84,1	twarda ulepszona

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [25.01.2014].

Na podstawie powyższych informacji można stwierdzić, że sieć lokalną tworzą przede wszystkim drogi powiatowe – 48,97% o nawierzchni twardej – 44,29%. Drugie w kolejności są drogi gminne – 41,78% z przewagą nawierzchni gruntowej – 43,41%.

Poniżej przedstawiono średni dobowy ruch samochodów, w tym samochodów ciężarowych i osobowych na odcinkach dróg krajowych przechodzących przez teren EOF (tabela 28).

Tabela 28. Średni dobowy ruch (SDR) na odcinkach dróg krajowych przechodzących przez EOF

Nr drogi	Nazwa odcinka	Pojazdy silnikowe ogółem	Samochody osobowe	Samochody ciężarowe
16	Orzysz – Ełk	3726	2673	979
	Ełk – przejście	12903	10670	1843
	Ełk – Augustów	3900	2905	883
65	Olecko – Ełk	3973	3187	650
	Ełk – przejście	20956	17806	2529
	Ełk – Grajewo	8251	6543	1484

Źródło: www.gddkia.gov.pl [20.01.2014].

Na podstawie powyższych informacji można zauważyć, że największe obciążenie ruchem samochodowym przypada na odcinek Ełk – przejście, gdzie krzyżują się dwie drogi krajowe DK nr 16 i DK nr 65. W lipcu 2012 r. oddano do użytku ostatnie fragmenty obwodnicy Ełku. Położona jest ona w ciągu drogi krajowej nr 16 zlokalizowanej na północ od centrum miasta. Spowodowała ona przeniesienie ruchu samochodów ciężarowych z ul. Kilińskiego, Wojska Polskiego, 11 Listopada, Sikorskiego, Łukasiewicza oraz Suwalskiej. Ponadto na terenie EOF w ramach Programu Wieloletniego pod nazwą *Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011*, w 2011 r. zrealizowano dwie inwestycje o dużym znaczeniu: przebudowano drogę powiatową nr 186N na odcinkach w miejscowościach: Tracze, Maki, Szarejki w Gminie Ełk oraz ul. Zamkową w ciągu drogi powiatowej nr 1864 N na odcinku od skrzyżowania z ulicą Wojska Polskiego do granicy Miasta Ełk. W pobliżu Miasta Ełk planowany jest przebieg drogi ekspresowej „Via Baltica” – najważniejszego szlaku komunikacyjnego łączącego kraje skandynawskie z Europą Środkowo-Wschodnią. Planowana droga będzie prowadziła z Warszawy do granicy z Litwą i dalej połączeniem lądowo – morskim do Finlandii. W okolicach Ełku planuje się budowę skrzyżowania DK nr 16 z planowaną drogą (na podstawie informacji z GDDKiA w Olsztynie na chwilę obecną wykonane jest studium techniczno – ekonomiczno – środowiskowe wraz z materiałami do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na odcinku od węzła Nowa Wieś Ełcka do węzła Kalinowo DK nr 16).

Najlepiej rozwinięty układ drogowy ma Miasto Ełk, jest dobrze skomunikowane z pozostałymi gminami. Strategiczne położenie miasta powoduje, że we wschodniej części województwa Ełk stanowi ważny węzeł drogowy, który zapewnia miastu odpowiednie powiązania komunikacyjne zewnętrzne i wewnętrzne. Odwrotnie przedstawia się sytuacja w pozostałych gminach, gdzie układ drogowy jest słabo rozwinięty i nie zapewnia on wystarczających powiązań.

Stan sieci drogowej na terenie EOF należy określić jako mocno zróżnicowany i uzależniony od możliwości budżetowych poszczególnych gmin. Dotyczy to zarówno stanu nawierzchni, szerokości jezdni, jej wyprofilowania czy kolizyjności z drogami lokalnymi (najbardziej korzystna sytuacja jest w Mieście Ełk, najmniej – w Gminie Stare Juchy). W dużej części sieć drogową nie odpowiada wymaganym standardom z uwagi na narastający ruch kołowy, ciężarowy i osobowy. Podstawowym mankamentem jest fakt, że są to przeważnie drogi jednojezdniowe, niewystarczające w czasach wzmożonego rozwoju transportu samochodowego. Drogi te nie gwarantują odpowiedniej przepustowości, a tym samym mogą być barierą w rozwoju gospodarki.

Istotnym problemem na obszarze EOF jest bezpieczeństwo ruchu drogowego. Ze względu na niską jakość dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich oraz jednojezdniowe drogi krajowe i rosnący ruch drogowy notuje się dość dużo wypadków. W roku 2012 odnotowano 79 zdarzeń, w których było ponad 100 ofiar, w tym 5 śmiertelnych. Jest to trzeci pod względem liczby wynik w regionie wśród powiatów (tabela 29).

Tabela 29. Wypadki drogowe i ich ofiary w 2012 roku

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Wypadki ogółem</i>	<i>Ofiary śmiertelne</i>	<i>Ranni</i>
	<i>[szt]</i>	<i>[osoba]</i>	<i>[osoba]</i>
Powiat Augustowski	55	10	67
Powiat Grajewski	19	2	20
Powiat Suwalski	27	4	40
Powiat M. Suwałki	37	5	36
Powiat Elbląski	90	8	127
Powiat M.Elbląg	113	3	135
Powiat Ełcki (EOF)	79	5	100
Powiat Giżycki	56	7	68
Powiat Olecki	32	3	43
Powiat Piski	36	2	46
Powiat Gołdapski	24	4	37
Powiat Węgorzewski	30	2	37
Powiat Olsztyński	214	27	285
Powiat M. Olsztyn	198	5	229

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [22.01.2014].

Warto podkreślić, że wskaźniki liczby posiadanych samochodów na 1 tys. ludności są na terenie EOF jednymi z najniższych w regionie, także w porównaniu z powiatami sąsiednimi Województwa Podlaskiego. Jeśli chodzi o samochody ciężarowe, to ich liczba na terenie EOF jest wyższa w porównaniu do wszystkich powiatów sąsiednich, zwłaszcza w przypadku samochodów dużej ładowności. Potwierdza to, iż branża transportowa rozwija się dość dobrze na terenie EOF.

Komunikacja autobusowa

Na terenie EOF trzy Gminy: Miejska i Wiejska Ełk oraz Stare Juchy obsługiwane są przez Miejski Zakład Komunikacji w Ełku Sp. z o.o. Właścicielami spółki jest Gmina Ełk i Miasto Ełk. Na podstawie zawartej w 2009 r. umowy świadczy ona usługi transportu zbiorowego na wskazanych wyżej obszarach. MZK Sp. z o.o. obsługuje 17 linii, z czego na terenie: Miasta Ełk – 8 linii (linie numer: 6,7,8,9,11,12,13,16 są typowo miejskie) a 9 to linie miejsko-wiejskie (linie numer: 1,2,3,4,5,10,14,17,18).

MZK Sp. z o.o. ma dominującą pozycję na rynku przewozów lokalnych na terenie Miasta Ełk. Na liniach pozamiejskich konkurentami spółki są: oddział lokalny PKS Suwałki S.A., PKS Podlasie, PKS Łomża Sp. z o.o., LELO oraz prywatne firmy przewozowe „Krzyś” (na trasie Grajewo – Ełk) i „Kazek” (na trasie Ełk – Nowa Wieś Ełcka – Bajtkowo). Ich udział w rynku jest niewielki i stanowi jedynie ok. 3%.

Pozostałe gminy Powiatu Ełckiego (Kalinowo, Prostki) są obsługiwane jedynie przez PKS-y dojeżdżające najczęściej tylko do miejscowości gminnych. Należy zaznaczyć, że na terenie EOF zlokalizowane są miejscowości nieobjęte komunikacją zbiorową (MZK Sp. z o.o.; PKS).

Oprócz połączeń regionalnych prywatne firmy przewozowe zapewniają bezpośrednie połączenie z Warszawą, Białymstokiem, Łomżą, Suwałkami, Piszem, Giżyckiem, Oleckiem, Augustowem, Grajewem i Gołdapią.

Stan transportu publicznego w obrębie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego należy uznać za niedostateczny. Brak jest przede wszystkim wystarczającej liczby połączeń pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminnymi (poza Miastem Ełk) i większymi wsiami. Połączenia nie realizują również potrzeb mieszkańców z uwagi na samą ich ilość (kursy przeważnie odbywają się rano i wieczorem, w okresie letnim ich ilość jest ograniczona). Ponadto tabor autobusowy wymaga wymiany na bardziej ekologiczny, większość autobusów ma powyżej 10 lat.

Kolej

Uzupełnieniem sieci drogowej w EOF jest transport kolejowy. Układ połączeń kolejowych stanowią następujące linie: nr 219 Olsztyn – Ełk, nr 38 Białystok – Bartoszyce, nr 41 Gołdap – Olecko (z uwagi na małą liczbę pasażerów zaprzestano przewozów kolejowych), nr 223 Czerwonka – Biskupiec Reszelski – Mrągowo – Mikołajki – Orzysz – Ełk (z uwagi na małą liczbę pasażerów zaprzestano przewozów kolejowych).

Dworzec pasażerski (główny) dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego zlokalizowany jest na terenie Ełku. W Mieście dla obsługi ruchu towarowego istnieją także dwa obiekty: Ełk Towarowy I i Ełk Towarowy II (obecnie nieczynny). Ponadto w Ełku znajdują się przystanki kolejowe: Ełk Szyba Wschód i Ełk Szyba Zachód (obecnie nieczynny).

Stan infrastruktury kolejowej można uznać za przeciętny. Dotyczy to zarówno obiektów dworcowych (obecnie w remoncie), jak i linii kolejowej. Stan linii kolejowych przekłada się na dopuszczalną prędkość pociągów, a ta na atrakcyjność tego środka lokomocji. Stopniowe wygaszanie pasażerskich przewozów osobowych na liniach lokalnych pogarsza dostępność komunikacyjną i konkurencyjność obszaru w stosunku do innych subregionów. Szansą na odwrócenie niekorzystnych zmian jest modernizacja linii kolejowych z wykorzystaniem zewnętrznych źródeł finansowania. Ełk został bowiem wymieniony w Krajowym Planie Transportowym jako potencjalny punkt postojów handlowych, na którym występuje powiązanie z innymi środkami publicznego transportu zbiorowego i który może pełnić funkcję zintegrowanego węzła przesiadkowego.

Transport lotniczy

Utworzenie lotniska lokalnego w Podregionie Ełckim jest kluczową sprawą dla rozwoju całego subregionu. Koncepcja jego powstania opiera się głównie o klientów z sektora biznesowego i turystycznego. W planach jest budowa lotnisk, przystosowanego do przyjmowania samolotów 50-80 osobowych, w formule partnerstwa samorządowo – prywatnego. Jeśli dojdzie ona do skutku, niezbędna będzie poprawa i usprawnienie infrastruktury komunikacji miejskiej i drogowej.

Obecnie na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego w miejscowości Szymany (/k Olsztyna) planowana jest budowa lotniska regionalnego. Zgodnie z prognozami będzie ono obsługiwało 57 tys. pasażerów rocznie, a w ciągu 20 lat ma nastąpić wzrost do 731 tys. rocznie. Początkowo liczba operacji lotniczych, startów i lądowań ma wynosić 5,6 tys. rocznie (po dwóch dekadach ma osiągnąć 17 tys. rocznie). Koszty budowy lotniska mają wynieść około 200 mln zł (z czego unijne dofinansowanie może sięgać 76%). Powstające koło Olsztyna lotnisko zostanie połączone z ośrodkami subregionalnymi województwa (Ełkiem i Elblągiem) bezpośrednimi połączeniami kolejowymi (Ełk-Szymany). Usprawni to znacząco możliwość szybkiego przemieszczania się zarówno turystów, przedsiębiorców, jak i mieszkańców do stolicy województwa, ale także do głównego ośrodka EOF.

4.6. Turystyka i sport

Stan środowiska naturalnego, licznie występujące jeziora, bogate zróżnicowanie przyrodnicze zwłaszcza na poziomie krajobrazowym, niski stopień zanieczyszczenia gleb i powietrza oraz walory kulturowe sprzyjają rozwojowi turystyki i stanowią potencjał, który pozwala na wykorzystanie szans płynących z otoczenia. Dostępna baza turystyczna oraz specyfika atrakcji stanowią dobry punkt wyjścia do rozwoju turystyki kwalifikowanej i wypoczynkowej.

Teren Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego nie obfituje w zbyt liczne zabytki czy atrakcje turystyczne. Jest jednak na tym obszarze szereg interesujących obiektów: ełcka promenada usytuowana wzdłuż brzegu Jeziora Ełckiego, Ełcka Kolej Wąskotorowa wybudowana w latach 1910-1917 – cenny zabytek kultury technicznej, Skansen Pszczelarski, Wieża Ciśnień, Muzeum Kropli Wody, Ruiny Zamku Krzyżackiego z XIV wieku, XIX-wieczna zabudowa centrum Miasta Ełku, drewniane chaty mazurskie z XIX w. zlokalizowane we wsiach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego, liczne zabytki sakralne (drewniany Kościół w Ostrymkole z 1667r. – zabytek klasy „O”), słup graniczny – niedaleko wsi Bogusze pod Prostkami postawiony w 1545 r. na styku trzech granic: Korony Polskiej, Wielkiego Księstwa Litewskiego i Prus, cmentarze wojenne, przykłady regionalnej zabudowy mazurskiej i inne.

Ełcki Obszar Funkcjonalny posiada dość dobrze rozwiniętą sieć szlaków turystycznych: pieszych (ponad 300 km), rowerowych (ponad 300 km) i wodnych (ponad 200 km).

Szlaki piesze:

- Szlak im. Michała Kajki o długości 37 km: Ełk – Chruściele – Tracze – Mostołty – Zdedy – jezioro Zdeckie – Jezioro Kroksztyn – Ogródek – Skomack Wielki – jezioro Orzysz,
- Szlak Mazur Garbatych o dł. 135 km: Ełk – Siedliska – Straduny – Malinówka – Stare Juchy – Szczecinowo – Gorówko – Połom – Olecko – Czerwony Dwór – Gołdap,
- Szlak Tatarski o dł. 19 km: Ełk – Szyba – Tatarska Góra – Chochołki – Ostrykół – Prostki – Bogusze,
- Szlak spacerowy zielony o dł. około 4,5 km: Stare Juchy – Kałatki,
- Szlak spacerowy czerwony (okrężny) o dł. ok. 7 km: Stare Juchy – jezioro Garbas – Stare Juchy,
- Szlak turystyczny zielony o dł. ok. 120 km: Ogródek – Stare Juchy – Tama koło Rajgrodu;
- Szlak spacerowy Białej Lilii znajdujący się na terenie Miasta Ełku: Dworzec Ełckiej Kolei Wąskotorowej – ul. Armii Krajowej – Park Solidarności – ul. Chopina – ul. T. Kościuszki – ul. Wojska Polskiego – ul. Zamkowa – ul. Pułaskiego – ul. 11 Listopada,
- Szlak Papieski (pieszy i rowerowy): Ełk – Bogusze – Rydzewo – Rajgród – Bargłów Kościelny – Białobrzegi – Augustów – Studzieniczna – Mikaszówka – Sejny – Wigry,
- Promenada pieszo-rowerowa usytuowana wzdłuż brzegu Jeziora Ełckiego o dł. ok. 7 km.

Szlaki rowerowe:

- Szlak im. Michała Kajki o dł. 37 km: Ełk – Chruściele – Tracze – Mostołty – Pistki – Klusy – jezioro Kroksztyn – Ogródek – Skomack Wielki – jezioro Orzysz,
- Szlak Mazur Garbatych o dł. 135 km: Ełk – Siedliska – Straduny – Malinówka – Stare Juchy – Szczecinowo – Gorówko – Połom – Olecko – Czerwony Dwór – Gołdap,
- Żółty szlak rowerowy (edukacyjno-ekologiczny) „Wokół Jeziora Selmęt Wielki” o dł. ok. 49 km,
- Zielony szlak rowerowy o dł. 19,6 km: Stare Juchy – Zawady Ełckie – Gorówko – Stare Juchy,
- Niebieski szlak rowerowy o dł. 31 km: Stare Juchy – Szczecinowo – Gawliki Małe – Kałatki – Stare Juchy,
- Szlak rowerowy „Tatarskim szlakiem” (niebieski): Ełk – Żabie Oczko – Nowa Wieś Ełcka – Bajtkowo – Nowa Wieś Ełcka – Prostki – Bogusze – Ostrykół – Ełk,
- Szlak rowerowy „Zabytkowe cmentarze”: Stare Juchy – Liski – Grabnik – Rogale – Guzki – Mołdzie – Ruska Wieś – Góra Pilchowa – Rękusy – Bartosze – Ełk,

- Szlak rowerowy „Morenowych Wzgórz”: Ełk – Oracze – Płociczno – Straduny – Piaski – Malinówka – Bałamutowo – Czerwonka – Woszczele – Chrzanowo – Ełk,
- Promenada pieszo-rowerowa usytuowana wzdłuż brzegu Jeziora Ełckiego o dł. ok. 7 km.

Szlaki wodne:

- Szlak „Łażna Struga” o dł. 57 km: Mazury – Czerwony Dwór – J. Łażno – J. Litygajno – rzeka Łażna Struga – prawym brzegiem J. Łaśmiady – J. Straduńskie – rzeka Ełk – J. Haleckie – rzeka Ełk – J. Ełckie,
- Szlak „Czerwony Dwór” o dł. 80 km: Czerwony Dwór – J. Szwałk Wielki (Gmina Kowale Oleckie) – J. Pilwąg – J. Łażno – J. Litygajno – rzeka Łażna Struga – J. Łaśmiady – rzeka Ełk – stacja wodna PTTK Ełk,
- Szlak im. Michała Kajki o dł. ok. 40 km: Ełk – Jezioro Ełckie – J. Sunowo – przewóz kajaków na Jezioro Druglin – J. Kroksztyn – rzeka Ogródek – J. Rostki – J. Orzysz,
- Szlak mazursko-augustowski: Olecko – J. Olecko – rzeka Lega – J. Selmęt Wielki – rzeka Małkin – J. Stackie – J. Rajgrodzkie – rzeka Jegrznia – Kanał Augustowski – Augustów,
- Szlak „Pisanica”: Pisanica – Jezioro Nieciecz – ciek wodny – J. Głębokie – J. Błotniste – J. Sernik – J. Stackie – rzeka Małkin – J. Selmęt Wielki.

Ełcki Obszar Funkcjonalny oprócz walorów przyrodniczych posiada również ciekawą ofertę imprez kulturowych, rekreacyjnych i sportowych. Do najbardziej znanych stałych pozycji należą między innymi: Międzynarodowy Festiwal Folkloru Dzieci i Młodzieży „Tęcza”, Mazurskie Lato Muzyczne, Festiwal Sztuk Pirotechnicznych Ełk, Ogień & Woda – jeden z trzech największych festiwali pirotechnicznych w Polsce, Mazurskie Lato Kabaretowe MULATKA, liczne koncerty okolicznościowe i cykliczne, jarmarki okolicznościowe i świąteczne, Mazurskie Zawody Balonowe, Piknik Historyczny „Od Jaćwingów do Mazurów”, Bitwa pod Prostkami, Bieg „Szlakiem Tatarskim”, Zawody Paralotniowe o Puchar Wójta Gminy Stare Juchy, Międzynarodowe Koncerty Muzyki Organowej i Kameralnej w Różyńsku Wielkim i inne.

Samorządy EOF realizują także szereg innych działań, które mają mniejsze znaczenie z punktu widzenia rozpoznawalności obszaru w regionie i kraju: majówki, dożynki, przeróżne konkursy, imprezy przy okazji świąt i inne. Brakuje na obszarze EOF wydarzeń znanych szerzej w kraju i za granicą, które mogą być podstawą budowania marki terytorialnej.

Samorządy EOF prowadzą działania promocyjne dotyczące oferty turystycznej, w tym kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej: banery, bilbordy, telebimy w okolicznych miastach, a także w Olsztynie i Białymstoku, reklama w prasie i regionalnej telewizji oraz na regionalnych i lokalnych portalach informacyjnych, uczestnictwo w targach turystycznych, w tym międzynarodowych, liczne wydawnictwa.

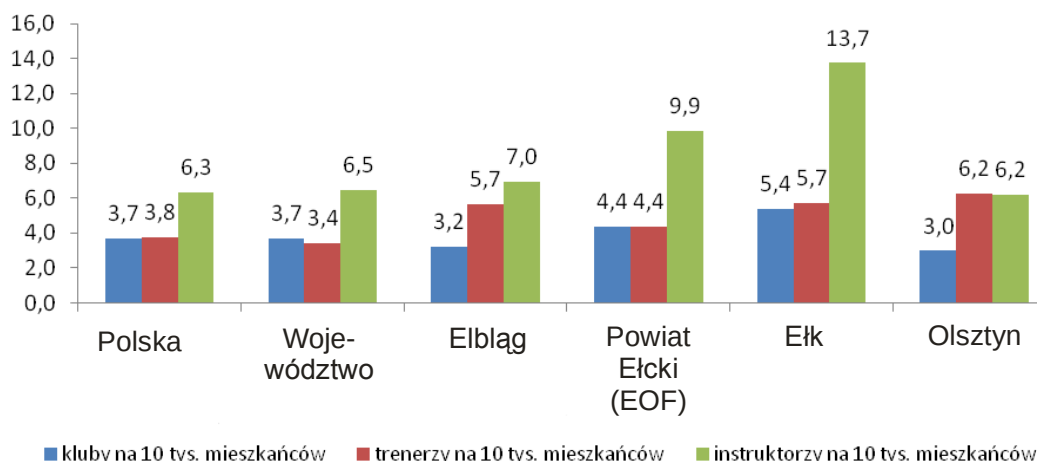
Największy potencjał do rozwoju turystyki związany z infrastrukturą sportowo – rekreacyjną posiada Miasto Ełk. Dysponuje ono między innymi: atrakcyjnym parkiem wodnym, obiektami sportowo – rekreacyjnymi (hala sportowo-widowiskowa, stadion miejski) dostosowanymi do organizacji profesjonalnych imprez sportowych oraz licznymi boiskami i terenami rekreacyjnymi. Wzdłuż Jeziora Ełckiego usytuowana jest promenada z przeznaczeniem pieszo-rowerowym (7 km długości). Miasto Ełk posiada również plażę miejską, położoną nad Jeziorem Ełckim. Również nad Jeziorem Ełckim, zlokalizowano Camping nr 62. Obiekt ten otrzymał wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie „MISTER CAMPING 2010” na najlepszy obiekt tego typu w kraju.

Infrastruktura sportowa w gminach wiejskich Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego ogranicza się głównie do Orlików lub boisk i sal gimnastycznych przyszkolnych. Spośród nich wyróżnia się hala widowiskowo-sportowa zlokalizowana przy Zespole Szkół Samorządowych w Starych Juchach.

Na obszarze EOF w 2012 roku działało 39 klubów sportowych (w tym 32 w Mieście Ełk), 75 sekcji sportowych prowadzonych przez 39 trenerów oraz 88 instruktorów sportowych. Zasoby i możliwości do rozwoju aktywności sportowej w Powiecie Ełckim są relatywnie duże. Przejawia się to przede

wszystkim wysokim wskaźnikiem klubów sportowych i trenerów na 10 tys. mieszkańców. Wskaźniki te dla powiatu, a zwłaszcza Miasta Ełk znacznie przewyższają analogiczne wskaźniki w Olsztynie czy Elblągu (rysunek 18).

Rysunek 18. Aktywność sportowa na obszarze EOF w porównaniu z innymi obszarami i średnią dla kraju i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [12.01.2014].

Na potrzeby opracowania dokumentu: *Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego* wykonano badania ankietowe wśród mieszkańców EOF. Zdaniem respondentów największą atrakcją turystyczną regionu jest Pojezierze Ełckie i rzeka Ełk, kolej wąskotorowa, plaża w Skrzypkach. W dalszej kolejności walory turystyczne okolicy podkreślają głównie lasy, jeziora i trasy rowerowe. Badani jako atrakcje turystyczne wskazywali także organizowane w regionie imprezy plenerowe, rowerowe szlaki turystyczne⁴⁶.

Problemem na obszarze EOF jest niewystarczająca baza noclegowa: małe zróżnicowanie i mała liczba obiektów, w tym tanich hoteli, schronisk i pól namiotowych. Występują także niedostatki w zakresie infrastruktury i organizacji obsługi turystycznej: mała ilość wypożyczalni sprzętu, słabe powiązanie ścieżek rowerowych i tras kajakowych, brak rozwiniętej i dobrze zorganizowanej informacji turystycznej⁴⁷.

Turystyczne obiekty noclegowe na Ełckim Obszarze Funkcjonalnym zlokalizowane są w Mieście Ełk, Gminie Ełk oraz Gminie Stare Juchy. Łącznie jest ich 14, z tego połowa znajduje się w Mieście Ełk. Większość z nich są to hotele i obiekty całoroczne.

Miejsc noclegowych na obszarze EOF jest łącznie 1163 (528 całorocznych). Najwięcej – 541 (233 całorocznych) w Mieście Ełk, 477 (177 całorocznych) w Gminie Ełk i 145 (118 całorocznych) w gm. Stare Juchy. Łącznie w hotelach i obiektach hotelowych jest 430 miejsc, w innych obiektach noclegowych 733 miejsca (domy wycieczkowe, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe).

Na tle powiatów sąsiadujących EOF wypada dość słabo pod względem liczby obiektów i miejsc noclegowych (tabela 30). Istniejące obiekty noclegowe są dość dobrze wyposażone (pod względem liczby i wyposażenia sal konferencyjnych obszar EOF ustępuje jedynie najsilniejszym konkurentom (Giżycko, Suwałki, Augustów, Pisz).

W latach 2007-2012 liczba obiektów noclegowych wzrosła znacznie (od 20 do prawie 80%) w Powiatach: Mrągowskim, Giżyckim i Piskim. Powiat Ełcki charakteryzuje się natomiast stagnacją od 2007 roku.

⁴⁶ *Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego*, EU-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

⁴⁷ *Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego*, EU-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

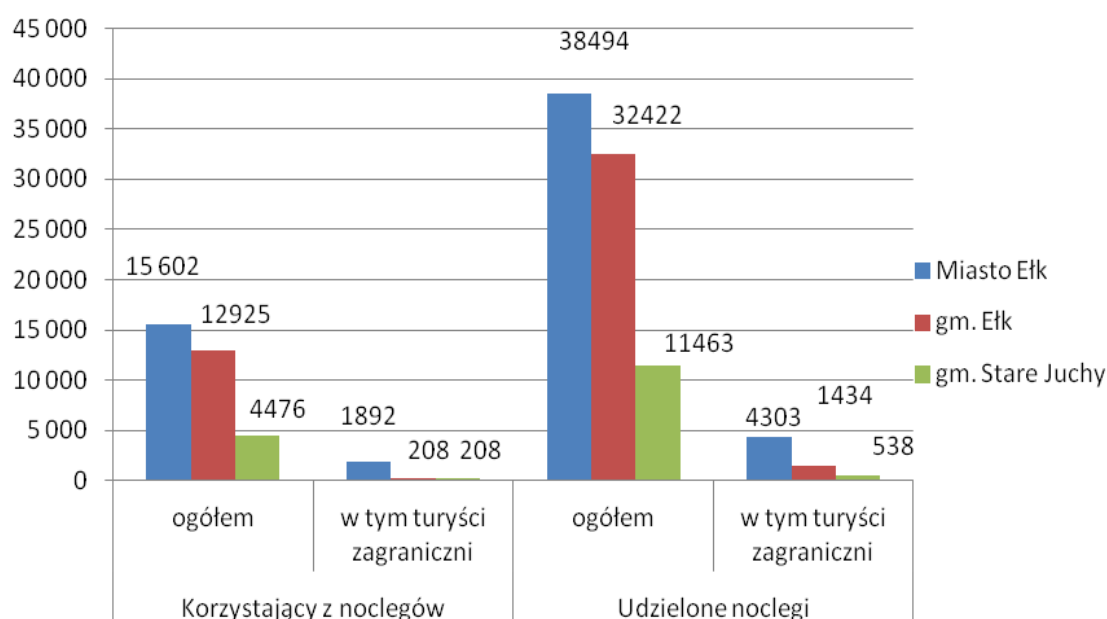
Tabela 30. Powiat Ełcki na tle wybranych powiatów regionu pod względem liczby obiektów i miejsc noclegowych [stan na 31.12.2012]

Wyszczególnienie	Turystyczne obiekty noclegowe		Miejsca noclegowe	
	ogółem (hotele)	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne
Powiat Ełcki (EOF)	14 (8)	11	1163	528
Miasto Ełk	7	7	541	233
Gmina Ełk	4	3	477	177
Gmina Stare Juchy	3	1	145	118
Powiat Giżycki	66 (17)	27	4853	1862
Powiat Gołdapski	8 (5)	7	760	715
Powiat Olecki	6 (2)	3	302	130
Powiat Mrągowski	78 (36)	40	6106	3720
Powiat Piski	51 (10)	20	3368	1232
Powiat Węgorzewski	17 (5)	7	960	382
Powiat Augustowski	34 (9)	18	2517	1080
Powiat Suwalski	18 (4)	7	773	226
Miasto Suwałki	7 (4)	6	600	570

Źródło: opracowanie własne na podstawie z GUS, www.stat.gov.pl [31.01.2014].

Miasto Ełk jest najczęściej wybieranym miejscem przez turystów spośród gmin Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego. W roku 2012 z noclegów w Mieście skorzystało ponad 15, 5 tys. turystów, blisko 13 tys. wybrało gm. Ełk, mniejsza liczba odwiedziła gm. Stare Juchy – blisko 4,5 tys. (rysunek 19).

Rysunek 19. Turyści na obszarze EOF [stan na 31.12.2012]

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [27.01.2014].

Turyści zagraniczni także najczęściej wybierają nocleg w Mieście Ełk. Dane pokazują, że turyści zagraniczni dużo rzadziej decydują się na nocleg poza miastem, co wskazuje na charakter biznesowy wizyt w Mieście. Liczba udzielonych noclegów odzwierciedla potencjał hotelowy EOF.

Na tle wybranych powiatów, sąsiadujących z Powiatem Ełckim lub położonych w tym samym regionie, zdecydowanie wyróżnia się Powiat Mrągowski i Giżycki. Liczba osób korzystających z noclegów oraz udzielonych noclegów jest wyraźnie wyższa niż w pozostałych powiatach. Wysokie wskaźniki ma również Powiat Augustowski oraz Piski. W pozostałych powiatach liczba korzystających z noclegów jest mniejsza niż w Powiecie Ełckim. Ciekawa sytuacja ma miejsce w Powiecie Gołdapskim, pomimo że liczba korzystających z noclegów jest niska, to liczba udzielonych noclegów jest dość wysoka. Wskazuje to na fakt, że turyści odwiedzający ten region preferują raczej wielodniowy wypoczynek.

Na szczególną uwagę zasługuje jednak wysoki wskaźnik liczby noclegów na jeden pobyt na terenie EOF, w szczególności dla turystów zagranicznych, który na tle potencjału innych obszarów wypada bardzo korzystnie. Wskazuje to na możliwości tworzenia co najmniej kilkudniowej oferty turystycznej (tabela 31).

Tabela 31. Powiat Ełcki na tle wybranych powiatów regionu pod względem liczby korzystających z noclegów i udzielonych noclegów [stan na 31.12.2012]

Wyszczególnienie	Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi		Liczba noclegów na pobyt	
	ogółem	w tym zagraniczni	ogółem	w tym zagraniczni	ogółem	w tym zagraniczni
Powiat Ełcki (EOF)	33003	2308	82379	6275	2,5	2,7
Powiat Giżycki	117034	16533	263036	33713	2,2	2,0
Powiat Gołdapski	13162	518	134037	4556	10,2	8,8
Powiat Olecki	4456	79	11112	133	2,5	1,7
Powiat Mrągowski	189182	65197	523395	168148	2,8	2,6
Powiat Piski	54626	2540	137549	5276	2,5	2,1
Powiat Węgorzewski	13072	2268	40369	8689	3,1	3,8
Powiat Augustowski	59693	10389	211637	14370	3,5	1,4
Powiat Suwalski	13379	9444	38029	1209	2,8	0,1
Miasto Suwałki	20008	4882	34981	6346	1,7	1,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [27.01.2014].

Dynamika liczby udzielonych noclegów w latach 2007-2013 jest korzystna dla obszaru EOF. Mimo, że jak wskazano wcześniej, nie rośnie liczba obiektów noclegowych, liczba udzielonych noclegów wzrosła w tym okresie o 14,6 tys. i ma tendencję wzrostową (potwierdza to jeden z najwyższych w podregionie wskaźników wykorzystania miejsc noclegowych). Należy jednak pamiętać, że mimo to EOF ma zdecydowanie niższe wskaźniki niż Powiat Mrągowski, Augustowski, Giżycki, Gołdapski i Piski.

Analiza pochodzenia turystów oraz liczby noclegów przypadających na pobyt na obszarze EOF wskazuje na kilka interesujących zjawisk (tabela 32). Największą grupę turystów zagranicznych stanowią Niemcy, Litwini, Rosjanie i Białorusini. Widoczny wyraźnie jest ruch tranzytowy z krajów bałtyckich (Estonia, Łotwa) charakteryzujący się krótkim okresem pobytu i wyższym w przypadku turystów z Litwy, Rosji, Norwegii i Finlandii. Zwracają uwagę długie na tle innych powiatów pobyty turystów z Białorusi, Ukrainy, Słowacji, Niemiec.

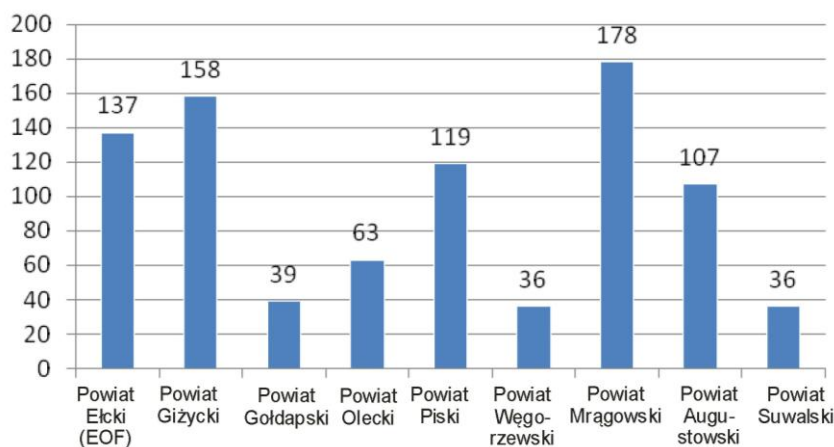
Tabela 32. Powiat Ełcki na tle wybranych powiatów pod względem liczby turystów zagranicznych wg wybranych krajów [stan na 31.12.2012]

Powiaty	Liczba turystów zagranicznych																	
	AT	BY	EE	FI	FR	ES	LT	LV	NL	DE	NO	RU	SK	US	SE	UA	GB	IT
Augustowski	75	1065	1318	868	148	62	1284	826	120	1249	53	1103	66	199	130	295	257	153
Suwałski	5	60	48	19	18	8	308	30	4	217	3	93	1	2	4	10	7	18
M.Suwałki	19	284	502	549	155	35	612	429	58	513	59	557	50	67	48	131	85	125
Ełcki (EOF)	50	109	68	58	35	33	335	67	55	725	34	184	53	39	50	93	34	50
Giżycki	342	89	2082	583	414	53	595	158	307	7002	149	2706	5	105	276	254	178	183
Piski	25	36	395	16	55	7	64	13	17	1467	7	143	7	12	20	26	25	46
Węgorzewski	36	73	6	6	76	5	70	70	23	1306	1	376	5	1	3	14	18	27
Liczba udzielonych noclegów																		
Augustowski	92	1205	1350	1044	213	131	1469	915	172	2232	92	1207	80	682	290	376	749	332
Suwałski	5	122	48	19	18	8	425	36	6	264	3	94	1	2	4	10	7	31
M.Suwałki	34	376	513	569	199	110	737	567	146	648	157	662	54	116	50	298	116	150
Ełcki (EOF)	88	925	75	76	57	85	713	67	84	1921	68	350	202	108	75	523	71	162
Giżycki	400	163	2104	625	650	100	1860	173	427	16985	229	4858	5	215	717	1473	370	389
Piski	44	59	472	23	229	11	70	33	42	3329	7	218	15	34	65	65	67	85
Węgorzewski	80	145	6	6	176	6	77	138	41	6893	1	621	7	2	3	22	40	34
Liczba noclegów na pobyty																		
Augustowski	1,2	1,1	1,0	1,2	1,4	2,1	1,1	1,1	1,4	1,8	1,7	1,1	1,2	3,4	2,2	1,3	2,9	2,2
Suwałski	1,0	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,4	1,2	1,5	1,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,7
M.Suwałki	1,8	1,3	1,0	1,0	1,3	3,1	1,2	1,3	2,5	1,3	2,7	1,2	1,1	1,7	1,0	2,3	1,4	1,2
Ełcki (EOF)	1,8	8,5	1,1	1,3	1,6	2,6	2,1	1,0	1,5	2,6	2,0	1,9	3,8	2,8	1,5	5,6	2,1	3,2
Giżycki	1,2	1,8	1,0	1,1	1,6	1,9	3,1	1,1	1,4	2,4	1,5	1,8	1,0	2,0	2,6	5,8	2,1	2,1
Piski	1,8	1,6	1,2	1,4	4,2	1,6	1,1	2,5	2,5	2,3	1,0	1,5	2,1	2,8	3,3	2,5	2,7	1,8
Węgorzewski	2,2	2,0	1,0	1,0	2,3	1,2	1,1	2,0	1,8	5,3	1,0	1,7	1,4	2,0	1,0	1,6	2,2	1,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [27.01.2014].

Na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego istnieje dość dobrze rozwinięta baza gastronomiczna (137 obiektów). Najliczniejsza jest w Mieście Ełk (117 obiektów) rozmieszczona głównie w centrum miasta wzdłuż promenady biegnącej brzegiem Jeziora Ełckiego (rysunek 20).

Rysunek 20. Liczba obiektów gastronomicznych [stan na 31.12.2012]

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [27.01.2014].

4.7. Zróżnicowanie przestrzenne

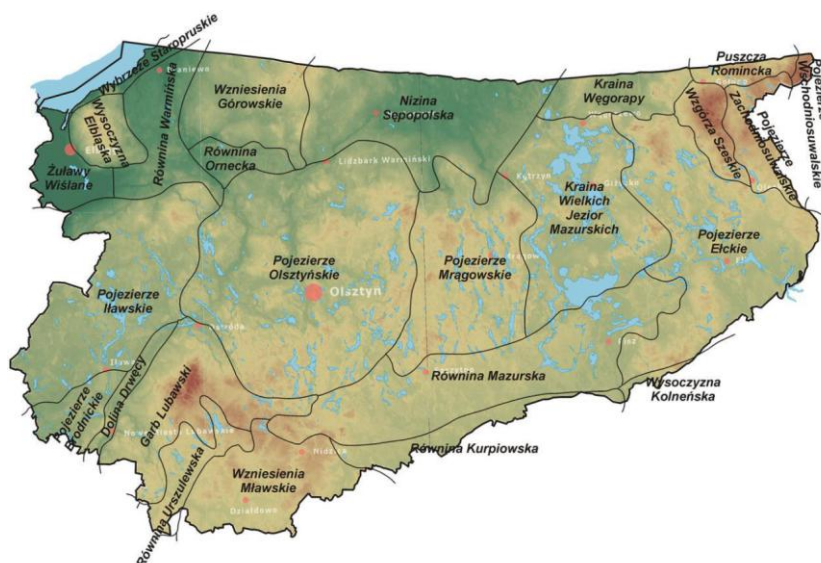
Ełcki Obszar Funkcjonalny jest położony na terenie Pojezierza Ełckiego oraz – częściowo – Mazur Garbatych. Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest zlokalizowany w tzw. obszarze wschodnim Województwa Warmińsko-Mazurskiego, obejmującym Powiaty: Ełcki, Olecki i Gołdapski (rysunek 21).

Pojezierze Ełckie jest częścią składową Pojezierza Mazurskiego. Na północy sąsiaduje z Krainą Węgorapy, na północnym wschodzie ze Wzgórzami Szeskim i Pojezierzem Zachodniosuwalskim, na wschodzie z Równiną Augustowską, na południu z Kotliną Biebrzańską i Wysoczyzną Kolneńską, na zachodzie z Równiną Mazurską oraz Krainą Wielkich Jezior Mazurskich.

Większość obszaru Pojezierza leży w granicach Powiatu Ełckiego, części Oleckiego, a fragmenty również Augustowskiego, Grajewskiego, Piskiego, Giżyckiego, Węgorzewskiego i Gołdapskiego. Ukształtowanie terenu, będące rezultatem ostatniego zlodowacenia, jest na terenie EOF dwójakie: część północna i wschodnia są mocno pofałdowane, z położonymi na przemian wysoczyznami o długości od kilku do kilkunastu kilometrów, dolinami i kotlinami morenowymi wypełnionymi w większości jeziorami. Część środkowa i południowa obniża się od północy, staje się coraz mniej pofałdowana i przechodzi w obszary równinne stanowiące część wielkiej Równiny Augustowskiej. W zagłębieniach morenowych znajdują się najczęściej duże jeziora. Najwyższe wzniesienie to Płowcza Góra (205 m n.p.m.) leżąca w okolicy Skomacka Wielkiego.

Niemal cały obszar EOF leży w dorzeczu rzeki Ełk, będącej najważniejszym systemem wodnym tego obszaru, który poprzez Biebrzę, Narew i Wisłę należy do zlewiska Morza Bałtyckiego. Zasadniczym elementem przyrodniczym kształtującym krajobraz są jeziora, których jest tu 88 (tabela 33). Wypełniają rozległe doliny, rynny i zagłębienia morenowe w promieniu 15-20 km od Ełku.

Rysunek 21. Krainy geograficzne Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Źródło: Program ochrony środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011–2014, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2011.

Tabela 33. Jeziora w gminach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Gmina	Liczba jezior	Powierzchnia jezior [ha]
Ełk (Miasto i Gmina)	38	3833,39
Stare Juchy	24	2634,33
Kalinowo	17	1024,97
Prostki	9	571,81

Źródło: Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Ełckiego do 2016 roku, Powiat Ełcki, Ełk 2008.

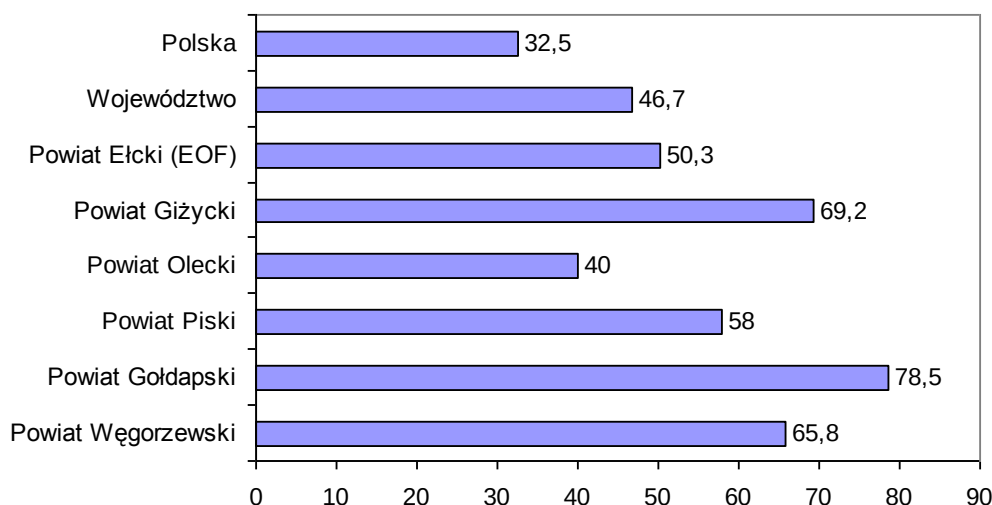
Cechą charakterystyczną EOF pod względem uwarunkowań środowiskowych są średnio- i mało korzystne warunki klimatyczne do prowadzenia działalności rolniczej, wysoki udział użytków rolnych – 59,3% w powierzchni ogólnej (średnia wojewódzka 54,6%), niska lesistość – 22% (przy średniej w województwie 30,9%), przeciętna jeziorność oraz znaczna wrażliwość obszaru na antropopresję. Teren EOF (Powiatu Ełckiego) cechuje się udziałem obszarów chronionych na poziomie 50,3% przy średniej wojewódzkiej 46,7% i jest drugim powiatem w województwie o najmniejszym udziale obszarów chronionych (rysunek 22).

Klimat na obszarze EOF należy do najzimniejszych w Polsce, ze średnią temperaturą roczną na poziomie 6,6°C (niższe temperatury roczne notowane są tylko na terenach górskich i w sąsiednim Powiecie Oleckim). Ilość opadów jest na tym obszarze stosunkowo duża, okresy suszy są rzadkie, występuje jednak duża wietrzność, z przewagą w lecie wiatrów zachodnich i północno-zachodnich, a zimą południowo-wschodnich i zachodnich.

Krajobraz EOF jest typowym, wyżynnym i pagórkowatym krajobrazem moreny czołowej. Jest przecinany dolinami rzek i jezior, licznymi dużymi kompleksami leśnymi i małymi zagajnikami oraz mokradłami i bagienami.

Najwyższe wzniesienie to Płowcza Góra (205 m n.p.m.) leżąca w okolicy Skomacka Wielkiego. Natomiast obszary najniżej położone to pobliza jezior, między innymi: Przepiórki, Białego, Krzywego, Stacckiego, a także tereny ciągnące się wzdłuż biegu rzek: Ełku, Przepiórki, Małkiń. Obniżenie tych terenów sięga 120 m n.p.m.

Rysunek 22. Udział obszarów chronionych w powierzchni powiatów Podregionu Ełckiego [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.02.2014].

Lasy, zajmujące 25 tys. ha, stanowią na ogół pozostałości Puszczy Jaćwieskiej. Jej fragmentami są na północy Puszcza Borecka, na wschodzie Puszcza Augustowska i Lasy Ełckie. Są to głównie lasy iglaste, przede wszystkim świerk i sosna. Występują tu także lipa, dąb, wierzbą, brzoza i olcha. Bogata jest też roślinność wodna: turzyce, skrzypy, manna, jaskry, ponadto: trzciny, sitowie, pałka wodna, a na jeszcze głębszych wodach: grzybienie i grązeł żółty.

Na terenie EOF jest zlokalizowany ważny węzeł komunikacji samochodowej:

- droga krajowa nr 16: Dolna Grupa – Grudziądz – Iława – Ostróda – Olsztyn – Mrągowo – Ełk – Augustów,
- droga krajowa nr 65: granica państwa – Gołdap – Olecko – Ełk – Grajewo – Mońki – Białystok – Bobrowniki – granica państwa,
- droga wojewódzka nr 656: Staświny – Zelki – Ełk.

Obecnie na etapie projektowania jest odcinek drogi ekspresowej S61 Via Baltica Szczuczyn – Raczek. Przebieg drogi: Szczuczyn – Nowa Wieś Ełcka – Kalinowo – Raczek (węzeł Szkocja).

Ełk to także ważny węzeł kolejowy:

- linia Poznań – Iława – Olsztyn – Korsze – Skandawa – Czarniachowski,
- linie: Białystok – Korsze i (II-rzędna) Korsze – Głomno – Kaliningrad, stanowiące dla Polski Północnej połączenie pomiędzy Obwodem Kaliningradzkim a Białymstokiem.

Trasy Białystok – Korsze i Korsze – Iława – Poznań są ważnymi liniami w połączeniach międzynarodowych, krajowych i międzyregionalnych.

Taka lokalizacja EOF daje możliwości rozwijania działalności związanych z transportem i logistyką. Generuje jednak szereg problemów związanych z oddziaływaniem systemu komunikacyjnego (zwłaszcza transportu drogowego).

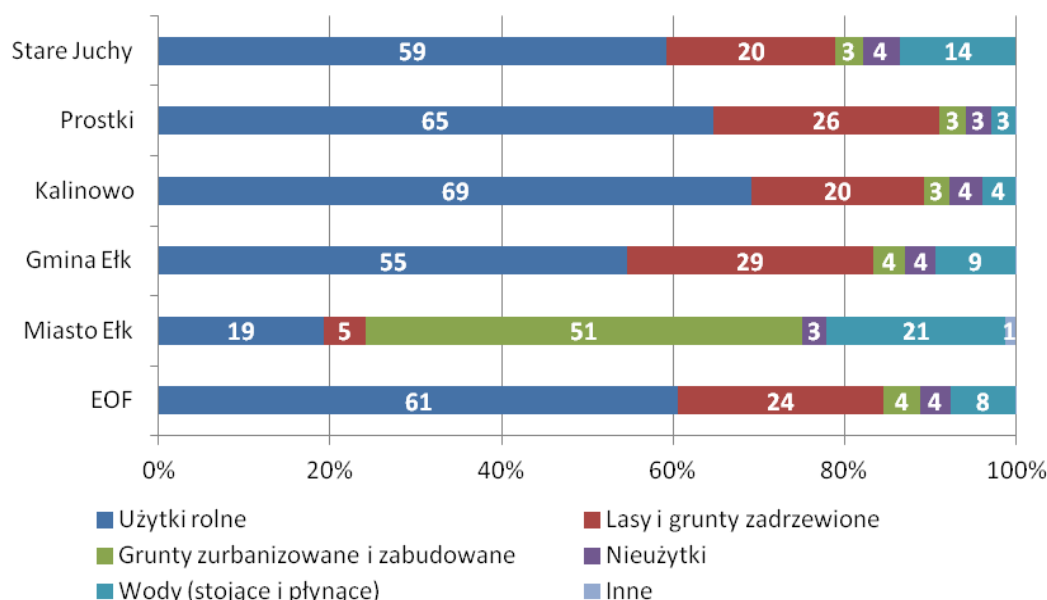
Na terenie EOF nie ma aktualnie dróg wodnych umożliwiających żeglugę. Trwają prace nad projektem szlaku wodnego, który ma połączyć Wielkie Jeziora Mazurskie z Kanałem Augustowskim. Na terenie Powiatu Ełckiego droga ta przebiegałaby od jeziora Kraksztyn, przez Druglin, j. Guzki, j. Lepaki, j. Sunowo, rzekę Legę, J. Rajgrodzkie. Dałaby ona nowe możliwości rozwoju turystyki.

Ełk jest trzecim co do wielkości miastem Województwa Warmińsko-Mazurskiego, po Olsztynie i Elblągu. Jest centralnym ośrodkiem miejskim w Podregionie Ełckim. Miasto leży niedaleko granicy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z Województwem Podlaskim oraz granicy państwa z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej (70 km do przejścia w Gołdapi), Litwą (85 km do przejścia w Budzisku oraz 95 km do przejścia w Ogródnikach) i Białorusią (118 km do przejścia w Kuźnicy). Z tego powodu miasto odgrywa rolę ponadlokalną.

Aktywność podmiotów gospodarczych w Ełku, podobnie jak w wielu podobnej wielkości miastach w tej części kraju, mierzona liczbą jednostek, to głównie handel i naprawy, a także budownictwo. Ze względu na położenie miasta, duże znaczenie ma też transport i gospodarka magazynowa. Ważną specyfiką Ełku jest funkcja turystyczna, związana w dużej mierze z położeniem w granicach miasta Jeziora Ełckiego.

Poszczególne gminy EOF są zróżnicowane, jeśli chodzi o potencjał do rozwoju poszczególnych funkcji gospodarczych. Objawia się to częściowo w strukturze użytkowania gruntów (rysunek 23).

Rysunek 23. Struktura użytkowania gruntów w gminach EOF [%]

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ełku, 2014.

Gmina Kalinowo posiada atrakcyjne tereny turystyczno-rekreacyjne: kompleksy leśne oraz jeziora, ale turystyka nie jest tu zbyt rozwinięta ze względu na brak infrastruktury. Dominującą funkcją jest rolnictwo. Funkcje towarzyszące to turystyka i rekreacja, obsługa rolnictwa oraz handel, produkcja i usługi inne niż dla rolnictwa.

Podobna sytuacja istnieje w Gminie Prostki. Dominuje tu rolnictwo i leśnictwo, a towarzyszące są: turystyka i rekreacja, obsługa rolnictwa i leśnictwa. Gmina Prostki, głównie dzięki tranzytowemu położeniu miejscowości gminnej, posiada także potencjał do rozwoju działalności produkcyjnej.

Większą orientację na turystykę, mimo że rolnictwo wciąż jest najważniejszą funkcją, obserwuje się w Gminach Ełk i Stare Juchy, gdzie istnieje kilka większych ośrodków wypoczynkowych oraz relatywnie więcej kwater agroturystycznych. Obserwuje się także rozwój zabudowy mieszkalnej o charakterze letniskowym w efekcie napływu nowych mieszkańców – turystów spoza regionu.

Obszar EOF posiada potencjał do rozwoju zróżnicowanych funkcji gospodarczych. Miasto Ełk stanowi centrum gospodarcze, istnieje tutaj także znaczny potencjał do rozwoju turystyki. Obszary wiejskie EOF posiadają głównie potencjał do rozwoju rolnictwa i turystyki.

4.8. Środowisko przyrodnicze i efektywność energetyczna

4.8.1. Środowisko przyrodnicze

Krajobraz i budowa geologiczna

Obszar EOF, zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski według J. Kondrackiego, położony jest w obrębie mezoregionu Pojezierze Ełckie, makroregionu Pojezierze Mazurskie.

Krajobraz EOF ukształtowany został przez cztery zlodowacenia czwartorzędowe na przestrzeni milionów lat, a głównie ostatnie – bałtyckie. Na tym obszarze w szczególny sposób są obecne jeziora, morenowe wzniesieniami i lasy, wyżynny, pagórkowaty teren z wydłużonymi, ostro rysującymi się wzgórzami, kopulastymi pagórkami przeciętanymi dolinami rzek i jezior oraz licznymi dużymi kompleksami leśnymi i małymi zagajnikami, mokradłami i bagnami. Stąd na terenie EOF mamy do czynienia z dwoma odrębnymi typami krajobrazu.

Tabela 34. Złoża kopalin na terenie EOF

L.p.	Gmina	Liczba złóż	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża
1	Miasto Ełk	2	mieszanki żwirów i piasków	skreślone z bilansu – 1 złoża zagospodarowane – 1
2	Ełk	22	mieszanki żwirów i piasków	skreślone z bilansu – 4 złoża zagospodarowane – 5 rozpoznane szczegółowo – 5 rozpoznane wstępnie – 2 eksploatowane okresowo – 2 eksploatacji zaniechano – 4
3	Kalinowo	9	mieszanki żwirów i piasków	skreślone z bilansu – 2 eksploatacji zaniechano – 3 rozpoznane szczegółowo – 2 złoża zagospodarowanie – 1 rozpoznane wstępnie – 1
4	Prostki	10	mieszanki żwirów i piasków – 10	rozpoznane szczegółowo – 5 eksploatacji zaniechano – 2 skreślone z bilansu – 2 o zasobach prognostycznych – 1
5	Stare Juchy	3	mieszanki żwirów i piasków – 2; piaski – 1	rozpoznane szczegółowo – 3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Część północna i wschodnia jest mocno pofałdowana, dominują tutaj wysoczyzny oraz doliny i kotliny wypełnione najczęściej wodami. Część środkowa i południowa to teren mniej pofałdowany przechodzący stopniowo w równinę. Cechą charakterystyczną krajobrazu ziemi ełckiej są liczne jeziora o różnych kształtach, budowie dna, głębokości i wielkości⁴⁸.

Na obszarze EOF, wg Państwowego Instytutu Geologicznego, istnieje 46 udokumentowanych złóż kopalin, w tym złoża kruszywa naturalnego. Wśród kruszyw naturalnych największe znaczenie ma wydobywanie piasku i żwiru (40 złóż – 86,95%). W EOF występują też złoża gliny, یتu oraz torfu (tabela 34).

W ramach udokumentowanych złóż kopalin kruszyw naturalnych można wyróżnić: złoża eksploatowane (w tym także okresowo) – 9, złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C1) – 15, złoża, z których wydobywanie zostało zaniechane – 9, złoża o zasobach prognostycznych- 1, złoża rozpoznane wstępnie – 3 oraz złoża skreślone z bilansu zasobów – 9. Poniżej przedstawiono rodzaje poszczególnych złóż wraz ze sposobem ich zagospodarowania. Na koniec 2012 r. wydobyto łącznie 1 128 tys. ton mieszanek żwirów i piasków.

Wody

Ełcki Obszar Funkcjonalny pod względem hydrograficznym położony jest w zlewisku Morza Bałtyckiego. Wody powierzchniowe w obrębie omawianego obszaru należą do dorzecza Wisły. Sieć hydrograficzna jest tu silnie urozmaicona. Głównym ciekim wodnym jest rzeka Ełk (prawobrzeżny dopływ Biebrzy). Do większych cieków budujących sieć rzeczną analizowanego obszaru należą również rzeka Lega i rzeka Gawlik. Sieć uzupełniają liczne ciekі, kanały i sztuczne rowy⁴⁹.

Istotnym elementem krajobrazu ziemi ełckiej są jeziora. W obrębie Powiatu Ełckiego zlokalizowanych jest 88 jezior, z czego 25 o powierzchni powyżej 1 ha. Wśród największych jezior wyróżnić należy j. Łaśmiady (powierzchnia ponad 952 ha), Druglin Wielki (ponad 503 ha), Szóstak (około 490 ha), czy też Jezioro Ełckie (ponad 400 ha). Znaczna część zbiorników wykorzystywana jest na cele rekreacyjne⁵⁰.

Udział procentowy powierzchni jezior w stosunku do powierzchni Powiatu Ełckiego jest dość wysoki (6,5%). Jeziorność EOF wyróżnia się na tle pobliskich powiatów, osiągając 3 miejsce wśród obszarów o wysokich zasobach wód powierzchniowych, po Powiecie Giżyckim i Węgorzewskim (rysunek 24).

Biorąc pod uwagę udział wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni gminy, najwyższe wskaźniki zanotowano w przypadku Miasta Ełk i Gminy Stare Juchy. Gmina Wiejska Ełk i Gmina Kalinowo osiągają pod tym kątem średnie wartości wskaźników, a Gmina Prostki – najniższe⁵¹.

Stan wód powierzchniowych i podziemnych na terenie EOF determinowany jest w znacznym stopniu przez czynniki antropogeniczne. Źródłem presji jest nadal nie do końca uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa na terenie miejscowości, jak również związana z zabudową lotniskową i "dzikimi" polami biwakowymi, skoncentrowanymi wokół jezior. Zanieczyszczenie wód pochodzi także ze spływów powierzchniowych z użytków rolnych. Czynnikiem wywołującym zagrożenie jest tu przede wszystkim nieprawidłowe stosowanie nawozów i chemicznych środków ochrony roślin. Ryzyko zanieczyszczenia środowiska wodnego wiąże się także z niewłaściwym gospodarowaniem odpadami.

⁴⁸ Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, stanowiący załącznik do Uchwały nr XXIV.247.2012 Rady Powiatu Ełckiego z dnia 27 września 2012 r.

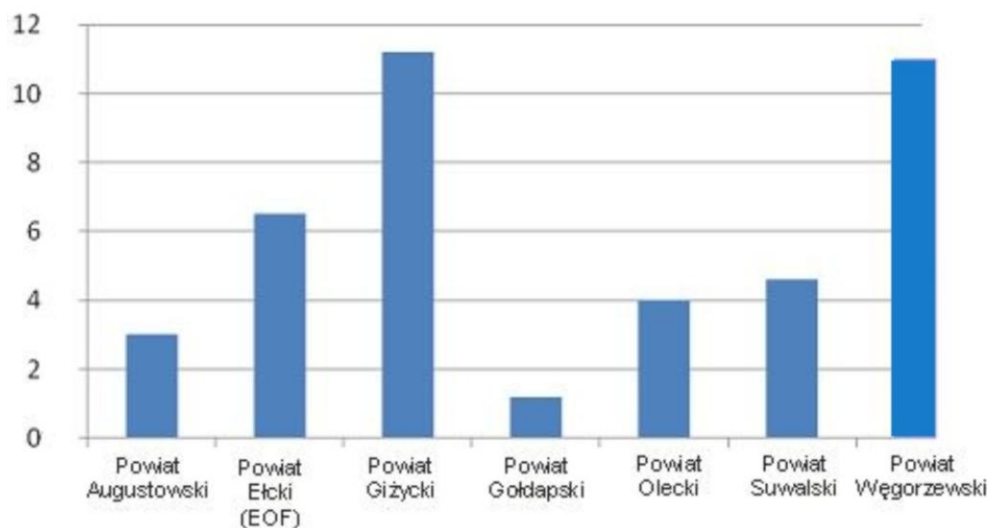
⁴⁹ Rastrowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, mapa.kzgw.gov.pl [30.01.2014].

⁵⁰ Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, stanowiący załącznik do Uchwały nr XXIV.247.2012 Rady Powiatu Ełckiego z dnia 27 września 2012 r.

⁵¹ Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego, EU-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

Za źródło zanieczyszczeń wód uznawane są również melioracje wodne, niewłaściwie przeprowadzone w latach 60-tych⁵².

Rysunek 24. Jeziorność EOF na tle pobliskich powiatów[%]

Źródło: *Przewodnik po krainie EGO*, www.egoturystyka.pl [19.02.2014].

Wzrastająca efektywność oczyszczania ścieków, stosowanie „dobrych praktyk” w rolnictwie oraz stopniowa rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, spowodowała, że stan wód w obrębie EOF, na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, uległ poprawie i pozostaje stabilny. Jakość wód powierzchniowych analizowana na przykładzie wód rzeki Ełk wskazuje, że nastąpiła wyraźna poprawa parametrów, szczególnie pod względem bakteriologicznym. Główne zanieczyszczenia wód nadal wiążą się jednak z obecnością związków azotu i fosforu, pochodzącymi ze ścieków komunalnych. W przypadku jezior notowane są przypadki pogorszenia jakości wód, przede wszystkim tam, gdzie koncentruje się często nieuporządkowany ruch turystyczny. Zadowalające wyniki otrzymano w przypadku wód podziemnych, których jakość na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat nie wskazuje na pogorszenie.

Oceny stanu wód w obrębie EOF dokonano w oparciu o badania prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego w 2012 r. monitoringiem objęto jednolitą część wód (JCW) Jegrzni (Legi) od wypływu z jeziora Olecko Małe do wpływu do jeziora Selmęt Wielki (PLRW2000 202626199).

W zlewni analizowanej JCW dominują grunty rolne, głównie orne. W górnym odcinku występują lasy iglaste. Napływ zanieczyszczeń pochodzi również z osiedli mieszkaniowych, odprowadzających oczyszczone ścieki do wód (osiedle mieszkaniowe w Norach – Spółdzielnia mieszkaniowa „Mazury” w Olecku, oczyszczalnia ścieków w Chełcach – Urząd Gminy Ełk, oczyszczalnia ścieków w Ledze – Urząd Gminy Ełk). W obrębie JCW funkcjonują 3 „Małe Elektrownie Wodne”.

W 2012 r. badania przeprowadzono w ppk Jegrznia (Legi) – Sędki w ramach monitoringu diagnostycznego oraz monitoringu obszarów chronionych. Stan ekologiczny i chemiczny oceniono jako dobry. Spełnione zostały także wymagania dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. W związku z tym stan jednolitej części

⁵² Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, Powiat Ełcki, Ełk 2012.

wód określono jako dobry. Wody w obrębie EOF znalazły się wśród 11 ocenianych pod względem stanu wód jednolitych części wód na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego, uznanymi za najczystsze (w przypadku 49 JCW stwierdzono stan zły)⁵³.

W porównaniu z wynikami badań z lat wcześniejszych (2009-2011) stan wód płynących na analizowanym terenie nie uległ zmianie⁵⁴.

W 2012 r. stan wód jezior w obrębie EOF oceniano w dwóch zbiornikach: Jezioro Przytułskie (Gmina Ełk) i jezioro Sawinda Wielka (Gmina Stare Juchy). Oba zbiorniki położone są na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego i objęte są strefą ciszy. W zlewni bezpośredniej Jeziora Przytułskiego występują jedynie użytki rolne oraz tereny zabudowy wiejskiej skupione w obrębie trzech miejscowości, nie ma ośrodków wypoczynkowych, ani pól biwakowych, a jedynie nieliczna zabudowa letniskowa. Jezioro nie jest bezpośrednim odbiornikiem ścieków. W zlewni bezpośredniej jeziora Sawinda Wielka dominują lasy. W pobliżu nie ma zabudowy wiejskiej ani dużych ośrodków wypoczynkowych. Występuje natomiast liczna drobna zabudowa letniskowa. Funkcjonuje również plaża użytkowana przez okolicznych mieszkańców i turystów. W związku z tym wody jeziora narażone są przede wszystkim na zanieczyszczenia ze źródeł punktowych.

Ocena stanu wód Jeziora Przytułskiego, w oparciu o elementy biologiczne i fizykochemiczne, wskazywała w 2012 r. na II klasę jakości, stan ekologiczny dobry (podobnie jak 27% wszystkich badanych w latach 2010–2012 wód jezior Województwa Warmińsko-Mazurskiego). Natomiast stan jednolitej części wód jeziora Sawinda Wielka oceniono jako zły (tak jak w przypadku 60% wszystkich badanych w latach 2010–2012 JCW jezior województwa)⁵⁵.

Obszar ziemi ełckiej należy do terenów słabo rozpoznanych pod względem hydrogeologicznym. Głównym użytkowym piętnem wodonośnym jest piętro czwartorzędowe. Cechą charakterystyczną obszaru jest brak występowania poziomów wodonośnych miocenu i oligocenu. Piętro czwartorzędowe budują przeważnie dwa poziomy wodonośne. Ełcki Obszar Funkcjonalny położony jest w obrębie jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 34, gdzie średnia głębokość wód słodkich sięga około 300 m⁵⁶.

Jednolita część wód, w obrębie której położony jest EOF, zajmuje 2 miejsce pod względem wielkości zasobów wód podziemnych na tle sąsiadujących jednolitych części wód podziemnych. Stopień wykorzystania dostępnych zasobów wód podziemnych wynosi około 7%.

Na terenie powiatu zlokalizowano zbiornik wód podziemnych GZWP 217 – Pradolina Rzeki Biebrzy o całkowitej powierzchni około 1295 km² i szacunkowych zasobach wodnych na poziomie 1,79 dm³/s km²⁵⁷.

Część mieszkańców EOF korzysta z wody ujmowanej w indywidualnych studniach, gdzie właściwości fizyko-chemiczne nie zawsze spełniają warunki określone dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

⁵³ Raport o stanie środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2012 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Olsztyn 2013.

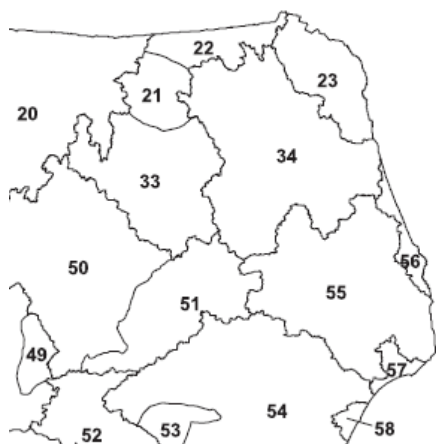
⁵⁴ Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, Powiat Ełcki, Ełk 2012.

⁵⁵ Raport o stanie środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2012 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Olsztyn 2013.

⁵⁶ Jednolite części wód podziemnych – charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna, Państwowa Służba Hydrogeologiczna, www.psh.gov.pl [05.02.2014].

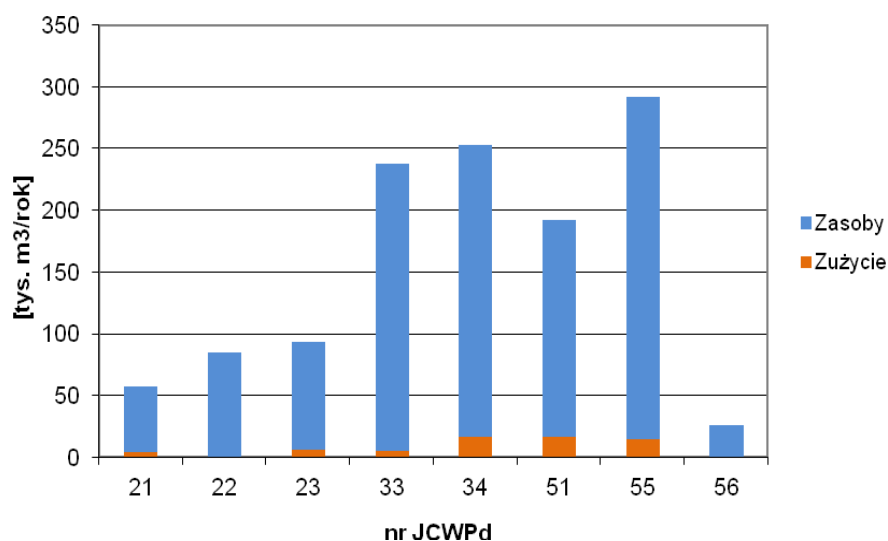
⁵⁷ Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, Powiat Ełcki, Ełk 2012.

Rysunek 25. Położenie JCWPd nr 34

Źródło: Z. Frankowski, P. Gałkowski, J. Mitrega, *Struktura poboru wód podziemnych w Polsce*, Informator Państwowej Służby Hydrogeologicznej, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2009.

Rysunek 26. Zasoby i zużycie wód podziemnych poszczególnych JCWPd na terenie Polski Północno-Wschodniej

Źródło: Z. Frankowski, P. Gałkowski, J. Mitrega, *Struktura poboru wód podziemnych w Polsce*, Informator Państwowej Służby Hydrogeologicznej, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2009.

Z uwagi na niewielki poziom uprzemysłowienia wody podziemne narażone są na zanieczyszczenia w niewielkim lub co najwyżej średnim stopniu.

W obrębie JCWPd nr 34, w 2012 r. nie stwierdzono punktu monitoringowego wskazującego na słaby stan chemiczny. Wody badane w poszczególnych punktach pomiarowych wskazywały na stan dobry. Notowano przekroczenia amoniaku, manganu i żelaza, ale na tyle niskie, że pozostało to bez wpływu na stan wód ze względu na przeznaczenie do spożycia przez ludzi⁵⁸.

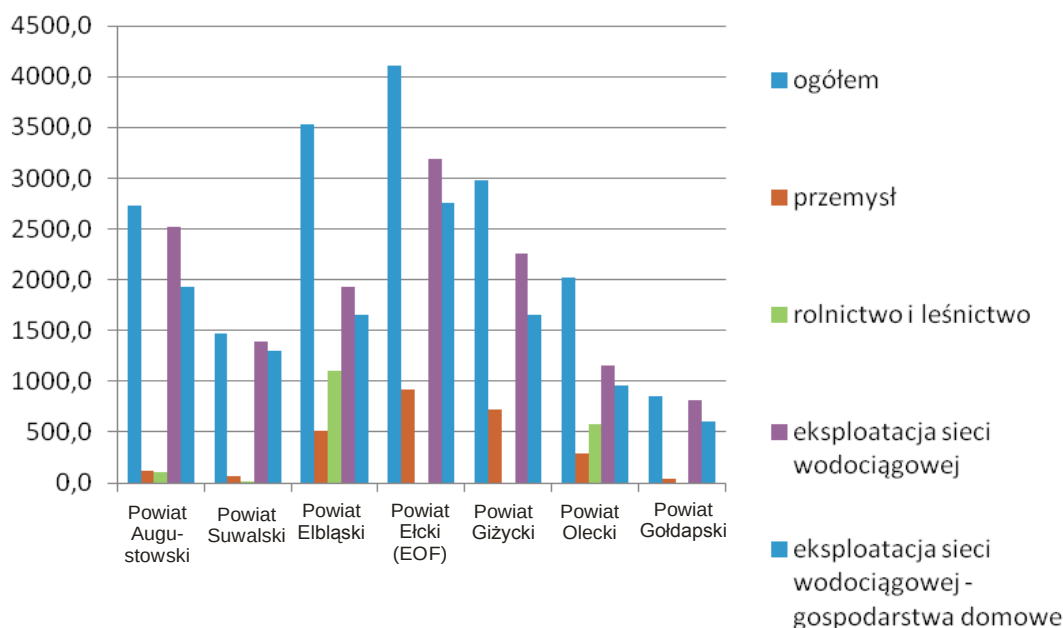
⁵⁸ Raport o stanie chemicznym oraz ilościowym jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach w podziale na 161 i 172 JCWPd, stan na rok 2012 w ramach zadania Monitoring stanu chemicznego oraz ochrona stanu jednolitych części

Stan ilościowy wód podziemnych określono jako dobry. Pobór rejestrowany z ujęć na zaopatrzenie ludności, przemysłu i rolnictwa osiąga wartość około 16,5 tys. m³/rok. Natomiast zasoby wód dostępne do zagospodarowania szacowane są na około 236,6 tys. m³/rok⁵⁹.

Z danych GUS wynika, że w latach 2008-2012 zużycie wody na terenie EOF uległo obniżeniu. Największe zużycie wody niezmiennie pochłania eksploatacja sieci wodociągowej.

W porównaniu z wybranymi powiatami Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Podlaskiego zużycie wody ogółem, jak również w rozbiciu na poszczególne grupy, w Powiecie Elckim jest najwyższe.

Rysunek 27. Zużycie wody w 2012 roku [dam³]

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [25.01.2014].

Według danych Starostwa Powiatowego w Elku (stan na dzień 28.03.2014 r.) na terenie EOF funkcjonuje 37 ujęć wody. Wśród nich jest 7 ujęć technologicznych oraz 2 ujęcia certyfikowane, z których produkowana jest woda butelkowana. Z pozostałych 28 ujęć pobierana jest woda na cele komunalno-bytowe. Ujmowana woda poddawana jest procesom uzdatniania. Wśród stacji uzdatniania wody na terenie EOF, na uwagę zasługują stacje w Mieście Elk i w Gminie Stare Juchy, w których przeprowadzono modernizację. Pozostałe stacje często wymagają unowocześnienia.

Nie ma miejscowości, w których występują braki wody. Problemem jest korzystanie przez ludność wiejską z wody o niewłaściwej jakości, pochodzącej ze studni przydomowych. Wydajność istniejących ujęć wody jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb istniejących i perspektywicznych. Pod względem jakości wody nie widać większych zagrożeń. Niektóre stacje uzdatniania wody wymagają modernizacji. Na szczególną uwagę zasługuje utrzymanie odpowiedniego poziomu zawartości manganu

wód podziemnych w dorzeczych w latach 2012-2014, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2013, www.mjwp.gios.gov.pl [05.02.2014].

⁵⁹ Raport o stanie chemicznym oraz ilościowym jednolitych części wód podziemnych w dorzeczych w podziale na 161 i 172 JCWPd, stan na rok 2012 w ramach zadania Monitoring stanu chemicznego oraz ochrona stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczych w latach 2012-2014, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2013, www.mjwp.gios.gov.pl [05.02.2014].

i żelaza oraz odpowiednio prowadzona i nadzorowana eksploatacja, uniemożliwiająca zanieczyszczenia wody pod względem bakteriologicznym.⁶⁰

Powietrze

Ocena jakości powietrza prowadzona w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wskazuje, że w całym EOF stężenia zanieczyszczeń: SO₂, O₃, NO₂/NO_x, CO, pyłu PM_{2,5}, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu w pyłe PM₁₀ ze względu na ochronę zdrowia i roślin nie przekraczały wartości odpowiednio dopuszczalnych i docelowych. Wystąpiły przekroczenia wartości celu długoterminowego dla ozonu zarówno pod kątem ochrony zdrowia jak i roślin⁶¹. Pod tym względem obszar EOF zaliczany był do strefy a (poziom substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego).

Stężenia metali w pyłe od kilku lat mieszczą się poniżej dolnych progów oszacowania określonych przepisami. W 2012 roku wystąpiły przekroczenia poziomów: dopuszczalnego PM₁₀ w strefie warmińsko-mazurskiej, głównie z powodu spalania paliw w kotłowniach indywidualnych. Z tego samego powodu (spalanie niskiej jakości paliw w zbyt niskiej temperaturze) notowano także przekroczenia poziomu benzo(a)pirenu. Problem ten dotyczy przede wszystkim zabudowy jednorodzinnej, ale także starych kamienic w Ełku.

Z uwagi na notowane przekroczenia, w odniesieniu do pyłu PM₁₀, obszar EOF zaliczono do strefy C. Zanieczyszczenia powietrza na terenie EOF pochodzą ze źródeł punktowych oraz z transportu. Główne źródła punktowe to:

- ciepłownie komunalne: w Ełku (węglowa) i Prostkach (biomasa),
- kotłownie spółdzielni mieszkaniowych w Ełku, Kalinowie, Stradunach, Chełchach, Pisanicy, Nowej Wsi Ełckiej, Prostkach, Wiśniowie Ełckim, Starych Juchach (węglowe),
- instalacje spalania na cele grzewcze i technologiczne w przedsiębiorstwach, głównie w Ełku.

Istotnym źródłem jest emisja z transportu samochodowego, pochodząca z wciąż zwiększającego się ruchu kołowego na terenie EOF. Problem ten jest poważny w sąsiedztwie dróg krajowych przebiegających przez teren EOF (DK 16 i 65) oraz drogi wojewódzkiej 656. Transport samochodowy odpowiada za dużą część emisji CO, dwutlenku azotu, a także pyłów i dwutlenku siarki.

Najważniejszym czynnikiem kształtującym sytuację w zakresie jakości powietrza jest jednak niska emisja z energetycznego spalania paliw w paleniskach domowych. Pochodzi ona głównie ze spalania węgla i drewna (w niewielkim zakresie innej biomasy, gazu i oleju opałowego a także niestety spalania odpadów). Urządzenia grzewcze nie spełniają często jakichkolwiek norm. Problem ten jest trudny do rozwiązania ze względu na to, że konieczne są działania poszczególnych mieszkańców/gospodarstw domowych.

⁶⁰ Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, Powiat Ełcki, Ełk 2012.

⁶¹ Raport o stanie środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2012 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Olsztyn 2013.

Hałas

Najważniejszymi czynnikami wpływającymi na akustykę EOF jest komunikacja drogowa i w niewielkim stopniu komunikacja kolejowa i lotnicza oraz hałas przemysłowy, które mają charakter lokalny o stosunkowo niedużym zasięgu⁶².

Największe zagrożenie wywołane działaniem hałasu w obrębie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego ma miejsce w pobliżu szlaków komunikacyjnych. Uciążliwości hałasowe potęguje między innymi zły stan techniczny dróg, wzrastające natężenie ruchu pojazdów, czy też znaczny udział pojazdów ciężarowych w ogólnej strukturze ruchu. Największy wpływ na klimat akustyczny EOF mają drogi krajowe nr 16 i 65 oraz droga wojewódzka nr 656.

Ostatnie dostępne dane z monitoringu hałasu komunikacyjnego na terenie EOF pochodzą z 2011 r. Wyniki pomiarów wskazują na przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu dla pory dnia i nocy. Największe przekroczenia stwierdzono w porze nocnej (o 11,7 dB, przy normie dla nocy wynoszącej 50 dB) przy ul. Wojska Polskiego w Ełku⁶³.

Hałas przemysłowy stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym i skupiony jest bezpośrednio wokół zakładów przemysłowych. Mniejsze znaczenie mają uciążliwości związane z hałasem kolejowym i lotniczym.

Zasoby przyrodnicze

Tereny w obrębie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego uznawane są za najbardziej charakterystyczny pod względem krajobrazowym fragment mezoregionu Pojezierza Ełckiego. Wysokie walory krajobrazowe wiążą się z występowaniem dwóch odmiennych typów ukształtowania terenu. Część północna i wschodnia charakteryzuje się dość ostro zarysowaną rzeźbą terenu. Obok wysoczyzn i terenów pagórkowatych występują doliny rzeczne i liczne zagłębienia wypełnione wodami jezior. O znacznej różnorodności rzeźby i form terenu świadczy również obecność wzgórz o stromych stokach przecinanych głębokimi jarami. W środkowej i południowej części obszaru krajobraz obfituje w znacznie łagodniejsze formy. Występują tu obszary należące do Równiny Augustowskiej, charakteryzujące się obecnością dużych jezior⁶⁴.

Urozmaicony krajobraz wiąże się z wysoką różnorodnością biologiczną obszaru. Na terenie EOF występują zróżnicowane siedliska przyrodnicze, w dużej mierze zachowane w stanie niezmienionym.

Lasy w obrębie EOF to przeważnie pozostałości Puszczy Jaćwieskiej, skoncentrowane w północnej części obszaru – Puszcza Borecka oraz w części wschodniej – Puszcza Augustowska i Lasy Ełckie. Zespoły leśne zlokalizowane na analizowanym obszarze są typowe dla północno-wschodniej Polski. W strukturze gatunkowej drzewostanów dominują drzewa iglaste – świerk i sosna, z domieszką: lipy, dębu, wierzby, brzozy i olchy. Z uwagi na liczne zbiorniki wodne, powszechne jest występowanie roślinności wodnej lub związanej z siedliskami wilgotnymi⁶⁵.

Stan zdrowotny lasów na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat uległ nieznacznemu pogorszeniu, co może mieć związek ze wzrostem emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych, czy też niekontrolowaną penetracją turystyczną lasów. Skutkiem tego rodzaju oddziaływań jest często obniżenie

⁶² Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, Powiat Ełcki, Ełk 2012.

⁶³ Stan akustyczny środowiska Miasta Ełk w świetle badań monitoringowych hałasu komunikacyjnego w 2011 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Giżycko 2012.

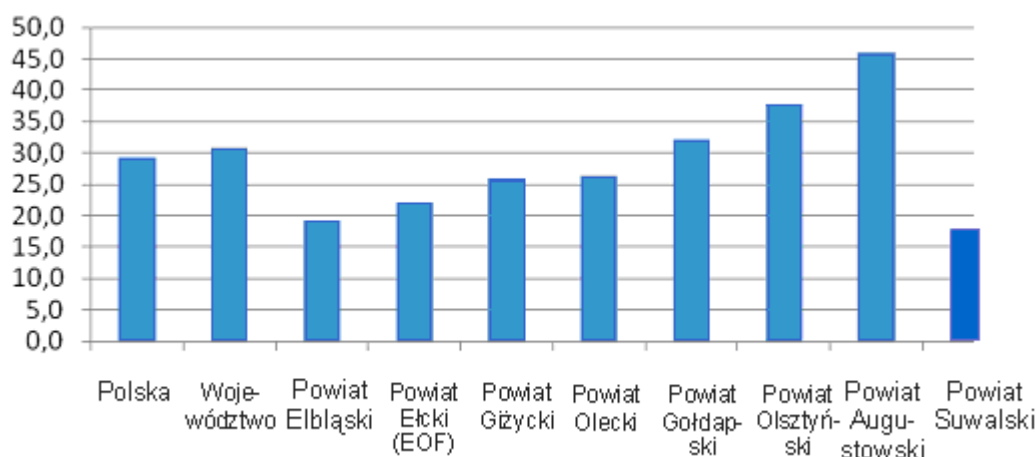
⁶⁴ Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, Powiat Ełcki, Ełk 2012.

⁶⁵ Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego, EU-Consult Sp. z o.o., Ełk 2013.

odporności lasu na czynniki biotyczne, w tym szkodniki i choroby infekcyjne. Niemniej jednak stan zdrowotny lasów Powiatu Ełckiego należy do najlepszych w Polsce i jest porównywalny ze stanem lasów Pojezierza Suwalskiego, czy też Pomorza Środkowego i Zachodniego⁶⁶.

Lesistość terenu kształtuje się na poziomie 22%. W porównaniu z pobliskimi powiatami jest to jedna z niższych wartości wskaźnika lesistości (rysunek 28). W strukturze własności lasów w obrębie EOF dominują lasy państwowe, stanowiące ponad 84% ogólnej powierzchni lasów na analizowanym obszarze⁶⁷.

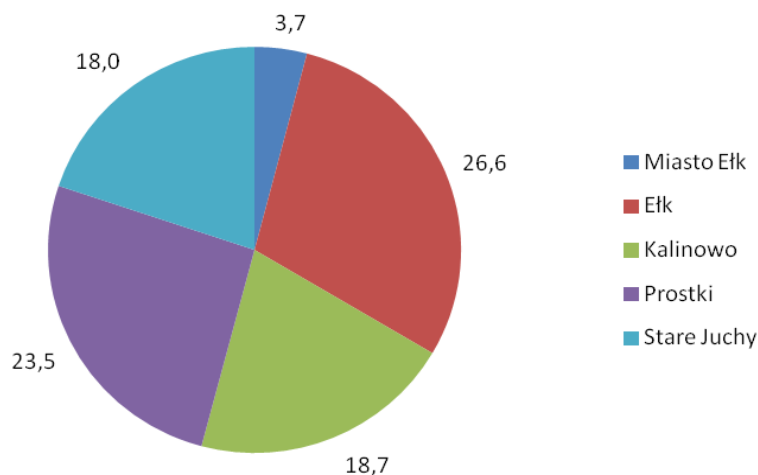
Rysunek 28. Lesistość [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.01.2014].

Lesistość poszczególnych gmin należących do EOF, poza Miastem Ełk, jest porównywalna. Największy wskaźnik lesistości wśród gmin wiejskich obszaru zanotowano w Gminie Ełk i nieco niższy w Gminie Prostki (rysunek 29).

Rysunek 29. Udział procentowy powierzchni lasów w poszczególnych JST należących do EOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.01.2014].

⁶⁶ M. Kistowski, J. Mosdorf (red.), *Zasoby i zagrożenia środowiska przyrodniczego w Powiecie Ełckim i Mieście Niemenczyn*, Raport 2004, Ełk 2004.

⁶⁷ *Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019*, Powiat Ełcki, Ełk 2012.

Świat zwierzęcy na terenie EOF obfituje w gatunki chronione, rzadkie i zagrożone. Badania wskaźników różnorodności biologicznej wskazują na zmiany zachodzące w strukturze gatunkowej zwierząt, co świadczy o pogorszeniu warunków siedliskowych niektórych gatunków. Z drugiej strony notowany jest znaczny wzrost liczebności populacji gatunków objętych ochroną, na przykład kormorana, czy też bobra. Wzrost liczebności populacji tych gatunków staje się wręcz kłopotliwy z uwagi na szkody wyrządzane przez zwierzęta. W przypadku kormorana negatywny wpływ obserwuje się w stosunku do gospodarki rybackiej i leśnej⁶⁸.

Presja na środowisko przyrodnicze wykazuje niewielkie zróżnicowanie przestrzenne. Różni się w zależności od komponentów środowiska i ich cech podlegających oddziaływaniom człowieka, jednak generalnie jest niższa niż na większości obszaru Polski.

Stan istniejący i stopień zachowania różnorodności biologicznej, flory i fauny na terenie EOF świadczy o wysokich walorach przyrodniczych regionu. Mimo postępującego rozwoju infrastruktury oraz presji urbanizacji obszar EOF nadal pozostaje ostoją wielu gatunków i mozaiką różnorodnych siedlisk, często cennych przyrodniczo.

Według danych GUS na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego zlokalizowano występowanie 55 928,5 ha obszarów objętych ochroną prawną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 nr 92, poz. 880), co stanowi ponad 50% powierzchni obszaru. Wspomniana ustawa traktuje również o obiektach chronionych w formie pomników przyrody, których liczba według danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie (stan na dzień 07.02.2014 r.), wynosi 25 sztuk.

Różnorodność form ochrony przyrody ustanowionych na terenie EOF przedstawiono w tabeli 35.

Tabela 35. Obszary i obiekty cenne przyrodniczo, objęte ochroną na terenie EOF

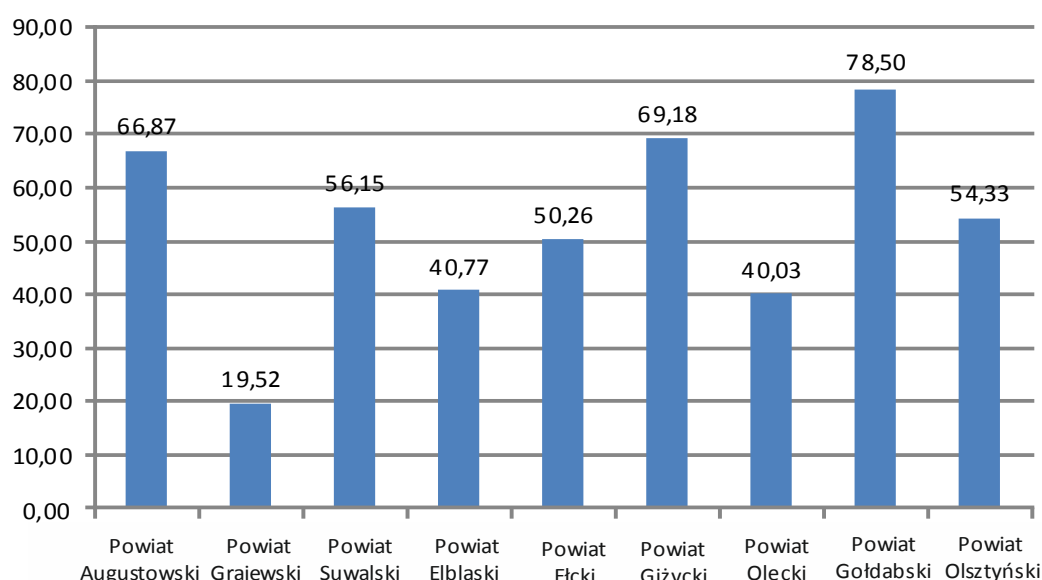
Lp.	Forma ochrony przyrody	Ilość obiektów	Gmina
1	Rezerwat przyrody „Ostoja bobrów Bartosze”	1	Ełk
2	Obszary Chronionego Krajobrazu: - „OChK Jezior Orzyskich” - „OChK Pojezierza Ełckiego” - „OChK Doliny Legi” - „OChK Wzgórz Dybowskich” - „OChK Jezior Rajgrodzkich”	5	Miasto Ełk, Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy (częściowo również na terenie gmin sąsiednich powiatów)
3	Użytek ekologiczny „Torfowisko Sikora”	1	Stare Juchy
4	Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Torfowisko Zocie”	1	Kalinowo
5	Pomniki przyrody	25	Miasto Ełk, Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy
6	Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków „Ostoja Poligon Orzysz” (kod obszaru: PLB280014)	1	Ełk
7	Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty: - „Jezioro Woszczelskie” (kod obszaru: PLH280034) - „Murawy na Pojezierzu Ełckim” (kod obszaru: PLH280041) - „Torfowisko Zocie” (kod obszaru: PLH280037)	3	Ełk, Kalinowo

Źródło: RDOŚ w Olsztynie, 2014 r.

⁶⁸ Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, Powiat Ełcki, Ełk 2012.

Udział procentowy powierzchni obszarów cennych przyrodniczo, objętych ochroną prawną w ogólnej powierzchni terenu poszczególnych powiatów, położonych w sąsiedztwie EOF jest dość zróżnicowany. Wśród powiatów dominujących pod względem bogactwa obszarów chronionych wymienić należy Powiat Gołdapski, Augustowski i Giżycki. Wskaźnik pokrycia terenu obszarami chronionymi w Powiecie Elckim, terytorialnie odpowiadającemu EOF, plasuje się wśród wartości średnich.

Rysunek 30. Udział procentowy powierzchni obszarów chronionych w ogólnej powierzchni powiatów położonych w sąsiedztwie Elckiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.01.2014].

Poza ochroną obszarową na terenie EOF występują liczne gatunki roślin i zwierząt objęte ochroną ścisłą lub częściową. Ochronie podlega łącznie kilkadziesiąt gatunków roślin, z czego większość to rośliny zielne, związane zarówno z torfowiskami, obszarami podmokłymi, jak również z siedliskami wodnymi, szuwarowymi i leśnymi. Wśród chronionych gatunków zwierząt wiele należy jednocześnie do gatunków zagrożonych w skali kraju i świata⁶⁹.

4.8.2. Efektywność energetyczna

Efektywność energetyczna

Problematyka efektywności energetycznej jest przedmiotem zainteresowania samorządów lokalnych w związku z kilkoma okolicznościami. Po pierwsze, zgodnie z przepisami prawa, do zadań własnych gminy należy:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na swoim terenie,
- planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy,
- finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych na terenie gminy.

⁶⁹ Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, Powiat Elcki, Elk 2012.

W procesie planowania zaopatrzenia w energię, kwestie efektywności energetycznej są jednym z ważnych aspektów. Przepisy prawa zobowiązują także jednostki publiczne do podejmowania środków poprawy efektywności energetycznej.

Po drugie, samorządy terytorialne są użytkownikami energii (zaopatrzenie w energię elektryczną i ciepłą jednostek gminnych), więc będące między innymi pochodną poziomu efektywności energetycznej koszty zaopatrzenia w energię są przedmiotem zainteresowania władz samorządowych.

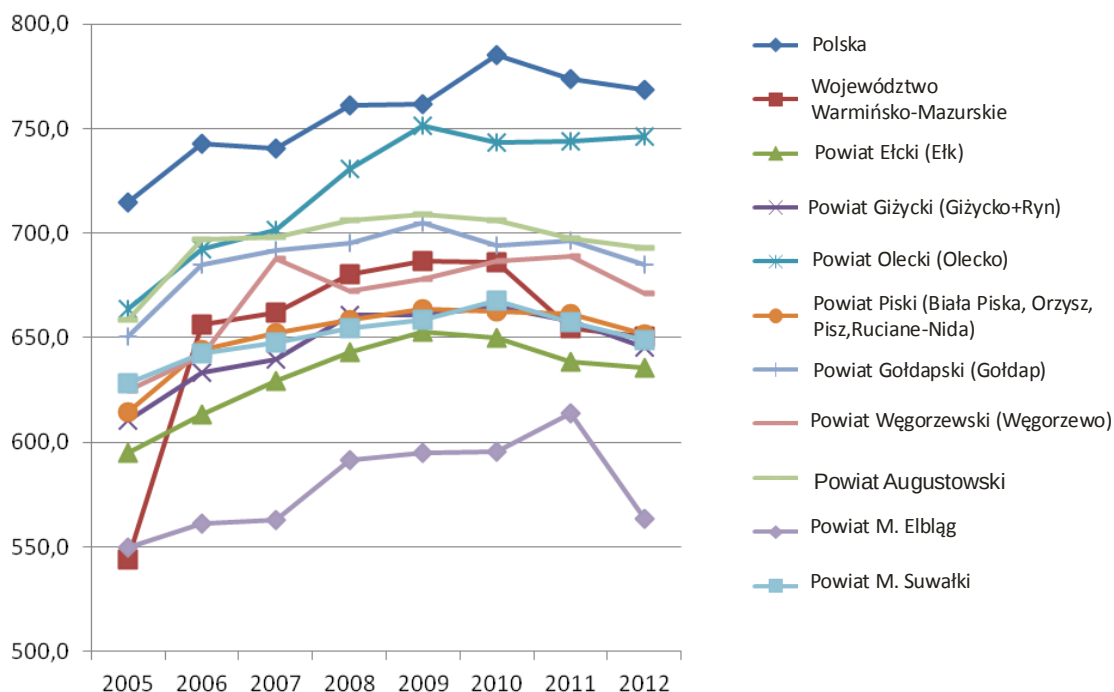
Po trzecie, samorządy jako gospodarz określonego terenu, powinny wspierać przemiany w tym kierunku nie tylko we własnych jednostkach, ale wśród wszystkich mieszkańców, przedsiębiorców, rolników.

Na sytuację w sferze efektywności energetycznej i ograniczania emisji CO₂ na terenie EOF składają się następujące aspekty:

- efektywność w zakresie wykorzystania energii elektrycznej,
- efektywność wykorzystania energii na cele grzewcze i ciepłej wody użytkowej,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.

Działania Miasta Ełk w zakresie oszczędzania energii znajdują odzwierciedlenie we wskaźnikach zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca w miastach na terenie EOF (a więc w Ełku), zużycie jest od prawie 10 lat najniższe ze wszystkich miast Podregionu Ełckiego – w 2012 roku wynosiło 635,7 kWh/mieszkańca/rok, przy średniej wojewódzkiej 650,7 kWh i średniej dla kraju – 768,6 kWh. Niższe zużycie na 1 mieszkańca ma Elbląg, niemniej jednak należy zwrócić uwagę na ok. 8% spadek zużycia energii w 2012 r. w stosunku do 2011 r. – taka zmiana nie mogła wynikać wyłącznie z oszczędności energii w gospodarstwach domowych, ale raczej była efektem sposobu gromadzenia danych przez GUS.

Rysunek 31. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w miastach [kWh/mieszkańca/rok]

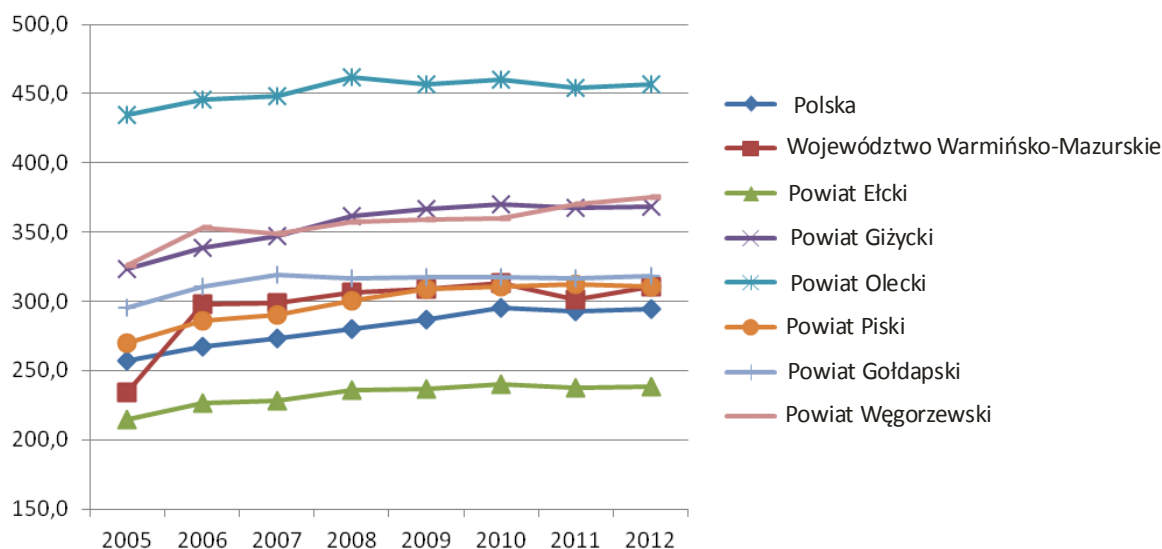
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.02.2014].

Oczywiście wskaźnik ten koreluje z poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru, niemniej na tle sąsiednich, podobnych powiatów EOF cechuje się relatywnie niskim zużyciem energii elektrycznej. Należy też pamiętać, że na zmiany w czasie tego wskaźnika wpływ ma wiele innych

czynników, w tym przede wszystkim dynamika wzrostu gospodarczego, a ta od 2009 roku ma tendencje stagnacyjne (rysunek 31).

Podobnie wygląda sytuacja w przypadku obszarów wiejskich (rysunek 32). Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w Powiecie Łckim jest również najniższe w całym podregionie i trzecie najniższe w województwie (niższy wskaźnik w 2012 roku miały Powiaty Działdowski i Braniewski).

Rysunek 32. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca na wsi [kWh/mieszkańca/rok]

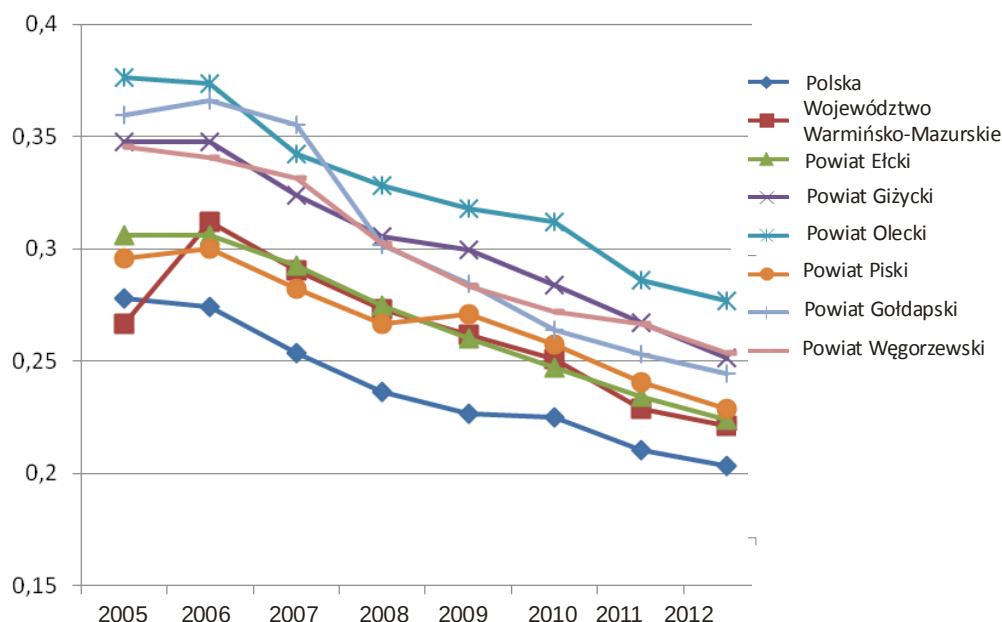
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.02.2014].

Celem uwzględnienia wpływu poziomu rozwoju gospodarczego na zużycie energii elektrycznej, odniesiono je do wynagrodzeń brutto (dane dotyczące PKB nie są dostępne na poziomie powiatów). Ten wskaźnik dla EOF jest już mniej korzystny – jest on na poziomie średniej wojewódzkiej i wyższy niż średnia dla kraju (rysunek 33). Można zatem stwierdzić, że względnie niskie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca wynika częściowo z niskiego poziomu rozwoju tego obszaru i niskich dochodów mieszkańców. Chociaż więc EOF jest relatywnie najbardziej oszczędny na tle sąsiednich powiatów i w kolejnych latach efektywność się poprawia, to jednak potrzebne są ciągłe działania proefektywnościowe. Realizowane procesy rozwojowe nie powinny generować wzrostu zużycia energii w relacji do dochodów, a optymalnie – także w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Z danych zgromadzonych w poszczególnych samorządach EOF wynika, że pod względem zużycia energii elektrycznej budynki będące w gestii samorządów są względnie efektywne. Według warunków referencyjnych określonych przepisami, zużycie energii na 1 m² powierzchni wynosi: dla szkół – 40 kWh/m²/rok, dla biur i urzędów – 50 kWh/m²/rok, dla budynków handlowo-usługowych 125 kWh/m²/rok⁷⁰. Wskaźniki zużycia energii elektrycznej w obiektach należących do poszczególnych jednostek EOF w większości nie przekraczają wartości referencyjnych (tabela 36).

⁷⁰ Wielkości na podstawie danych zawartych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 6 listopada 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. nr 201 poz. 1238).

Rysunek 33. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w relacji do przeciętnego wynagrodzenia brutto [kWh/zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.02.2014].

Tabela 36. Budynki gminne w Ełckim Obszarze Funkcjonalnym według wielkości wskaźnika zużycia energii elektrycznej

Gminy	Liczba obiektów, dla których podano dane	Zużycie energii elektrycznej [kWh/m ² /rok]					
		do 10	10-20	20-30	30-40	40-50	>50
Gmina Ełk	11	2	9	1	0	0	0
Miasto Ełk	27	2	14	4	1	0	6
Kalinowo	9	6	2	1	0	0	0
Prostki	6	2	3	1	0	0	0
Stare Juchy	3	0	1	0	0	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych podanych przez urzędy gmin.

Są też takie obiekty, gdzie zużycie jest bardzo niskie, poniżej 10 kWh/m²/rok. Może być to związane z nietypowym czasem użytkowania obiektu w ciągu roku (na przykład ośrodki zdrowia lub biblioteki czynne kilka dni w tygodniu) lub częściowym wykorzystaniem powierzchni (na przykład niektóre szkoły wiejskie). Istnieją też obiekty nietypowe (Park Wodny w Ełku), gdzie ze względu na specyfikę funkcji i konieczne w związku z tym wyposażenie zasilane energią elektryczną wskaźnik zużycia jest wysoki.

W większości szkół i przedszkoli zużycie energii elektrycznej kształtuje się na poziomie poniżej 20 kWh/m²/rok (przy wartości referencyjnej 40 kWh), w niektórych wynosi około 10 kWh, a więc są to wskaźniki dobre. Należy tu jednak uwzględnić dodatkowe czynniki, jak na przykład to, że w szkołach o małej liczbie uczniów liczba godzin użytkowania budynku jest krótsza.

Gospodarka ciepła na terenie EOF bazuje na kotłowniach komunalnych, osiedlowych i indywidualnych źródłach ciepła opalanych paliwem stałym. Łącznie w 2012 roku na terenie EOF były 23 kotłownie działające na sieciach ciepłowniczych, z tego 5 stanowiły kotłownie w spółdzielniach mieszkaniowych.

Są to w większości urządzenia opalane węglem, nieodpowiadające obowiązującym aktualnie normom, o niskiej sprawności i wysokim poziomie emisji zanieczyszczeń, a także wysokich kosztach eksploatacji. Wymagają w większości gruntownych modernizacji. Niewielką część stanowią nowoczesne kotłownie opalane biomasą, gazem czy olejem opałowym.

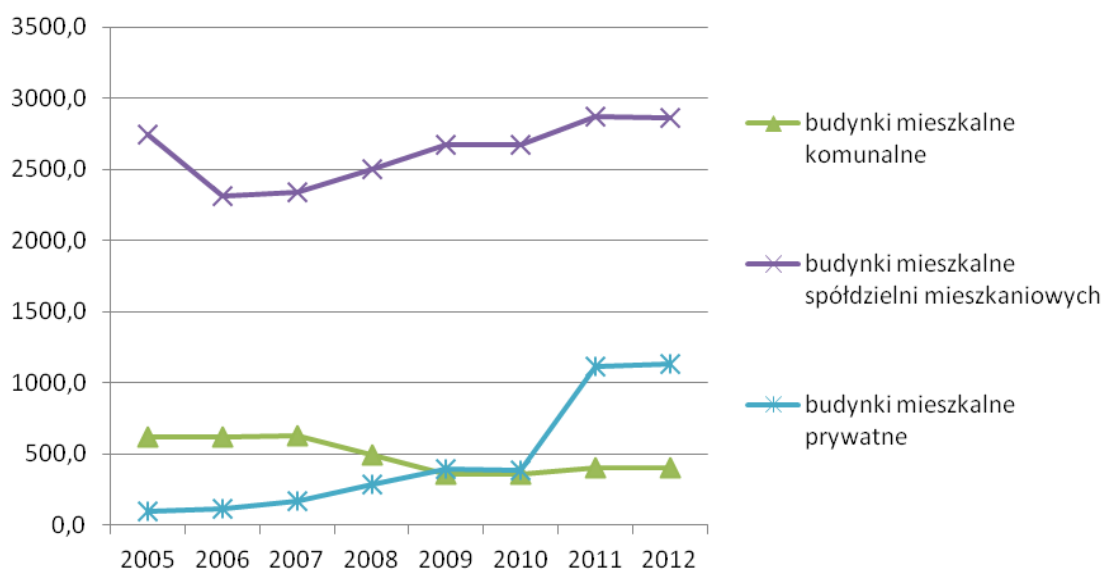
Tabela 37. Kotłownie i sieć ciepła na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Lata	Ogółem			Spółdzielnie mieszkaniowe		
	Kotłownie [szt.]	Długość sieci ciepłej przesyłowej [km]	Długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów [km]	Kotłownie [szt.]	Długość sieci ciepłej przesyłowej [km]	Długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów [km]
2005	20	35,6	11,6	7	15,9	5,8
2006	21	34,8	13,1	6	15,9	6,5
2007	20	37,3	13,1	6	15,9	6,5
2008	18	48,7	13,9	6	15,9	6,5
2009	21	55,4	11,6	5	15,9	6,5
2010	20	56,9	11,9	5	17,2	3,6
2011	19	51,6	12,2	4	17,2	3,3
2012	23	57,2	17,0	5	17,2	3,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.02.2014].

Pozytywnym zjawiskiem jest wzrost liczby budynków prywatnych ogrzewanych z sieci ciepłowniczej (rysunek 34). W okresie 2011–2012 kubatura takich budynków, w porównaniu z 2010 rokiem wzrosła prawie trzykrotnie.

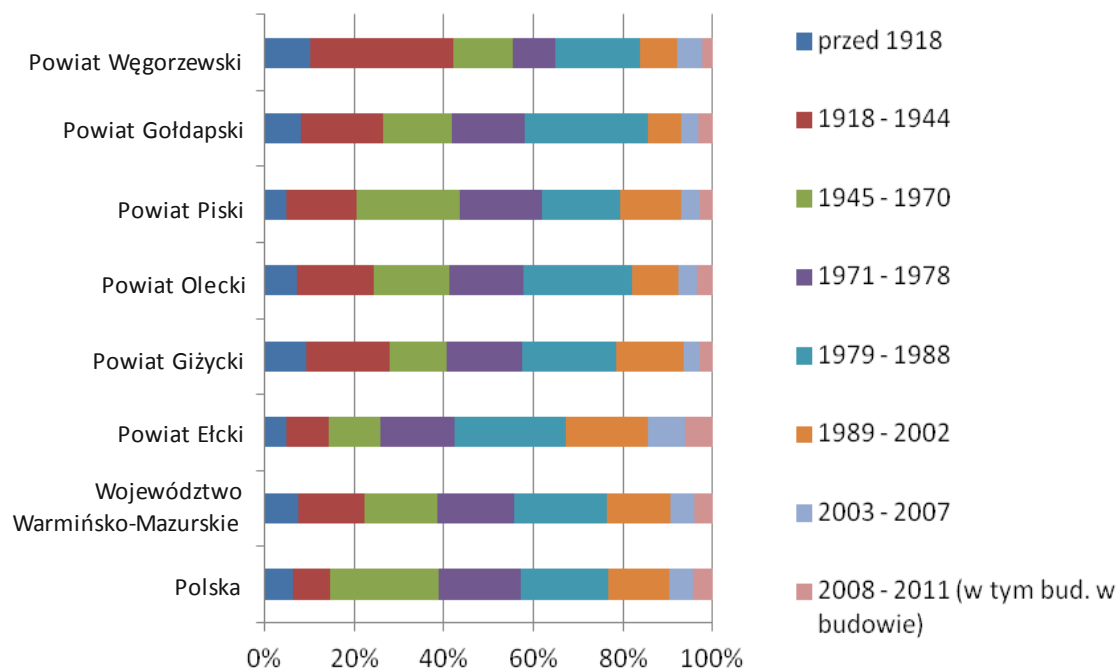
Rysunek 34. Kubatura budynków ogrzewanych z sieci ciepłowniczej na terenie EOF [dam³]

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.02.2014].

Istotnym aspektem efektywności zaopatrzenia w ciepło jest standard energetyczny budynków, a więc izolacyjność wszystkich przegród (ścian, stropów) i stolarki, a także zastosowanie urządzeń odzyskujących, magazynujących czy wytwarzających energię. Na terenie EOF jest on relatywnie największy, w porównaniu z powiatami podregionu oraz z całym województwem i krajem, udział budynków względnie nowych, powstałych po 2003 roku jest najwyższy (rysunek 35).

Rysunek 35. Struktura mieszkań według roku budowy [%]

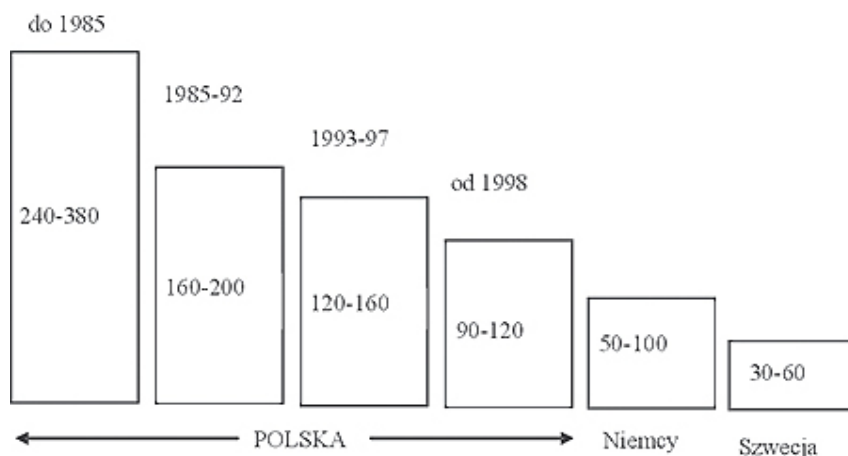

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.02.2014].

Oczywiście sam wiek budynku nie przesądza o standardzie energetycznym, jednak struktura wiekowa zasobu mieszkaniowego pozwala ogólnie porównywać różne jednostki terytorialne. Na tle powiatów sąsiednich sytuacja pod tym względem jest wprawdzie nieco korzystniejsza, niemniej jednak należy pamiętać, że ponad 85% mieszkań powstało w 2002 roku i wcześniej, a więc ma zużycie energii na ogrzewanie przekraczające znacznie aktualne standardy dla nowych budynków. Podejmowane przedsięwzięcia termomodernizacyjne, ze względu na ograniczenia budżetowe mieszkańców, są przeprowadzane w niewielkiej części mieszkań. Nakłady na kompleksową termomodernizację w przypadku pojedynczego budynku wynoszą nawet 30-50 tysięcy zł, co dla większości mieszkańców stanowi barierę nie do przekroczenia. Ponadto jakość prowadzonych prac termomodernizacyjnych bywa niezadowalająca. Trzeba też podkreślić, że w porównaniu z rozwiązaniami stosowanymi w Europie Zachodniej, większość nowych budynków w Polsce jest nawet 2-3 razy bardziej energochłonna (jeśli chodzi o ogrzewanie).

W przypadku mieszkań będących w zasobach spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot możliwości działań termomodernizacyjnych są większe – mogą one starać się o dofinansowanie swoich działań ze środków UE.

Rysunek 36. Przeciętne zużycie energii na ogrzewanie w budynkach mieszkalnych w Polsce według roku budowy oraz w budowanych obecnie w Niemczech i Szwecji [kWh/m²/rok]

Źródło: M. Popiołek, *Zużycie energii w budynkach*, www.termodom.pl [12.06.2011].

Tabela 38. Termomodernizacje budynków wielorodzinnych na terenie EOF w latach 2003-2011

Lata	Zasoby spółdzielni mieszkaniowych		Zasoby zakładów pracy		Zasoby wspólnot mieszkaniowych	
	centralne ogrzewanie	docieplenie budynków	centralne ogrzewanie	docieplenie budynków	centralne ogrzewanie	docieplenie budynków
2003	-	1300	-	0	28	71
2005	-	0	-	5	0	212
2007	-	500	-	0	71	306
2009	-	1540	-	0	2	208
2011	-	764	-	51	89	485

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.02.2014].

Z rozpoznania przeprowadzonego w gminach EOF wynika, że mimo sukcesywnie realizowanych prac termomodernizacyjnych, także duża część budynków należących do JST wymaga poprawy standardu energetycznego (tabela 39). Istnieją bowiem takie obiekty biurowe czy oświatowe (poza specyficznymi, takimi jak sale widowiskowe czy Park Wodny), które mają zużycie energii na cele grzewcze na poziomie powyżej 1 GJ/m²/rok. W tych przypadkach potrzebne jest pilne podjęcie zabiegów termomodernizacyjnych.

Warto zwrócić uwagę, że w Ełku nie ma obiektów o zużyciu powyżej 1 GJ/m²/rok. Natomiast w Prostkach zużycie we wszystkich obiektach wynosi powyżej 0,8 GJ/m²/rok. W Gminie Stare Juchy wszystkie budynki gminne zostały poddane termomodernizacji lub są w jej trakcie i mają wskaźniki zapotrzebowania na energię ciepłą na poziomie 0,5 GJ/m²/rok. W Gminie Prostki, gdzie budynki mają wysokie wskaźniki zapotrzebowania, jest aktualnie realizowany projekt modernizacji ciepłowni gminnej na biomasę.

W większości gmin (poza Prostkami) w dominującej liczbie obiektów zużycie energii na ogrzewanie mieści się w przedziale 0,4-0,6 GJ/m²/rok. Duże wskaźniki zużycia energii mają obiekty z ogrzewaniem węglowym (są one najczęściej też jeszcze nietermomodernizowane).

Tabela 39. Standard energetyczny i wskaźniki zużycia energii na ogrzewanie i c.w.u. w budynkach gmin EOF

Gminy	Obiekty, dla których podano dane	Ogółem	Obiekty o zużyciu energii cieplnej [GJ/m ² /rok]						Liczba budyn- ków wymaga- jących termo- modernizacji
			do 0,4	0,4-0,6	0,6-0,8	0,8-1	1-1,2	powyżej 1,2	
Gmina Ełk	[liczba]	11	1	4	1	1	3	1	10
	[powierzchnia]	13592	4932	6208	1186	1005	236	259	
Miasto Ełk	[liczba]	27	5	13	6	3	0	0	13
	[powierzchnia]	74793	16 004	42 106	14 677	2006	0	0	
Kalinowo	[liczba]	9	1	2	0	2	2	2	8
	[powierzchnia]	11282	3227	5429	0	1039	815	771	
Prostki	[liczba]	9	0	0	0	6	3	0	8
	[powierzchnia]	14390	0	0	0	8890	5500	0	
Stare Ju- chy – stan obecny	[liczba]	3	0	1	0	1	1	0	2
	[powierzchnia]	4260	0	3200	0	720	340	0	
Stare Ju- chy – po termomo- dernizacji (2014)	[liczba]	3	0	3	0	0	0	0	0
	[powierzchnia]	4260	0	4260	0	0	0	0	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędów gmin.

Szczegółowe zestawienia wskaźników energetycznych oraz potrzeb termomodernizacyjnych budynków na obszarze EOF znajdują się w załączniku 1 do diagnozy.

Najważniejszym atutem EOF w obszarze efektywności energetycznej jest aktywność Miasta Ełk. Od początku lat dziewięćdziesiątych w Ełku zrealizowano szereg przedsięwzięć z zakresu oszczędzania energii i wykorzystania OZE. Ełk jest też od 2010 r. członkiem Porozumienia Burmistrzów (Porozumienie Burmistrzów dla poprawy klimatu, *Convenant of Mayors*), europejskiej inicjatywy angażującej miasta i gminy w działania na rzecz ochrony klimatu. Pozostałe gminy, chociaż nie uczestniczą w tym programie, sukcesywnie realizują działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej. Oprócz działań inwestycyjnych, związanych z poprawą efektywności energetycznej budynków należących do JST oraz wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w Ełku stopniowo budowany jest system zarządzania energią. Działania w tej sferze należy rekomendować też pozostałym samorządom EOF.

4.9. Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwo

Obszary wiejskie pełnią wiele ważnych funkcji przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju w sferze produkcji rolniczej i pozarolniczej, oddziaływania na środowisko oraz konsumpcji. Obserwuje się wciąż duże dysproporcje w jakości życia (dostęp do infrastruktury i usług publicznych oraz ich jakość, dostępność transportowa i energetyczna) na wsi i w Mieście oraz wewnętrzne zróżnicowanie w tym zakresie na wsi.

Zgodnie z waloryzacją województwa ze względu na kierunki rozwoju rolnictwa, dokonaną przez Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie (Rawa-Głady, Wróblewska 2011),

Ełcki Obszar Funkcjonalny został zakwalifikowany do wielofunkcyjnego rozwoju rolnictwa (typ A). Taki typ rolnictwa oznacza wkomponowanie w wiejską przestrzeń dodatkowych funkcji pozarolniczych. W literaturze wyróżnia się wiele takich funkcji, z uwagi na EOF najważniejszymi są:

- funkcje błękitne związane z zarządzaniem zasobami wodnymi, poprawą jakości wód, zapobieganiem powodziom, wytwarzaniem energii wodnej i wiatrowej,
- funkcje żółte odnoszące się do utrzymywania spójności i żywotności obszarów wiejskich, podtrzymywania i wzbogacania tradycji kulturalnej oraz tożsamości wsi i regionów, rozwoju agroturystyki i myślistwa,
- funkcje białe dotyczące zapewniania bezpieczeństwa żywnościowego i zdrowej żywności.

Dodatkowo w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2025 roku* zdefiniowano trzy inteligentne specjalizacje województwa, czyli: ekonomię wody, żywność wysokiej jakości, drewno i meblarstwo. Zgodnie z dokumentem *Diagnoza i delimitacja Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego*, wskazano specjalizację „produkcja żywności wysokiej jakości” jako jedyną obejmującą cały obszar EOF, pozostałe odnoszą się głównie do samego Miasta Ełk. Specjalizacja ta opiera się na przemyśle rolno-spożywczym i dynamicznym rozwoju rolnictwa lokalnego i tradycyjnym przetwórstwie żywności opartej o regionalne surowce i krótkie łańcuchy sprzedaży oraz produkcji żywności o projektowanych funkcjach. Odpowiada ona na potrzeby konsumentów związane z promowanym zdrowym stylem życia. Potencjał opiera się na branży spożywczej oraz potencjale rolnictwa, także rolnictwa ekologicznego. Duży potencjał istnieje w produktach lokalnych i specjalnościach gastronomicznych. Znaczącym argumentem do wyboru takiej specjalizacji są również badania prowadzone przez IUNG w Puławach, zgodnie z którymi gminy wchodzące w skład EOF mają bardzo korzystne warunki do produkcji ekologicznej⁷¹.

Rolnictwo jest jedną z głównych dziedzin gospodarki w Ełckim Obszarze Funkcjonalnym. Użytki rolne stanowią nieco ponad 60,6% powierzchni ogólnej obszaru. Warunki glebowe i klimatyczne panujące w regionie wpłynęły na ukształtowanie się profilu produkcji roślinnej obejmującej głównie zboża (65% struktury zasiewów), poza tym ziemniaki, rzepak, buraki cukrowe, warzywa strączkowe i inne. Produkcja zwierzęca ukierunkowana jest na produkcję drobiu, mleka, żywca wołowego i wieprzowego. w EOF dominują dwa kompleksy: pszenno-dobry – gleby klasyfikowane jako dobre (III a) oraz średnio dobre (III b), pszenno-wadliwy – gleby klasyfikowane jako gleby średnie (IVa) oraz średnie gorsze (IVb). Zgodnie z klasą bonitacyjną gleby te należy uznać za zadowalające lub dobre do uprawy rolniczej.

Na obszarze EOF dominują gleby obojętne (37%) i lekko kwaśne (24%), duży jest również udział gleb o pH zasadowym (22%). Powiat Ełcki zajmuje drugie miejsce w regionie pod względem najmniejszej powierzchni gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych użytkowanych rolniczo. Należy to uznać za cechę świadczącą o występowaniu niewielkiej ilości antropogenicznych źródeł zakwaszania gleb w Powiecie Ełckim, jak i mniej zaawansowanych procesach naturalnych prowadzących do zakwaszenia. W związku z powyższym potrzeba wapnowania jest zbędna lub ograniczona, w porównaniu do innych powiatów Województwa Warmińsko-Mazurskiego Powiat Ełcki ma najmniejsze potrzeby w tym zakresie⁷².

Gleby Powiatu Ełckiego charakteryzują się ponadto niską i bardzo niską zawartością fosforu (47% gleb) i potasu (43% gleb). Zawierają natomiast dość dużo magnezu. Zawartość metali ciężkich (kadmu, miedzi, niklu, ołowiu i cynku) w glebach nie przekracza wartości dopuszczalnych i nie powoduje ich zanieczyszczenia.

Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla Powiatu Ełckiego wynosi 63,7 i jest niższy niż wskaźnik dla województwa – 66 i dla kraju – 66,6.

⁷¹ Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, www.iung.pulawy.pl [10.02.2014].

⁷² Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Białymstoku, dane na dzień 31.12.2013.

Spośród gmin Elckiego Obszaru Funkcjonalnego największy udział w użytkowaniu gruntów mają użytki rolne – 60,6% powierzchni powiatu, najwięcej znajduje się na terenie Gminy Elk 18,6 % oraz Kalinowo 17,7%, nieco mniej w Gminie Prostki 13,4% (tabela 40). Lasy i grunty zadrzewione stanowią łącznie 22% powierzchni EOF, największy ich udział jest w Gminie Elk (9,8%). Wody natomiast zajmują łącznie 7,5%, ich udział największy jest w Gminie Elk 3,2% oraz Gminie Stare Juchy 2,4%.

Tabela 40. Użytkowanie gruntów w podziale na gminy [% powierzchni Powiatu Elckiego]

Wyszczególnienie	Powiat Elcki (EOF)		Miasto Elk		Gmina Elk	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
Powierzchnia ogółem ha	111318	100,0	2105	1,9	37944	34,1
Użytki rolne, w tym:	67415	60,6	405	0,4	20738	18,6
– grunty orne	44879	40,3	268	0,2	13946	12,5
– łąki trwałe	7660	6,9	47	0,0	2284	2,1
– pastwiska trwałe	12730	11,4	73	0,1	3763	3,4
– sady	71	0,1	7	0,0	17	0,0
Wyszczególnienie	Gmina Kalinowo		Gmina Prostki		Gmina Stare Juchy	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
Powierzchnia ogółem ha	28439	25,5	23128	20,8	19702	17,7
Użytki rolne, w tym:	19673	17,7	14953	13,4	11646	10,5
– grunty orne	14122	12,7	9251	8,3	7292	6,5
– łąki trwałe	2027	1,8	2008	1,8	1294	1,2
– pastwiska trwałe	2946	2,6	3204	2,9	2744	2,5
– sady	14	0,0	17	0,0	16	0,0

Źródło: opracowane własne na podstawie danych uzyskanych z Starostwa Powiatowego w Elku, dane na 31.12.2013.

Przydatność gleb dla rolnictwa i poziom intensywności w produkcji roślinnej w poszczególnych gminach częściowo odzwierciedla struktura zasiewów przedstawiona poniżej (tabela 41).

Największa powierzchnia gruntów pod zasiewy spośród gmin Powiatu Elckiego jest w Kalinowie i Gminie Elk – ok. 7,0 tys. ha.

Na tle powiatów sąsiadujących, EOF wyróżnia się relatywnie wysoką powierzchnią upraw przemysłowych, rzepaku i rzepiku, roślin strączkowych oraz warzyw gruntowych.

Na terenie Powiatu Elckiego stosunkowo małe zalesienie skutkuje erozją wodną powierzchniową, polegającą na przemieszczaniu się, zwłaszcza w czasie ulewnych deszczy i roztopów wiosennych, najurodzajniejszych mas gleby zajmujących partie wierzchowinowe. Spływające duże masy gleby spływają zbiorniki wodne i dolinki. W związku z zagrożeniem erozją niektórych obszarów powiatu, ze szczególnym niepokojem należy odnotować niezbyt duże zainteresowanie zalesieniami gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej⁷³.

⁷³ Program ochrony środowiska Powiatu Elckiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019, Powiat Elcki, Elk 2012.

Tabela 41. Struktura zasiewów [stan na 31.12.2010]

<i>Jednostka administracyjna</i>	<i>Jednostka</i>	<i>Grunty pod zasiewy</i>	<i>Zboża razem</i>	<i>Ziemniaki</i>	<i>Uprawy przemysłowe</i>	<i>Rzepa i rzepik</i>	<i>Strączkowe jadalne na ziarno</i>	<i>Warzywa gruntowe</i>
Miasto Ełk	[ha]	773,9	509,1	115,4	0,0	0,0	0,0	0,6
	[%]	100,0	65,8	14,9	0,0	0,0	0,0	0,1
Gmina Ełk	[ha]	6980,2	4507,5	196,1	813,8	813,7	0,0	11,2
	[%]	100,0	64,6	2,8	11,7	11,7	0,0	0,2
Gmina Kalinowo	[ha]	7412,7	4763,4	148,0	1093,0	1076,9	0,0	27,8
	[%]	100,0	64,3	2,0	14,7	14,5	0,0	0,4
Gmina Prostki	[ha]	5604,0	3601,4	125,8	584,9	567,5	312,7	19,7
	[%]	100,0	64,3	2,2	10,4	10,1	5,6	0,5
Gmina Stare Juchy	[ha]	2228,6	1649,4	71,6	0,0	0,0	0,0	0,0
	[%]	100,0	74,0	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Powiat Ełcki (EOF)	[ha]	22999,4	15030,7	657,0	2491,7	2458,1	312,7	59,2
	[%]	100,0	65,4	2,9	10,8	10,7	1,4	0,3
Powiat Giżycki	[ha]	26192,72	18189,56	529,05	3046,71	3044,12	157,90	23,45
	[%]	100,00	69,45	2,02	11,63	11,62	0,60	0,09
Powiat Gołdapski	[ha]	15099,05	9250,63	218,54	601,56	600,36	0,00	22,47
	[%]	100,00	61,27	1,45	3,98	3,98	0,00	0,15
Powiat Olecki	[ha]	28980,24	18875,87	257,41	2356,45	2340,78	62,02	31,65
	[%]	100,00	65,13	0,89	8,13	8,08	0,21	0,11
Powiat Piski	[ha]	16206,06	11477,20	600,76	127,10	125,75	77,59	31,54
	[%]	100,00	70,82	3,71	0,78	0,78	0,48	0,19
Powiat Augustowski	[ha]	29923,44	19943,81	1124,92	613,01	204,38	1,72	38,72
	[%]	100,00	66,65	3,76	2,05	0,68	0,01	0,13
Powiat Grajewski	[ha]	28929,70	20887,14	1025,89	125,33	108,05	72,52	17,76
	[%]	100,00	72,20	3,55	0,43	0,37	0,25	0,06
Powiat Suwalski	[ha]	48291,20	32907,51	1146,20	310,51	254,21	0,00	71,32
	[%]	100,00	68,14	2,37	0,64	0,53	0,00	0,15

Źródło: opracowane na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [31.01.2014].

W roku 2012 w Powiecie Ełckim istniało 3295 gospodarstw rolnych, z tego 2525, czyli 76,6% prowadziła działalność rolniczą. Najwięcej jest gospodarstw o powierzchni do 1 ha (włącznie) – 1085, przy czym zaledwie 358 prowadzi działalność rolniczą.

Drugą grupę pod względem liczebności stanowią gospodarstwa powyżej 15 ha – 737, wszystkie one prowadzą działalność rolniczą, niewiele mniej jest gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha – 715, z tego 679 prowadzi działalność rolniczą. Gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha jest 367 (działalność prowadzi 364), o pow. od 10 do 15 ha – 391, z tego prowadzących działalność – 387.

Na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego panuje raczej niekorzystna struktura obszarowa, dominują gospodarstwa rozdrobnione o powierzchni do 5 ha (54% powierzchni obszaru). Najmniej korzystna sytuacja jest w gm. Stare Juchy (60%) i gm. Ełk (58,5%). Nieco lepsza sytuacja jest w Gminie Kalinowo – 48% oraz Prostki – 47,6% gospodarstw poniżej 5 ha. W tych dwóch gminach jest też większy udział gospodarstw powyżej 10 ha: w gm. Kalinowo stanowią one 41 % powierzchni, w Prostkach 39,8%.

Tabela 42. Pogłowie zwierząt gospodarskich [szt.], [stan na 31.12.2010]

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa rolne ogółem											
	Liczba gospodarstw						Zwierzęta gospodarskie					
	bydło razem	bydło krowy	trzoda chlewna razem	trzoda chlewna lochy	konie	drób ogółem razem	bydło razem	bydło krowy	trzoda chlewna razem	trzoda chlewna lochy	konie	drób ogółem razem
Miasto Ełk	17	15	26	7	16	65	136	86	250	14	64	6691
Gm. Ełk	260	236	119	59	87	240	6163	3110	2466	185	422	21739
Kalinowo	359	325	201	94	75	330	8882	3987	1748	166	340	9233
Prostki	249	230	118	71	86	217	7137	3574	2313	241	248	175700
Stare Juchy	151	145	56	31	48	97	3572	1834	846	99	152	14495
Powiaty:												
Ełcki (EOF)	1036	951	520	262	312	949	25890	12591	7623	705	1226	227858
Augustowski	2899	2682	1408	564	378	1594	58735	30788	11260	993	1246	122518
Grajewski	2462	2263	1011	534	230	1354	60499	33720	12719	1319	682	38940
Giżycki	913	861	386	240	228	797	20522	10010	38807	3104	940	604923
Olecki	806	751	478	311	230	612	21230	10446	36215	5164	866	195148
Piski	950	887	216	102	197	398	30285	16444	6534	614	827	65333
Gołdapski	746	710	458	217	158	667	15696	7001	24989	3340	551	18156
Suwałski	3520	3302	2233	1375	754	3030	65055	29208	71973	6480	2782	286002

Źródło: opracowane własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [31.12.2013].

W większości gospodarstw w Powiecie Ełckim prowadzi się chów bydła (głównie krów) i drobiu (tabela 43). Dominują pod tym względem Gminy: Ełk i Kalinowo oraz Prostki (bardzo duża produkcja drobiu). Na tle okolicznych powiatów Ełcki wyróżnia różnorodność produkcji, mniejsza produkcja trzody chlewnej, większa koni i drobiu.

Liczba pracujących w gospodarstwach rolnych na terenie EOF wynosi 5363 osoby. Stanowi to 6% wszystkich mieszkańców Powiatu Ełckiego oraz 18% osób mieszkających na wsi (tabela 44).

Tabela 43. Pracujący w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i płci w Powiecie Ełckim

Gospodarstwa indywidualne	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Do 1 ha włącznie	543	219	324
1 – 5 ha	1325	599	726
5 – 10 ha	788	339	449
10 -15 ha	900	378	522
15 ha i więcej	1807	717	1090
Ogółem	5363	2252	3111

Źródło: opracowane własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [20.12.2013].

W Powiecie Ełckim nieco ponad 76% gospodarstw domowych utrzymuje się z działalności rolniczej, najwięcej z nich znajduje się w gm. Ełk, tylko trochę mniej w gm. Kalinowo.

Poziom automatyzacji i mechanizacji rolnictwa w powiecie jest średni w skali kraju i regionu. W Powiecie Ełkim 1536 gospodarstw rolnych posiada ciągniki, jest to największa liczba spośród powiatów sąsiadujących wchodzących w skład Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Sytuacja przedstawia się zupełnie inaczej, gdy przeanalizujemy powiaty sąsiadujące zaliczane do Województwa Podlaskiego, wszystkie trzy mają większą liczbę gospodarstw rolnych posiadających ciągniki, zarówno pod względem wartości absolutnych, jak i liczoną udziałem gospodarstw posiadających ciągniki.

Na terenie powiatu skup i przetwórstwo produkcji rolnej prowadzą między innymi:

- Zakłady Mięsne „Mazury” w Ełku (skup żywca wieprzowego i przetwórstwo mięsne),
- Chłodnia D’aucy w Ełku (skup i przetwórstwo warzyw i owoców miękkich),
- inne podmioty zajmujące się skupem żywca wołowego (wykaz tych podmiotów posiada Inspektorat Weterynarii w Ełku).

Zaopatrzeniem rolnictwa w środki do produkcji rolnej zajmują się Gminne Spółdzielnie oraz Spółdzielnie Kółek Rolniczych a także prywatne punkty sprzedaży w miastach i siedzibach gmin.

Tabela 44. Liczba gospodarstw domowych w zależności od źródła dochodu [stan na 31.12.2010]

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Ogółem</i>	<i>Z działalności rolniczej</i>	<i>Z emerytury i renty</i>	<i>Z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej</i>	<i>Z pracy najemnej</i>	<i>Z innych źródeł poza emeryturą i rentą</i>	<i>Bez dochodów z działalności rolniczej</i>
Miasto Ełk	224	152	65	61	91	2	72
Gm. Ełk	1000	892	237	272	207	105	109
Kalinowo	861	656	142	73	143	12	206
Prostki	666	478	143	113	110	85	188
Stare Juchy	543	343	48	52	72	11	199
Powiaty:							
Ełcki (EOF)	3295	2520	635	571	623	215	774
Giżycki	3315	2559	533	645	815	102	756
Olecki	2769	2450	707	403	1121	104	319
Piski	2943	2462	448	753	762	244	481
Gołdapski	2053	1857	489	305	656	42	197
Augustowski	5996	5201	1140	1164	1343	419	795
Grajewski	4041	3839	840	491	868	264	203
Suwalski	6646	6085	1477	837	2480	571	561

Źródło: opracowane własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [30.12.2013].

Upowszechnianiem wiedzy z zakresu postępu rolniczego oraz doradztwem rolniczym zajmuje się na terenie EOF Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Ełku. Prowadzi on działalność informacyjno-promocyjną i doradczą w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz marketingu, a także prowadzi doradztwo ekonomiczne, ponadto edukuje w zakresie rolniczym.

W wyniku dotychczasowej działalności ZDR na terenie powiatu powstała i działalność prowadzi jedna grupa producencka, specjalizuje się w zbożach i roślinach oleistych.

Instytucje nadzoru produkcji żywności działające na terenie powiatu to między innymi:

- Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Ełku – produkcja zwierzęca,
- WIORiN Olsztyn – Oddział Ełk – ochrona roślin i produkcja roślinna,

- ARiMR Biuro Powiatowe w Ełku – kontrola gospodarstw związana z płatnościami i spełnieniem standardów unijnych.

Jedną z inteligentnych specjalizacji wymienioną w Strategii *rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2025 roku* jest drewno i meblarstwo, w związku z tym zasadnym jest dokonanie analizy gospodarczego wykorzystania lasów EOF w porównaniu z innymi obszarami północno-wschodniej Polski. Powierzchnia Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego w 22% jest zalesiona, z tego 88% są to lasy publiczne. Efektem wykorzystania gospodarczego lasu jest pozyskanie grubizny. W Powiecie Ełckim, łącznie pozyskano w 2012 roku z lasów niepaństwowych 1387 m³. Nie jest to wielkość duża, szczególnie w porównaniu do Powiatu Augustowskiego, w którym pozyskanie grubizny jest dziewięciokrotnie większe (tabela 45).

Tabela 45. Pozyskanie grubizny w lasach niepaństwowych w wybranych powiatach regionu północno-wschodniej Polski [stan na 31.12.2012]

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Ogółem</i>
	<i>[m³]</i>
Miasto Ełk	2
Gmina Ełk	712
Gmina Kalinowo	281
Gmina Prostki	245
Gmina Stare Juchy	147
Powiaty:	
Ełcki (EOF)	1387
Giżycki	1442
Olecki	1185
Piski	1166
Gołdapski	3890
Olsztyński	5178
Augustowski	13235
Grajewski	1301
Suwalski	3406

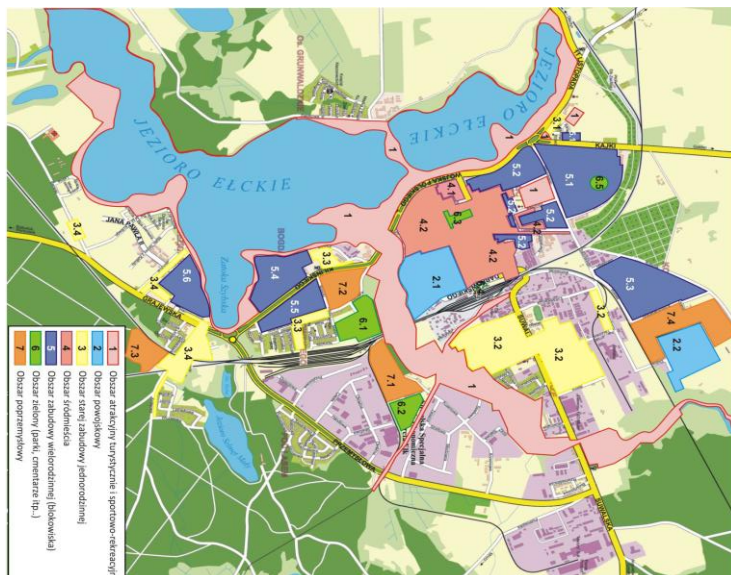
Źródło: opracowane własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [30.12.2013].

Inaczej sytuacja przedstawia się, jeśli porównamy wielkości pozyskania grubizny w przeliczeniu na 100 ha gruntów zalesionych. Na tle wybranych powiatów wciąż dominuje Powiat Augustowski – blisko 17 m³, jednak różnica w stosunku do kolejnego powiatu nie jest tak duża, w Powiecie Gołdapskim pozyskuje się – 15,3 m³ grubizny, a w Powiecie Suwalskim 14,4 m³. Najmniej w Powiecie Piskim – 1,3 m³ na 100 ha powierzchni zalesionych.

4.10. Zdegradowane obszary Elckiego Obszaru Funkcjonalnego

Na terenie EOF istnieją obszary zdegradowane typowe dla obszarów miejskich w Elku oraz specyficzne dla terenów wiejskich. W Elku problem degradacji dotyczy szeregu obszarów wskazanych w Programie Rewitalizacji Elku (rysunek 37).

Rysunek 37. Obszary wymagające rewitalizacji na terenie Miasta Elku

Źródło: Program Rewitalizacji Elku. Aktualizacja, Załącznik nr 1
do Uchwały nr LIII/493/10 Rady Miasta Elku z dnia 25 maja 2010 roku.

Zdegradowane obszary śródmieścia (obszar śródmieścia)

Centrum Elku (ulice: Armii Krajowej, Chopina, Dąbrowskiego, Konopnickiej, Kościuszki, Magazynowa, Mickiewicza, Orzeszkowej, Słowackiego, Wawelska, Wojska Polskiego, 3-go Maja) tworzą w dużej części budynki zaniedbane i zdegradowane, z powodu zaszłości historycznych, skomplikowanych układów własnościowych i ze względu na brak środków finansowych. Część z nich stanowią obiekty zabytkowe. W centrum zlokalizowane są w większości lokale socjalne i komunalne, co sprawia, że oprócz degradacji fizycznej, w centrum miasta w dość dużym nasileniu istnieją też problemy społeczne – bieda, bezrobocie i związane z tym niepożądane zjawiska.

Dodatkowym czynnikiem degradacji jest brak, poza kilkoma ulicami, funkcjonalnego układu komunikacyjnego dla ruchu kołowego i pieszego. Niezadowalająca jest także estetyka przestrzeni publicznych. Specyficzną cechą większości terenu Elku jest w tym kontekście stosunkowo zwarta zabudowa i brak większych terenów zielonych – istnieją nieliczne parki, skwery, zieleń uliczna i cmentarze. Dbalność o zabudowę jest zatem czynnikiem decydującym o funkcjonalności i estetyce terenu miasta.

W efekcie śródmieście Elku nie ma charakteru prestiżowego, mimo że znajdują się tu ważniejsze urzędy, instytucje kultury i inne obiekty użyteczności publicznej. Sąsiadują z nimi najczęściej pozabawione zieleni zespoły zabudowy mieszkalnej, w sporej części pochodzące z XIX wieku, a także zespoły wielofunkcyjne, z przewagą funkcji mieszkaniowej i usługowej. Pojawiają się także obiekty mało adekwatne do zabudowy śródmiejskiej, jak zespoły garaży naziemnych. Problemem jest również emisja do powietrza związana z ogrzewaniem piecowym (najczęściej węglowym) oraz ruchem samochodowym. Sytuację w obszarze śródmieścia częściowo poprawi realizowana obecnie inwestycja „Brama Mazur”. Na terenie powojennym u zbiegu ulic Kościuszki i Dąbrowskiego (ok. 3 ha) realizowany jest

kompleks handlowo-usługowy, w ramach którego, oprócz obiektów handlowych, gastronomicznych i kinowych i części rekreacyjnej, zostanie też zmodernizowany układ komunikacyjny w sąsiedztwie.

Omawiany obszar wymaga dalszych działań rewitalizacyjnych skierowanych na zapewnienie miastu odpowiedniego, prestiżowego centrum, o wysokiej funkcjonalności pod kątem realizacji funkcji publicznych, a także dobrego miejsca do życia. Konieczne są również zintegrowane działania na rzecz włączenia społecznego, zorientowane w dużej mierze na mieszkańców lokali komunalnych i socjalnych. Przedsięwzięciom z zakresu fizycznej rewitalizacji budynków powinno towarzyszyć tworzenie infrastruktury społecznej, kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i innej wspierającej włączenie społeczne.

Obszary zdegradowanej zabudowy wielorodzinnej – blokowiska

W Ełku istnieje wiele osiedli mieszkaniowych z lat 70 i 80 XX wieku, budowanych w technologii z wielkiej płyty. Są to osiedla Północ I, Północ II, Konieczki, Bogdanowicza, Osiedle Kochanowskiego, Osiedle Jeziora. Budynki na tych osiedlach wymagają obecnie szczególnych zabiegów technicznych. Duża część z nich wymaga remontów, termomodernizacji, wymiany instalacji itp. Poza tym infrastruktura towarzysząca często nie nadąża za oczekiwaniami i potrzebami mieszkańców. Blokowiska nie są uznawane za atrakcyjne miejsca zamieszkania. Istnieją tu problemy typowe dla dużych skupisk ludności, związane z anonimowością i rozluźnieniem więzi społecznych. Zwłaszcza wśród młodzieży tworzą się grupy zagrożone wykluczeniem. Tereny te wymagają więc, oprócz fizycznej rewitalizacji budynków mieszkalnych, tworzenia infrastruktury kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, informatycznej, terapeutyczno-poradniczej i opiekuńczej, w celu rozwiązywania i zapobiegania problemom społecznym tu występującym.

Obszary zabudowy starej i jednorodzinnej

Na terenie miasta istnieje wiele zabytkowych zabudowań jednorodzinnych z lat dwudziestych i trzydziestych XX wieku. Są one zlokalizowane głównie na osiedlu Zatorze (między trakcją kolejową, rzeką Ełk a ulicą Sikorskiego), osiedlu Szyba, a także wzdłuż ulicy Kochanowskiego i torów kolejowych oraz przy ulicy 11 Listopada. W przypadku osiedla Zatorze problemem jest oddzielenie go od pozostałej części miasta linią kolejową, co zmniejsza atrakcyjność tego terenu i utrudnia działania rewitalizacyjne.

Duża część budynków wymaga remontów, przebudowy i modernizacji (wymiany wewnętrznych instalacji technicznych i źródeł ciepła, remontu elewacji, pokryć dachowych, stolarki) oraz podniesienia ogólnego standardu użytkowania i poprawy estetyki. Także infrastruktura jest w bardzo złym stanie. Działania na tym terenie są trudne ze względu na stosunki własnościowe (budynki i grunty w większości stanowiące własność prywatną).

Obszar powojсковy

Są to tereny po zlikwidowanej kilkanaście lat temu jednostce wojskowej: jeden w ścisłym centrum miasta, przy ulicy Kościuszki w pobliżu dworca autobusowego i kolejowego, drugi z dala od centrum, między ul. Bora Komorowskiego a ul. Kolonia. Większość zabudowań stanowią obiekty pomagazynowe i pokoszarowe. Część z nich jest sukcesywnie adaptowana na mieszkania socjalne i inne cele. Duża część budynków oraz infrastruktury wymaga jednak działań rewitalizacyjnych. Potrzebna jest w szczególności poprawa infrastruktury drogowej.

Na terenie powojсковym przy skrzyżowaniu ul. Dąbrowskiego i Kościuszki powstała galeria handlowa „Brama Mazur”. W projekcie przewidziano rewitalizację nieużywanego przedwojennego magazynu wojskowego, który po wykonaniu prac konserwatorsko-budowlanych stał się integralną częścią

obiektu. Powstał również park o charakterze rekreacyjnym, na terenie którego latem organizowane są plenerowe koncerty, a w zimie będzie organizowane lodowisko. Został także zmodernizowany układ komunikacyjny w tym rejonie.

Obszar przemysłowy

Obszary przemysłowe na terenie Ełku to tereny po byłych zakładach: „Lenpol”, „POM”, po tartaku, bazie GS-u, „Zamrażalni”. Obiekty i infrastruktura na tych terenach są w większości w złym stanie. Są to tereny potencjalnie atrakcyjne jako lokalizacja inwestycji. Szczególnej uwagi wymaga teren po przedsiębiorstwie „Lenpol”, położony w bezpośrednim sąsiedztwie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz cmentarza komunalnego. Jego rewitalizacja wzbogaciłaby miasto o cenny teren inwestycyjny i przyczyniła się do dalszego rozwoju przedsiębiorczości.

Tereny zielone (cmentarze i parki)

Konieczność poświęcenia szczególnej uwagi terenom zielonym na terenie Ełku wiąże się z dwoma okolicznościami. W Ełku jest ich relatywnie mało, podczas gdy tereny te są ważnym elementem jakości życia mieszkańców. Możliwość korzystania z terenów zielonych w dużej mierze poprawia zdrowie i samopoczucie.

W centralnej części miasta znajduje się zabytkowy Park Solidarności powstały na przełomie XIX i XX w. Jest on zlokalizowany w kwartale ul. Mickiewicza, 3-go Maja, Armii Krajowej i Małeckich. W latach 2009-2011 Park Solidarności wraz z kamienicą przy ul. Małeckich 3 został poddany renowacji. Do większych zwartych kompleksów należy też park przy ul. Dąbrowskiego w pobliżu dworca kolejowego i autobusowego oraz stacji Ełckiej Kolei Wąskotorowej. Wymagające rewitalizacji tereny cmentarzy to Cmentarz Komunalny – „część stara” przy ul. Cmentarnej i „część nowa” przy ul. Towarowej.

Zarówno kompleksy parkowe, jak i cmentarze wymagają rewitalizacji. Jest to wynik zaniedbań związanych między innymi z kwestiami organizacyjno-prawnymi. Zarządzanie terenami zielonymi w Ełku leży w kompetencjach wielu zarządców, wydziałów i podmiotów gospodarczych, co oznacza też, że brak spójnego systemu terenów zielonych. Na już istniejących obszarach występują braki w zakresie infrastruktury – układów komunikacyjnych (alejek, ścieżek) oraz małej infrastruktury. Degradacji ulegają elementy zabytkowe i o walorach artystycznych. Niezadowalający stan tych terenów powoduje, że nie są one wykorzystywane jako miejsca spędzania wolnego czasu oraz rekreacji.

Obszary atrakcyjne sportowo i turystycznie

Do kategorii tej należą:

- tereny położone wzdłuż Jeziora Ełckiego, począwszy od gospodarstwa rybackiego przy ul. 11 Listopada, przez MOS, wzdłuż promenady pieszo-rowerowej, przez Plażę Miejską, tereny przy Szkole Podstawowej nr 7, następnie przy Szkole Podstawowej nr 5, aż do Szpitala Miejskiego „Pro Medica”;
- tereny przyległe do jeziora od strony Chruściel, do osiedla Bocianie Gniazdo, wzdłuż ulicy Zamkowej, przy ruinach Zamku, przez zabytkowy most, do promenady;
- tereny wzdłuż rzeki Ełk, po obydwu stronach, od ul. Suwalskiej aż do ujścia;
- pojedyncze miejsca o dużej atrakcyjności turystycznej i sportowej: Wieża Ciśnień, obiekty należące do MOSIR-u (stadion, pływalnia miejska), boiska przy Zespole Szkół Samorządowych, Plac Jana Pawła II.

Mimo dużej potencjalnej atrakcyjności turystycznej, znacząca część wymienionych obszarów i obiektów jest zaniedbana, co skutkuje zahamowaniem rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych mia-

sta. Uwagi wymagają zwłaszcza stanowiące wizytówkę miasta Jezioro Ełkie oraz zaniedbane i słabo zagospodarowane brzegi rzeki Ełk. Działania rewitalizacyjne powinny skupiać się na kreowaniu przestrzeni turystycznej, w tym poprawie dostępności obszarów i obiektów atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie. Ponadto, ze względu na istnienie cennych ekosystemów przyrodniczych i niepowtarzalnych walorów krajobrazowych, niezbędne są działania mające na celu takie ukierunkowanie ruchu i aktywności turystycznej i rekreacyjnej, by te walory i ekosystemy zachować, a jednocześnie wykorzystać jako atrakcje turystyczne.

Część z obiektów to zabytki, w tym most na Jeziorze Ełk, ruiny Zamku Krzyżackiego oraz Wieża Ciśnień. Wymagają one zabiegów konserwatorskich, służących zachowaniu i ochronie, ale także działań służących udostępnianiu turystycznemu tych obiektów.

Zakres niezbędnych działań rewitalizacyjnych na terenie Miasta Ełku⁷⁴:

- rewitalizacja starych układów urbanistycznych, w tym zabytkowych obiektów w centrum miasta,
- modernizacja infrastruktury technicznej, w tym układu komunikacyjnego kołowego i pieszego,
- adaptacja zrewitalizowanych obiektów i terenów do współczesnych funkcji społeczno-gospodarczych i kulturalnych,
- poprawa warunków działalności małych i średnich przedsiębiorstw na obszarach objętych rewitalizacją,
- zagospodarowanie terenów powojennych i przemysłowych, zwłaszcza blisko centrum miasta na cele usługowo-handlowe, społeczne, edukacyjne, zdrowotne, rekreacyjne, kulturalne i turystyczne z uzupełniającą funkcją mieszkaniową,
- rewitalizacja i zagospodarowanie wyspy zamkowej oraz terenów wzdłuż rzeki Ełk,
- rewitalizacja parków i cmentarzy, w celu ochrony, zachowania i popularyzacji dziedzictwa kulturowego, a także zwiększenia możliwości spędzania wolnego czasu mieszkańcom,
- poprawa bezpieczeństwa (sygnalizacja świetlna, monitoring miejsc niebezpiecznych w obszarach zagrożonych patologiami),
- tworzenie w zdegradowanych dzielnicach warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, funkcji kulturalnej i edukacyjnej,
- poprawa estetyki przestrzeni publicznych,
- modernizacja publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych,
- poprawa estetyki blokowisk z wielkiej płyty.

Po 2005 roku zarówno Miasto Ełk, jak też spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty zrealizowały szereg projektów zarówno inwestycyjnych, jak i miękkich służących rewaloryzacji omawianych obszarów, które zostały wpisane w Program Rewitalizacji Ełku, jednakże nie można mówić jeszcze o rozwiązaniu tych problemów.

Na terenach gmin wiejskich EOF głównym problemem są zdegradowane tereny popegeerowskie. Pozostałe po likwidacji w latach dziewięćdziesiątych XX wieku państwowych gospodarstw rolnych osiedla mieszkaniowe i zabudowania gospodarcze zostały w dużej części zaniedbane. Likwidacja PGR-ów oznaczała też degradację towarzyszącą im infrastrukturę społeczną. Degradacja „fizyczna” jest tu jednak raczej objawem – skupia się tu cała wiązka problemów społecznych i gospodarczych – brak pracy, bieda i patologie. Na wszystkich terenach popegeerowskich zasadniczym problemem jest bezrobocie mieszkańców i wypływające stąd dalsze problemy – bieda, alkoholizm, przemoc. Mieszkańcy terenów popegeerowskich są w dużej części beneficjentami pomocy społecznej, a wsparcie w postaci robót interwencyjnych czy staży jest krótkotrwałe – po zakończeniu mieszkańcy wracają do wsparcia ze strony ośrodków pomocy społecznej.

⁷⁴ Na podstawie *Programu Rewitalizacji Ełku, aktualizacja*, Załącznik nr 1 do Uchwały nr LIII/493/10 Rady Miasta Ełku z dnia 25 maja 2010 roku.

Rewitalizacja tych obszarów wymaga zatem kompleksowych działań, których kluczowym elementem musi być aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców i zaoferowanie im trwałych miejsc pracy. Niezbędne jest połączenie przedsięwzięć infrastrukturalnych z miękkimi, przede wszystkim z działaniami służącymi włączeniu społecznemu mieszkańców i niwelującym zjawiska niepożądane.

W poszczególnych gminach problem ten dotyczy szeregu obszarów:

Gmina Stare Juchy – część południowa gminy – dawne gospodarstwa rolne Skomack Wielki, Grabnik, Rogale, Rogalik, Ostrów

Na terenie Gminy Stare Juchy szczególnej uwagi wymagają obszary popegeerowskiej zabudowy wielorodzinnej (Ostrów, Grabnik-Osada). Są to budynki w dużej części zdewastowane. Mimo tego, że zostały one przejęte przez mieszkańców na własność (jeszcze w czasie istnienia PGR-ów), to późniejsza utrata pracy i ogólna nieporadność życiowa spowodowały brak dbałości o lokale. W części miejscowości popegeerowskich, gdzie mieszkańcy zajmują budynki jednorodzinne i są posiadaczami ziemi, sytuacja jest lepsza (Skomack Wielki, Rogale). Część gruntów została wykupiona na cele turystyczne – obserwuje się tam rozwój zabudowy letniskowej. Rdzenni mieszkańcy (głównie dzięki środkom ze sprzedaży ziemi) także bardziej dbają o swoje domy, w efekcie czego ogólna estetyka tych wsi jest lepsza.

Istotną kwestią jest też zagospodarowanie budynków gospodarczych, inwentarskich oraz gruntów rolnych, wykupionych najczęściej przez rolników i przedsiębiorców (głównie lokalnych, częściowo spoza gminy). O ile grunty są użytkowane, to same zabudowania gospodarcze są w dużej części opuszczone. Podejmowane próby prowadzenia tam działalności gospodarczej okazały się w większości nieudane.

Gmina Kalinowo – Borzymy, Wierzbowo, Krzyżewo, Pisanica, Piętki, Milewo, Kalinowo, Wiśniowo Ełckie

Główne tereny problemowe to wieś Ryczywół, część wsi Borzymy (zwłaszcza budynki jednorodzinne) i część wsi Wierzbowo. Obszary zabudowy mieszkalnej (częściowo bloki, częściowo budynki piętrowe, częściowo jednorodzinne) są tutaj w dużej mierze zaniedbane lub zdewastowane. Duża część mieszkańców korzysta z pomocy społecznej. We wsiach Kalinowo, Piętki, Pisanica obszary zabudowy popegeerowskiej są raczej zagospodarowane, estetyka większości budynków nie budzi zastrzeżeń.

Popegeerowskie zabudowania gospodarcze zostały sprzedane (głównie właścicielom spoza gminy) i są zagospodarowane, wykorzystywane. Zabudowania w miejscowościach Ryczywół i Piętki są nawet częściowo wyremontowane.

Gmina Prostki – Bobry, Borki, Dybówko, Glinki, Katarzynowo, Kobylin, Kobylinek, Miechowo, Wiśniowo Ełckie, Zawady-Tworki

Budynki mieszkalne popegeerowskie to głównie obiekty wielorodzinne (Wiśniowo Ełckie – 2 osiedla, Bobry, Katarzynowo) lub kilkurodzinne (pozostałe wsie). Relatywnie najlepsza sytuacja, jeśli chodzi o stan zagospodarowania obiektów, jest w Wiśniowie Ełckim (osiedle w centrum wsi), Bobrach i Katarzynowie. W pozostałych wsiach potrzeby w zakresie rewitalizacji są bardzo duże.

Szczególnie pilnym do rozwiązania problemem jest degradacja terenu w związku z nierozwiązaną kwestią oczyszczania ścieków. Istniejące kiedyś urządzenia uległy w dużej części zniszczeniu i obecnie większość osiedli odprowadza ścieki do wód powierzchniowych. Ze względu na skomplikowane stosunki własnościowe (część gruntów pod urządzeniami stanowi własność prywatną, część – gminy, część – Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa) budowa urządzeń kanalizacyjnych jest bar-

dzo utrudniona. W dwóch wsiach (Kobylin i Kosinowo) staraniami gminy powstały zbiorcze biologiczne oczyszczalnie ścieków. Popegeerowskie zabudowania gospodarcze, podobnie jak w pozostałych gminach, zostały sprzedane lub wydzierżawione rolnikom i prowadzona jest tam produkcja rolna. Część terenów, gdzie obiekty uległy zniszczeniu lub nie nadawały się do wykorzystania, wymaga uporządkowania.

Szczególne problemy, uwarunkowane historycznie występują w miejscowości Prostki. W związku z budową linii kolejowej i zbiegiem granic trzech państw nastąpił bardzo szybki rozwój Prostek, zahamowany przez I Wojnę Światową, a ponowiony i zintensyfikowany w okresie międzywojennym z inicjatywy niemieckich władz (elektrownia, teatr, 3 kina, kolejowe i drogowe przejście graniczne oraz inne obiekty). Wtedy wybudowano szereg budynków, istniejących do dnia dzisiejszego. Budynki te figurują w gminnej ewidencji zabytków i wymagają przeprowadzenia prac renowacyjnych i rewitalizacyjnych. Część z nich jest własnością gminy, część jest we władaniu wspólnot i osób prywatnych. Z uwagi na ich wartość historyczną i architektoniczną wymagane jest podjęcie kroków w celu ich rewitalizacji.

Gmina Ełk – tereny po PGR Straduny, PGR Lega (Straduny, Chełchy, Rymki, Regielnica, Kałęczyny, Ruska Wieś, Nowa Wieś Ełcka, Lega)

Podobnie jak w innych gminach wiejskich EOF, duża część obiektów mieszkalnych i gospodarczych po byłych PGR jest substandardowa i wymaga pilnych działań rewitalizacyjnych. Część obiektów byłych PGR jest zlokalizowana w kompleksach dworskich i objęta ochroną konserwatorską. Rewitalizacji, oprócz obiektów mieszkalnych i gospodarczych, wymagają więc pozostałości zespołów dworskich i założeń parkowych (zwłaszcza we wsiach Chełchy, Chojniak, Ruska Wieś).

Kluczowym elementem rozwiązania problemu dziedzictwa PGR-ów jest rewitalizacja centrów wsi, które to centra spełniają funkcje gospodarcze, społeczne i kulturalne dla mieszkańców. Potrzebna jest rewitalizacja centrów miejscowości, co poprawi estetykę i ogólną atrakcyjność wsi, wzmocni rolę centrów jako miejsca spotkań i rekreacji. Jest to również ważne z punktu widzenia poprawy tożsamości i integracji mieszkańców. Istotną potrzebą w zakresie rewitalizacji społecznej, wzmocnienia struktur społecznych i przeciwdziałania zachowaniom patologicznym, zarówno w przypadku zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich jest też poprawa lokalnej infrastruktury społecznej (światlice, centra aktywności itp.).

4.11. Dostęp i jakość usług publicznych

Ochrona zdrowia

Na obszarze Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego niezmiennie od 2010 do 2012 roku na 10 tys. ludności przypadało 5 placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (tabela 46). Jest to wskaźnik niższy niż średni w województwie i Podregionie Ełckim. Załedwie w kilku powiatach Województwa Warmińsko-Mazurskiego wskaźnik ten jest niższy. Wyjątkowo niekorzystna sytuacja występuje w Gminie Ełk, Stare Juchy i Prostki, bowiem na 10 tys. mieszkańców przypadają załedwie trzy placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Biorąc pod uwagę aspiracje rozwojowe Miasta Ełk warto zauważyć, że w mieście na 10 tys. mieszkańców przypada 6 placówek opieki ambulatoryjnej (w pozostałych miastach Województwa Warmińsko-Mazurskiego więcej – Elbląg 7, a Olsztyn – 8).

W Powiecie Ełckim w 2012 roku działało 48 placówek opieki ambulatoryjnej, z czego 37 w Mieście Ełk, 3 w Gminie Ełk, 4 w Gminie Kalinowo, 3 w Gminie Prostki i 1 w Gminie Stare Juchy. Co ciekawe, Powiat Ełcki jest jedynym, w którym nie funkcjonuje żadna publiczna placówka opieki zdrowotnej.

Tabela 46. Poradnie ambulatoryjne

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Ogółem</i>			<i>Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności</i>		
	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Polska	16608	19151	19412	4	5	5
Województwo	710	806	805	5	6	6
Podregion Elbląski	242	267	272	4	5	5
Powiat M.Elbląg	75	80	86	6	6	7
Podregion Elcki	143	165	168	5	6	6
Powiat Elcki (EOF)	42	47	48	5	5	5
Miasto Elk	31	35	37	5	6	6
Gmina Elk	2	2	3	2	2	3
Kalinowo	5	5	4	7	7	6
Prostki	3	3	3	4	4	4
Stare Juchy	1	2	1	3	5	3
Podregion Olsztyński	325	374	365	5	6	6
Powiat M.Olsztyn	116	140	141	7	8	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

W 2012 roku w Powiecie Elckim udzielono 366530 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, przy czym zdecydowana większość tych porad została udzielona w Mieście Elk (77,4%).

Tabela 47. Porady udzielone w podstawowej opiece zdrowotnej w latach 2010–2012

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Zmiana w latach 2010–2012</i>	<i>Porady na 10 tys. mieszkańców</i>
Polska	101	40051
Województwo	101	40196
Podregion elbląski	96	39648
Powiat m.Elbląg	99	45581
Podregion Elcki	104	40376
Powiat Elcki (EOF)	108	41052
Miasto Elk	109	47554
Gmina Elk	105	14200
Gmina Kalinowo	92	37026
Gmina Prostki	119	41726
Gmina Stare Juchy	93	24087
Podregion Olsztyński	103	40584
Powiat M. Olsztyn	101	45585

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

W przypadku podstawowej opieki zdrowotnej wskaźnikiem obrazującym zmiany w dostępie do opieki zdrowotnej jest wskaźnik zmiany liczby porad medycznych udzielonych w latach 2010–2012 (2010=100) – tabela 47.

W badanym okresie na obszarze EOF liczba porad medycznych podstawowej opieki zdrowotnej wzrosła (o 8%) i wzrost ten był większy niż w województwie (1%), Podregionie Ełckim (4%) czy Podregionie Olsztyńskim (3%). Najsilniejszy wzrost liczby udzielonych porad medycznych odnotowany został w Gminie Prostki (19%) i Mieście Ełk (9%), natomiast silny spadek w Gminie Kalinowo (8%) i Stare Juchy (7%). Warto zauważyć, że również w większości powiatów Podregionu Elbląskiego, jak i całym podregionie liczba tych porad spadła (o 4%).

Z danych statystycznych wynika, że na obszarze EOF jest zdecydowanie mniej lekarzy (21,3 na 10 tys. mieszkańców) zarówno w porównaniu do danych z Województwa Warmińsko-Mazurskiego (32,7 lekarzy na 10 tys. mieszkańców), jak i Podregionów (Elbląskiego – 31,4 lekarzy na 10 tys. mieszkańców czy Olsztyńskiego – 38,9 lekarzy na 10 tys. mieszkańców) – tabela 48. Dane dotyczące Podregionów Elbląskiego i Olsztyńskiego są jednak zawyżone przez oba miasta (odpowiednio 63,7 i 82,9 lekarzy na 10 tys. mieszkańców). W Powiecie Ełckim usługi medyczne świadczyło 190 lekarzy, co oznaczało, że na 10 tys. mieszkańców przypada 21,3 lekarzy. W porównaniu do innych powiatów sytuacja nie wygląda już tak niekorzystnie. Warto zauważyć, że w ostatnich latach 2009–2011 nastąpił zauważalny spadek liczby lekarzy w Powiecie Ełckim (o 13,2% – najsilniejszy spadek w całym województwie).

Pod względem liczby lekarzy dentystów w Powiecie Ełckim na 10 tys. mieszkańców przypada 4,3 lekarzy i sytuacja taka jest korzystniejsza niż województwie (4,0), Podregionie Elbląskim (3,8) i w większości powiatów (jedynie w Elblągu i Olsztynie wskaźnik ten jest wyższy). Ten wyjątkowo wysoki wskaźnik wynika z istotnego wzrostu liczby lekarzy dentystów w latach 2009–2011 (o 15,2%).

Tabela 48. Liczba lekarzy i lekarzy dentystów na 10 tys. mieszkańców

<i>Jednostka</i>	<i>Liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców</i>	<i>Liczba lekarzy dentystów na 10 tys. mieszkańców</i>	<i>Zmiana liczby lekarzy w latach 2009-2011</i>	<i>Zmiana liczby lekarzy dentystów w latach 2009-2011</i>
Województwo	32,7	4,0	104,4	99,5
Podregion elbląski	31,4	3,8	101,5	101,5
Powiat m.Elbląg	63,7	6,3	102,5	105,4
Podregion Ełcki	22,0	3,2	98,6	103,3
Powiat Ełcki (EOF)	21,3	4,3	86,8	115,2
Podregion Olsztyński	38,9	4,6	108,2	97,0
Powiat M.Olsztyn	82,9	8,6	113,5	95,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

W 2012 roku w Powiecie Ełckim funkcjonowały dwa szpitale:

- 108 Szpital Wojskowy z Przychodnią Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- „Pro-Medica” w Ełku Sp. z o.o. posiadające certyfikaty jakości: akredytacja Centrum Monitorowania Jakości Ministra Zdrowia oraz PN-EN ISO 9001:2009 i PN-N 18001:2004.

Placówki te oferują łącznie 420 łóżek, co oznacza, że na 10 tys. mieszkańców przypadało 47 łóżek szpitalnych (tabela 49). Wielkość ta jest porównywalna ze średnią w Polsce (49,0) oraz Województwie Warmińsko-Mazurskim (46,2). Ten relatywnie wysoki wskaźnik jest spowodowany wzrostem (o 44%) liczby łóżek szpitalnych w 2012 w porównaniu do 2011 roku.

W 2012 roku w Powiecie Ełckim na jedną aptekę ogólnodostępną przypadało 3571 osób. W analizowanym okresie dostępność aptek na obszarze Powiatu Ełckiego wzrosła i była wyższa niż średnio w województwie (3739) oraz innych powiatów. Nieco lepszy dostęp do aptek można zaobserwować jedynie w Powiecie Iławskim, Oleckim, Węgorzewskim, Lidzbarskim i Szczycieńskim. Dostępność

aptek jest wysoka w Mieście Ełk (zaledwie 2485 osób) i bardzo niska w Gminie Prostki (7538 osób przypada na jedną aptekę).

Tabela 49. Łóżka szpitalne w 2012 roku

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Łóżka w szpitalach ogólnych</i>	<i>Liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców</i>
Polska	188820	49,0
Województwo	6700	46,2
Podregion Elbląski	2007	37,4
Powiat M.Elbląg	1065	86,1
Podregion Ełcki	1726	59,2
Powiat Ełcki (EOF)	420	47,0
Podregion Olsztyński	2967	47,6
Powiat M. Olsztyn	1791	102,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

Opieka społeczna

W Powiecie Ełckim w 2012 roku funkcjonowało pięć stacjonarnych placówek świadczących pomoc społeczną, z czego trzy zlokalizowane są w Mieście Ełk (tabela 50). Pomoc społeczna na terenie powiatu jest świadczona między innymi poprzez:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku,
- Środowiskowy Dom Samopomocy dla Dzieci,
- Dom Pomocy Społecznej,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy Domowej,
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Narkotyków i Ich Rodzin,
- Ełcki ośrodek dla ludzi bezdomnych i ubogich,
- Centrum Integracji Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku,
- Zakład Aktywizacji Zawodowej osób niepełnosprawnych,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kalinowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starych Juchach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prostkach,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla Kobiet i Dzieci w Nowej Wsi Ełckiej.

Ponadto pomoc społeczna świadczona jest przez liczne organizacje prywatne, pozarządowe oraz religijne organizacje charytatywne, przykładowo: Dom Pomocy Społecznej „Lili” w Golubiach, Dom Samotnej Matki w Ełku, działalność Caritas, Fundacja „Tęczowy Dom”.

O dostępności opieki społecznej świadczą dane obrazujące liczbę publicznych stacjonarnych instytucji pomocy społecznej i miejsc oferowanych przez te instytucje w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W Powiecie Ełckim dostępność instytucji oferujących świadczenia społeczne jest zadowalająca. Na 10 tys. mieszkańców w Powiecie Ełckim przypada 0,6 placówki, podczas gdy średnio w Polsce 0,4, natomiast w Województwie Warmińsko-Mazurskim 0,5.

Tabela 50. Stacjonarne placówki opieki społecznej w 2012 roku

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Placówki (z filiami)</i>	<i>Placówki na 10 tys. mieszkańców</i>	<i>Domy pomocy społecznej</i>	<i>DPS na 10 tys. mieszkańców</i>
Województwo	73	0,5	42	0,3
Powiat Ełcki (EOF)	5	0,6	3	0,3
Miasto Ełk	3	0,5	1	0,2
Gmina Ełk	1	0,9	1	0,9
Gmina Kalinowo	1	1,4	1	1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

W Powiecie Ełckim, zwłaszcza w Gminie Kalinowo w latach 2010–2012, wzrosła liczba miejsc w stacjonarnych ośrodkach pomocy społecznej, stąd również wskaźnik liczby miejsc na 10 tys. mieszkańców kształtuje się korzystnie (tabela 51). Wskaźnik ten dla EOF wynosi 64 i jest zdecydowanie wyższy zarówno w porównaniu do średniej w Polsce (28 miejsc na 10 tys. mieszkańców), w województwie (33 miejsca na 10 tys. mieszkańców). Tak wysoki wskaźnik jest efektem dużego potencjału ośrodka pomocy społecznej w Gminie Ełk, który oferuje aż 280 miejsc osobom potrzebującym pomocy.

Tabela 51. Miejsca w stacjonarnych ośrodkach pomocy społecznej w 2012 roku

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Miejsca (łącznie z filiami)</i>	<i>Miejsc na 10 tys. mieszkańców</i>	<i>Mieszkańcy (łącznie z filiami)</i>	<i>Mieszkańcy ośrodków na 10 tys. mieszkańców</i>
Województwo	4736	33	4562	31,4
Podregion Elbląski	1380	26	1381	25,7
Powiat m. Elbląg	328	27	330	26,7
Podregion Ełcki	1188	41	1106	38,0
Powiat Ełcki (EOF)	572	64	565	63,3
Miasto Ełk	204	34	200	33,5
Gmina Ełk	280	253	280	252,9
Gmina Kalinowo	88	124	85	120,2
Podregion Olsztyński	2168	35	2075	33,3
Powiat M. Olsztyn	616	35	567	32,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

Brakuje natomiast na obszarze EOF placówek wyspecjalizowanych w pomocy osobom starszym. Nie istnieją również inne ośrodki wyspecjalizowane w pomocy poszczególnym grupom wrażliwym na wykluczenie społeczne, czyli: rodzinny dom pomocy czy środowiskowy dom samopomocy lub inny ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Bezpieczeństwo publiczne

Obszar EOF pod względem bezpieczeństwa publicznego mierzonego liczbą stwierdzonych przestępstw nie wyróżnia się na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W 2012 roku na 10 tys. mieszkańców w Powiecie Ełckim stwierdzono 236 przestępstw, podczas gdy w całym województwie 257 (tabela 52).

Tabela 52. Przestępstwa stwierdzone

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>Liczba przestępstw na 10 tys. mieszkańców</i>
Województwo	38841	37666	39193	37375	257,6
Miasto Olsztyn	6087	5647	6236	5551	317,9
Powiat Elbląski	6278	6004	5889	5698	975,7
Powiat Ełcki (EOF)	2584	2307	2358	2108	236,1
Powiat Giżycki	1521	1382	1348	1400	242,4
Powiat Gołdapski	643	608	613	569	206,8
Powiat Mrągowski	1266	1371	1322	1160	226,1
Powiat Olecki	840	753	815	724	207,1
Powiat Piski	1185	1212	1341	1398	240,7

Źródło: Komenda Policji w Olsztynie.

Kultura

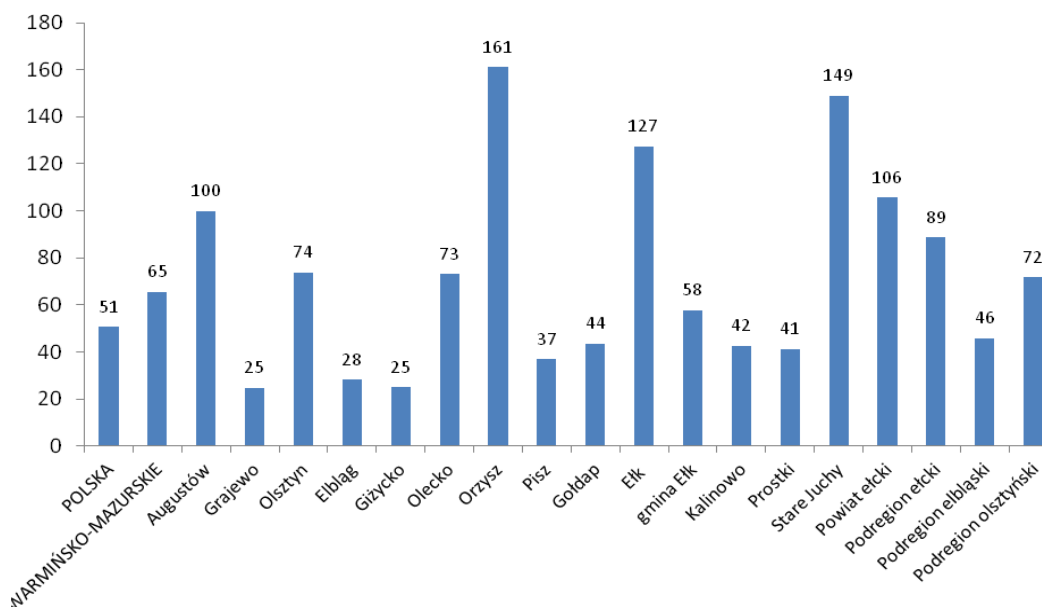
Na obszarze EOF w 2012 roku działało 6 ośrodków kultury:

- Ełckie Centrum Kultury (w tym Szkoła Artystyczna w Ełku),
- Centrum Kultury i Sportu Gminy Ełk w Stradunach,
- Muzeum Historyczne w Ełku,
- Gminny Ośrodek Kultury w Starych Juchach,
- Gminny Ośrodek Kultury w Prostkach,
- Gminny Ośrodek Kultury w Kalinowie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Pisanicy.

Ośrodki te w 2012 roku zorganizowały 943 imprezy, przy czym w porównaniu do 2011 roku nastąpił ponad trzykrotny wzrost liczby imprez (rysunek 37). Dane o liczbie imprez w odniesieniu do liczby mieszkańców wskazują, że Miasto Ełk jest jednym z liderów w organizacji imprez przewyższając takie Miasta jak Giżycko, Elbląg, Olsztyn czy Augustów (więcej imprez organizuje jedynie Orzysz).

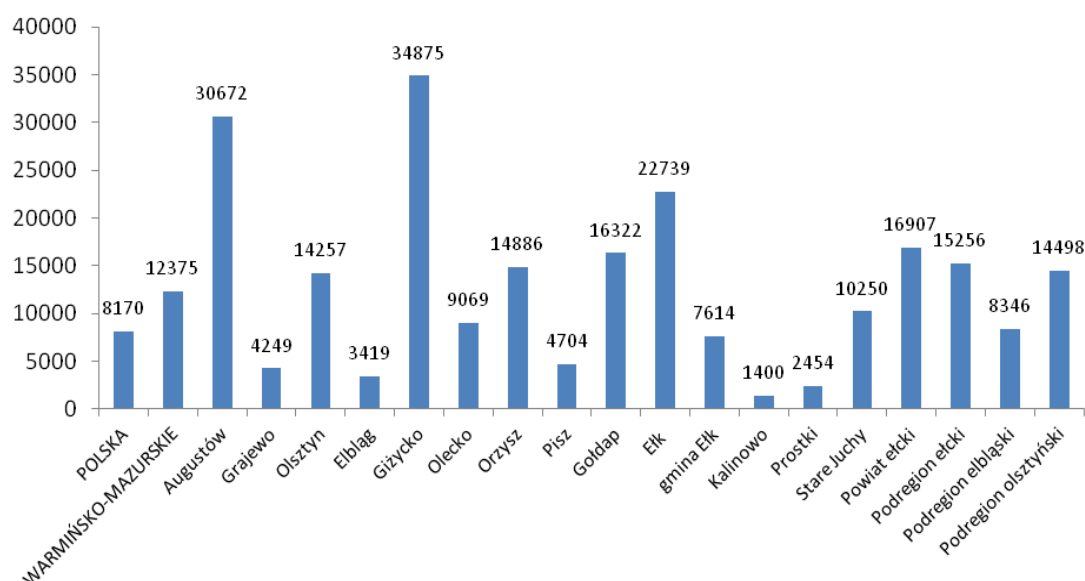
W efekcie wzrostu liczby imprez w 2012 roku w Powiecie Ełckim (EOF) prawie dwukrotnie wzrosła liczba uczestników imprez do poziomu ponad 150 tys. osób, przekraczając znacząco liczbę mieszkańców powiatu (rysunek 38). Może to oznaczać wielokrotne uczestnictwo mieszkańców w imprezach organizowanych w powiecie lub też uczestnictwo osób spoza EOF. W związku z tym atrakcyjność imprez mierzona liczbą uczestników na 10 tys. mieszkańców w Powiecie Ełckim (EOF) kształtuje się na wysokim poziomie. W 2012 roku na 10 tys. mieszkańców przypadało prawie 17 tys. uczestników imprez. Dla porównania, średnio w Polsce wskaźnik ten wyniósł zaledwie 8,2 tys. osób, a w Województwie Warmińsko-Mazurskim – nieco więcej 13,4 tys. osób. W Województwie Warmińsko-Mazurskim rekordzistami pod względem umiejętności organizacji atrakcyjnych imprez i przyciągania rzeszy uczestników są Powiaty: Mrągowski, gdzie na 10 tys. mieszkańców przypada 34,7 tys. osób i Giżycki, który potrafi przyciągnąć aż 32,3 tys. osób na 10 tys. mieszkańców.

Rysunek 38. Imprezy na 10 tys. mieszkańców w 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

Rysunek 39. Uczestnicy imprez na 10 tys. mieszkańców w 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

Wzrost liczby imprez (prawie 5,5-krotny wzrost) dotyczy głównie imprez organizowanych w Mieście Elk oraz w Gminie Kalinowo, gdzie wraz z powstaniem nowego obiektu zaczęto konstruowanie oferty kulturalnej.

Głównymi wydarzeniami kulturalnymi odbywającymi się cyklicznie w Elku są:

- Mazurskie Lato Kabaretowe MULATKA,
- EŁK, OGIEŃ & WODA – Festiwal Sztuk Pirotechnicznych,
- Festiwal Folkloru Dzieci i Młodzieży TĘCZA,

- Mazurskie Lato Muzyczne,
- Ełckie Koncerty Muzyki Organowej i Kameralnej,
- Niedzielne Artystyczne Wieczorki.

Głównymi wydarzeniami kulturalnymi odbywającymi się cyklicznie w gminach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego są:

- Piknik Jaćwieski (Gmina Stare Juchy),
- Olimpiada Wiejska (Gmina Stare Juchy),
- Bitwa pod Prostkami (Gmina Prostki),
- Dni Prostek (Gmina Prostki),
- Dożynki (Gmina Kalinowo),
- Majówka (Gmina Kalinowo),
- Wyścig Smoczyc Łodzi (Powiat Ełcki).

Ponadto co roku odbywa się około 15 innych przeglądów i konkursów, na przykład: Ełcki Przegląd Kapel Amatorskich EPKA, Dziecięcy Konkurs Recytatorski „PRZEZ RÓŻOWĄ SZYBKĘ”, Festiwal Piosenki i Pieśni Patriotycznej, Regionalne Święto Miodu, Mazurskie Święto Tańca.

Na uwagę zasługują również imprezy o charakterze sportowym:

- Triathlon Ełcki Mistrzostwa Polski,
- Festiwal Sportów Wodnych – Maraton Pływacki i Maraton Kajakowy,
- Mazurskie Zawody Balonowe,
- Mazovia MTB,
- Ogólnopolski Turniej Streetballa,
- Mazurski Moto Show.

Wskaźnikiem dostępności do oferty kulturalnej są również dane obrazujące dostęp do kin. Z danych wynika, że mieszkańcy Powiatu Ełckiego mają ograniczony dostęp do kin. W Ełku funkcjonują 2 kina: w Ełckim Centrum Kultury oraz w galerii handlowej „Brama Mazur”. Liczba kin na terenie miasta jest wystarczająca, brakuje ich natomiast w ośrodkach gminnych EOF.

Cennych informacji dostarczają również dane dotyczące bibliotek i zakresu korzystania z ich zasobów. W Powiecie Ełckim na jedną placówkę biblioteczną w 2012 roku przypadało aż 7440 osób, przy czym dla porównania wielkość ta średnio w Polsce wyniosła 4072, natomiast w Województwie Warmińsko-Mazurskim – 3600. Największy problem z dostępem do bibliotek mają mieszkańcy Miasta Ełk, gdzie na jedną bibliotekę przypada aż 29823 osób (jest to wielkość najwyższa w całym województwie). W Elblągu analogiczna wielkość wynosi 13740, natomiast w Olsztynie 5634 osoby.

Wydaje się, że kolejnym problemem bibliotek jest niski poziom wyposażenia tych placówek w księgozbiory. W 2012 roku w Powiecie Ełckim na tys. mieszkańców przypada 2225,7 woluminów, podczas gdy średnio w Polsce 3415,7, w województwie 3358,9, w Podregionie Elbląskim 3593,5 a Olsztyńskim 3286,6. Jeszcze gorszy stan wyposażenia bibliotek jest w gminach Powiatu Ełckiego, zwłaszcza w Gminie Kalinowo (1541,6 woluminów na tys. mieszkańców) oraz Mieście Ełk (1825,9 woluminów na tys. mieszkańców), gdzie te wskaźniki są najniższe wśród wszystkich powiatów województwa.

Niska dostępność bibliotek może być związana z niskim poziomem czytelnictwa na terenie EOF (tabela 53). W 2012 roku w Powiecie Ełckim było zaledwie 116 czytelników na tys. mieszkańców, podczas gdy średnio w Polsce 168, a w Województwie Warmińsko-Mazurskim – 152. Relatywnie najkorzystniejsza pod tym względem sytuacja występuje w Mieście Ełk (112 czytelników na tys. mieszkańców), choć i tak miasto znacznie odbiega od średniej dla województwa, czy innych miast: Elbląga (200 czytelników) i Olsztyna (252 czytelników). Warto przy tej okazji również zwrócić uwagę na dane dla po-

szczególnych gmin. Wskazują one, że poziom czytelnictwa jest tam jeszcze niższy, zwłaszcza na obszarach wiejskich.

Tabela 53. Biblioteki

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Ludność na 1 placówkę biblioteczną 2012</i>	<i>Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności 2012</i>	<i>Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności 2012</i>	<i>Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach 2012</i>
Polska	4072	3415,7	168	18,9
Województwo	3600	3358,9	152	19,5
Podregion Elbląski	3506	3593,5	155	17,6
Powiat M.Elbląg	13740	3529,1	200	14,4
Podregion Elcki	4349	3081,7	129	22,5
Powiat Elcki (EOF)	7440	2225,7	116	20,0
Miasto Elk	29823	1825,9	136	18,6
Gmina Elk	2768	3451,4	78	29,6
Gmina Kalinowo	3536	1541,6	40	20,9
Gmina Prostki	2513	4166,2	116	24,2
Gmina Stare Juchy	3959	2348,3	60	18,3
Podregion Olsztyński	3404	3286,6	162	19,9
Powiat M. Olsztyn	5634	3584,3	252	19,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

Wychowanie przedszkolne

Tabela 54. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2012 roku

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym</i>
Polska	71,6
Województwo	63,1
Podregion Elbląski	59,3
Powiat M.Elbląg	76,6
Podregion Olsztyński	66,6
Powiat M.Olsztyn	85,1
Powiat Elcki (EOF)	62,7
Miasto Elk	73,3
Gmina Elk	47,9
Gmina Kalinowo	40,3
Gmina Prostki	39,0
Gmina Stare Juchy	36,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

W 2012 roku w Powiecie Elckim (EOF) funkcjonowało 15 placówek przedszkolnych, przy czym największa ich część w Mieście Elk (11 placówek). W badanym okresie w latach 2010–2012 w Powiecie Elckim wzrosła liczba oddziałów przedszkolnych (o 12,5%), miejsc w przedszkolach (9%) oraz przedszkolaków (14%) w tempie porównywalnym do zmian w Polsce, w województwie i w pozostałych podregionach. Warto zauważyć, że jedynie w Gminie Elk w ostatnim roku nastąpił znaczący spadek liczby oddziałów, a tym samym liczby miejsc i dzieci w przedszkolach.

W 2012 roku w Powiecie Ełckim odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wyniósł 62,7% i jest porównywalny z analogicznym odsetkiem w podregionie (62,9%) oraz całym województwie (63,1%) – tabela 54. Jest natomiast zdecydowanie niższy niż w całej Polsce (71,6%). Na tle innych powiatów Województwa Warmińsko-Mazurskiego nie występują tutaj istotne różnice, natomiast wewnątrz powiatu istnieje dość duże zróżnicowanie. Najmniejszy odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym jest na terenie Gminy Stare Juchy (36,5%) i Prostki (39%).

Szkoły podstawowe

W 2012 roku na terenie EOF działało 27 szkół podstawowych, do których uczęszczało 5272 uczniów (tabela 55). W Mieście Ełk edukacja na poziomie podstawowym odbywa się w 10 szkołach (66,6% wszystkich uczniów), w Gminie Ełk – 6 (12% wszystkich uczniów), Kalinowo – 5 (8,8% wszystkich uczniów), Prostki – 4 (8,8% wszystkich uczniów) i Stare Juchy – 2 (3,7% wszystkich uczniów). „Gęstość” sieci szkół w Powiecie Ełckim jest porównywalna z „gęstością” sieci szkół w Polsce i w województwie. W 2012 roku na 10 tys. mieszkańców w Powiecie Ełckim przypadały 3 szkoły, natomiast w Polsce 3,5, a w Województwie Warmińsko-Mazurskim 3,7. Warto zauważyć, że wskaźnik „gęstości” szkół jest zdecydowanie wyższy w poszczególnych gminach powiatu. W Gminie Kalinowo na 10 tys. mieszkańców przypada 7 szkół, natomiast w pozostałych gminach ponad 5.

Tabela 55. Szkoły podstawowe w 2012 roku

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Ogółem [liczba]</i>	<i>Uczniowie [osoby]</i>	<i>Szkoły na 10 tys. mieszkańców</i>
Polska	13555	2160861	3,5
Województwo	533	84719	3,7
Powiat Ełcki (EOF)	27	5272	3,0
Miasto Ełk	10	3513	1,7
Gmina Ełk	6	632	5,4
Gmina Kalinowo	5	466	7,1
Gmina Prostki	4	466	5,3
Gmina Stare Juchy	2	195	5,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

Szkoły gimnazjalne

W 2012 roku na terenie EOF działało 18 szkół gimnazjalnych, do których uczęszczało 3022 uczniów (tabela 56). W Mieście Ełk edukacja na poziomie gimnazjum odbywa się w 9 szkołach (68,5% wszystkich gimnazjalistów), w Gminie Ełk – 4 (10,6% wszystkich gimnazjalistów), Kalinowo – 2 (9% wszystkich gimnazjalistów), Prostki – 2 (8,7% wszystkich gimnazjalistów) i Stare Juchy – 1 (3,1% wszystkich gimnazjalistów).

W Powiecie Ełckim (EOF) współczynnik skolaryzacji brutto, czyli relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania⁷⁵ dla szkół podstawowych wynosił 93,05%, natomiast na poziomie gimnazjum 95,6%. Oba współczynniki są niższe niż przeciętnie w kraju (odpowiednio 99,2% i 99,7%) oraz w województwie (odpowiednio 97,4% i 99,5%).

⁷⁵ www.stat.gov.pl [25.01.2014].

Tabela 56. Szkoły gimnazjalne w 2012 roku

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Ogółem [liczba]</i>	<i>Uczniowie [osoby]</i>
Polska	7573	1177480
Województwo	304	47735
Powiat Ełcki (EOF)	18	3022
Miasto Ełk	9	2070
Gmina Ełk	4	322
Gmina Kalinowo	2	273
Gmina Prostki	2	263
Gmina Stare Juchy	1	94

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na jakość kształcenia w placówkach oświatowych jest między innymi poziom wyposażenia szkół w sprzęt komputerowy i dostęp do Internetu. Dane statystyczne wskazują, że wszystkie szkoły, zarówno podstawowe, jak i gimnazja funkcjonujące na terenie EOF są wyposażone w komputery. Tak wysoki wskaźnik komputeryzacji szkół wyróżnia Powiat Ełcki i poszczególne gminy na tle innych powiatów Województwa Warmińsko-Mazurskiego (tabela 57).

Tabela 57. Wskaźniki komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjum w 2012 roku

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu</i>		<i>Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów</i>	
	<i>szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych</i>	<i>gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych</i>	<i>szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych</i>	<i>gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych</i>
	<i>[%]</i>	<i>[%]</i>	<i>[osoba]</i>	<i>[osoba]</i>
Polska	94,92	81,79	10,02	10,17
Województwo	96,17	81,60	9,84	6011,07
Podregion Elbląski	96,30	84,34	9,59	11,96
Powiat M.Elbląg	94,44	91,67	12,50	12,86
Podregion Ełcki	96,04	90,57	10,23	11,99
Powiat Ełcki (EOF)	100,00	100,00	11,42	13,25
Miasto Ełk	100,00	100,00	16,87	23,79
Gmina Ełk	100,00	100,00	6,65	6,08
Gmina Kalinowo	100,00	100,00	5,30	8,53
Gmina Prostki	100,00	100,00	10,36	6,58
Gmina Stare Juchy	100,00	100,00	8,48	10,44
Podregion Olsztyński	96,12	75,44	9,89	9,98
Powiat M.Olsztyn	100,00	85,00	14,10	9,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

Kolejne dane, tzn. wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu pozwalają jeszcze bliżej przyjrzeć się poziomowi wyposażenia szkół. W 2012 roku w Powiecie Ełckim na jeden komputer przypadało 11,4 uczniów w szkole podstawowej i 13,2 w gimnazjum, przy czym

analogiczne dane na poziomie kraju i województwa są nieco korzystniejsze. Dane w skali powiatu zostały zawyżone przez Miasto Ełk (odpowiednio 16,9 i 23,8), ponieważ w gminach współczynniki te są korzystniejsze i wahają się, w przypadku szkół podstawowych od 5,3 (Kalinowo) do 10,36 (Prostki), a w przypadku gimnazjum od 6,08 (Gmina Ełk) do 10,44 (Stare Juchy).

Szkoły ponadgimnazjalne

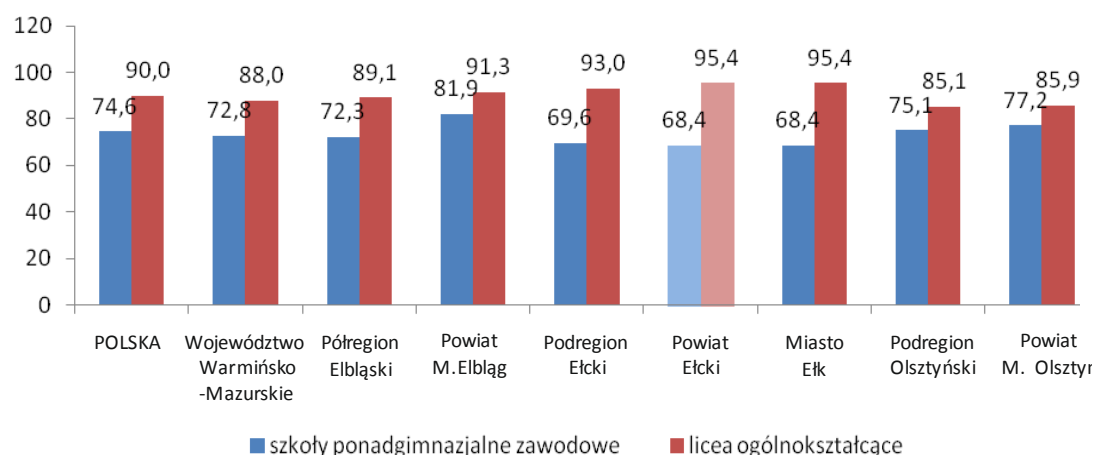
W 2012 roku na terenie EOF (głównie w Mieście Ełk) działały:

- 4 licea ogólnokształcące (1530 uczniów),
- 7 techników (1757 uczniów),
- 1 ponadgimnazjalne technikum uzupełniające dla dorosłych (21 uczniów),
- 1 szkoła artystyczna niedająca uprawnień zawodowych (123 uczniów),
- 1 szkoła artystyczna dająca uprawnienia zawodowe (38 uczniów),
- 3 zasadnicze szkoły zawodowe (363 uczniów),
- 1 szkoła przysposabiająca do pracy zawodowej (37 uczniów).

Podobnie jak w przypadku szkół podstawowych i gimnazjalnych wskaźnikiem jakości kształcenia jest wskaźnik komputeryzacji szkół ponadgimnazjalnych. Odsetek tych szkół wyposażonych w komputery nie jest tak wysoki, jak w przypadku szkół podstawowych i wynosi 66,7%, ale i tak jest wyższy niż przeciętnie w kraju (64,1%) i w Województwie Warmińsko-Mazurskim (62,9%).

Ostatnim wskaźnikiem jakości kształcenia w szkołach Powiatu Ełckiego (EOF) są wyniki egzaminów maturalnych (rysunek 39). W 2012 roku zdawalność egzaminów w szkołach ponadgimnazjalnych kształtowała się na poziomie 68,4%, podczas gdy w kraju 74,6%, natomiast w Województwie Warmińsko-Mazurskim 72,8%. Zdecydowanie lepiej wyglądała zdawalność egzaminów w liceach ogólnokształcących, w których aż 95,4% uczniów mogło pochwalić się zdany egzaminem (w Polsce 90%, w województwie 88%).

Rysunek 40. Zdawalność egzaminów maturalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [24.01.2014].

Szkoły wyższe

W Powiecie Elckim (EOF) kształcenie na poziomie akademickim oferują 4 jednostki zamiejscowe uczelni wyższych:

- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Studiów Technicznych i Społecznych w Elku; kierunki studiów: Administracja, Geodezja i Kartografia,
- Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku Filia w Elku; kierunki studiów: Zarządzanie, Filologia, Informatyka, Budownictwo, Zarządzanie, Elektrotechnika,
- Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Wydział Gospodarki Turystycznej w Elku; kierunki: Dietetyka i żywienie, Transport i logistyka, Turystyka i hotelarstwo,
- Wyższe Seminarium Duchowne w Elku.

W 2012 roku w Powiecie Elckim z ofert uczelni wyższych skorzystało 1035 studentów, natomiast 459 osób uzyskało dyplom uczelniany. Miasto Elk w porównaniu do innych większych miast Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Elbląga i Olsztyna) nie stanowi ośrodka akademickiego, a raczej zaspokaja potrzeby lokalnej społeczności. W Powiecie Elckim na 10 tys. mieszkańców przypada zaledwie 51 absolwentów, natomiast w Elblągu – 281, a w Olsztynie – 649 (dla porównania w kraju wskaźnik ten wynosi 126, a w całym województwie 104).

4.12. Analiza SWOT

Metodologia

Analizę SWOT opracowano dla każdego z diagnozowanych obszarów EOF. Ze względu na różnorodność analizowanych obszarów identyfikację i ocenę ważności czynników SWOT przeprowadzono w kontekście każdej ze sfer, przyjmując jako obiekt badany obszar EOF w kontekście aspektów takich jak:

- rozwój zasobów ludzkich i aktywnego społeczeństwa,
- rozwój gospodarki lokalnej i wzrost poziomu innowacyjności,
- stan i możliwości rozbudowy infrastruktury z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru,
- rozwój transportu publicznego,
- rozwój turystyki i sportu,
- wykorzystanie zróżnicowania przestrzennego do rozwoju EOF,
- zrównoważone wykorzystanie środowiska, jego ochrona i efektywność energetyczna,
- rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa,
- rewitalizacja społeczna i gospodarcza zdegradowanych obszarów,
- dostępność i jakość usług społecznych.

Jako mocne i słabe strony przyjęto czynniki aktualnie istniejące, wewnętrzne wobec EOF i zależne w dużym stopniu od niego (samorząd, biznes, NGO, społeczeństwo EOF). Szanse i zagrożenia przyjęto jako czynniki zewnętrzne, na które EOF wpływu nie ma i dotyczą one przyszłości w tym sensie, że będą miały istotny wpływ na badany obszar w przyszłości, ale już dzisiaj dostrzegamy oznaki tych zmian lub możemy je przewidywać.

Do identyfikacji i oceny ważności czynników wykorzystano kilkietapową procedurę. Pierwszy i drugi etap przeprowadzono równolegle. W pierwszym etapie identyfikację i ocenę czynników przeprowadzono w ramach prac warsztatowych. W ten sposób powstała SWOT grupy roboczej. W drugim etapie, na podstawie danych diagnostycznych oraz analiz grupa ekspercka zaangażowana w pracę nad strategią opracowała SWOT ekspercki dla każdej ze sfer. Istotnym elementem procedury był fakt

niezależności obydwu analiz. Następnie w trzecim etapie, jeden z ekspertów analizy strategicznej dokonał połączenia surowych wyników prac grupy roboczej i grupy eksperckiej, dokonując przy tym stosownych przeliczeń wag i uzupełnień. Tak przygotowaną SWOT poddano powtórnie, w etapie czwartym, ocenie przez grupę roboczą. Ostateczną SWOT przygotowano uzupełniając i korygując oceny końcowe grupy roboczej.

Ze względu na dużą liczbę analizowanych sfer oraz fakt istniejących wspólnych obszarów dla niektórych z nich, mocne i słabe strony w niektórych sferach powtarzają się. Podobnie niektóre szanse i zagrożenia, jako czynniki zewnętrzne mają wpływ na wiele analizowanych sfer.

Rozwój zasobów ludzkich i społeczeństwo

Za najważniejsze czynniki wewnętrzne dla rozwoju zasobów ludzkich i społeczeństwa uznano wzrastającą liczbę ludności na obszarze funkcjonalnym oraz korzystną strukturę demograficzną mieszkańców EOF (tabela 58). Istotne okazały się także wysoka aktywność NGO w zakresie realizacji usług społecznych oraz dość silne poczucie identyfikacji z Miastem Ełk. Wśród słabych stron dominują aspekty związane z rynkiem pracy: niski poziom dochodów mieszkańców i wysokie bezrobocie, niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, bierność zawodowa i społeczna oraz migracje młodych ludzi.

Tabela 58. Analiza SWOT sfery zasoby ludzkie i społeczeństwo

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,18	Wzrastającą liczbą ludności na obszarze funkcjonalnym	0,15	Niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy
0,18	Korzystną strukturą demograficzną mieszkańców EOF	0,15	Niski poziom dochodów mieszkańców i wysokie bezrobocie
0,15	Wysoka aktywność NGO w zakresie realizacji usług społecznych	0,14	Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, bierność zawodowa i społeczna
0,15	Silne poczucie identyfikacji z Miastem Ełk	0,13	Migracja młodych mieszkańców do większych miast i za granicę
0,12	Wzrastająca liczba organizacji pozarządowych, zakładanych także przez seniorów i dla seniorów	0,12	Wysoki odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej na obszarach wiejskich
0,11	Duża aktywność sportowa społeczności	0,11	Niewystarczające środowisko naukowe zapewniające rozwój zasobów ludzkich
0,11	Dość wysoki udział społeczności w wydarzeniach kulturalnych	0,10	Roszczeniowa postawa społeczności wobec usług społecznych (syndrom popegeerowskiej wsi)
		0,10	Niewystarczająca współpraca środowisk pozarządowych

W	Szanse	W	Zagrożenia
0,21	Pozyskiwanie inwestorów, tworzenie miejsc pracy	0,17	Dziedziczenie problemów społecznych
0,19	Dostępność środków unijnych na programy edukacyjne i szkoleniowe oraz tworzenie sieci współpracy	0,16	Niewystarczające środki na rosnące zadania samorządów w obszarze polityki społecznej
0,17	Wzrost popytu na aktywne spędzanie czasu	0,16	Postępujący drenaż mózgów
0,16	Rozwój technologii ICT	0,14	Kryzys gospodarczy
0,14	Rozwój form współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej	0,13	Pogłębiająca się atomizacja społeczeństwa
0,13	Promocja Regionu Warmińsko-Mazurskiego i wzrost popytu zewnętrznego na ofertę turystyczno-wypoczynkową EOF w ciągu całego roku	0,12	Nadkonsumpcja usług społecznych
		0,12	Starzejące się społeczeństwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników ocen grupy eksperckiej i grupy roboczej.

Wśród kluczowych szans dostrzega się pozyskiwanie inwestorów, tworzenie miejsc pracy oraz dostępność środków unijnych na szeroko rozumianą współpracę, szkolenia, pod kątem aktywizacji społecznej i zawodowej. Do głównych zagrożeń zaliczono dziedziczenie problemów społecznych, niewystarczające środki na rosnące zadania samorządów w obszarze polityki społecznej.

Gospodarka i innowacje

Za najważniejszy atut wewnętrzny z punktu widzenia rozwoju gospodarki lokalnej uznano dostępność do uzbrojonych terenów inwestycyjnych w strefie ekonomicznej. W następnej kolejności wymienia się szereg czynników równoważnych: potencjał do rozwoju inteligentnych specjalizacji, położenie geograficzne, funkcjonowanie Parku Naukowo-Technologicznego i aktywność władz lokalnych w poszukiwaniu inwestorów (tabela 59).

Tabela 59. Analiza SWOT sfery gospodarki i innowacji

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,18	Dostępność uzbrojonych terenów inwestycyjnych w strefie ekonomicznej	0,14	Niska przedsiębiorczość mieszkańców
0,13	Potencjał do rozwoju inteligentnych specjalizacji regionalnych i lokalnych	0,12	Niska atrakcyjność dla działalności przemysłowej i zaawansowanej technologicznie
0,13	Położenie geograficzne	0,12	Zły stan dróg lokalnych
0,13	Aktywność władz lokalnych w poszukiwaniu inwestorów	0,11	Znikoma działalność instytucji otoczenia biznesu. Brak sieci takich instytucji
0,13	Działalność Parku Naukowo-Technologicznego w Elku	0,09	Mała liczba dużych innowacyjnych firm
0,10	Duża powierzchnia terenów inwestycyjnych poza strefą ekonomiczną	0,09	Deficyt jednostek badawczo-rozwojowych w EOF
0,10	Potencjał do rozwoju usług srebrnej gospodarki	0,07	Niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,10	Relatywnie niskie koszty pracy	0,07	Słaba absorpcja środków zewnętrznych na innowacje
		0,07	Nieuzbrojone tereny poza Specjalną Suwalską Strefą Ekonomiczną
		0,06	Niska mobilność zawodowa mieszkańców
		0,06	Słaba współpraca biznesu
W	Szanse	W	Zagrożenia
0,24	Dostępność środków finansowych z UE na rozwój firm i działań proinnowacyjnych	0,21	Odwlekanie na poziomie krajowym i regionalnym ważnych inwestycji infrastrukturalnych
0,16	Zmiany przepisów dotyczące prowadzenia biznesu w Polsce	0,18	Ryzyko koncentracji środków finansowych w największych ośrodkach miejskich w Polsce
0,16	Współpraca gospodarcza: tworzenie klastrów, organizacji branżowych, sieci	0,18	Silna konkurencja ze strony sąsiednich obszarów
0,15	Wzrost popytu na produkty ekologiczne i tradycyjne	0,15	Problemy polityczne w kontaktach gospodarczych z krajami Unii Celnej
0,15	Rozwój srebrnej gospodarki	0,15	Niestabilna polityka wsparcia przedsiębiorstw
0,15	Rozwój współpracy z partnerami zagranicznymi, promocja gospodarcza	0,14	Kryzys gospodarczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników ocen grupy eksperckiej i grupy roboczej.

Do głównych słabości zaliczono niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, niską atrakcyjność EOF dla sektora *high-tech* oraz szereg czynników związanych ze wspieraniem biznesu zaawansowanego technologicznie. Wskazano także na istotny wpływ stanu dróg lokalnych na gospodarkę.

Wśród kluczowych szans pojawiły się środki unijne na rozwój biznesu, współpracę biznes-nauka, pozytywne zmiany przepisów dla biznesu w kraju, a także wzrost popytu na ekologiczne produkty i rozwój srebrnej gospodarki.

Do głównych zagrożeń zaliczono problemy z realizacją dużych inwestycji infrastrukturalnych, obawę dotyczącą skierowania środków rozwojowych do dużych miast, silną konkurencję ze strony sąsiednich obszarów.

Infrastruktura

Za najważniejsze czynniki wewnętrzne dla rozwoju EOF w sferze infrastruktury uznano rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, w szczególności na obszarze Miasta i Gminy Ełk, wzrost liczby korzystających z sieci na całym obszarze oraz uporządkowany system gospodarki odpadami (tabela 60).

Niestety bolączką obszaru jest niski poziom skanalizowania obszarów wiejskich i część sieci wodno-kanalizacyjnej wymagającej modernizacji, głównie dotyczy to gmin wiejskich. Ograniczeniem wewnętrznym jest także brak możliwości rozwoju sieci gazowej.

Wśród kluczowych szans ponownie pojawiają się środki unijne na infrastrukturę, plany budowy inwestycji na poziomie kraju związane z mostem energetycznym Polska-Litwa.

Do zagrożeń zaliczono politykę krajową utrudniającą budowę sieci kanalizacyjnej na obszarach rozproszonej zabudowy, niezbyt dobre przepisy prawa zamówień publicznych, które promują najtańsze, a nie wysokiej jakości rozwiązania techniczne i dużą konkurencję o środki unijne ze strony innych samorządów.

Tabela 60. Analiza SWOT sfery infrastruktury

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,15	Znaczny stopień zwodociągowania obszaru	0,38	Niedostateczny stopień skanalizowania obszaru
0,15	Uporządkowany system gospodarki odpadami	0,23	Wymagające modernizacji obiekty i odcinki sieci wodociągowo-kanalizacyjnej
0,15	Nowoczesna infrastruktura wodno-ściekowa w obrębie MOF	0,23	Istotnie ograniczone możliwości rozwoju sieci gazowej
0,15	Wzrost korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie całego EOF	0,15	Niewystarczający system podczyszczania wód opadowych
0,10	Współpraca i zaangażowanie samorządów w ramach EOF		
0,10	Modernizowany system ciepłowniczy w obrębie Miasta Ełk		
0,10	Sieć gazowa w Mieście Ełk		
0,10	Dobrze rozwinięta sieć energetyczna		
W	Szanse	W	Zagrożenia
0,36	Pozyskanie środków unijnych na inwestycje infrastrukturalne	0,29	Polityka krajowa dotycząca rozproszonej zabudowy utrudniająca pozyskanie środków na budowę infrastruktury kanalizacyjnej (RLM)
0,23	Planowana budowa mostu energetycznego Alytus – Ełk	0,26	Niedostosowanie PZP (obniżenie jakości infrastruktury)
0,22	Spójność potrzeb infrastrukturalnych EOF z priorytetami na szczeblu wojewódzkim i krajowym	0,25	Duża konkurencja przy ubieganiu się o środki na inwestycje infrastrukturalne ze strony sąsiednich obszarów
0,19	Wsparcie krajowe dla rozwiązań alternatywnych dla zbiorczych systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków (przydomowe oczyszczalnie) i OZE	0,20	Pominięcie EOF w planach inwestycyjnych podmiotów zarządzających sieciami technicznymi (energetycznymi, gazowymi, innymi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników ocen grupy eksperckiej i grupy roboczej.

Zrównoważony transport publiczny

Za najważniejsze czynniki wewnętrzne w aspekcie rozwoju transportu publicznego uznano zdecydowanie położenie geograficzne w pobliżu granic kraju i istniejący węzeł komunikacyjny. Wśród słabych stron obszaru zidentyfikowano szereg czynników, w tym najważniejsze: niską jakość dróg gminnych i powiatowych oraz niski poziom bezpieczeństwa drogowego na terenie EOF (tabela 61).

Wśród kluczowych szans zidentyfikowano środki zewnętrzne na infrastrukturę drogową, plany realizacji krajowych inwestycji komunikacyjnych. Do zagrożeń zaliczono politykę krajową, która w związku z ograniczonymi środkami może doprowadzić do przesunięcia kluczowych inwestycji w czasie oraz brak jednoznacznego krajowego programu budowy dróg lokalnych i tranzytowych. Istotnym zagrożeniem jest także ograniczony dostęp do środków zewnętrznych na budowę, rozbudowę, modernizację lokalnej infrastruktury transportowej.

Tabela 61. Analiza SWOT sfery infrastruktury transportu publicznego

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,20	Istniejący węzeł kolejowy i drogowy	0,18	Niska jakość lokalnej infrastruktury drogowej: gminnej i powiatowej
0,16	Położenie w pobliżu granicy	0,18	Niski poziom bezpieczeństwa drogowego (niedostosowanie szlaków komunikacyjnych do poruszania się pieszych i rowerzystów, wzrastającego natężenia ruchu)
0,14	Dobrze skomunikowane centrum obszaru z miejscowościami gminnymi	0,14	Brak dróg szybkiego ruchu łączących EOF z dużymi ośrodkami gosp.
0,12	Promienisty układ dróg krajowych i wojewódzkich	0,14	Niskie budżety samorządów lokalnych
0,10	Środowisko – przestrzeń umożliwiającą realizację inwestycji	0,08	Peryferyjne położenie obszaru w regionie
0,10	Rozwój działalności firm przewozowych uzupełniających sieć przewozów lokalnych i ponadlokalnych	0,08	Wysokie bezrobocie (małe zainteresowanie ofertą transportową)
0,10	Obwodnica Miasta Ełk	0,08	Słaba dostępność komunikacyjna w gminach wiejskich
0,08	Transport publiczny obejmujący Miasto Ełk i dwie gminy Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego	0,08	Mała ilość połączeń komunikacyjnych na obszarze EOF
		0,04	Stary tabor komunikacyjny
W	Szanse	W	Zagrożenia
0,20	Plany budowy Via Baltica, Rail Baltica, modernizacji DK nr 16 i 65	0,19	Brak jednoznacznego krajowego programu budowy dróg lokalnych i tranzytowych
0,20	Środki zewnętrzne (głównie krajowe) na wsparcie budowy dróg lokalnych	0,19	Plany rządu dotyczące przesunięcia inwestycji krajowych: Via Baltica, Rail Baltica, modernizacji DK nr 16 i 65
0,15	Budowa centrum logistycznego drogowo-kolejowego	0,16	Ograniczony dostęp do środków zewnętrznych na budowę, rozbudowę, modernizację lokalnej infrastruktury transportowej
0,15	Środki unijne na wsparcie zakupu taboru niskoemisyjnego	0,14	Likwidacja lokalnych połączeń kolejowych
0,12	Zawiązanie współpracy samorządów z zarządcami dróg krajowych, przewoźnikami, na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej EOF	0,13	Niewystarczające środki na bieżące utrzymanie inwestycji drogowych, komunikacyjnych
0,10	Plany budowy lotniska w okolicach Ełku	0,10	Wysokie koszty związane z prowadzeniem działalności transportowej
0,08	Połączenie kolejowe z Portem Lotniczym Ełk-Szymany	0,09	Rygorystyczne przepisy dotyczące ochrony środowiska (normy spalin)

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników ocen grupy eksperckiej i grupy roboczej.

Turystyka i sport

Potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji oraz sportu jest zróżnicowany na terenie EOF. Do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej i wodnej, agroturystyki, wypoczynkowej potencjał istnieje na obszarze całego EOF dzięki wykorzystaniu walorów przyrodniczych Pojezierza Elckiego i rzeki Elk. Turystyka tranzytowa i biznesowa ma duży potencjał w samym Mieście Elk oraz w Gminie Elk. Potencjał do rozwoju sportu posiada głównie Miasto Elk dzięki istniejącej infrastrukturze.

Podstawowymi atutami EOF są bogate środowisko przyrodnicze i infrastruktura sportowa. Do głównych słabych stron należy niska jakość infrastruktury turystycznej (słabo zagospodarowane szlaki, słabo zagospodarowane brzegi jezior), mała liczba obiektów noclegowych i gastronomicznych i brak spójnej oferty turystycznej wraz ze stosowymi działaniami informacyjnymi. Wśród podstawowych szans dla rozwoju turystyki i sportu dostrzega się środki unijne, współpracę i promocję oraz wzrost mody na zachowania prozdrowotne i popytu na turystykę. Do kluczowych zagrożeń należy wysoka konkurencyjność ośrodków sąsiadujących oraz obawa przed zmianami dotyczącymi dużych krajowych inwestycji (tabela 62).

Tabela 62. Analiza SWOT sfery turystyki i sportu

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,28	Bogate środowisko przyrodnicze, duży potencjał do rozwoju turystyki wypoczynkowej i kwalifikowanej	0,25	Niski poziom infrastruktury turystycznej
0,19	Dobra jakość obiektów sportowych	0,20	Mała liczba obiektów noclegowych
0,15	Atrakcyjne położenie komunikacyjne	0,17	Niska spójność oferty turystycznej i mała ilość podmiotów turystycznych
0,14	Rozpoznawalne cykliczne imprezy kulturalne	0,16	Słabo rozwinięta informacja turystyczna
0,12	Rozwinięta agroturystyka na wybranych terenach EOF	0,13	Ubogie społeczeństwo – niski wewnętrzny popyt na turystykę i sport
0,12	Duży potencjał turystyczny wybranych elementów infrastruktury (Elcka Kolej Wąskotorowa, 7 kilometrowa promenada pieszo-rowerowa w Elku, Amfiteatr, inne)	0,11	Wysokie koszty utrzymania obiektów sportowych i rekreacyjnych
W	Szanse	W	Zagrożenia
0,26	Środki UE na sport i turystykę	0,33	Konkurencyjność blisko położonych ośrodków turystycznych
0,24	Współpraca samorządów w zakresie tworzenia oferty turystycznej	0,25	Zamykanie lokalnych połączeń i odwracanie krajowych inwestycji komunikacyjnych
0,21	Wzrost zachowań prozdrowotnych społeczeństwa i popytu turystycznego	0,22	Zmienny klimat
0,19	Wzmocnienie promocji turystycznej Elckiego Obszaru Funkcjonalnego	0,20	Restrykcyjne prawodawstwo dot. ochrony przyrody
0,10	Poprawa dostępności komunikacyjnej: budowa lotniska, budowa Via Baltica, Rail Baltica		

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników ocen grupy eksperckiej i grupy roboczej.

Zróżnicowanie przestrzenne

Za najważniejsze czynniki wewnętrzne EOF z punktu widzenia wykorzystania zróżnicowania przestrzennego dla rozwoju analizowanego obszaru uznano te związane z położeniem komunikacyjnym i walorami przyrodniczymi, możliwościami rozwoju rolnictwa i planowaniem przestrzennym (tabela 63).

Wśród czynników zewnętrznych dominującą rolę odgrywają środki unijne, w których dostrzegana jest szansa dla rozwoju EOF oraz problemy związane z procedurami prawnymi utrudniającymi wykorzystanie lokalnego potencjału przestrzeni.

Tabela 63. Analiza SWOT sfery zróżnicowania przestrzennego

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,19	Walory krajobrazowe dla rozwoju turystyki	0,14	Brak koncepcji rozwoju turystyki, która nie spowoduje zakłóceń środowiskowych na obszarze EOF
0,14	Atrakcyjna sieć jezior i rzek	0,14	Niski udział obszarów EOF objętych MPZP
0,13	Drogowy i kolejowy węzeł komunikacyjny	0,13	Ograniczenia kierunków rozwoju Miasta Ełk ze względu na położenie (niewystarczające tereny pod mieszkalnictwo)
0,13	Dobre warunki dla rolnictwa ekstensywnego, ekologicznego, zintegrowanego	0,13	Słabe powiązania wewnątrz regionu ze względu na układ komunikacyjny
0,09	Położenie w rejonie przygranicznym	0,12	Istniejąca zabudowa po byłych PGR-ach
0,08	Warunki do rozwoju różnych obszarów funkcjonalnych	0,12	Występowanie zdegradowanych obszarów w wyniku niewłaściwej gospodarki wodnej
0,08	Zrównoważona gospodarka leśna	0,12	Ograniczenie możliwości inwestowania w atrakcyjnych miejscach wynikające ze struktury własnościowej
0,08	Istniejące studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich gmin	0,10	Wrażliwość przestrzeni na antropopresję
0,08	Dobrze zachowane układy urbanistyczne architektury miejskiej i wiejskiej		
W	Szanse	W	Zagrożenia
0,30	Pozyskanie środków unijnych	0,28	Prawo, które nie chroni w odpowiedni sposób terenów w bezpośrednim sąsiedztwie jezior
0,29	Lokalizacja Via Baltica oraz Rail Baltica	0,25	Niekontrolowany rozwój turystyki degradujący przestrzeń
0,21	Współpraca w ramach EGO SA i EGO	0,24	Skomplikowane procedury związane z porządkowaniem układów przestrzennych – przepisy prawne, stosunki własnościowe
0,20	Nacisk polityk UE i krajowych na zrównoważony rozwój, ochronę środowiska i ład przestrzenny	0,23	Niedoskonałe prawo wodne ograniczające prawidłową gospodarkę wodną

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników ocen grupy eksperckiej i grupy roboczej.

Środowisko przyrodnicze i efektywność energetyczna

Analizę SWOT opracowano z punktu widzenia zrównoważonego wykorzystania środowiska, jego ochrony i efektywności energetycznej (tabela 64).

Tabela 64. Analiza SWOT sfery środowisko przyrodnicze i efektywność energetyczna

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,13	Wysoki potencjał przyrodniczy	0,13	Niski stopień skanalizowania gmin wiejskich
0,12	Dobre warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego i upraw energetycznych	0,13	Występowanie niskiej emisji na dużym obszarze (ind. kotłownie węglowe, słaba efektywność)
0,09	Przemysł nieuciążliwy dla środowiska	0,12	Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów
0,09	Potencjał do wykorzystania OZE	0,10	Nieekologiczna zabudowa terenów nadjeziornych – degradacja walorów krajobrazowych i przyrodniczych, ograniczony dostęp do wód publicznych
0,09	Duża różnorodność siedlisk i obszarów chronionych	0,10	Niezadawalający poziom efektywności energetycznej budynków
0,09	Nowoczesna infrastruktura wodno-ściekowa w obrębie MOF	0,10	Niewystarczająca infrastruktura turystyczna – niekontrolowana presja na środowisko
0,09	Wizerunek Elku jako Miasta przyjaznego środowisku i energooszczędnego	0,09	Dzikie wysypiska śmieci
0,08	Kadry administracji doceniające wagę ochrony środowiska	0,09	Duża liczba materiałów zawierających azbest na terenach wiejskich
0,08	Doświadczenie Miasta Elku w zakresie zarządzania energią	0,07	Niewystarczająca ochrona obszarów szczególnie cennych przyrodniczo
0,07	Relatywnie dobra jakość powietrza mimo występowania niskiej emisji	0,07	Oddziaływania związane z przebiegiem dróg krajowych
0,07	Relatywnie wysoki poziom zwodociągowania		
W	Szanse	W	Zagrożenia
0,24	Możliwość pozyskania środków unijnych na ochronę środowiska	0,19	Częste zmiany prawa i skomplikowane przepisy ochrony środowiska
0,16	Realizacja krajowych inwestycji energetycznych (most energetyczny Polska – Litwa)	0,18	Skomplikowane procedury związane z realizacją inwestycji, zwłaszcza na obszarach chronionych
0,16	Doskonalenie krajowego systemu edukacji ekologicznej i energetycznej	0,18	Wysokie koszty inwestycji w ochronie środowiska
0,16	Postęp technologiczny i spadek kosztów coraz lepszych rozwiązań proekologicznych	0,13	Strefa klimatyczna powodująca wyższe koszty termomodernizacji i niższą efektywność fotowoltaiki oraz solarów
0,15	Ekonomizacja środowiska wpływająca na upowszechnienie zachowań prośrodowiskowych	0,12	Wzrost ruchu samochodowego (tranzytowego) przy niedostatecznej infrastrukturze
0,13	Wdrażanie przepisów wpływających na wzrost jakości środowiska i ułatwienie działań prośrodowiskowych	0,11	Zbyt wysokie wymagania wskaźnikowe dla inwestycji środowiskowych i energetycznych
		0,09	Wzrost zanieczyszczeń powietrza dalekiego zasięgu

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników ocen grupy eksperckiej i grupy roboczej.

Do najważniejszych mocnych stron należą: wysoki potencjał przyrodniczy i dobre warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego i upraw energetycznych. Są to kluczowe, endogeniczne potencjały lokalne, na bazie których można budować rozwój obszaru. Wśród poważnych problemów wewnętrznych można wymienić niski stopień skanalizowania gmin wiejskich, niską emisję, niedostateczną świadomość ekologiczną. W dalszej kolejności zdiagnozowano problemy z zabudową terenów nadjeziornych i niezadawalający poziom efektywności energetycznej budynków oraz zagospodarowania turystycznego.

Do głównych szans zaliczono szereg czynników, w tym najważniejszy – możliwość pozyskania środków unijnych. Zagrożenia związane są ze zmianami prawa ochrony środowiska, skomplikowanymi procedurami inwestycyjnymi i wysokimi kosztami inwestycji w ochronie środowiska.

Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwo

Do największych atutów EOF pod względem rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich należą bardzo dobre warunki do rozwoju rolnictwa wielofunkcyjnego, atrakcyjność przyrodnicza i czyste środowisko (tabela 65).

Do słabych stron należy szereg czynników o porównywalnej sile oddziaływania: mała ilość wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych, społeczno-gospodarcza degradacja terenów po PGR-ach, niski poziom współpracy i mała aktywność producentów rolnych, niska liczba grup producenckich, słabo rozwinięte przetwórstwo rolno-spożywcze i niska elastyczność producentów w dopasowywaniu się do potrzeb rynku.

Do głównych szans zaliczono możliwość pozyskania środków unijnych, wsparcie dla rozwoju produkcji ekologicznej (zdrowej żywności) i możliwość eksportu na wschodnie rynki. Do podstawowych czynników zewnętrznych, które utrudniają rozwój obszarów wiejskich należą: brak zachęt ze strony państwa do współpracy producentów rolnych, niska cena skupu produktów rolnych, ograniczenia możliwości sprzedaży przetworzonych regionalnych i lokalnych produktów rolnych i spożywczych.

Tabela 65. Analiza SWOT rolnictwa na obszarze EOF

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,15	Bardzo dobre warunki do wielofunkcyjnego rozwoju rolnictwa	0,17	Mała ilość wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych
0,15	Atrakcyjność przyrodnicza i czyste środowisko	0,16	Spółeczno-gospodarcza degradacja terenów po PGR-ach
0,13	Obserwowana poprawa stanu infrastruktury rolniczej	0,15	Niski poziom współpracy i mała aktywność producentów rolnych, niska liczba grup producenckich
0,12	Dobrze zwodociągowany obszar EOF	0,14	Słabo rozwinięte przetwórstwo rolno-spożywcze
0,12	Bliskie położenie dużych ośrodków miejskich stanowiących potencjalny rynek zbytu	0,14	Niska świadomość społeczna w zakresie dopasowania się do potrzeb rynku
0,12	Tworzenie dużych gospodarstw specjalistycznych	0,13	Niska jakość dróg gminnych
0,11	Rozwinięta agroturystyka na niektórych terenach EOF	0,11	Rozdrobnione rolnictwo (dużo małych gospodarstw produkujących na potrzeby własne)
0,10	Dostęp do biomasy		

W	Szanse	W	Zagrożenia
0,23	Środki na rozwój obszarów wiejskich	0,28	Niedostateczne zachęty ze strony państwa do współpracy producentów rolnych
0,21	Wschodnie rynki zbytu (eksport towarów): kraje Unii Celnej (Rosja, Białoruś), Litwa	0,27	Niska cena skupu produktów rolnych
0,18	Dopłaty bezpośrednie	0,25	Ograniczenia możliwości sprzedaży przetworzonych produktów rolnych (produkty regionalne, lokalne)
0,16	Polityka państwa wspomagająca gospodarstwa rolne specjalizujące się w produkcji żywności wysokiej jakości	0,20	Zanieczyszczenie środowiska spowodowane nieuregulowaną gospodarką kanalizacyjną
0,11	Wzrost popytu na żywność ekologiczną		
0,11	Polityka krajowa dotycząca promocji i wspierania tworzenia pozarolniczych miejsc pracy		

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników ocen grupy eksperckiej i grupy roboczej.

Zdegradowane obszary EOF

Do największych atutów EOF w aspekcie rewitalizacji zdegradowanych obszarów należą wypracowane już dobre praktyki w niektórych gminach oraz wysoka jakość infrastruktury placówek pomocy społecznej i dobrze przygotowana kadra pracowników (tabela 66).

Wśród słabych stron należy wymienić skalę zjawiska (relatywnie duża ilość terenów wymagających rewitalizacji) oraz słabą bazę do aktywizacji mieszkańców w postaci wysokiego bezrobocia, które dodatkowo pogłębione jest biernością mieszkańców, których duża część od lat pozostaje wykluczona zawodowo.

Do głównych szans zaliczono możliwość pozyskania środków unijnych i politykę wspierania grup wrażliwych społecznie oraz nowoczesne technologie, które mogą pomóc w walce z wykluczeniem społecznym.

Podstawowe czynniki zewnętrzne, które utrudniają rewitalizację, związane są z ogólnym stanem gospodarki kraju i regionu oraz negatywnym postrzeganiem obszarów zdegradowanych zarówno pod względem infrastrukturalnym, jak i społecznym, co zniechęca inwestorów do realizacji przedsięwzięć na tych terenach.

Tabela 66. Analiza SWOT dotycząca obszarów zdegradowanych EOF

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,35	Dobra infrastruktura i oferta sieci placówek i instytucji pomocy społecznej. Wykwalifikowani pracownicy placówek i instytucji pomocy społecznej	0,19	Duży udział obszarów popegeerowskich i nasilenie problemów z tym związanych
0,30	Wypracowane w części gmin dobre praktyki w zakresie działań na obszarach zdegradowanych	0,19	Wysokie bezrobocie – słaba baza do aktywizacji mieszkańców obszarów zdegradowanych

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,20	Opracowany Program Rewitalizacji Ełku oraz wdrażanie projektów z zakresu rewitalizacji	0,18	Niedostatek wewnętrznych środków finansowych na rewitalizację
0,15	Rosnąca liczba i wysoka aktywność NGO w zakresie realizacji usług społecznych	0,15	Degradacja obszarów zabudowy mieszkaniowej – zabudowa z wielkiej płyty, osiedla popegeerowskie
		0,16	Wysoki poziom bierności mieszkańców – duże uzależnienie od pomocy społecznej
		0,13	Zły stan dużej części obiektów zabytkowych
W	Szanse	W	Zagrożenia
0,34	Pozyskanie środków unijnych na rewitalizację obszarów zdegradowanych	0,29	Zjawiska kryzysowe w kraju i regionie – mniejsze środki krajowe i większe problemy społeczne
0,25	Polityka wspierania grup wrażliwych społecznie: liczne krajowe i wojewódzkie programy wsparcia	0,28	Negatywne postrzeganie obszaru EOF utrudniające inwestycje zewnętrzne
0,24	Rozwój nowych technologii eliminujący wykluczenie społeczne	0,22	Przepisy prawne utrudniające interwencje na obszarach zdegradowanych dotyczące nieuregulowanych kwestii własnościowych
0,17	Procesy zmiany pokoleniowej – młodzi ludzie, nowa świadomość	0,21	Duża konkurencja w staraniach o środki UE (liczne obszary zdegradowane w innych samorządach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników ocen grupy eksperckiej i grupy roboczej.

Dostęp i jakość usług publicznych

Za najważniejsze wewnętrzne atuty z punktu widzenia realizacji usług publicznych uznano łatwy dostęp do usług administracyjnych, wysoką jakość szkolnictwa, infrastrukturę podstawowej opieki zdrowotnej, dobrą pracę służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo (tabela 67).

Tabela 67. Analiza SWOT dotycząca usług publicznych

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,12	Łatwy dostęp do administracji publicznej	0,14	Niewystarczające środki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej
0,12	Wysoka jakość szkolnictwa podstawowego i średniego	0,12	Niewystarczająca oferta transportu publicznego na obszarach wiejskich
0,13	Dobra infrastruktura podstawowej opieki zdrowotnej	0,12	Brak ośrodków wyspecjalizowanych w świadczeniu pomocy poszczególnym grupom wrażliwym na wykluczenie społeczne
0,13	Dobra praca służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo (policja, straż pożarna, straż miejska)	0,11	Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej
0,10	Aktywność samorządów i NGO w zakresie realizacji usług społecznych	0,11	Niedostateczny dostęp do szkolnictwa wyższego
0,10	Atrakcyjna oferta kulturalna	0,11	Niedostosowanie kształcenia mieszkańców do potrzeb rynku pracy, w szczególności kształcenia zawodowego i technicznego
0,10	Dobry dostęp do instytucji pomocy społecznej	0,10	Niewystarczająca ilość działań wspierających osoby starsze i osoby niepełnosprawne

W	Mocne strony	W	Słabe strony
0,10	Aktywna polityka proinwestycyjna w zakresie kultury	0,10	Niedostatecznie rozwinięte e-usługi
0,10	Inwestycje w e-usługi i poprawa dostępu do internetu	0,09	Niskie wynagrodzenia pracowników publicznych
W	Szanse	W	Zagrożenia
0,16	Dostępność środków unijnych na programy i infrastrukturę przeciwdziałającą wykluczeniu społecznemu	0,22	Nadkonsumpcja usług społecznych
0,16	Wzmocnienie pozycji Powiatu Ełckiego jako ośrodka subregionalnego	0,22	Niewystarczająca subwencja oświatowa
0,15	Informatyzacja usług publicznych	0,20	Niski poziom rozwoju gospodarczego obszarów peryferyjnych
0,15	Rozwój innowacji w zakresie usług społecznych	0,19	Ograniczenie terytorialne finansowania szkolnictwa wyższego
0,14	Rozwój technologii ICT	0,17	Silna pozycja konkurencyjna innych ośrodków subregionalnych
0,14	Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego w zakresie realizacji usług społecznych		
0,10	Wzrost wrażliwości na problemy społeczne		

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników ocen grupy eksperckiej i grupy roboczej.

Wśród słabych stron wymieniono niewystarczające środki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, brak ośrodków wyspecjalizowanych w świadczeniu pomocy poszczególnym grupom wrażliwym na wykluczenie społeczne i niewystarczającą ofertę transportu publicznego na obszarach wiejskich (odzwierciedlającą niską dostępność do usług publicznych).

Wśród czynników zewnętrznych dominującą rolę odgrywają środki unijne oraz wzrost znaczenia EOF jako obszaru o znaczeniu subregionalnym oraz problemy związane z nadkonsumpcją usług społecznych i niewystarczającą subwencją oświatową.

4.13. Zagadnienia gospodarki niskoemisyjnej

Działania na rzecz gospodarki niskoemisyjnej na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Zgodnie z układem celów tematycznych wspólnotowej polityki spójności UE, określenie „gospodarka niskoemisyjna” odnosi się przede wszystkim do emisji CO₂ (*low-carbon economy*) i w takim rozumieniu jest używana w niniejszym dokumencie. Problematyka emisji pozostałych gazów cieplarnianych, a także ogólnie emisji do środowiska, aczkolwiek jest przedmiotem dokumentów strategicznych z zakresu gospodarki niskoemisyjnej (*Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko*⁷⁶ oraz *Plan*

⁷⁶ *Strategia: Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. Perspektywa do 2020 r.*, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Środowiska, projekt z dnia 25 listopada 2013 r.

*działania prowadzący do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.*⁷⁷), nie jest przedmiotem niniejszego rozdziału.

Kluczowe w perspektywie finansowej 2014–2020 wyzwania dla Polski z zakresu gospodarki niskoemisyjnej zostały sformułowane w *Strategii Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko*, a za nią ujęte jako priorytety inwestycyjne w Umowie Partnerstwa (Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach). Są to:

- wzrost efektywności energetycznej,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, rozproszonych,
- obniżenie emisji z transportu miejskiego.

Diagnoza sytuacji w odniesieniu do polityki i działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej jest zróżnicowana w odniesieniu do poszczególnych gmin EOF. Liderem w tej dziedzinie jest Miasto Ełk, gdzie już od lat dziewięćdziesiątych XX w. są podejmowane liczne inicjatywy na rzecz poprawy gospodarowania energią. Od 2010 Miasto Ełk jest uczestnikiem Porozumienia Burmistrzów (*Conventant of Mayors*, inicjatywy samorządów lokalnych na rzecz ograniczania zmian klimatu). W związku z udziałem w CoM, w grudniu 2010 przyjęty został *Miejski Program Energetyczny na lata 2010–2013*, którego celem było obniżenie zużycia energii w budynkach komunalnych miasta o 10% do 2013 r., a w sierpniu 2011 przyjęto dokument *Działania Miasta Ełk na rzecz redukcji emisji CO₂ do 2020 r.*⁷⁸

Spośród pięciu gmin EOF tylko Miasto Ełk ma aktualny *Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe* (2011 r.). Gmina Ełk przyjęła taki dokument w 2003 r., lecz nie aktualizowała go.

W dokumencie *Działania Miasta Ełk na rzecz redukcji emisji CO₂ do 2020 r.* miasto zobowiązało się, że wykroczy poza cele unijnej polityki klimatyczno-energetycznej i zmniejszy do 2020 roku emisję dwutlenku węgla w podlegających jej jednostkach organizacyjnych o co najmniej 20% w stosunku do roku bazowego.

W pozostałych gminach EOF działania samorządów z zakresu ograniczania emisji CO₂ były mniej skoordynowane i dotyczyły przede wszystkim poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych.

W związku z wyzwaniami z zakresu ochrony klimatu, w tym pakietem klimatyczno-energetycznym Unii Europejskiej (cel 3x20 do 2020 r. – ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do 1990 r., ograniczenie zużycia energii o 20% i 20% udział OZE w zużywanej energii), w najbliższej dekadzie wszyscy aktorzy, w tym samorządy lokalne powinny włączyć się w politykę i działania z tego zakresu.

Koniecznym punktem wyjścia dla sformułowania i realizacji określonej polityki energetyczno-klimatycznej, czy też polityki gospodarki niskoemisyjnej na poziomie lokalnym, jest (tak jak w każdym procesie planistycznym i decyzyjnym) diagnoza stanu istniejącego i identyfikacja problemów. Dopiero na tej podstawie możliwe jest sformułowanie celów, sposobów ich realizacji i systemu zarządzania.

⁷⁷ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Plan działania prowadzący do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r., KOM(2011) 112, Bruksela, 08.03.2011.

⁷⁸ W latach 2014–2015 planowana jest aktualizacja niniejszego dokumentu (w ramach POIiŚ działania 9.3 Plany gospodarki niskoemisyjnej).

Inwentaryzacja źródeł emisji CO₂ na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego

Emisja CO₂ generowana na terenie EOF obejmuje następujące sfery:

- budynki mieszkalne,
- budynki użyteczności publicznej,
- sektor przedsiębiorstw,
- transport.

W każdej z tych sfer należy uwzględnić następujące sposoby zużycia energii finalnej:

- energia cieplna (na potrzeby ogrzewania i ciepłej wody użytkowej),
- energia paliw zużywanych w transporcie,
- energia elektryczna,
- energia gazu (na cele socjalno-bytowe i ogrzewania w przedsiębiorstwach).

Zaopatrzenie w energię cieplną i c.w.u. na terenie EOF jest realizowane częściowo przez kotłownie i ciepłownie zbiorcze, jednak większość stanowią indywidualne źródła ciepła. Na terenie EOF istnieją następujące kotłownie i ciepłownie:

1. Miasto Ełk

- ciepłownia Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Ełku,
- ciepłownia Spółdzielni Mieszkaniowej „Świt” w Ełku,

2. Gmina Ełk

- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Chełchach,
- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Stradunach,
- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólnota” w Nowej Wsi Ełckiej,
- Kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Ruskiej Wsi,
- kotłownia DPS w Nowej Wsi Ełckiej,

3. Gmina Kalinowo

- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Kalinowie,
- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Pisanicy,

4. Gmina Prostki

- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Prostkach,
- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Wiśniowie Ełckim,

5. Gmina Stare Juchy

- kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Staruch Juchach.

Według danych GUS, na terenie EOF w 2011 r. było łącznie 27 722 mieszkań stale zamieszkałych, z czego w sumie około 31% (38% powierzchni) było ogrzewanych źródłami na paliwo stałe (centralne ogrzewanie i piece). Ze zbiorowych źródeł ciepła korzysta ponad 62% mieszkań (52% powierzchni) – tabela 68.

Budynki użyteczności publicznej to ogólnodostępne budynki wykorzystywane na potrzeby administracji, wymiaru sprawiedliwości, kultury, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, wodnym.

Tabela 68. Mieszkania zamieszkane stale na terenie EOF według sposobu ogrzewania w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	CO zbiorowe	CO indywidualne					Piecze			Inne źródła
			Razem	CO na paliwa stałe	CO energia elektr.	CO gaz	CO ind. inne	Piecze razem	Piecze na paliwa stałe	Piecze energia elektr.	
Liczba mieszkań	27722	17309	6550	5022	133	335	1060	3694	3652	24	169
Udział w liczbie mieszkań [%]	100,00%	62,44%	23,63%	18,12%	0,48%	1,21%	3,82%	13,33%	13,17%	0,09%	0,61%
Powierzchnia [m ²]	1738137	911274	592676	435848	9262	21623	125943	226596	223769	1448	7591
Udział w powierzchni mieszkań [%]	100,00%	52,43%	34,10%	25,08%	0,53%	1,24%	7,25%	13,04%	12,87%	0,08%	0,44%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.04.2014].

Są to obiekty stanowiące własność różnych podmiotów, zarówno publicznych (samorządowych: gminnego, powiatowego oraz rządowych), ale też prywatnych. Są one ogrzewane z sieci (budynki na terenie Ełku) lub ze źródeł indywidualnych.

Według danych GUS na terenie EOF na koniec 2013 r. były zarejestrowane 6653 podmioty gospodarcze, z czego 95% stanowiły przedsiębiorstwa osób fizycznych, zatrudniające poniżej 10 osób. Do grupy średnich przedsiębiorstw były zaliczane 63 jednostki, a do grupy dużych – 4 podmioty. Największe zakłady zużywające energię funkcjonują w Ełku: Zakład Elektrotechniki Motoryzacyjnej w Ełku Sp. z o.o. oraz Zakłady Mięsne MAZURY Sp. z o.o. Od 1 września 1996 r. w Ełku funkcjonuje Podstrefa Ełk Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, w której na 31.12.2013 r. działały 33 podmioty zatrudniające 1993 osoby.

Do największych zakładów zużywających energię na obszarze EOF należą:

1. Miasto Ełk:

- Zakład Elektrotechniki Motoryzacyjnej w Ełku Sp. z o.o.,
- Zakłady Mięsne MAZURY w Ełku Sp. z o.o.,
- PREFABET EŁK Sp. z o.o.,
- P.W.DORYB Piotr Basiewicz,
- Paged Sklejka S.A. Zakład Produkcji Sklejek,
- MG MURBET Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjne CEZAR,
- PRODEKO Ełk,
- OLMET,
- Porta KMI POLAND,
- IMPRESS DECOR Polska,
- DAR-TECH Dariusz Szrejter.

2. Gmina Ełk:

- Wytwórnia Mączek Mięsno-Kostnych J. Laskowski Nowa Wieś Ełcka,
- Firma Budowlano-Handlowa „BUDROB” Robert Wasilewski Zakład Ceramiczny w Siedliskach.

3. Gmina Kalinowo:

- „Cegielnia” S.C. w Pisanicy.

4. Gmina Prostki:

- Zakład Przetwórstwa Papierniczego i Opakowań Tekturowych Stanisław Sobolewski,

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe Plastimet Sp. z o.o., Centrum Produkcyjne w Gminie Prostki,
- Telmex Sp. z o.o. – zakład produkcji peletu,
- Zien-Las. PPHU. Tartak

5. Gmina Stare Juchy:

- piekarnia „Scorpio” w Starych Juchach,
- piekarnia „Kozłowsky” w Starych Juchach.

Na terenie EOF funkcjonuje 2 operatorów lokalnej komunikacji publicznej:

- Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o., obsługujący Miasto Ełk, Gminę Ełk i Gminę Stare Juchy, posiada 32 autobusy,
- placówka terenowa PKS w Suwałkach S.A., realizująca połączenia na terenie Powiatu Ełckiego, a także połączenia z Powiatami: Augustowskim, Suwalskim, Oleckim, Gołdapskim i Sejneńskim oraz Warszawą i Olsztynem.

Ełk ma też bezpośrednie połączenia kolejowe z Olsztynem, Białymstokiem, Gdańskiem i Warszawą, a także wiele połączeń lokalnych z miastami takimi jak Olecko, Giżycko, Mikołajki i Mrągowo.

Istotnym czynnikiem wpływającym na wielkość emisji CO₂ jest skala wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Na terenie EOF funkcjonuje względnie dużo instalacji wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych, co pozytywnie wyróżnia ten obszar wśród innych. Do najważniejszych należą:

1. Małe elektrownie wodne:

- Mała Elektrownia Wodna w Nowej Wsi Ełckiej – 2 generatory o mocy 40 kW,
- Mała Elektrownia Wodna w Stradunach – 2 generatory o mocy 40 kW,
- Mała Elektrownia Wodna w Sypitkach – moc 4x40 kW,
- Mała Elektrownia Wodna NOWY MŁYN s.c. W. Kotarska, L. Kotarski – moc 60 kW.

2. Źródła na biogaz:

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Ełku – elektrociepłownia biogazowa (biogaz z osadów ściekowych) wytwarzająca energię elektryczną i ciepło na potrzeby własne: 4 kotły o mocy 295 kW, 2 agregaty prądotwórcze 120 kW i 1 agregat 190 kW. Produkcja roczna około 1612 MWh energii elektrycznej i 9 170 GJ energii cieplnej.

3. Kolektory słoneczne i fotowoltaika:

- Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku – od 2010 r. ogrzewane energią słoneczną i geotermalną (20 kolektorów + 2 pompy ciepła o mocy 31 kW), produkcja energii na własne potrzeby (16 paneli ogniw fotowoltaicznych o łącznej mocy 3,2 kW, siłownia wiatrowa o mocy 10 kW),
- Instalacja solarna w Zakładzie Opieki Zdrowotnej „PRO-MEDICA” – 490 kolektorów słonecznych o łącznej powierzchni czynnej 892m² i mocy układu 588 kW,
- Park Wodny w Ełku – kolektory słoneczne o łącznej powierzchni 565 m², instalacja odzysku ciepła z wód popłucznych oraz ze ścieków, system wentylacyjny z odzyskiem ciepła, elektrownia fotowoltaiczna o mocy 50,16 kW,
- Dom Pomocy Społecznej „Tęczowy Dom” – 90 szt. x 2m² = 180 m²,
- Zakład Opieki Zdrowotnej „Pro-Medica” – 490 szt. x 1,82m² = 892 m²,
- SP nr 9 w Ełku – budynek sanitarno-szatniowy wyposażony w kolektory słoneczne do ogrzewania wody użytkowej.

4. Źródła na biomasę:

- ogrzewanie budynku Zespołu Szkół Samorządowych w Ełku – kotłownia na biomasę (zrębki drzewne, pellet) – dwa kotły o mocy 250 kW każdy, system wentylacji z odzyskiem ciepła,
- Dom Pomocy Społecznej w Ełku „Tęczowy Dom” – 2 szt. x 300kW = 600 kW,

- Zespół Szkół nr 1 w Ełku – 2 szt. x 300kW = 600 kW,
- Szkoła Podstawowa w Prostkach – 2x500kW=1000kW,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa w Prostkach – 2x500kW = 1000kW.

W trakcie jest budowa kotłowni miejskiej dla Prostek zlokalizowanej w PUK Prostki – 2x2000kW = 4000kW i wyłączenie wyżej wymienionych.

5. Inne:

- Park Naukowo-Technologiczny w Ełku – instalacja wentylacji z ogrzewaniem powietrza i odzyskiem ciepła, wspomagana pompą ciepła z gruntowym wymiennikiem ciepła,
- małe indywidualne instalacje OZE (kolektory słoneczne, pompy ciepła, kotły na biomasę) w gospodarstwach domowych, nie ma jednak inwentaryzacji.

Wielkość emisji

Spośród gmin EOF, systematyczne monitorowanie zużycia nośników energii oraz emisji CO₂ prowadzone jest tylko w Mieście Ełk (dane historyczne sięgają 2006 r.). W pozostałych gminach dane takie są gromadzone ad hoc, na bieżące potrzeby (przykładowo przetargi, przygotowanie inwestycji). Na potrzeby niniejszego dokumentu informacje pozyskano z następujących źródeł:

- z urzędów gmin należących do EOF i Starostwa Powiatowego w Ełku (informacje o zużyciu paliw na cele grzewcze i energii elektrycznej w budynkach gmin i ich jednostek organizacyjnych),
- z ciepłowni / kotłowni zbiorczych (zużycie paliw na cele grzewcze),
- z PGNiG SA, Mazowiecki Oddział Handlowy w Warszawie (dane o sprzedaży gazu propan-butan-powietrze na terenie EOF oraz średniej wartości opałowej i wskaźniku emisji CO₂),
- z PGE Obrót SA (wskaźnik emisji dla energii elektrycznej),
- z PGE Dystrybucja SA (dane o ilości energii elektrycznej dostarczonej odbiorcom na terenie EOF),
- GUS-u – Bank Danych Lokalnych (zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu, sposoby ogrzewania mieszkań, zużycie węgla w gospodarstwach domowych),
- MZK w Ełku Sp z o.o. i PKS Suwałki SA (zużycie paliw w transporcie publicznym).

Emisji ze spalania biomasy (drewna opałowego i odpadów pochodzenia drzewnego, odpadów komunalnych biogenicznych i biogazu), zgodnie z wytycznymi KOBiZE, nie wlicza się do wielkości emisji CO₂ ze spalania paliw na potrzeby wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji oraz IPCC. Jest to równoważne stosowaniu zerowego wskaźnika emisji dla biomasy. W związku z tym, przy obliczaniu emisji dla EOF emisję ze źródeł biomasowych przyjęto jako 0. Ze względu na możliwości pozyskania danych, oszacowanie emisji przeprowadzono w następującym układzie:

- emisja ze zbiorczych źródeł ciepła (ciepłowni i kotłowni zbiorczych) – z tych źródeł ogrzewana jest większość mieszkań i część budynków użyteczności publicznej,
- emisja z indywidualnych źródeł ciepła w budynkach gminnych i powiatowych,
- emisja z indywidualnych źródeł ciepła w budownictwie mieszkaniowym,
- emisja ze spalania gazu sieciowego,
- emisja związana ze zużyciem energii elektrycznej ogółem,
- emisja związana ze zużyciem energii elektrycznej w jednostkach gminnych,
- emisja związana ze zużyciem energii elektrycznej w gospodarstwach domowych,
- emisja ze zużycia paliw w transporcie publicznym.

Tabela 69. Wskaźniki emisji wykorzystane w obliczeniach

Rodzaj nośnika	Wartość opałowa	Wskaźnik emisji CO ₂
Gaz sieciowy PBP (dane PGNiG SA)	25,16 MJ/m ³	63,10 kg/GJ 0,227 Mg/MWh
LPG	47,31 MJ/kg	62,44 kg/GJ 0,225 Mg/MWh
Benzyna	44,80 MJ/kg	68,61 kg/GJ 0,247 Mg/MWh
Olej napędowy	43,33 MJ/kg	73,33 kg/GJ 0,264 Mg/MWh
Koks	28,20 MJ/kg	106,00 kg/GJ 0,382 Mg/MWh
Węgiel (w ciepłowniach)	21,63 MJ/kg	94,97 kg/GJ 0,342 Mg/MWh
Drewno opałowe	15,60 MJ/kg	109,76 kg/GJ 0,395 Mg/MWh
Energia elektryczna (PGE Obrót za 2012)	-	0,774 Mg/MWh

Przeliczniki: 1 GJ=0,2778 MWh; 1 MWh=3,6 GJ

Źródło: *Wartości opałowe (WO) i wskaźniki emisji CO₂ (WE) w roku 2011 do raportowania w ramach Wspólnotowego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji za rok 2014*, Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami, Warszawa, grudzień 2013, chyba że zaznaczono inaczej.

Ze względu na brak możliwości pozyskania danych, nie dokonano oszacowania emisji generowanej przez sektor przedsiębiorstw. Emisję ze zbiorczych źródeł ciepła (ciepłownie, kotłownie) oszacowano na podstawie danych o zużyciu paliw w 2013 r. pozyskanych z tych jednostek.

Tabela 70. Oszacowanie emisji CO₂ ze zbiorczych źródeł ciepła na terenie EOF w 2013 roku

Gminy	Węgiel [t]	Olej opałowy [l]	Gaz płynny [l]	Pellet [t]	Gaz PBP [m ³]	Drewno [m ³]
Zużycie paliw						
Miasto Elk	47000,5	0	0	0	0	0
Gmina Elk	0	0	0	0	0	200
Gmina Kalinowo	500	0	0	0	0	0
Gmina Prostki	190,01	0	0	0	0	1948,5
Gmina Stare Juchy	0	0	0	160	0	0
Razem:	47690,51	0	0	160	0	2148,5
Emisja CO₂						
Miasto Elk	111584,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gmina Elk	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gmina Kalinowo	1187,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gmina Prostki	451,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gmina Stare Juchy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem:	113222,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych operatorów.

Łączna emisja CO₂ ze zbiorczych źródeł ogrzewania na terenie EOF w 2013 r. została oszacowana na 113.222 Mg. Co istotne, emisja pochodzi głównie ze spalania węgla w źródłach relatywnie przestarzałych, wymagających modernizacji. Na terenie EOF funkcjonują i są budowane nowe źródła biomasowe, jednak ich udział w bilansie energetycznym, a więc i uniknięta emisja CO₂ jest relatywnie niska.

Emisję z indywidualnych źródeł ciepła w budynkach gminnych i powiatowych nie ogrzewanych przez źródła sieciowe oszacowano na podstawie danych dostarczonych przez gminy i Starostwo Powiatowe w Ełku.

Tabela 71. Oszacowanie emisji CO₂ z indywidualnych źródeł ciepła w jednostkach gminnych i powiatowych na terenie EOF w 2013 roku

Gminy	Węgiel [t]	Olej opałowy [l]	Gaz płynny [l]	Pellet [t]	Gaz PBP [m3]	Drewno [m3]
Zużycie paliw						
Miasto Ełk	86,95	115100	53000	40	0	0
Gmina Ełk	153	113202	0	0	223,17	0
Gmina Kalinowo	247,82	243,47	0	370,4	0	0
Gmina Prostki	44	0	0	100	0	0
Gmina Stare Juchy	0	0	0	0	19931	0
Razem:	531,77	228545,47	53000	510,4	0	0
Emisja CO₂						
Miasto Ełk	206,43	310,86	21,37	0,00	0,00	0,00
Gmina Ełk	363,24	305,73	0,00	0,00	0,00	0,00
Gmina Kalinowo	588,35	0,66	0,00	0,00	0,00	0,00
Gmina Prostki	104,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gmina Stare Juchy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem:	1262,48	617,25	21,37	0,00	0,00	0,00

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych jednostek samorządowych.

Łączną emisję z indywidualnych źródeł ciepła w budynkach gminnych i powiatowych ogrzewanych przez źródła indywidualne w 2013 r. oszacowano na 1963,87 Mg.

Oszacowanie emisji z indywidualnych źródeł ciepła w mieszkaniach jest niezwykle trudne ze względu na bardzo ograniczoną dostępność danych. W gospodarstwach domowych ogrzewających mieszkania indywidualnymi źródłami ciepła nie są prowadzone badania statystyczne dotyczące zużycia paliw na cele grzewcze. W ramach różnych projektów prowadzone były natomiast badania na niewielkich próbach. Uzyskane w nich wyniki dotyczące struktury wykorzystywanych paliw i wskaźników zużycia energii na 1 m² ogrzewanej powierzchni były jednak na tyle zróżnicowane, że oszacowanie emisji na ich podstawie byłoby obciążone bardzo dużym błędem.

Posłużono się w związku z tym danymi na temat zużycia węgla w gospodarstwach domowych w Woj. Warmińsko-Mazurskim (publikowane są tylko dane na poziomie województw), a także informacjami o powierzchni mieszkań ogrzewanych źródłami na paliwo stałe. Przyjęto, że na terenie EOF zużywa się na cele grzewcze ilość węgla odpowiadającą udziałowi EOF w powierzchni ogrzewanej źródłami na paliwo stałe w całym województwie. Założono w związku z tym, że udział innych paliw stałych w zużyciu na cele grzewcze jest taki sam, jak średnia dla województwa, a także że standard energetyczny budynków i sprawność urządzeń grzewczych odpowiada średniej dla regionu. Obliczenia przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 72. Oszacowanie emisji CO₂ ze spalania węgla w indywidualnych źródłach ciepła na terenie EOF w 2013 roku

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogrzewana źródłami na paliwo stałe		
	CO indywidualne	Piece	Razem
Powierzchnia ogrzewana – Woj. Warmińsko-Mazurskie [m ²]	10 051 465	4 286 273	14 337 738
Powierzchnia ogrzewana – Ełcki Obszar Funkcjonalny [m ²]	435 848	223 769	659 617
Udział EOF w powierzchni ogrzewanej źródłami na paliwo stałe [%]			4,6006
Zużycie węgla kamiennego w gospodarstwach domowych [Mg]			247 000
Zużycie węgla kamiennego w gospodarstwach domowych w EOF [Mg]			11 363,4
Wartość opałowa [GJ/Mg]			21,63
Wskaźnik emisji CO ₂ [kg/GJ]			94,97
Emisja CO ₂ [Mg]			23 342,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl [15.04.2014].

Na podstawie danych o ogólnej ilości gazu dostarczonej przez PGNiG SA odbiorcom z terenu EOF (Miasto Ełk i Gmina Ełk) przeprowadzono oszacowanie ogólnej emisji ze spalania gazu propan-butan-powietrze (PBP).

Tabela 73. Emisja związana ze zużyciem gazu PBP

Wyszczególnienie	Wartość
Sprzedaż gazu ogółem [m ³]	1 641 500
Wartość opałowa [MJ/m ³]	25,16
Współczynnik emisji CO ₂ [kg/GJ]	63,10
Emisja CO ₂ [Mg]	2 606,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGNiG S.A.

Łączna wielkość emisji CO₂ ze spalania gazu PBP dostarczonego odbiorcom na terenie EOF wyniosła w 2013 r. 2606 Mg.

Emisja związana ze zużyciem energii elektrycznej została oszacowana dwójako: oszacowano emisję globalną dla całego EOF oraz emisję generowaną przez jednostki samorządowe i sektor gospodarstw domowych.

Emisję globalną obliczono na podstawie danych o ilości energii dostarczonej odbiorcom na terenie EOF, według grup taryfowych. Dane o zużyciu w gospodarstwach domowych ustalono na podstawie danych GUS o zużyciu energii na niskim napięciu, a w obiektach gminnych – na podstawie danych dostarczonych przez te jednostki.

Emisja CO₂ związana z ogólnym zużyciem energii elektrycznej na terenie EOF wyniosła w 2013 r. niespełna 160 tys. Mg. Z tego emisja CO₂ ze zużycia energii elektrycznej przez jednostki gminne oraz gospodarstwa domowe na terenie EOF została oszacowana na niespełna 50 tys. Mg.

Emisję w transporcie publicznym oszacowano na podstawie danych o zużyciu paliw przez tabor MZK w Ełku Sp. z o.o. oraz PKS Suwałki SA, placówka w Ełku (tabela 75).

Tabela 74. Emisja związana ze zużyciem energii elektrycznej

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Zużycie energii elektrycznej [MWh]</i>	<i>Współczynnik emisji [Mg/MWh]</i>	<i>Emisja CO₂ [Mg]</i>
1. Emisja ogółem, w tym:	206 591	0,77406	159 913,83
1.1. taryfa B	96 137		74 415,81
1.2. taryfa C	46 060		35 653,20
1.3. taryfa G	64 394		49 844,82
2. Gospodarstwa domowe – niskie napięcie ^{a)}	58 971		45 647,09
3. Jednostki gminne, w tym:	2 598		2 011,35
3.1. Gmina Ełk	185		143,47
3.2 Gmina Kalinowo	143		110,97
3.3 Gmina Prostki	141		109,30
3.4 Gmina Stare Juchy	118		91,34
3.5. Miasto Ełk ^{a)}	2 011		1 556,28

a) dane za 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, PGE Dystrybucja SA oraz danych urzędów gmin.

Tabela 75. Oszacowanie emisji CO₂ z transportu publicznego na terenie EOF w 2013 roku

<i>Lp.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Olej napędowy</i>	<i>LPG</i>	<i>Benzyna</i>	<i>RAZEM</i>
1.	Zużycie paliw w MZK Ełk	[Mg]	374,54	0,56	0,21	1811,69
2.	Zużycie paliw w PKS Suwałki – Placówka terenowa w Ełku	[Mg]	194,93	0,00	0,00	
2.	Razem zużycie paliw	[Mg]	374,54	0,56	0,21	
3.	Wartość opałowa	[GJ/Mg]	43,33	47,31	44,80	
4.	Wskaźnik emisji CO ₂	[kg/GJ]	73,33	62,44	68,61	
5.	Emisja CO ₂ (2x3x4/1000)	[Mg]	1190,05	1,65	0,64	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MZK w Ełku Sp. z o.o. i PKS Suwałki S.A.

Emisji CO₂ z transportu indywidualnego nie analizowano ze względu na brak możliwości uzyskania wiarygodnych danych.

Ze względu na trudności w pozyskaniu danych historycznych, nie dokonano analiz zmian w czasie, a wyłącznie analiz strukturalnych. Mimo ograniczonej bazy informacyjnej, możliwe jest jednak zidentyfikowanie kluczowych problemów i określenie priorytetowych kierunków działań na rzecz ograniczania emisji.

Cele i kierunki działań w zakresie gospodarki niskoemisyjnej

Polityka klimatyczno-energetyczna kraju, jak również Wspólnot Europejskich zmierza do tego, by w jak najszerszym stopniu angażować jak najszersze grono interesariuszy do podejmowania działań redukcyjnych i podejmowania zobowiązań w tym zakresie.

Jest to niezbędny warunek skuteczności polityki redukcji emisji i osiągnięcia ambitnych celów, jakie postawiono na szczeblu unijnym i krajowym. Dlatego też ważne jest, by działania na rzecz redukcji emisji CO₂ podejmowały samorządy lokalne i całe społeczności lokalne.

Spośród samorządów lokalnych EOF skoordynowaną politykę w tym zakresie realizuje Miasto Ełk. Miasto zobowiązało się do ograniczenia emisji CO₂ o 20% do 2020 r. w porównaniu z rokiem 2006. Analogiczne, konkretne ilościowe cele powinny przyjąć również pozostałe gminy, jak również samorząd powiatowy, co wykracza jednakże poza zakres niniejszego dokumentu.

Na potrzeby niniejszej strategii cele w zakresie gospodarki niskoemisyjnej zostaną sformułowane w sposób ogólny:

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, w tym emisji na 1 mieszkańca i w relacji do dochodów,
- zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym EOF, ze szczególnym uwzględnieniem energetyki rozproszonej i prosumenckiej,
- poprawa efektywności energetycznej.

Przedsięwzięcia służące wdrożeniu na terenie EOF założeń gospodarki niskoemisyjnej powinny być podejmowane we wszystkich sektorach gospodarki. Główne kierunki działań to:

- zmiana struktury zaopatrzenia w ciepło na terenie EOF:
 - zamiana źródeł ciepła z paliwa stałego (węgiel, koks) na paliwa o niższej emisyjności (paliwa ciekłe – lekki olej opałowy, paliwo gazowe),
 - wymiana istniejących źródeł spalania na nowoczesne, o wysokiej sprawności, z automatyczną regulacją procesu spalania,
 - rezygnacja z indywidualnych źródeł ciepła na rzecz ciepła sieciowego (podłączanie do istniejących źródeł i budowa nowych ciepłowni),
 - wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej we wszystkich sektorach:
 - termomodernizacja budynków (użyteczności publicznej, mieszkalnych i innych),
 - wykorzystywanie urządzeń o wysokim poziomie efektywności energetycznej
 - poprawa efektywności energetycznej w przemyśle,
 - rozwój transportu multimodalnego, z uwzględnieniem rozwiązań łączących transport rowerowy i komunikację publiczną,
 - poprawa efektywności oświetlenia ulicznego,
- wzrost wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym głównie inwestycje w źródła rozproszone,
- inwestycje służące redukcji emisji w rolnictwie i w gospodarce odpadami,
- działania miękkie:
 - planowanie przestrzenne uwzględniające potrzeby w zakresie efektywności energetycznej,
 - działania organizacyjne, w tym wdrożenie systemów zarządzania energią w samorządach i ich jednostkach organizacyjnych, uwzględnienie kryteriów związanych z gospodarką niskoemisyjną w przetargach (zielone zamówienia publiczne), opracowanie planów, koncepcji, dokumentów itp.,
 - działania edukacyjne, doradcze, promocyjne itp.

Samorządy lokalne powinny przyjąć na siebie rolę lidera, inspiratora i koordynatora tych działań. Rekomendowanym rozwiązaniem jest opracowanie, przyjęcie i realizacja samorządowych polityk energetycznych, w ramach których wszystkie wymienione cele i kierunki działań zostałyby zoperacjonalizowane i skonkretyzowane.

5. Obszary interwencji

W celu wyznaczenia kluczowych obszarów interwencji posłużono się wynikami zastosowanych w trakcie prac nad *Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* trzech metod analitycznych i badawczych:

- desk research,
- drzewa problemów,
- analizy SWOT.

Metodą desk research opracowano diagnozę, przy zastosowaniu analizy SWOT wyznaczono istotne czynniki rozwoju w poszczególnych sferach, a metodą drzewa problemów – kluczowe problemy rozwojowe.

Zróżnicowanie terytorialne interwencji wskazano dodatkowo w oparciu o wyniki delimitacji i analizy szczegółowe delimitacji oraz wyniki prac nad *Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025*.

Wyniki analizy SWOT dla całego obszaru EOF wskazują, że podstawowymi atutami o znaczeniu strategicznym są: położenie geograficzne, potencjał środowiska przyrodniczego, rozwijająca się strefa ekonomiczna i dostępność terenów inwestycyjnych, korzystna struktura demograficzna, aktywność władz lokalnych, dość dobra jakość szkolnictwa.

Wśród najważniejszych słabości EOF można wymienić: niski poziom przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców, niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, wysokie bezrobocie i ubożenie społeczeństwa, słabo rozbudowaną infrastrukturę turystyczną, niski poziom innowacyjności firm, społeczno-gospodarczą degradację relatywnie dużych obszarów EOF, problem odprowadzania ścieków na terenach wiejskich, niską jakość infrastruktury drogowej na obszarach wiejskich, dość niskie budżety samorządów wiejskich.

Wśród strategicznych czynników zewnętrznych, które mogą odegrać istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym EOF znajdują się: planowane inwestycje krajowe (Via Baltica, Rail Baltica, modernizacja DK nr 16 i 65, most energetyczny, inne), wykorzystanie środków zewnętrznych w nowej perspektywie unijnej, promocja obszaru, współpraca z zagranicą, tworzenie powiązań partnerskich w różnych sferach i w celu rozwiązania różnych problemów rozwojowych, rozwój technologii ICT oraz wzrost popytu na produkty spod znaku EKO (energia odnawialna, żywność ekologiczna, ekoturystyka, inne).

Do głównych zagrożeń należy ryzyko ograniczenia środków dotacyjnych, przesunięcie w czasie zaplanowanych inwestycji krajowych na obszarze EOF, silna konkurencja gospodarcza i turystyczna innych ośrodków, niestabilne i niejasne przepisy krajowe w wielu sferach, ryzyko zewnętrznych kryzysów (gospodarczych i politycznych).

Przeprowadzona metodą drzewa problemów identyfikacja kluczowych problemów wskazała na 4 główne obszary:

- dotyczące dysproporcji w rozwoju EOF, głównie pomiędzy ośrodkiem subregionalnym i gminami peryferyjnymi,
- niskiego poziomu wykorzystania potencjału przyrodniczego, zarówno pod kątem turystyki, jak i gospodarki, w tym rolnictwa,
- ograniczonych możliwości rozwoju biznesu na obszarze EOF,
- niskiego lub niewystarczającego poziomu współpracy w ramach EOF i w strukturach ponadlokalnych.

Rysunek 41. Kluczowe problemy rozwojowe EOF zidentyfikowane metodą drzewa problemów

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników prac grupy roboczej.

Dodatkowo należy wskazać, iż wyniki diagnozy i delimitacji wskazują na istniejące zróżnicowane potencjały rozwojowe na obszarze EOF. Wyniki diagnozy i analizę delimitacji EOF zestawiono z osiami interwencji wynikającymi ze *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025* (tabela 76). Interesujące jest, że spojrzenie strategiczne na określone obszary interwencji z punktu widzenia regionu i EOF może być w niektórych sferach i gminach nieco inne.

Tabela 76. Obszary interwencji EOF według diagnozy i strategii regionalnej

<i>Gmina</i>	<i>Miasto Elk</i>	<i>Gmina Elk</i>	<i>Gmina Kalinowo</i>	<i>Gmina Prostki</i>	<i>Gmina Stare Juchy</i>
Osie strategicznej interwencji według strategii województwa					
Tygrys warmińsko-mazurski	X	X	X	X	X
Aglomeracja Olsztyna	-	-	-	-	-
Ośrodki subregionalne	X	X			
Nowoczesna wieś (wielofunkcyjny rozwój rolnictwa)	X	X	X	X	X
Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej	-	-	X	X	X
Obszary o słabym dostępie do usług publicznych	-	-	-	X – średnie nasilenie problemów	X – duże nasilenie problemów
Obszary przygraniczne	-	-	-	-	-
Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji	X	-	-	-	-
Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej	X	X	X	X	X

<i>Gmina</i>	<i>Miasto Ełk</i>	<i>Gmina Ełk</i>	<i>Gmina Kalinowo</i>	<i>Gmina Prostki</i>	<i>Gmina Stare Juchy</i>
Obszary interwencji według diagnozy i delimitacji EOF					
Innowacyjna gospodarka	X	X	-	X	-
Nowoczesna wieś	-	X	X	X	X
Turystyka	X	X	-	-	X
Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji	X	X	X	X	X
Zagrożenia środowiska naturalnego	X	X	X	X	X
Niska dostępność komunikacyjna	X	X	X	X	X
Obszary o słabym dostępie do usług publicznych	-	-	X	X	X

Źródło: opracowanie własne.

Największy potencjał do rozwoju nowoczesnej gospodarki na terenie EOF posiadają: Miasto i Gmina Ełk, nieco mniejszy, ale też istotny – Gmina Prostki. Z poziomu regionu cały Powiat Ełcki przyporządkowano do obszaru interwencji „tygrys warmińsko-mazurski”.

Pod względem rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich największy potencjał posiadają gminy wiejskie, w tym dominujący Kalinowo i Prostki. Pod względem rozwoju turystyki najsilniejsze potencjały znajdują się w ośrodku subregionalnym oraz Gminie Stare Juchy.

Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji znajdują się na terenie całego EOF. Z punktu widzenia regionu tylko Miasto Ełk objęto takim obszarem interwencji ze względu na nasilenie zjawisk.

Problem zagrożeń dla środowiska naturalnego wynikający z presji turystycznej, gospodarki odpadami, niezagospodarowanych brzegów jezior, braku sieci kanalizacyjnej na wielu obszarach wiejskich dotyczy całego EOF.

W dostępie do usług społecznych istnieje wyraźne zróżnicowanie w ramach EOF, gminy wiejskie mają dużo słabsze wskaźniki, w tym istotnie słabsze – Gmina Stare Juchy. Pod względem dostępności komunikacyjnej Gminy Kalinowo i Stare Juchy wyraźnie ustępują pozostałym obszarom w ramach EOF.

6. Wizja, misja, cele strategiczne

Na podstawie zidentyfikowanych kluczowych czynników rozwoju i problemów obszaru EOF oraz wynikających z nich obszarów interwencji opracowano wizję i misję rozwoju EOF, wyznaczono cele strategiczne i operacyjne rozwoju oraz określono typy działań dla poszczególnych celów operacyjnych.

Planowanie strategiczne definiuje się jako formułowanie długoterminowych celów organizacji, obejmujące selekcję odpowiednich działań niezbędnych do osiągnięcia założonych zamierzeń. Wykorzystanie elementów i narzędzi zarządzania strategicznego w rozwoju lokalnym jest niezwykle istotne, gdyż jednostki terytorialne są zobowiązane do uwzględnienia opinii i potrzeb wielu zróżnicowanych grup interesariuszy miejsca⁷⁹. Długoterminowe planowanie w przypadku samorządów rozpoczyna się od przyjęcia założenia, że przyszłość nie jest pewna, ale można na nią wpływać poprzez działania o charakterze strategicznym. Oznacza to, że zarządzanie jednostkami terytorialnymi wymaga opracowania systemu informowania, planowania, wdrażania, a także kontroli, dzięki któremu można monitorować zmiany występujące w otoczeniu i konstruktywnie reagować na pojawiające się szanse i zagrożenia. Celem jednostek samorządu terytorialnego (lub ich partnerstw) staje się przygotowanie strategicznego planu rozwoju i propozycji działań, które integrują cele i zasoby danego terytorium z zewnętrznymi uwarunkowaniami mogącymi mieć wpływ na ich rozwój⁸⁰. Strategiczny plan rozwoju określonego terytorium przybiera formę swego rodzaju scenariusza rozwoju jednostki, który obejmuje docelową wizję i misję rozwoju, strategiczne cele rozwoju, a także zadania strategiczne oraz sposoby ich realizacji⁸¹. Biorąc powyższe pod uwagę przyjęto, że *Zintegrowana strategia rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* powinna także obejmować wspomniane elementy składowe.

W oparciu o wyniki pogłębionej diagnozy społeczno-gospodarczej EOF, w wyniku której zidentyfikowano zasadnicze problemy tego obszaru, a także biorąc pod uwagę zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Powiatu Elckiego i rezultaty analizy dokumentów strategicznych wyższego rzędu (obejmujących strategię rozwoju województwa, Polski Wschodniej, kraju, a także UE), nakreślono wizję, misję, a także cele strategiczne i operacyjne rozwoju EOF w perspektywie roku 2025. W formułowaniu tych elementów strategii przyjęto podejście partycypacyjne, polegające na angażowaniu w proces ich nakreślania reprezentantów wszystkich JST wchodzących w skład EOF, uczestniczących w warsztatach stanowiących integralną część prac nad dokumentem.

Wizja rozwoju EOF 2025

EOF 2025 miejscem wysokiej jakości życia i dynamicznego rozwoju konkurencyjnej, przyjaznej środowisku gospodarki lokalnej opartej na synergii lokalnych potencjałów, strategicznym obszarem wzrostu Polski Północno-Wschodniej, rozpoznawalną w kraju i za granicą marką terytorialną.

⁷⁹ T. Metaxas, *Place Marketing, Strategic Planning and Competitiveness: The Case of Malta*, „European Planning Studies” 2009 Vol. 17, No. 9, s. 1357-1378.

⁸⁰ Ph. Kotler, C. Asplund, I. Rein, D.H. Haider, *Marketing Places Europe: How to Attract Investments, Industries, Residents and Visitors to Cities, Communities, Regions and Nations in Europe*, Financial Times Prentice Hall, London, 1999, s. 106.

⁸¹ R. Brol, A. Sztando, *Strategia rozwoju lokalnego. Projekt pilotażowy – Łądek Zdrój*, Agencja Wydawnicza Skigraf, Warszawa 1998, s. 9.

Wizja EOF stanowi najbardziej ogólny cel rozwoju tego obszaru do 2025 roku, z którego wynikają wszystkie cele strategiczne i operacyjne. Formułując wizję rozwoju EOF przyjęto, że stanowi ona opis oczekiwanego w przyszłości stanu charakteryzującego faktyczny status tego terytorium i jego społeczności. Nakreślona wizja wyraża najbardziej pożądany obraz EOF w perspektywie 10 lat, przyjmując jednocześnie optymistyczne założenie wystąpienia korzystnych uwarunkowań zewnętrznych. W związku z tym, że formułowanie wizji powstało dzięki konsultacjom z dużą grupą lokalnych interesariuszy lokalnych, można przyjąć, że wyraża ona realną koncepcję rozwoju EOF w przyszłości. Jest ona deklaracją aspiracji i marzeń mieszkańców tego obszaru o kierunkach zmian i oczekiwanych sukcesach EOF. Budując tekst wizji kierowano się kilkoma ważnymi zasadami⁸²:

- tekst wizji powinien być rozumiany i podzielany przez członków społeczności,
- powinna być ona wystarczająco szeroka, aby obejmować zróżnicowaną gamę lokalnych perspektyw,
- powinna być inspirująca i podnosząca na duchu wszystkich zaangażowanych w wysiłek rozwoju obszaru,
- powinna być łatwa do komunikowania.

Wizja EOF została tak zredagowana, że znajdują się w niej odniesienia zarówno do wewnętrznych, jak i zewnętrznych użytkowników oferty tego terytorium⁸³. Aktualni i potencjalni mieszkańcy EOF z tekstu misji mogą się dowiedzieć, że w wyniku realizacji zadań i przedsięwzięć zaplanowanych w dokumencie strategicznym, miejsce, w którym żyją będzie im oferować wysoką jakość usług publicznych. Z kolei patrząc na tekst wizji, firmy z terenu EOF mogą być pewne, że władze samorządowe będą wspierać rozwój gospodarki lokalnej opartej na synergii lokalnych potencjałów. Wśród zewnętrznych odbiorców przekazu zawartego w wizji rozwoju EOF należy wskazać między innymi potencjalnych inwestorów, turystów, władze regionalne. Kierując swoje przesłanie do tych grup Elcki Obszar Funkcjonalny chce je przekonać, że w 2025 roku będzie liczącym się obszarem wzrostu Polski Północno-Wschodniej, a także rozpoznawalną w kraju i za granicą marką terytorialną.

Misja rozwoju EOF 2025

Społeczność EOF kierując się zasadami partnerskiej współpracy i solidarności społecznej wspiera aktywne obywatelstwo i ducha lokalnej wspólnoty, efektywnie wykorzystuje regionalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze do realizacji ambitnych projektów inwestycyjnych i przedsięwzięć społecznych, zachowując otwartość na otoczenie zewnętrzne (regionalne, krajowe i międzynarodowe).

Misja EOF opisuje mandat tego obszaru do realizacji wizji jego rozwoju oraz ukazuje nadrzędne wartości (zasady), jakimi będą się kierować wszystkie gminy wchodzące w skład EOF, podejmując działania na rzecz realizacji wizji. Misja stanowi bowiem syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji jednostki terytorialnej. Jej treść zawiera „szczególny powód” i objaśnia cel funkcjonowania określonego terytorium⁸⁴. Formułując treść misji kierowano się następującymi zasadami⁸⁵: zwięzłość, zorientowanie na wyniki, a także włączenie (polegające na uwzględnieniu odniesień do różnych grup społeczności obszaru). Wśród wartości, które mają budować efektywne osiągnięcie głównego celu funkcjonowania EOF (zawartego w wizji jego rozwoju) w perspektywie 2025 roku

⁸² www.ctb.ku.edu [20.02.2014].

⁸³ Por. E. Glińska, M. Florek, A. Kowalewska, *Wizerunek Miasta – od koncepcji do wdrożenia*, Wolters Kluwer a business, Warszawa 2009.

⁸⁴ Por. G. Gierszewska, *Zarządzanie strategiczne*, Wyd. Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania, Warszawa 2000, s. 8.

⁸⁵ www.ctb.ku.edu [20.02.2014].

wskazano: partnerską współpracę, solidarność społeczną, aktywność obywatelską, a także dbałość o ducha lokalnej wspólnoty. Nie bez znaczenia w realizacji ambitnej wizji EOF mają być także lokalne walory obejmujące dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze. Społeczność EOF, formułując tekst misji, podkreśliła w niej otwartość na otoczenie zewnętrzne, zarówno regionalne, krajowe, jak i międzynarodowe.

Cele strategiczne rozwoju EOF

Uwzględniając wnioski wynikające z diagnozy EOF, a także analizując potrzeby rozwojowe tego obszaru na najbliższe 10 lat, nakreślono 5 strategicznych celów rozwoju. Przy formułowaniu celów strategicznych kierowano się także tematycznymi kierunkami interwencji UE na lata 2014–2020, które zostały opisane w podrozdziale „Określenie zewnętrznych uwarunkowań strategii”.

Cele strategiczne rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego 2025

1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna
2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach
3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów
4. Poprawa spójności terytorialnej
5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej

Cele strategiczne wynikają z wizji rozwoju EOF i stanowią jej swoistą konkretyzację. Wyznaczają one kierunek działania podmiotów życia społecznego i gospodarczego całego obszaru. Są to cele długo-okresowe. Pomimo swej ogólności cele strategiczne są związane z konkretną rzeczywistością oraz prognozą jej zmian w przyszłości. Cele te są równe pod względem ważności i pilności. Cele te zostaną osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych.

Cel 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez wspieranie rozwoju aktywności obywatelskiej społeczności zamieszkującej EOF. Ważną rolę w realizacji tego celu odegra również rewitalizacja obszarów zdegradowanych zidentyfikowanych we wszystkich gminach EOF. Poprawa lokalnej jakości życia i wzrost integracji społecznej na terenie EOF nastąpi w rezultacie rozwoju usług i infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu grup szczególnie wrażliwych. Niezwykle istotną kwestią w realizacji tego celu będzie także rozbudowa oferty i wzrost jakości lokalnych usług społecznych skierowanych do wszystkich mieszkańców EOF, a także aktywizacja społeczno-zawodowa.

Cel 2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach

Osiągnięcie tego celu na obszarze EOF stanie się możliwe dzięki stworzeniu warunków niezbędnych do poprawy atrakcyjności inwestycyjnej EOF, a także rozwojowi form wsparcia miejscowego biznesu. Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki nastąpi jako efekt poprawy ich innowacyjności, co będzie stanowić jedno z istotnych zadań instytucji otoczenia okołobiznesowego na obszarze EOF. Ze względu na to, że większość gmin EOF ma charakter rolniczy, istotne w realizacji tego celu stanie się wspieranie rozwoju specjalistycznych gospodarstw rolnych. Ważnym elementem realizacji tego celu będzie także edukacja lokalnej społeczności w zakresie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, obejmująca mieszkańców reprezentujących różne kategorie wiekowe.

Cel 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez poprawę efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych na terenie EOF. Ważną sferą przyczyniającą się do realizacji tego celu będzie także rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnych i poprawa skuteczności systemu gospodarki odpadami w poszczególnych gminach. W ramach kierunków działań przyczyniających się do osiągnięcia celu 3 będzie także rozwój infrastruktury turystycznej skierowanej na wykorzystanie i poszanowanie walorów środowiska naturalnego.

Cel 4. Poprawa spójności terytorialnej

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez poprawę sieci infrastruktury komunikacyjnej na obszarze EOF, a także rozwój zrównoważonego transportu publicznego. Niezwykle ważną sferą realizacji tego celu będzie także poprawa spójności polityki planowania przestrzennego.

Cel 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej

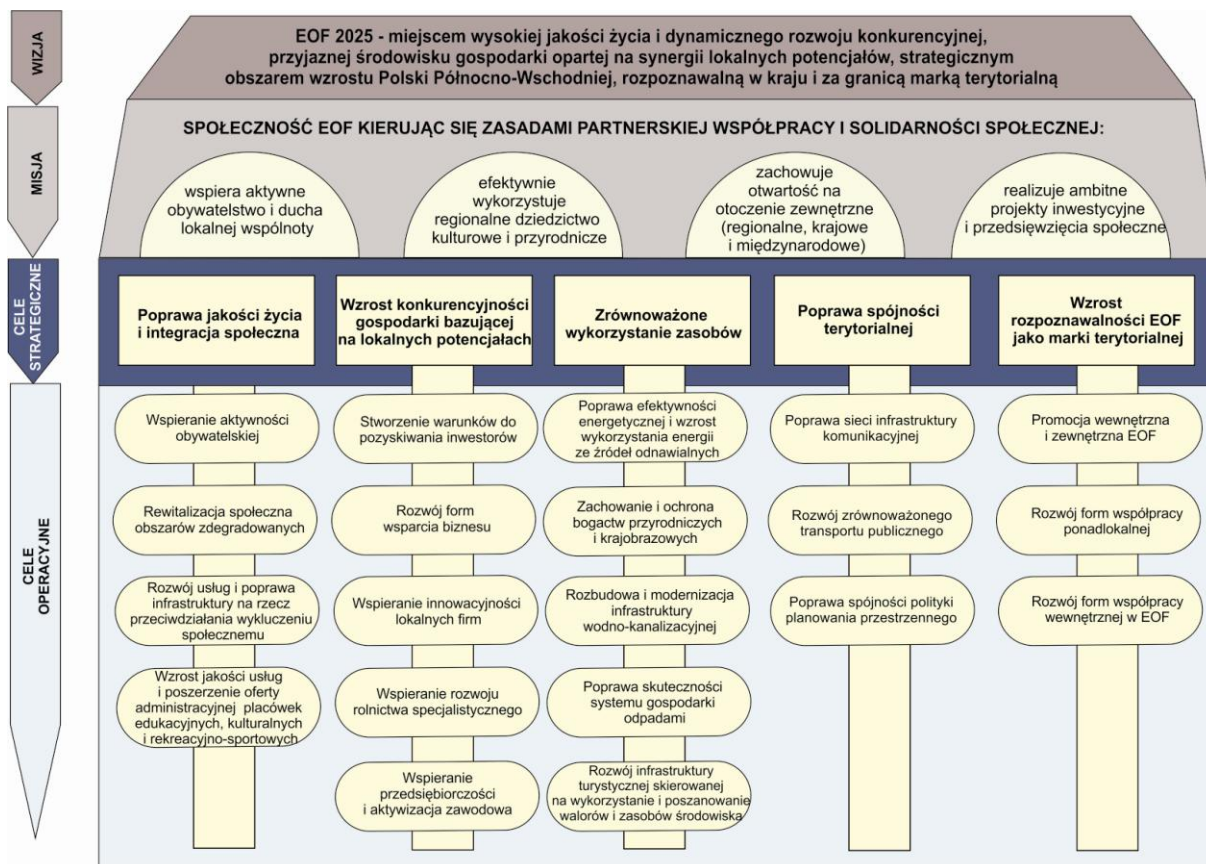
Marka terytorium to sieć skojarzeń w umysłach konsumentów bazująca na wizualnej, werbalnej i behawioralnej ekspresji miejsca. Zawiera się ona w celach, komunikacji, wartościach i kulturze interesariuszy danej jednostki terytorialnej, a także w jej ogólnej specyfice⁸⁶. Cel 5 zostanie osiągnięty poprzez realizację działań promocyjnych skierowanych zarówno do społeczności EOF, jak i zewnętrznych odbiorców oferty tego obszaru, a także poprzez rozwój form współpracy obejmującej różne typy partnerstw pomiędzy aktorami wewnątrz EOF, jak również z podmiotami zewnętrznymi.

Wizualizacja wizji, misji i celów rozwoju EOF

W celu bardziej przejrzystej prezentacji najważniejszych elementów strategii rozwoju EOF wykorzystano koncepcję domu strategicznego. Ukazuje ona w bardzo klarowny sposób powiązania pomiędzy wizją, misją, celami strategicznymi i operacyjnymi rozwoju EOF. Na samej górze domu ukazano wizję, czyli najbardziej ogólny cel rozwoju EOF do 2025 roku. Zaraz pod nim zlokalizowano misję, zawierającą wykaz wartości, w oparciu o które zostanie osiągnięty pożądaný status EOF. Kolejne piętro domu stanowią cele strategiczne, stanowiące konkretyzację wizji i misji. Pod nimi ukazano cele operacyjne, które są bardziej konkretne i przekładają się na propozycje działań zapisanych w dalszej części niniejszego dokumentu strategicznego (rysunek 42).

⁸⁶ S. Zenker, *How to catch a city? The concept and measurement of place brands*, „Journal of Place Management and Development” 2011 Vol. 4, No. 1, s. 40-52.

Rysunek 42. Dom strategiczny obrazujący wizję, misję, cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego do 2025 roku

Źródło: opracowanie własne; sposób prezentacji na podstawie: www.poznan.pl [10.03.2014].

7. Komponent Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych i Zintegrowanych Przedsięwzięć Terytorialnych

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne są narzędziem, przy pomocy którego partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie mogą realizować wspólne przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Formuła ta została zaproponowana przez Komisję Europejską, by zwiększyć elastyczność i partycypację samorządów lokalnych we wdrażaniu funduszy strukturalnych w nowej perspektywie finansowej.

Zgodnie z rozporządzeniem 1303/2013 ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFR, EFMiR, *gdy strategia rozwoju obszarów miejskich bądź inne strategie lub pakty terytorialne, o których mowa w art. 12 ust. 1 rozporządzenia EFS wymagają zintegrowanego podejścia obejmującego inwestycje ze środków EFS, EFRR lub Funduszu Spójności w ramach więcej niż jednej osi priorytetowej jednego lub kilku programów operacyjnych, działania mogą być przeprowadzane w postaci zintegrowanych inwestycji terytorialnych („ZIT”).*

ZIT realizowane będą przede wszystkim na terenie miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych. Ponadto, na podstawie decyzji zarządu województwa ZIT mogą być realizowane w mniejszych ośrodkach – w Miastach regionalnych i subregionalnych oraz na obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Niemniej jednak, z zapisów rozporządzenia wynika, że różne inne strategie terytorialne mogą być realizowane w tej formule, o ile wymagają zintegrowanego podejścia. ZIT są zatem ważnym narzędziem realizacji polityki miejskiej, który to aspekt polityki rozwoju jest w bieżącej perspektywie finansowej bardzo podkreślany i wspierany. Instrument ZIT zapewnia silniejsze wsparcie dla obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych w ramach regionalnych programów operacyjnych i dodatkowe, komplementarne wsparcie z programów krajowych.

Ideą ZIT jest mobilizowanie do współpracy samorządów na rzecz maksymalnego wykorzystania wspólnych potencjałów i rozwiązywania problemów. Dlatego projekty ZIT nie mogą być pojedynczymi, niezależnymi od siebie inwestycjami. Wspierane będą inicjatywy realizowane w szerszych układach terytorialnych, a nie pojedyncze projekty w każdej z gmin partnerskich.

Cele wykorzystania ZIT to przede wszystkim:

- sprzyjanie rozwojowi współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych największych miast,
- promowanie partnerskiego modelu współpracy różnych jednostek administracyjnych na miejskich obszarach funkcjonalnych,
- realizacja zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby miast i ich obszarów funkcjonalnych,
- zwiększanie wpływu miast i ich obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań wspieranych na ich obszarze w ramach polityki spójności.

Formuła ZIT zakłada także, że przedsięwzięcia takie powinny w sposób kompleksowy rozwiązywać problemy Miasta oraz jego obszaru funkcjonalnego, powinny być one powiązane z rdzeniem miejskiego obszaru funkcjonalnego (rozwiązują problemy generowane przez miasto-rdzeń zarówno na jego terenie, jak i na terenie całego obszaru). Ponadto rezultaty projektu powinny być przedmiotem zainteresowania wszystkich/większości gmin należących do związku ZIT/wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Zgodnie z projektem Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014–2020 (RPO WiM) instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) zostanie zastosowany na terenie Olsztyna, Elbląga i Elku oraz na obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Na potrzeby RPO

WiM, zgodnie ze *Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025*, Obszar Funkcjonalny Ełk został określony jako Miasto Ełk i Gmina Ełk (wspólnie nazywane jako Ośrodek Subregionalny Ełk / Miejski Obszar Funkcjonalny Ełk – MOF Ełk). W delimitacji przeprowadzonej na potrzeby niniejszej strategii wykazano natomiast, że istniejące powiązania pomiędzy Ełkiem oraz Gminami: Ełk, Kalinowo, Prostki i Stare Juchy uzasadniają twierdzenie, że skala i charakter wspólnych problemów rozwojowych uzasadniają zastosowanie instrumentu ZIT także na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego (wszystkie gminy Powiatu Ełckiego – obszar EOF). Istnieją na tym terenie wspólne dla poszczególnych samorządów problemy, a także wspólne potencjały, stwarzające pole do realizacji zintegrowanych przedsięwzięć. Wspólna, partnerska realizacja przedsięwzięć pozwoli wygenerować określoną wartość dodaną, związaną z efektami synergii oraz wynikającą ze współpracy samorządów.

W związku z takimi uwarunkowaniami, na potrzeby niniejszej strategii sformułowano dwie grupy przedsięwzięć o charakterze zintegrowanym:

- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne dla MOF Ełk (ZIT),
- Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne (ZPT) dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Podstawowym trybem wyboru projektów do dofinansowania w perspektywie finansowej 2014–2020 jest tryb konkursowy. Tryb pozakonkursowy może być stosowany do przedsięwzięć, w przypadku których tryb konkursowy byłby nieefektywny lub niezasadny.

Zgodnie z wytycznymi, projektami pozakonkursowymi mogą być:

- projekty pomocy technicznej,
- duże projekty w rozumieniu art.100 określone na etapie programowania,
- wybrane projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- wybrane projekty realizujące strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT),
- projekty uzgodnione w ramach kontraktu terytorialnego lub analogicznych rozwiązań funkcjonujących na poziomie regionalnym,

przy czym dwie ostatnie kategorie projektów wymagają konsensusu między wszystkimi zaangażowanymi w realizację strategii ZIT lub kontraktu terytorialnego podmiotami, co oznacza że wyłaniane są w tzw. trybie pozakonkursowym negocjacyjnym.

Projekty do nich komplementarne (przede wszystkim w ramach priorytetów inwestycyjnych 4.3; 4.5; 7.4), pozytywnie zaopiniowane w ramach Strategii ZIT przez właściwą instytucję zarządzającą programem oraz ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego mogą otrzymać preferencje w procesie wyboru konkursowego m.in. poprzez:

- zamieszczenie w kryteriach wyboru projektów preferencji dla projektów komplementarnych, wynikających ze strategii ZIT,
- wprowadzenie ścieżki negocjacyjnej w ramach trybu wyboru projektów pozakonkursowych dla danego programu operacyjnego (w przypadku programu krajowego potwierdzonych postanowieniami kontraktu terytorialnego dla danego województwa).

W ramach ZIT realizowane będą projekty w trybie konkursowym (tryb podstawowy) i pozakonkursowym. Wdrażane będą również projekty komplementarne do ZIT MOF Ełk w ramach krajowych programów operacyjnych lub RPO Warmia i Mazury 2014-2020.

Opierając się na wyływającym z diagnozy uzasadnieniu dla realizacji poszczególnych projektów dla większości przedsięwzięć przewidziano tryb konkursowy. Oprócz trybu konkursowego zaproponowano również do realizacji pięć strategicznych przedsięwzięć w trybie pozakonkursowym, które mają kluczowe znaczenie dla rozwiązywania problemów rozwojowych EOF:

- Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF,

- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod rozwój przedsiębiorczości,
- Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO₂ budynków użyteczności publicznej,
- Rozwój sieci rozproszonych (zbiorczych i indywidualnych) oczyszczalni ścieków,
- Powiatowa sieć ścieżek turystycznych.

Proponowane jako strategiczne pozakonkursowe są przedsięwzięcia, które w ramach *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* zostały zidentyfikowane i zdefiniowane, oraz występuje monopol kompetencyjny wnioskodawcy, czyli samorządów w ramach EOF. Są to przedsięwzięcia kwalifikowalne w kontekście zapisów RPO (odpowiadające typom zadań kwalifikujących się do objęcia wsparciem i kategoriom beneficjentów).

Listy przedsięwzięć ZIT dla MOF Ełk i ZPT dla EOF przedstawiają poniższe tabele. Szczegółowe opisy poszczególnych przedsięwzięć zawarto w załączniku 2.

Tabela 77. Projekt strategiczny dla MOF Ełk

<i>Lp.</i>	<i>Wnioskodawca</i>	<i>Nazwa projektu</i>	<i>Opis projektu</i>	<i>Okres realizacji</i>	<i>Wartość projektu</i>	<i>Miejsce realizacji</i>	<i>Program operacyjny</i>
1.	ZIT MOF Ełk	Promocja gospodarcza i turystyczna MOF Ełk	Zakres działań: – opracowanie koncepcji promocji gospodarczej i turystycznej, – stworzenie informacji dla inwestorów oraz turystów krajowych i zagranicznych, – identyfikacja potencjalnych inwestorów zewnętrznych, – opracowanie profili inwestycyjnych pod kątem inwestorów zagranicznych, – udział w targach inwestycyjnych i turystycznych krajowych i zagranicznych, – udział w misjach gospodarczych, – promowanie inteligentnych specjalizacji, – opracowanie materiałów promocyjnych i dystrybucja krajowa oraz zagraniczna do potencjalnych inwestorów, – stworzenie zintegrowanej oferty gospodarczej obszaru, – promocja produktów turystycznych wspólnych dla całego regionu.	2015-2020	4,60 mln zł	Miasto Ełk, Gmina Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur Priorytet inwestycyjny UE - 3c

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 78. Lista projektów planowanych do realizacji w formule ZIT na terenie MOF Ełk

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Okres realizacji	Wartość projektu	Miejsce realizacji	Program operacyjny, działanie
1.	Budowa, przebudowa dróg w Obszarze Funkcjonalnym Ełku w celu podniesienia jakości i konkurencyjności transportu publicznego	Budowa i przebudowa dróg w Obszarze Funkcjonalnym Ełku w celu podniesienia jakości i konkurencyjności transportu publicznego: – drogi lokalne jako element wsparcia rozwoju transportu miejskiego (przebudowa infrastruktury transportu publicznego), – drogi powiązane z rdzeniem MOF Ełk (Miastem Ełk) dla rozwoju transportu miejskiego.	2015–2020	18 mln	Miasto Ełk, Gmina Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014 – 2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna Priorytet inwestycyjny UE - 4e
2.	Rozwój infrastruktury transportowej w ośrodku subregionalnym Ełk	Budowa, przebudowa i rozwój dróg lokalnych w MOF Ełk (drogi lokalne zapewniające bezpośrednie połączenia z siecią TEN-T, przejściem granicznym w Gołdapi – DK 65, planowanym lotniskiem lokalnym i platformą logistyczną) poprzez przebudowę i modernizację: - ul. Suwalska, - ul. Kolonia, - ul. Olsztyńska.	2015-2020	22 mln zł	Miasto Ełk, Gmina Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 7. Infrastruktura transportowa Priorytet inwestycyjny UE – 7b
3.	Rewitalizacja społeczna i środowiskowa Ośrodka Subregionalnego Ełk	Rewitalizacja społeczna i środowiskowa Ośrodka Subregionalnego Ełk: – rewitalizacja infrastruktury społecznej i utworzenie Centrum Rewitalizacji Społecznej, – remont, przebudowa i adaptacja budynków na obszarach zdegradowanych z przeznaczeniem pod cele społeczne np.: świetlice, kluby pracy, kluby wsparcia zawodowego, – zagospodarowanie przestrzeni publicznych poprzez budowę szlaków spacerowych, placów, skwerów, ścieżek rowerowych, parkingów, małej infrastruktury społecznej, – budowa i przebudowa dróg w obszarze objętym kompleksową rewitalizacją, – projekty infrastrukturalne o mniejszej skali, uzupełniające inwestycje w ramach innych priorytetów w celu aktywizacji społeczno – gospodarczej.	2015-2020	15,41 mln	Miasto Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 8. Obszary wymagające rewitalizacji Priorytet inwestycyjny UE – 9b

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa projektu</i>	<i>Opis projektu</i>	<i>Okres realizacji</i>	<i>Wartość projektu</i>	<i>Miejsce realizacji</i>	<i>Program operacyjny, działanie</i>
4.	Integracja społeczna i zawodowa MOF Ełk	Usługi skierowane do osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym przez podmioty integracji społecznej, między innymi: – prowadzenie działań związanych z zapewnieniem dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania, Indywidualnych Programów Zatrudnienia Socjalnego, diagnozowanie potrzeb szkoleniowych oraz możliwości doskonalenia zawodowego, organizacja warsztatów oraz szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kluczowych umiejętności i kompetencji, doradztwo zawodowe, wsparcie psychologiczno-doradcze w celu zwiększenia szans na powrót na rynek pracy, wolontariat, itp., – podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, – aktywizacja i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym we współpracy partnerów podmiotów integracji społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej, – rozwój usług społecznych, profilowanych, przewyżających indywidualne bariery w integracji społecznej i powrocie na rynek pracy, – staże, zajęcia reintegracji społecznej i zawodowej, – wsparcie dla tworzenia i/lub działalności podmiotów integracji społecznej tj. młodzieżowych klubów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, centrów integracji społecznej, podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej, zakładów aktywności zawodowej, – kursy i szkolenia zawodowe umożliwiające podniesienie lub zmianę kwalifikacji.	2015-2020	11,76mln	Miasto Ełk, Gmina Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 11. Włączenie społeczne Priorytet inwestycyjny UE – 9i

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Okres realizacji	Wartość projektu	Miejsce realizacji	Program operacyjny, działanie
5.	Poprawa jakości usług społecznych na terenie MOF Ełk	Typy przedsięwzięć: – lokalne działania integracyjne społeczności, sprzyjające włączeniu społecznemu (np. wspólne działanie na rzecz poprawy przestrzeni publicznej z wykorzystaniem nabytych podczas aktywizacji zawodowej kompetencji) – wsparcie usług poradnictwa prawnego i obywatelskiego. Przykładowe projekty/działania: – podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz poprawy przestrzeni publicznych, – ułatwienie dostępu do niedrogich i wysokiej jakości usług społecznych, – działania na rzecz aktywizowania społeczności lokalnych, szczególnie biednych i marginalizowanych, – realizowanie lokalnych działań z aktywnym udziałem społeczności, – aktywizacja osób nieaktywnych zawodowo, pozostających długo-trwale bezrobotnych, – działania realizowane metodą streetworkingu i animacji skierowane do osób, w tym dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, realizowane przez liderów młodzieżowych i pedagogów ulicznych, – poradnictwo prawne, psychologiczne, obywatelskie, psychospołeczne, prowadzące do integracji społecznej, – organizowanie grup inicjatywnych, – podejmowanie działań o charakterze środowiskowym i integracyjnym, – kształtowanie pozytywnych relacji społecznych, animowanie środowisk lokalnych, – działania profilaktyczne seniorów, – działania aktywizacyjne i integracyjne seniorów, kursy i szkolenia zawodowe umożliwiające podniesienie lub zmianę kwalifikacji.	2015-2020	11,97 mln	Miasto Ełk, Gmina Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 11. Włączenie społeczne Priorytet inwestycyjny UE – 9iv

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu	Okres realizacji	Wartość projektu	Miejsce realizacji	Program operacyjny, działanie
6.	Rozwój i dostosowanie do nowoczesnych usług instytucji kultury działających na terenie MOF Ełk	Typy przedsięwzięć: – inwestycje w instytucje kultury by dostosować je do nowoczesnej działalności kulturalnej, w tym zakup trwałego wyposażenia oraz konserwacja muzealiów, starodruków itp. – rozwój i wyposażenie muzeów, izb pamięci itp., w tym Muzeum Historycznego w Ełku.	2015-2020	11,50 mln zł	Miasto Ełk, Gmina Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo Priorytet inwestycyjny UE – 6c

Źródło: opracowanie własne Urzędu Miasta Ełku.

Projekty komplementarne do działań w formule ZIT na terenie MOF Ełk są planowane do realizacji w następujących obszarach (współfinansowanie z krajowych programów operacyjnych i RPO Warmia i Mazury 2014-20202):

- poprawa infrastruktury transportowej,
- poprawa efektywności energetycznej,
- rewitalizacja,
- aktywizacja społeczno-zawodowa,
- poprawa jakości usług społecznych,
- rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych,
- poprawa gospodarki wodno-ściekowej,
- zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki,
- ochrona dziedzictwa kulturowego i poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury.

Tabela 79. Lista projektów w formule ZPT na terenie Elckiego Obszaru Funkcjonalnego, tryb pozakonkursowy

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
Cel 1.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych							
1.	Porozumienia międzygminne: Miasto Elk, Gmina Elk (w ramach ZIT MOF), Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy Uprawnione podmioty	Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF	Remonty, adaptacja budynków na obszarach zdegradowanych (tereny przemysłowe, pokolejowe, powojenne, zdegradowane obszary wiejskie – popegeerowskie i inne): – przywracanie zdegradowanym obiektom funkcji społecznych, w tym adaptacja i remonty na cele integracji (centrum rewitalizacji społecznej, kluby integracji, świetlice i punkty świetlicowe, wyposażenie dla celów działań miękkich), przedsiębiorczości społecznej, poprawy dostępności do usług społecznych, aktywizacji społecznej, – rewitalizacja centrów wsi i innych problemowych części miejscowości (w tym place, skwery, ciągi piesze, ścieżki rowerowe, parkingi itp.). <i>W tym projekt dla MOF Elk:</i> Rewitalizacja społeczna i środowiskowa Ośrodka Subregionalnego Elk: – rewaloryzacja/ modernizacja/ adaptacja istniejącej zabudowy, wyjątkowo w uzasadnionych wypadkach odtworzenie historycznej zabudowy, – zagospodarowanie/ rozwój przestrzeni publicznych – przedsięwzięcia ukierunkowane na podniesienie atrakcyjności społecznej oraz nadawanie walorów funkcjonalnych i estetycznych tym przestrzeniom z uwzględnieniem ich regionalnej tożsamości, – budowa, przebudowa dróg przyczyniających się do gospodarczej i fizycznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich lub miejskich obszarów funkcjonalnych (jako element lokalnego/ponadlokalnego planu rewitalizacji).	2014–2025	41,83 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Elk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 (Miasto Elk) Oś priorytetowa 8. Obszary wymagające rewitalizacji Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020 Działanie M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich Działanie M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
Cel. 2.1. Stworzenie warunków do pozyskiwania inwestorów							
2.	Porozumienie międzygminne: Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod rozwój przedsiębiorczości	Budowa i rozbudowa infrastruktury na terenach przeznaczonych pod inwestycje, modernizacja istniejącej zdegradowanej infrastruktury i przestrzeni (tereny przemysłowe, pokolejowe, popegeerowskie, powojkowe) na cele gospodarcze (sieć wod-kan., energia, drogi, inne). <i>W tym projekt komplementarny do ZIT dla MOF Elk:</i> Przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych wzdłuż dróg krajowych nr 16 i 65 w EOF	2014–2018	38 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Elk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
Cel 3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych							
3.	Porozumienie samorządowe: Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Elcki	Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO ₂ budynków użyteczności publicznej	Kompleksowa modernizacja energetyczna samorządowych budynków użyteczności publicznej na terenie EOF, w tym: – ocieplenie budynków (ścian, stropów, dachu), – wymiana okien i drzwi zewnętrznych na nowe, o odpowiednich parametrach przenikalności cieplnej, – wymiana oświetlenia na energooszczędne, – przebudowa systemów grzewczych i c.w.u. (w tym wymiana, modernizacja, podłączenie do źródła ciepła), w tym wykorzystujących OZE, – przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, systemów chłodzących, w tym wykorzystanie OZE. <i>W tym projekt komplementarny do ZIT dla MOF Elk:</i> Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Subregionie Elckim	2014–2025	78,5 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Elk	PO Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
Cel 3.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej							
4.	Porozumienie międzygminne: Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Rozwój sieci rozproszonych (zbiorniczych i indywidualnych) oczyszczalni ścieków	Budowa oczyszczalni przydomowych, a w uzasadnionych przypadkach małych zbiorczych (dla wsi lub ich części) oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą.	2014–2025	20,7 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów
Cel 3.5. Rozwój infrastruktury turystycznej skierowanej na wykorzystanie i poszanowanie walorów i zasobów środowiska							
5.	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki	Powiatowa sieć ścieżek turystycznych	Stworzenie sieci ścieżek turystycznych (rowerowych, edukacyjnych, zdrowotnych, punkty widokowe, inne miejsca atrakcyjne turystycznie) w gminach EOF, w tym ścieżek prowadzących do miejsc atrakcyjnych turystycznie i świadczących usługi turystyczne, w tym także mała infrastruktura (tablice informacyjne, postoje i miejsca na ognisko, kosze na śmieci itp.) w tym: – ścieżka Mazury Garbate, – ścieżki łączące jeziora, – ścieżki etnograficzne, kulturowe, kulinarne (w tym połączone z siecią sprzedaży lokalnych produktów), – ścieżki historyczne.	2014–2025	12 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 80. Lista projektów w formule ZPT na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego – tryb konkursowy

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
Cel 1.1. Wspieranie aktywności obywatelskiej							
1.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Centrum Wolontariatu	Powołanie Centrum Wolontariatu, którego celem będzie poszerzenie oferty pomocowej instytucji integracji i pomocy społecznej. Zakres działań: – adaptacja / remont budynku, zakup wyposażenia, – stworzenie sieci wolontariuszy i przygotowanie ich do pracy z różnymi grupami zagrożonymi wykluczeniem, – wsparcie bezpośrednich działań wolontariuszy kierowanych do grup zagrożonych wykluczeniem, – działania wspierające wolontariat klientów, – promocja wolontariatu, w tym jako instrumentu aktywizacji społecznej i zawodowej. Nakłady związane z utworzeniem i funkcjonowaniem Centrum Wolontariatu, koordynowaniem jego pracy, promocją i upowszechnianiem informacji dotyczących jego działalności.	2014–2025	0,6 mln zł	Ełk	PO Fundusz Inicjatyw Obywatelskich RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 11. Włączenie społeczne
Cel 1.3. Rozwój usług i poprawa infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu							
2.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Program poprawy dostępności i jakości usług społecznych skierowanych do grup wrażliwych	Zakres przedsięwzięcia: – wsparcie rozwoju/tworzenia instytucji świadczących usługi społeczne (opieka nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, bezdomnymi, pomoc rodzinom wielodzietnym) – projekty inwestycyjne (infrastruktura MOPS/GOPS, PCPR, PCPPP), – wsparcie dla tworzenia i działalności podmiotów integracji społecznej oraz działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej, – zwiększenie dostępności do usług aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym wsparcie podmiotów świadczących usługi w zakresie: - o pomocy w poszukiwaniu pracy, zdobyciu doświadczenia zawodowego,	2015–2025	33,71 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych Oś priorytetowa 11. Włączenie społeczne

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
			- o pomocy w zdobywaniu lub/i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych stosownie do potrzeb rynku pracy, wspieranie mobilności zawodowej, - o innych usług dla bezrobotnych poszukujących pracy, – promocja i wsparcie wolontariatu wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jako formy powrotu na rynek pracy. <i>W tym projekty w formule ZIT dla MOF Ełk:</i> – Integracja społeczna i zawodowa MOF Ełk – Poprawa jakości usług społecznych na terenie MOF Ełk <i>W tym projekty komplementarne do ZIT dla MOF Ełk:</i> – Modernizacja infrastruktury i wyposażenie Miejskiego Ośrodka pomocy Społecznej w Ełku, – Aktywny zawodowo MOF Ełk.				
3.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Stworzenie systemu zarządzania jakością usług skierowanych do grup wrażliwych	Zakres projektu: – wprowadzenie systemów pomiaru jakości usług świadczonych przez instytucje pomocy i integracji społecznej, – wdrożenie systemu certyfikacji jakości usług; wdrażanie nowych modeli organizacyjnych instytucji pomocy i integracji społecznej oraz analiza ich efektywności, – koordynowanie oraz promowanie działań umożliwiających tworzenie platform współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, podmiotami zatrudnienia socjalnego oraz publicznymi służbami zatrudnienia, – rozwój nowych usług społecznych, z podziałem na usługi profilaktyczne, aktywizujące i interwencyjne, z uwzględnieniem grup szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym dzieci i młodzieży.	2016-2018	1,0 mln zł	Cały EOF	PO Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 11. Włączenie społeczne

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
4.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF	Zakres przedsięwzięcia: – projekty służące ograniczeniu barier architektonicznych i komunikacyjnych, – działania na rzecz rozwoju form edukacji integracyjnej, – rozbudowa oferty Centrum Integracji Społecznej oraz klubów i świetlic integracyjnych: – rozwój oferty szkoleniowej, doradczej, itp. kierowanej do różnych grup (w tym niepełnosprawnych, uzależnionych, opuszczających zakłady karne, osób chorych psychicznie), – rozbudowa usług poradnictwa rodzinnego, wsparcia rodzin świadczących pieczę zastępczą i rodzin adopcyjnych, – wsparcie usług poradnictwa prawnego i obywatelskiego dla osób zagrożonych wykluczeniem. – wprowadzenie instytucji asystenta osoby niepełnosprawnej lub starszej, – wzmocnienie integracji międzypokoleniowej.	2014–2025	3 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych Oś priorytetowa 11. Włączenie społeczne
5.	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy Partner: Promedica Sp. z o.o.	Poprawa usług zdrowotnych skierowanych na choroby cywilizacyjne	Zakres przedsięwzięcia: – rozbudowa infrastruktury ambulatoryjnej i szpitalnej opieki zdrowotnej (w tym remonty, adaptacje budynków, wyposażenie), w tym: – stworzenie sieci gabinetów specjalistycznych na terenie gmin wiejskich EOF, – placówek świadczących usługi dla osób starszych. – wyposażenie podmiotów leczniczych w celu poprawy usług związanych z chorobami odnoszącymi się do obszarów deficytowych (w tym opieka nad dziećmi, choroby układu krążenia, nowotwory, choroby odkleszczowe, choroby i zaburzenia psychiczne, choroby układu oddechowego, opieka nad osobami starszymi). W tym projekt dla MOF Ełk komplementarny do ZIT Dostosowanie infrastruktury Szpitala „Pro-Medica” w Ełku Sp. z o.o. ukierunkowane na leczenie chorób stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy i umieralności.	2014–2025	12,5 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
6.	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Program profilaktyki chorób stanowiących poważny problem zdrowotny w EOF	Opracowanie i realizacja programów profilaktyki skierowanych na choroby cywilizacyjne i specyficzne problemy zdrowotne na terenie EOF, w tym zwłaszcza: profilaktyka wśród dzieci, choroby układu krążenia, nowotwory, choroby odkleszczowe, choroby i zaburzenia psychiczne, choroby układu oddechowego, a zwłaszcza: – programy badań przesiewowych/profilaktycznych, – programy szczepień ochronnych poza kalendarzem szczepień obowiązkowych, – projekty edukacyjno-promocyjne dotyczące zachowań prozdrowotnych, prawidłowego żywienia, udziału w badaniach profilaktycznych i samobadania.	2014–2025	7 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
7.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Program budownictwa socjalnego/ komunalnego, wspomagane, chronionego promującego włączenie społeczne	Budowa, modernizacja, adaptacja mieszkań socjalnych i infrastruktury towarzyszącej. Rozwiązania organizacyjne i działania miękkie zapobiegające późniejszej degradacji obiektów przez „problemowych” mieszkańców; uwzględnienie potrzeb osób starszych. <i>W tym projekt komplementarny do ZIT dla MOF Ełk: Rozwój budownictwa socjalnego i chronionego w MOF Ełk.</i>	2014–2025	20,11 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych Środki krajowe – Program wspierania budownictwa socjalnego ze środków Funduszu Dopłat

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
Cel 1.4. Wzrost jakości i poszerzenie oferty usług administracji, placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych							
8.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Poprawa wykorzystania TIK w EOF	Wzmocnienie wykorzystania Internetu i e-usług (e-administracja, e-learning, e-integracja, e-kultura i e-zdrowie), w tym działania inwestycyjne i edukacyjne (szkolenia, informacja na temat dostępnych e-usług publicznych i sposobu korzystania z nich): – zwiększenie dostępności szerokopasmowego Internetu dla instytucji publicznych, – digitalizacja zasobów informacyjnych i dokumentów będących w posiadaniu jednostek publicznych, – wdrażanie elektronicznych usług w administracji, – rozwój informatycznych narzędzi wspierających edukację, służbę zdrowia, placówki kulturalne, – rozwój dostępnej on-line informacji turystycznej, kulturalnej i gospodarczej. W tym projekt komplementarny do ZIT dla MOF Ełk: Ełk – Smart City – Wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych w MOF Ełk.	2014–2025	9 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 3. Cyfrowy region
9.	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Kształcenie zgodnie z potrzebami rynku pracy	Rozwój infrastruktury edukacyjnej: – tworzenie przedszkoli /punktów przedszkolnych w gminach wiejskich EOF, – stworzenie placówek popularyzujących naukę i innowacje, w tym przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, – doposażenie placówek szkolnictwa zawodowego i szkół wyższych, adekwatnie do specjalizacji obszaru i zdiagnozowanych potrzeb przedsiębiorców z terenu EOF (w tym zawodów technicznych, rolnictwa, przemysłu rolno-spożywczego, informatyki). W tym projekt komplementarny do ZIT dla MOF Ełk: Utworzenie „Szkoły Młodego Einsteina” przy Parku Naukowo-Technologicznym w Ełku.	2014–2025	19 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 2. Kadry dla gospodarki Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
							POWER 2014-2020 Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Oś priorytetowa III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju
10.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych na terenie EOF	Poprawa jakości i dostępności kształcenia: – wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne (w tym TIK oraz kształcenie matematyczno-przyrodnicze i techniczne), – programy wsparcia dla uczniów o szczególnych potrzebach oraz z terenów zdegradowanych (w tym programy wyrównawcze, zajęcia pozalekcyjne, związane z budowaniem motywacji do kształcenia), – wsparcie związane z doradztwem zawodowym i orientacją zawodową uczniów, – wsparcie nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego (w tym szkolenia i warsztaty z zakresu nowych technik nauczania oraz rozwijania w uczniach umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy), – dostosowanie szkół do potrzeb uczniów młodszych (adaptacja budynków, zakup wyposażenia), – rozwój placówek przedszkolnych (tworzenie nowych miejsc w istniejących placówkach, doposażenie, zwłaszcza	2014–2025	13 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 2. Kadry dla gospodarki Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych POWER 2014-2020 Oś priorytetowa II. Efek-

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
			w kontekście potrzeb dzieci o szczególnych potrzebach), – wsparcie rozwoju kompetencji kadry zarządzającej placówkami edukacyjnymi (w tym dotyczących orientacji placówek na potrzeby rynku pracy).				tywne polityki publicznej dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
11.	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki	Uczenie się przez całe życie dla rozwoju EOF	Zakres przedsięwzięcia: – szkolenia i kursy podnoszące kwalifikacje (w tym zwłaszcza formy kształcenia związane z uzyskaniem uprawnień zawodowych), – rozwój form kształcenia ogólnego kierowanych do osób dorosłych, – doradztwo zawodowe dla osób dorosłych zainteresowanych poszerzeniem/zmianą kwalifikacji, – poprawa bazy dydaktycznej placówek kształcenia zawodowego i ustawicznego, w tym zwłaszcza tworzenie warunków odpowiadających rzeczywistym warunkom pracy (pracownie, laboratoria itp.), – dostosowanie systemu kształcenia, w tym opracowanie nowych kierunków nauczania na potrzeby przedsiębiorstw z terenu EOF, – tworzenie i rozwój centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego i innych jednostek realizujących zadania z zakresu kształcenia zawodowego i ustawicznego. <i>W tym projekt komplementarny do ZIT dla MOF Ełk:</i> Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w MOF Ełk (Modernizacja budynków, wyposażenie, działania edukacyjne)	2014–2025	43 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 2. Kadry dla gospodarki Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych POWER 2014-2020 Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publicznej dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
12.	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina	Poprawa oferty kulturalnej na terenie EOF	Modernizacja infrastruktury i wzbogacenie oferty instytucji kultury: – poprawa wyposażenia, w tym zwłaszcza służącego wzbogaceniu oferty placówek (w tym zwłaszcza domów kultury	2014–2025	25,5 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
	Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy		na obszarach wiejskich), – konserwacja muzealiów, – organizacja imprez (w tym zintegrowany kalendarz imprez dla EOF, współpraca przy tworzeniu harmonogramu wydarzeń), – tworzenie produktów kulturalnych, w tym łączących poszczególne gminy EOF, – wsparcie działań związanych z tworzeniem produktów turystycznych, w tym sieciowych, – tworzenie i rozbudowa punktów bibliotecznych na terenach wiejskich, – rozbudowa Szkoły Artystycznej i utworzenie szkoły teatralnej, – tworzenie i rozwój placówek kultury działających na rzecz zachowania i promocji walorów architektoniczno-krajobrazowych i kulturowych miejscowości EOF (placówki muzealne, skansen, park etnograficzny). <i>W tym przedsięwzięcia w formule ZIT dla MOF Ełk:</i> Poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury: – inwestycje w instytucje kultury by dostosować je do nowoczesnej działalności kulturalnej, w tym zakup trwałego wyposażenia oraz konserwacja muzealiów, starodruków itp., – rozwój i wyposażenie muzeów, izb pamięci itp., w tym Muzeum Historycznego w Ełku.				Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo
13.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Rewitalizacja obiektów zabytkowych na terenie EOF	Rewitalizacja obiektów wpisanych w rejestrze zabytków – ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów, w tym obiektów mogących stanowić atrakcje turystyczne lub element produktu turystycznego (Ełckiej Kolei Wąskotorowej)	2014–2025	6 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
14.	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej EOF	Budowa, rozbudowa, wyposażenie obiektów: - ogólnodostępnych boisk, stadionów, placów zabaw, zwłaszcza na terenach wiejskich, - terenów rekreacyjnych, parków, innych obiektów, w tym siłowni na świeżym powietrzu, ścieżek zdrowotnych, - budowa całorocznego obiektu sportowego do treningu dla sportowców zawodowych, - tworzenie/ dostosowywanie tras saneczkowych (w tym z profesjonalnym torem saneczkowym), budowa tras do nart biegowych (wraz z infrastrukturą). Działania kierowane do mieszkańców i turystów: - organizacja imprez sportowych (np. turniejów, rozgrywek), w tym zwłaszcza kierowanych do szerokiej społeczności, dzieci i młodzieży, - wsparcie oddolnych inicjatyw związanych ze sportem i rekreacją, w tym drużyn sportowych, klubów itp., - projekty promujące i zachęcające do aktywnego spędzania czasu wolnego, promocja zachowań prozdrowotnych, aktywizacja sportowa młodzieży.	2014–2025	23,5 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
Cel. 2.1. Stworzenie warunków do pozyskiwania inwestorów							
15.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Stworzenie wspólnego dla EOF Punktu/Centrum Obsługi Inwestorów	Stworzenie Punktu/sieci punktów obsługi inwestorów (odrębna jednostka lub w ramach urzędów gmin): - analizy dotyczące potencjału inwestycyjnego EOF, - poprawa oferty inwestycyjnej, - obsługa projektów związanych z tworzeniem potencjału inwestycyjnego, - udzielanie zainteresowanym podmiotom informacji w zakresie uwarunkowań prawnych i gospodarczych w procesach inwestycyjnych, - współpraca z pozyskanymi inwestorami, - aktywne poszukiwanie inwestorów.	2014–2020	2,3 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur środki własne

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
Cel. 2.2. Rozwój form wsparcia biznesu							
16.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Tworzenie i rozwój instytucji otoczenia biznesu	Zakres przedsięwzięcia: – stworzenie i wsparcie usług sieci doradców biznesowych wspomagających przedsiębiorców z terenu EOF, – rozbudowa sieci instytucji otoczenia biznesu, w tym funduszu pożyczkowego i poręczeniowego, – wsparcie doradcze i szkoleniowe instytucji wspierających przedsiębiorczość, – stworzenie sieci aniołów biznesu/funduszu <i>venture capital</i> skierowanego na wsparcie podmiotów z terenu EOF, – stworzenie klastrów: turystycznego, meblarskiego i przetwórstwa rolno-spożywczego.	2014–2025	5 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
17.	Miasto Ełk	Stworzenie Centrum Wsparcia Biznesu w Ełku i pobudzenie do działalności instytucji otoczenia biznesu	Zakres przedsięwzięcia: – przygotowanie strategii funkcjonowania, przygotowanie powierzchni oraz wyposażenie CWB w niezbędny sprzęt; – doradztwo w zakresie inteligentnych specjalizacji, przygotowanie dokumentacji wdrożeniowej; – wspieranie inteligentnych specjalizacji poprzez stworzenie centrum Inteligentnych Specjalizacji; – integracja i wdrażanie sieci współpracy ponadregionalnej; – tworzenie i rozwój klastrów (w tym klastra ekologicznego); – projekty służące wzmacnianiu zdolności innowacyjnej przedsiębiorstw i transferu technologii; – działanie mające na celu integrację i wzrost efektywności przedsiębiorstw prowadzących działalność usługową i produkcyjną, która ma wpływ na ochronę środowiska; – identyfikacja innowacyjnych rozwiązań potencjalnych przedsiębiorców oraz weryfikacja ich potencjału rynkowego, doradztwo w zakresie tworzenia nowego przedsiębiorstwa, udostępnienie infrastruktury i usług niezbęd-	2015–2020	6,04 mln zł	Miasto Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
			nych do tego przedsięwzięcia oraz ich zasilenie kapitałowe, (dotacje na preinkubację oraz zasilenie kapitałowe nowopowstałego przedsiębiorcy).				
18.	Miasto Ełk	Rozbudowa i wyposażenie Parku Naukowo – Technologicznego w Ełku – III etap	Zakres przedsięwzięcia: – przygotowanie koncepcji rozbudowy oraz dokumentacji technicznej i uzyskanie niezbędnych pozwoleń, – budowa powierzchni produkcyjno-handlowych wraz z wyposażeniem, – zagospodarowanie terenu – parkingi, oświetlenie, – zastosowanie odnawialnych źródeł energii, – budowa nowych i rozbudowa istniejącego zaplecza badawczo – rozwojowego służącego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, laboratoriów do badań specjalistycznych, z uwzględnieniem potrzeb podmiotów z terenu EOF, – wdrożenia wyników badań naukowych, technologii: transfer wiedzy z nauki do przemysłu, przygotowanie dokumentacji wdrożeniowej, – wsparcie usług doradczych i szkoleniowych, transferu innowacji, świadczonych przez Park.	2014–2019	21 mln zł	MOF Ełk	PO Polska Wschodnia 2014–2020 Oś priorytetowa I: Innowacyjna Polska Wschodnia RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
Cel 2.3. Wspieranie innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw							
19.	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Rozwój przedsiębiorczości w kierunku inteligentnych specjalizacji	Zakres przedsięwzięcia: – dotacje na rozwój przedsiębiorstw (w tym nowopowstałych), wdrażanie innowacji, w tym zwłaszcza w inteligentnych specjalizacjach (w tym działalność związana z wykorzystaniem zasobów środowiskowych, innowacyjne usługi turystyczne, przemysł rolno-spożywczy), – szkolenia i doradztwo dla przedsiębiorstw, w tym zwłaszcza kompleksowe wsparcie dla przedsiębiorstw wdrażających innowacje, usługi dostosowane do indywidualnych	2014–2025	21 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
			potrzeb, – wsparcie inkubacji przedsiębiorstw, w tym w obszarze inteligentnej specjalizacji oraz wśród ludzi młodych, – wsparcie rozwoju współpracy przedsiębiorstw z podmiotami B+R, w tym zakupu usług B+R oraz wdrożenie w przedsiębiorstwach rozwiązań wypracowanych we współpracy z sektorem naukowym (w tym bony na nawiązanie i rozwój współpracy).				
Cel 2.5. Wsparcie przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa							
20.	Porozumienie samorządowe: Powiat Elcki, Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Program wsparcia mikro przedsiębiorczości i małej przedsiębiorczości	Zakres przedsięwzięcia: – staże dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, – wsparcie doradcze, szkoleniowe, mentorskie na etapie planowania, uruchamiania i początkowym etapie działalności (w tym w zakresie wyboru rodzaju działalności, aspekcie prawnym, księgowo-finansowym, marketingowym, zarządzania), – dotacje i pożyczki na rozpoczęcie działalności oraz wsparcie początkowego etapu działalności.	2014–2025	15 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur Oś priorytetowa 10. Regionalny rynek pracy
Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
Cel 3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych							
21.	Jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne JST, właściciele bu-	Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych i ich części wspólnych, w tym: – ocieplenie budynków (ścian, stropów, dachu), – wymiana okien i drzwi zewnętrznych na nowe,	2014–2025	60 mln zł	Cały EOF	PO Infrastruktura i Środowisko 2014–2020

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
	dydków mieszkalnych (spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, inne podmioty)	i redukcji emisji CO ₂ w budynkach mieszkalnych	o odpowiednich parametrach przenikalności cieplnej, – wymiana oświetlenia na energooszczędne, – przebudowa systemów grzewczych i c.w.u. (w tym wymiana, modernizacja, podłączenie do źródła ciepła), w tym wykorzystujących OZE, – zarządzanie energią i infrastrukturą.				Oś priorytetowa 1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna
22.	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki	Program edukacji energetycznej mieszkańców EOF	Projekty edukacyjne, promocyjne, informacyjne, służące podnoszeniu świadomości energetycznej mieszkańców, w tym: – wydanie i upowszechnienie materiałów (poradników, broszur, ulotek itp.) dotyczących oszczędzania energii i wykorzystania OZE w gospodarstwach domowych i rolnych, przedsiębiorstwach, – festyny, imprezy plenerowe itp. poświęcone oszczędzaniu energii i wykorzystaniu OZE, – działania kierowane do dzieci i młodzieży: lekcje, konkursy, – doradztwo związane z termomodernizacją i wykorzystaniem OZE w gospodarstwach domowych.	2014–2025	0,6 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna
23.	Porozumienia międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Rozbudowa i modernizacji sieci ciepłowniczych oraz budowa lokalnych systemów zbiorowego zaopatrzenia w ciepło	Zakres przedsięwzięcia: – budowa nowych odcinków sieci ciepłowniczych i podłączanie nowych odbiorców, – modernizacja sieci ciepłowniczych (ograniczanie strat energii w przesyłach, monitoring), – budowa nowych i modernizacja istniejących ciepłowni działających na sieci ciepłowniczej (ciepłowni komunalnych oraz należących do spółdzielni mieszkaniowych),	2014–2025	21 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
			w tym poprawa efektywności wytwarzania, ograniczanie emisji, wysokosprawna kogeneracja. <i>W tym projekt komplementarny do ZIT dla MOF Ełk:</i> Modernizacja Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Ełku oraz Zakładu Ciepłowniczego Spółdzielni Mieszkaniowej „Świt” – Redukcja emisji zanieczyszczeń do środowiska poprzez rozbudowę i modernizację sieci ciepłej oraz modernizację kotła i instalacji odpylania				PO Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 Oś priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
24.	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki	Wdrożenie zarządzania energią w jednostkach samorządowych	Zakres przedsięwzięcia: – diagnoza stanu zarządzania energią, analiza potrzeb w zakresie modernizacji, monitoring zużycia, – instalacja urządzeń i oprogramowania pozwalającego na monitoring zużycia energii w obiektach, oświetleniu, – systemy monitorowania zużycia energii, – szkolenia dla pracowników z zakresu zachowań proefektywnościowych i zarządzania energią, – wdrożenie sformalizowanych systemów zarządzania energią (PN-EN ISO 50001), – szkolenia dla pracowników samorządowych w zakresie zachowań proefektywnościowych.	2014–2025	1,5 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna
25.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Poprawa efektywności oświetlenia drogowego	Zakres przedsięwzięcia: – wymiana punktów oświetleniowych (lamp wysokoprężnych sodowych, rtęciowych i innych niskowydajnych) na energooszczędne (w tym LED), – modernizacja pozostałej infrastruktury oświetlenia drogowego (w tym urządzenia pomiarowo-sterownicze) z uwzględnieniem potrzeby oszczędzania energii, – optymalizacja rozmieszczenia punktów oświetleniowych.	2014–2025	9 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna

<i>Lp.</i>	<i>Wnioskodawca</i>	<i>Nazwa przedsięwzięcia</i>	<i>Opis przedsięwzięcia</i>	<i>Okres realizacji</i>	<i>Wartość przedsięwzięcia</i>	<i>Miejsce realizacji</i>	<i>Program operacyjny</i>
Cel 3.2. Zachowanie i ochrona bogactw przyrodniczych i krajobrazowych							
26.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Program edukacji ekologicznej mieszkańców i turystów	Projekty edukacyjne, informacyjne, promocyjne itp. służące podnoszeniu świadomości ekologicznej i upowszechnieniu wiedzy o bogactwie przyrodniczym EOF: – opracowanie i upowszechnienie materiałów (poradników, broszur, ulotek itp.) dotyczących zachowań proekologicznych, w tym, ochrony wód, ochrony przyrody, – festyny, imprezy plenerowe itp. w tym adresowane do turystów, promujące zachowania proekologiczne, – działania kierowane do dzieci i młodzieży: lekcje, konkursy, zielone szkoły itp., – doradztwo związane z budową przydomowych oczyszczalni ścieków.	2014–2025	1,2 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
27.	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki	Rewitalizacja zbiorników i cieków wodnych, kanałów	Zakres przedsięwzięcia: – prace rewitalizacyjne, pogłębianie, odtwarzanie zbiorników, cieków, kanałów / usuwanie roślinności (zwłaszcza jezior o najniższej klasie czystości i nie odpowiadających normom – Selmęt Wilk., Sunowo, Jędzelewo, Lipiński, Szarek, Ułówki), – budowa separatorów wód opadowych z systemami osadników (jeśli służy ochronie różnorodności), zwłaszcza Jez. Ełckie i rzeka Ełk, – poprawa małej retencji wód: w tym tworzenie i odtwarzanie małych zbiorników wodnych, renaturyzacja siedlisk podmokłych.	2014–2025	15 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów Program Life Podprogram na rzecz środowisk Obszar priorytetowy: ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami
28.	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki	Wyposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt ratowniczy służący zapobieganiu środowiskowym skutkom awarii, wypadków i katastrof naturalnych	Zakres przedsięwzięcia: – zakup specjalistycznych samochodów ratowniczych i innego sprzętu dla jednostek OSP i PSP, służących do usuwania i zapobiegania skutkom środowiskowym awarii i katastrof, – szkolenia dla służb ratowniczych z zakresu obsługi sprzętu i zasad zapobiegania środowiskowym skutkom wypadków, awarii i katastrof.	2014–2025	13 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
Cel 3.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej							
29.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Rekultywacja systemów melioracyjnych	Modernizacja infrastruktury melioracyjnej w celu poprawy stosunków wodnych na terenach rolniczych. Zapewnienie powiązań z infrastrukturą przeciwpowodziową.	2014–2025	12 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów Wkład prywatny (opłata melioracyjna)
Cel 3.4. Poprawa skuteczności systemu gospodarki odpadami							
30.	Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna”	Poprawa systemu gospodarki odpadami	Rozbudowa infrastruktury systemu: – tworzenie i poprawa wyposażenia punktów selektywnego zbierania odpadów, – poprawa infrastruktury zbierania odpadów w miejscach użyteczności publicznej, w tym miejscach recepcji turystycznej, – modernizacja i poprawa wyposażenia Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Siedliskach. Działania miękkie: szkolenia, promocja, edukacja w tym: – dotyczące selektywnego zbierania odpadów komunalnych i specyficznych strumieni przez mieszkańców (np. baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady niebezpieczne, odpady z rolnictwa), – działania kierowane do dzieci i młodzieży (w tym konkursy, akcje zbierania odpadów, lekcje), – projekty adresowane do turystów.	2014–2025	7,2 mln zł	Cały EOF	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 Oś priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu RPO Warmia

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
							i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów
31.	Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna”	Program usuwania azbestu	Demontaż, transport i unieszkodliwienie azbestu – w tym pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i inne wyroby zawierające azbest, wymagające usunięcia zgodnie z <i>Programem oczyszczania kraju z azbestu</i> .	2014–2025	16 mln zł	Cały EOF	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki
Cel 3.5. Rozwój infrastruktury turystycznej skierowany na wykorzystanie i poszanowanie walorów i zasobów środowiska							
32.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Poprawa zagospodarowania turystycznego i efektywne wykorzystanie zasobów EOF	Zakres przedsięwzięcia: – zagospodarowanie i rekultywacja brzegów rzek, jezior pod cele turystyczne, w tym: – ciągi piesze, spacerowe, – urządzenie i rekultywacja plaż (wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną, sanitarną, komunikacyjną itd.), – urządzenie miejsc biwakowych, przystani kajakowych (w tym szczególnie wzdłuż rzeki Ełk), przystani jachtowych,	2014–2025	75,5 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
			miejsc do wędkowania, – urządzenie miejsc zieleni w przestrzeni publicznej: parki miejskie, skwery, ogród botaniczny, silvarium, – urządzenie punktów widokowych, miejsc inspiracji, tworzenie infrastruktury uzdrowiskowej. <i>W tym projekt komplementarny do ZIT na terenie MOF Ełk:</i> Wykorzystanie walorów przyrodniczych w Ośrodku Subregionalnym Ełk dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych: – zagospodarowanie pustych przestrzeni nad jeziorem i brzegu Jeziora Ełckiego, – zagospodarowanie turystyczne wzdłuż rzeki Ełk, – zagospodarowanie turystyczne jeziora Selmęt Wielki, – zagospodarowanie turystyczne jeziora Sunowo, – zagospodarowanie ścieżek rowerowych w Gminie Ełk.				Program Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska 2014-2020 Os priorytetowa 1. Ochrona środowiska i promowanie efektywnego wykorzystania zasobami
Cel 4.1. Poprawa sieci infrastruktury komunikacyjnej							
33.	Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki	Poprawa sieci dróg publicznych w celu poprawy dostępności komunikacyjnej wybranych obszarów	Rozbudowa i modernizacja sieci dróg na terenie EOF: – przebudowa dróg, zwłaszcza powiatowych, o nawierzchni gruntowej, na drogi o nawierzchni twardej – przede wszystkim do wsi peryferyjnych, mających substandardowe połączenie z miejscowościami gminnymi, – remonty nawierzchni na odcinkach o złej jakości nawierzchni twardej, – uzupełnienie infrastruktury drogowej odcinkami dróg istotnych z punktu widzenia zapobiegania peryferyzacji terenów. <i>W tym projekt w formule ZIT dla MOF Ełk</i> – Rozwój infrastruktury transportowej w ośrodku subregionalnym Ełk – Budowa, przebudowa dróg w Obszarze Funkcjonalnym Ełku w celu podniesienia jakości i konkurencyjności transportu publicznego	2014–2025	200 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna Oś priorytetowa 7. Infrastruktura transportowa PROW 2014–2020 Działanie M07 – Podstawowe

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
			Projekty komplementarne do ZIT dla MOF Ełk: – Budowa równoległej drogi średnicowej (małej obwodnicy Miasta Ełku) w celu stworzenia alternatywy komunikacyjnej z Centrum i do Centrum Miasta.				usługi i odnawia wsi na obszarach wiejskich Działanie M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER
Cel 4.2. Rozwój zrównoważonego transportu publicznego							
34.	Porozumienie międzygminne Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Rozbudowa sieci transportu publicznego na obszarze EOF	Zakres przedsięwzięcia: – wymiana taboru MZK w Ełku na niskoemisyjny, – modernizacja infrastruktury komunikacji publicznej (w tym zwłaszcza tablice informacyjne, monitoring wizyjny, wiaty przystankowe), – zwiększenie liczby i częstotliwości połączeń, zwiększenie liczby przystanków, zwłaszcza na terenach wiejskich dotychczas nieobjętych komunikacją publiczną. W tym projekt komplementarny do ZIT na terenie MOF Ełk: Zintegrowany system transportu publicznego w Ośrodku Subregionalnym Ełk (zakup 20 nowych ekologicznych autobusów oraz modernizacja infrastruktury MZK).	2014–2025	124,2 mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna
35.	Porozumienie międzygminne Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare	Rowerowy Ełcki Obszar Funkcjonalny – Zintegrowana sieć ścieżek rowerowych	Budowa, rozbudowa i modernizacja ścieżek rowerowych dla celów komunikacyjnych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą (parkingi, przystanki komunikacji publicznej dostosowane do potrzeb rowerzystów, postoje, centra przesiadkowe monitorowane powiązane z komunikacją miejską), w tym:	2014–2025	23 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
	Juchy	wych	– na terenach wiejskich – jako element multimodalnego systemu zapewniającego komunikację mniejszych miejscowości z Ełkiem, – na obszarach rewitalizowanych – jako alternatywna opcja komunikacyjna, – w ramach promenad, ciągów pieszo-rowerowych nad brzegami jezior – zapewnienie atrakcyjności dróg rowerowych i stworzenie dostępu do nowych elementów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.				tywność energetyczna
36.	Porozumienie międzygminne Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Poprawa infrastruktury transportu dzieci i młodzieży na potrzeby edukacji	Zakres przedsięwzięcia: – zakup taboru, – utworzenie nowych połączeń, zapewnienie dojazdu na zajęcia pozalekcyjne.	2014–2020	6 mln zł	Cały EOF	Środki własne
Cel 5.1. Promocja wewnętrzna i zewnętrzna EOF							
37.	Porozumienie samorządowe Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki	Promocja gospodarcza i turystyczna	Kompleksowe działania promocyjne: – koncepcje promocji gospodarczej i turystycznej, informacji dla inwestorów oraz turystów krajowych i zagranicznych (w tym ustalenie jednolitych zasad promocji EOF), – koordynacja działania lokalnych punktów informacji turystycznej w celu promocji całego EOF – wspólny dla wszystkich samorządów EOF system informacji turystycznej, – udział w targach inwestycyjnych i turystycznych krajowych i zagranicznych, – promocja produktów turystycznych, – doradztwo w zakresie internacjonalizacji, inne (w tym realizacja projektów promocyjnych w ramach EGO i EGO SA).	2014–2025	7,35mln zł	Cały EOF, w tym MOF Ełk	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo PO Polska Wschodnia 2014–2020

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
38.	Porozumienie samorządowe Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki	Rozwój nowych produktów turystycznych (w tym sieciowych)	Opracowanie i stworzenie produktów turystycznych – np. tras tematycznych, produktów skierowanych do osób zainteresowanych różnymi aspektami związanymi z walorami przyrodniczymi i kulturowymi, a zwłaszcza: – kulinarnych, związanych z lokalnymi produktami rolno-spożywczymi, – wioski tematycznej, – dotyczących cennych ekosystemów na terenie EOF, – dotyczących historii obszaru. Produkty te będą wiązać różne miejsca i dostawców usług, w tym przede wszystkim przedsiębiorców. Cykliczne imprezy promujące walory EOF (koncepcja, identyfikacja imprez, (zintegrowany kalendarz imprez, współpraca przy tworzeniu harmonogramu wydarzeń realizacja) Realizacja projektów turystycznych w ramach EGO i EGO SA	2014–2025	2,59 mln zł	Cały EOF	Oś priorytetowa 1. Przedsiębiorcza Polska Wschodnia RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo Program Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska 2014-2020 Oś priorytetowa 1. Ochrona środowiska i promowanie efektywnego gospodarowania zasobami

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
39.	Porozumienie międzygminne Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	System promocji wewnętrznej EOF	Rozpowszechnianie wiedzy wśród mieszkańców na temat historii, kultury, walorów gospodarczych i turystycznych EOF: – organizacja konkursów (wiedzy, plastycznych, pisarskich) dla różnych grup wiekowych i zawodowych dotyczących obszaru EOF, – organizacja seminariów i konferencji tematycznych, w tym naukowych dotyczących obszaru EOF, – opracowanie i dystrybucja materiałów promocyjnych dotyczących jakości życia na terenie EOF, – upowszechnianie wyników badań, diagnoz i analiz dotyczących EOF. Kreowanie wizerunku obszaru jako miejsca atrakcyjnego do życia, biznesu, rozwoju: – organizowanie spotkań z mieszkańcami i prezentacji dobrych przykładów w zakresie przedsiębiorczości, – promocja sukcesów mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców poprzez organizację spotkań z mieszkańcami, prezentacja osiągnięć na stronach internetowych, – organizacja spotkań w szkołach ze znanymi przedsiębiorcami, – przeprowadzeniu cyklicznych spotkań samorządu gminnego z lokalnymi przedsiębiorcami, mieszkańcami, – przyznawaniu honorowego tytułu mieszkańca EOF lub poszczególnych gmin w zakresie rozwoju gospodarczego/społecznego/kulturalnego.	2014–2025	1,5 mln zł	Cały EOF	Środki własne RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Program operacyjny
Cel 5.2 Rozwój form współpracy ponadlokalnej							
40.	Porozumienie międzygminne Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Lobbing strategiczny	Przedsięwzięcie polega na opracowaniu i wdrożeniu systemu realizacji lobbingu dla strategicznych dla rozwoju EOF inwestycji krajowych i regionalnych oraz stałego lobbingu związanego z podziałem środków zewnętrznych i pozyskiwaniem inwestorów. W ramach przedsięwzięcia planuje się wykorzystanie takich narzędzi jak: organizacja konferencji, seminariów, paneli tematycznych, realizacja profesjonalnych akcji medialnych, wykorzystanie narzędzi lobbingu bezpośredniego i pośredniego, w tym wykorzystania współpracy z innymi regionami/ośrodkami Polski Wschodniej, kraju i Europy, w tym w ramach EGO i EGO SA	2014–2025	2,5 mln zł	Cały EOF	Środki własne
Cel 5.3 Rozwój form współpracy wewnętrznej w EOF							
41.	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy	Subregionalny ośrodek analiz i rozwoju	Realizacja, koordynacja badań i analiz na potrzeby rozwoju obszaru EOF we wszystkich sferach: – gospodarczej – analiza trendów rynkowych, identyfikacja potencjalnych nisz rozwojowych i branż w ramach inteligentnej specjalizacji, które należałoby rozwijać na terenie EOF, – środowiskowej – monitorowanie w sposób skoordynowany kwestii środowiskowych, nowych technologii w tym zakresie, w tym technologii OZE, – społecznej, skierowane na poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań mogących służyć rozwiązywaniu wspólnych problemów na terenie EOF. Kreowanie wspólnej polityki rozwoju: przygotowywanie dokumentów strategicznych. Stworzenie Ełckiego ThinkTanku: grupy ekspertów i osób kluczowych dla kształtowania rozwoju, zajmujących się strategicznymi, długookresowymi zagadnieniami rozwoju regionu. Stworzenie eksperckiego ośrodka (jednostki na wzór firmy konsultingowej) zajmującej się obsługą funduszy zewnętrznych	2014–2025	3,5 mln zł	Cały EOF	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna PO Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 Oś prioryte-

<i>Lp.</i>	<i>Wnioskodawca</i>	<i>Nazwa przedsięwzięcia</i>	<i>Opis przedsięwzięcia</i>	<i>Okres realizacji</i>	<i>Wartość przedsięwzięcia</i>	<i>Miejsce realizacji</i>	<i>Program operacyjny</i>
			dla wszystkich gmin. Realizacja projektów współpracy w ramach EGO i EGO SA.				towa 4. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa Środki własne

Źródło: opracowanie własne.

8. Plan operacyjny

Realizacji celów strategicznych i operacyjnych będą służyć określone kierunki działań, wyznaczone dla każdego z nich. Proponowane kierunki działań są typami przedsięwzięć, które mogą być podejmowane przez różne grupy podmiotów w celu realizacji założeń strategii. W ramach zdefiniowanych kierunków działań zostały skonkretyzowane przedsięwzięcia o charakterze zintegrowanym, rozwiązujące w sposób kompleksowy problemy całego EOF. Przedsięwzięcia te obejmują dwa układy terytorialne:

- dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego – Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne,
- dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne i przedsięwzięcia komplementarne do nich.

Dodatkowo wyróżniono grupę przedsięwzięć innych, nie wpisujących się w pełni w specyfikę przedsięwzięć zintegrowanych, ale istotnych dla realizacji określonego celu. Te trzy rodzaje przedsięwzięć w sposób komplementarny służą realizacji danego celu.

Szczegółowo Zintegrowane Inwestycje Terytorialne i Przedsięwzięcia Terytorialne opisano w rozdziale Komponent Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych i Zintegrowanych Przedsięwzięć Terytorialnych.

Dla każdego celu określono możliwe źródła finansowania, a także podmioty, które będą uczestniczyć w jego realizacji. Wskaźniki służące do monitorowania osiągania poszczególnych celów przedstawiono zbiorczo w rozdziale 10.

Cel operacyjny 1.1. Wspieranie aktywności obywatelskiej

Uzasadnienie:

Aktywność obywatelska stanowi bardzo ważny element w polityce Unii Europejskiej. Wpisuje się ona w nowy paradygmat unijnej polityki regionalnej, który wśród głównych aktorów współodpowiedzialnych za działania o charakterze rozwojowym na określonych terytorium wymienia organizacje społeczne. Rolę partycypacji obywatelskiej w życiu społeczno-gospodarczym podkreśla się także w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2025 roku*. Jeden z celów strategicznych wspomnianego dokumentu dotyczy wzrostu aktywności społecznej, która ma się przekładać na rozwój kapitału społecznego, w którym istotną rolę pełnią aktywnie działające organizacje pozarządowe. Województwo Warmińsko-Mazurskie cechuje wysoki wskaźnik aktywności obywatelskiej mierzony liczbą stowarzyszeń i fundacji na 10 tysięcy mieszkańców. Ełcki Obszar Funkcjonalny wypada w tym zakresie nieco słabiej. W związku z powyższym uznano, że jednym z kierunków wdrażania celu strategicznego, jakim jest poprawa jakości życia na terenie EOF, powinno być wspieranie inicjatyw o charakterze obywatelskim. Ten cel operacyjny będzie z kolei realizowany poprzez działania ukierunkowane na takie podstawowe obszary jak:

- pobudzanie mieszkańców do aktywności społecznej,
- wzmacnianie potencjału istniejących organizacji pozarządowych,
- rozwój form współpracy pomiędzy organizacjami trzeciego sektora,
- promocja dobrych praktyk w sferze pożytku publicznego.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. Aktywni mieszkańcy** – tworzenie warunków do rozwoju aktywności społecznej; kształtowanie postaw obywatelskich mieszkańców w każdym wieku; edukacja obywatelska mająca na celu wzrost partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji związanych z rozwojem lokalnym.
- B. Organizacje pozarządowe** – wzmocnienie sektora NGO poprzez tworzenie warunków do rozwoju i działalności organizacji pozarządowych, w tym tworzenie punktów konsultacyjno-doradczych; rozwój infrastruktury społecznej (przykładowo miejsc spotkań mieszkańców, lokali dla organizacji pozarządowych); rozwijanie kompetencji społecznych liderów i animatorów, ekonomizacja organizacji – rozwój przedsiębiorczości społecznej, w tym wsparcie dla utworzenia i/lub funkcjonowania (w tym wzmocnienia potencjału) instytucji wspierających ekonomię społeczną, a także wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym osób w wieku 50+).
- C. Współpraca** – zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w tworzeniu polityki rozwoju EOF; budowa lokalnych partnerstw dwu- i trzysektorowych (społeczne, publiczne, gospodarcze) – istotą partnerstwa jest zacieśnienie wielowymiarowej współpracy w nakreślaniu wspólnych celów, a także skuteczna i efektywna realizacja; wspieranie współpracy z podmiotami zagranicznymi.
- D. Promocja aktywnie działających organizacji pozarządowych i grup wolontariatu**, a także dobrych praktyk w sferze pożytku publicznego (organizacja konkursów dla najbardziej aktywnych organizacji, wywiady w mediach i innych).
- E. Wspieranie i rozwijanie inicjatyw mieszkańców**, w tym poprzez wspólną organizację imprez z zakresu kultury i sportu – instytucje kulturalne i zajmujące się organizacją sportu współpracują z organizacjami pozarządowymi.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

- 1. Powołanie Centrum Wolontariatu**, którego celem będzie poszerzenie oferty pomocowej ośrodków pomocy społecznej, a tym samym lepsze rozeznanie i zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej, wykorzystanie zasobów społeczności lokalnej, aktywizacja społeczności lokalnej, droga do usamodzielnienia klientów (wolontariat klientów). Zakres przedsięwzięcia:
 - wyposażenie obiektów związane z utworzeniem i funkcjonowaniem Centrum Wolontariatu,
 - stworzenie sieci wolontariuszy i przygotowanie ich do pracy z różnymi grupami zagrożonymi wykluczeniem,
 - wsparcie bezpośrednich działań wolontariuszy kierowanych do grup zagrożonych wykluczeniem,
 - działania wspierające wolontariat klientów,
 - promocja wolontariatu, w tym jako instrumentu aktywizacji społecznej i zawodowej.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST,
- organizacje pozarządowe,
- podmioty ekonomii społecznej (np. spółdzielnie socjalne),
- społeczność EOF.

Cel operacyjny 1.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Uzasadnienie:

Jednym z najważniejszych celów strategicznych Unii Europejskiej zgodnie z założeniami *Strategii Europa 2020* ma być rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Włączenie społeczne jest tutaj rozumiane bardzo szeroko, obejmuje także wielowymiarową rewitalizację obszarów zdegradowanych. Kwestie dotyczące rewitalizacji obszarów zdegradowanych są szczególnie istotne w Województwie Warmińsko-Mazurskim, charakteryzującym się między innymi występowaniem terenów popegeerowskich. Dostrzegły to także władze regionalne ukierunkowując jedną z głównych osi priorytetowych RPO Warmia i Mazury na organizację kompleksowych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, obejmującym najbardziej potrzebujące społeczności lokalne. Konieczność rewitalizacji obszarów zdegradowanych dostrzega się także na terenie EOF i to zarówno w Mieście Ełk, jak i w gminach wiejskich. Znajduje to odzwierciedlenie w Programie Rewitalizacji Ełku oraz programach rozwoju lokalnego poszczególnych gmin. Na terenach gmin wiejskich EOF głównym problemem są wspomniane tereny popegeerowskie. Likwidacja PGR-ów to także degradacja towarzyszącej im infrastruktury społecznej.

Degradacja „fizyczna” jest w przypadku obszarów wymagających rewitalizacji raczej objawem, zasadniczym problemem są kwestie społeczne i gospodarcze, z jakimi borykają się mieszkańcy – brak pracy, bieda i patologie. Rewitalizacja tych obszarów wymaga zatem kompleksowych działań, których sednem musi być aktywizacja społeczno-zawodowa ich mieszkańców, obejmująca takie kierunki działań jak: tworzenie obiektów infrastruktury służących integracji (wsparcie z EFRR), a także rozbudzeniu zaangażowania społeczności lokalnych do działania na rzecz własnego rozwoju, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej, a także realizację „szeregu” miękkich inicjatyw mających na celu edukację i przełamywanie wykluczenia socjalnego (działania finansowane z EFS). Tego typu przedsięwzięcia w odniesieniu do obszarów miejskich będą realizowane przede wszystkim w ramach RPO WiM 2014–2020, natomiast w przypadku obszarów wiejskich adekwatne wsparcie przewidziano w ramach działań dotyczących utrzymania odbudowy i poprawy stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego, a także rozwoju podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. Nadawanie i przywracanie funkcji społecznych zdegradowanym obszarom** (powojсковym, poprzemysłowym, pokolejowym, mieszkaniowym i usługowym) – remonty i adaptacja budynków; tworzenie obiektów służących: integracji społecznej (centra integracji, świetlice i punkty świetlicowe, wyposażenie dla celów działań miękkich), przedsiębiorczości społecznej, poprawie dostępności do usług społecznych i aktywizacji społecznej.
- B. Rewitalizacja gospodarcza obszarów zdegradowanych** (np. na terenach poprzemysłowych, pokolejowych, popegeerowskich, powojсковych) i przywracanie im funkcji gospodarczych.
- C. Zagospodarowanie i rozwój przestrzeni publicznych** – przedsięwzięcia ukierunkowane na podniesienie atrakcyjności społecznej oraz nadawanie walorów funkcjonalnych i estetycznych tym przestrzeniom z uwzględnieniem ich regionalnej tożsamości zgodnie z planami rewitalizacji i zaleceniami konserwatora zabytków.
- D. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej** służącej powiązaniu terenów zdegradowanych z centrami gmin i rdzeniem ośrodka subregionalnego.
- E. Działania miękkie dotyczące integracji społeczno-zawodowej** mieszkańców obszarów wymagających rewitalizacji, w tym:
 - pomoc w poszukiwaniu pracy, nabycie/uzupełnienie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego;

- aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna i kulturalna osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem na terenie obszarów zdegradowanych;
- inne usługi społeczne wspierające rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym, na terenie obszarów zdegradowanych;
- rozwój podmiotów ekonomii społecznej i miejsc pracy w tych podmiotach.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

1. Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF:

- przywracanie zdegradowanym obiektom funkcji społecznych, w tym: adaptacja i remonty na cele integracji (centrum rewitalizacji społecznej, kluby integracji, świetlice i punkty świetlicowe, wyposażenie dla celów działań miękkich), przedsiębiorczości społecznej, poprawy dostępności do usług społecznych, aktywizacji społecznej,
- wyposażenie obiektów dla celów działań miękkich: rozwoju przedsiębiorczości społecznej, poprawy dostępności do usług społecznych, aktywizacji społecznej,
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej służącej powiązaniu terenów zdegradowanych z centrami gmin i rdzeniem ośrodka subregionalnego,
- rewitalizacja centrów wsi i innych problemowych części miejscowości (w tym place, skwery, ciągi piesze, ścieżki rowerowe, parkingi itp.).

Planowane przedsięwzięcie w MOF Ełk:

1. Rewitalizacja społeczna i środowiskowa Ośrodka Subregionalnego Ełk:

- rewitalizacja infrastruktury społecznej i utworzenie Centrum Rewitalizacji Społecznej,
- remont, przebudowa i adaptacja budynków na obszarach zdegradowanych z przeznaczeniem pod cele społeczne np.: świetlice, kluby pracy, kluby wsparcia zawodowego,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznych poprzez budowę szlaków spacerowych, placów, skwerów, ścieżek rowerowych, parkingów, małej infrastruktury społecznej,
- budowa i przebudowa dróg w obszarze objętym kompleksową rewitalizacją,
- projekty infrastrukturalne o mniejszej skali, uzupełniające inwestycje w ramach innych priorytetów w celu aktywizacji społeczno – gospodarczej.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki lub stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne JST,
- organizacje pozarządowe,
- mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe.

Cel operacyjny 1.3. Rozwój usług i poprawa infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

Uzasadnienie:

Zróżnicowania społeczno-ekonomiczne występujące pomiędzy obszarem EOF a innymi częściami Polski oraz wewnątrz EOF (w tym obszary byłych PGR-ów) mogą stać się barierą utrzymania dynamicznego rozwoju w przyszłości. Reakcją na pogłębiające się wykluczenie społeczne będą więc działania zmierzające do rozwoju oraz poprawy jakości, w tym dostępności usług społecznych przeciwdziałających wykluczeniu, zwłaszcza usług zdrowotnych i socjalnych. Pomimo tego, że zakres korzystania z pomocy społecznej na obszarze EOF jest porównywalny do innych regionów, to brakuje tam wyspecjalizowanych placówek świadczących pomoc grupom wrażliwym bądź odpowiadających na aktualne potrzeby społeczności związane z chorobami cywilizacyjnymi. Podnoszenie jakości usług społecznych oznacza również doskonalenie systemu zarządzania tymi usługami, standaryzację usług oraz wdrożenie mechanizmów monitorujących, z uwzględnieniem specyfiki obszarów wsparcia. Zwiększeniu jakości i dostępności usług publicznych będzie towarzyszyło zwiększenie efektywności systemu ich zapewniania i finansowania oraz będzie wymagało szerszego zaangażowania sektora prywatnego i organizacji pozarządowych jako dostawców i organizatorów usług społecznych.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

A. W obszarze usług zdrowotnych:

- tworzenie poradni specjalistycznych oraz poprawa dostępności do bazy szpitalnej w zakresie dziedzin deficytowych (np.: opieka długoterminowa, opieka geriatryczna, rehabilitacja), a także chorób stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy i umieralności;
- zakupy nowoczesnej aparatury leczniczej i specjalistycznego sprzętu medycznego dla ośrodków świadczących specjalistyczne usługi zdrowotne;
- poprawa dostępności do środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej;
- poprawa dostępności świadczeń medycznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym np.: osoby niepełnosprawne, osoby starsze;
- programy profilaktyki zdrowotnej i wczesnego wykrywania wad, chorób itp., w tym zwłaszcza: skierowane do dzieci, zorientowane na choroby cywilizacyjne oraz specyficzne problemy zdrowotne EOF.

B. W obszarze usług socjalnych:

- tworzenie infrastruktury integracji społecznej (kluby, centra integracji społecznej, podmioty aktywizacji zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej);
- rozwój infrastruktury podmiotów działających w sferze aktywizacji dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem, w tym dziedziczeniem ubóstwa;
- rozbudowa infrastruktury placówek opiekuńczych/rehabilitacyjnych świadczących usługi osobom zależnym, czyli starszym, niepełnosprawnym, chorym;
- działania z zakresu budownictwa mieszkaniowego ukierunkowanego na grupy wrażliwe,
- wsparcie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz napotykających trudności (wsparcie pieczy zastępczej, poradnictwo rodzinne, asystent rodziny, opieka nad osobami zależnymi);
- oddolne inicjatywy integracyjne społeczności lokalnych;
- poradnictwo prawne i obywatelskie;
- wsparcie usług poradnictwa prawnego i obywatelskiego;
- działania na rzecz poprawy jakości usług społecznych i lepszego zarządzania nimi, prowadzące do efektywnej alokacji wydatkowanych środków.

C. W obszarze integracji zawodowej:

- działania służące aktywizacji społeczno-zawodowej osób i rodzin wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej i zawodowej;
- promocja i wsparcie wolontariatu wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jako formy powrotu na rynek pracy;
- wsparcie usług skierowanych do osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym świadczone przez podmioty integracji społecznej, tj. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej oraz podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej;
- zwiększenie dostępności do usług aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym wsparcie podmiotów świadczących usługi: pomoc w poszukiwaniu pracy, zdobyciu doświadczenia zawodowego, projekty z zakresu zdobywania lub/i podnoszenia kwalifikacji zawodowych stosownie do potrzeb rynku pracy, wspieranie mobilności zawodowej, inne usługi dla bezrobotnych poszukujących pracy.

D. Rozwój systemu zarządzania usługami społecznymi:

- wprowadzenie pomiaru jakości usług świadczonych przez instytucje pomocy i integracji społecznej;
- wdrożenie systemu certyfikacji jakości usług;
- wdrażanie nowych modeli organizacyjnych instytucji pomocy i integracji społecznej;
- wprowadzanie systemu koordynacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej;
- wdrażanie innowacyjnych metod zarządzania.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

1. Program poprawy dostępności i jakości usług społecznych skierowanych do grup wrażliwych:

- wsparcie rozwoju/tworzenia instytucji świadczących usługi społeczne (opieka nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, bezdomnymi, pomoc rodzinom wielodzietnym) – projekty inwestycyjne (infrastruktura MOPS/GOPS, PCPR, PCPPP);
- zwiększenie dostępności do usług integracji społecznej i aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym zwłaszcza wsparcie podmiotów świadczących usługi: pomoc w poszukiwaniu pracy, zdobycie doświadczenia zawodowego, zdobywanie lub/i podnoszenia kwalifikacji zawodowych stosownie do potrzeb rynku pracy, wspieranie mobilności zawodowej, inne usługi dla bezrobotnych poszukujących pracy.

2. Poprawa usług zdrowotnych skierowanych na choroby cywilizacyjne: remonty, adaptacja budynków, zakup wyposażenia, rozbudowa infrastruktury ambulatoryjnej i szpitalnej na potrzeby poprawy usług związanych z chorobami odnoszącymi się do obszarów deficytowych.

3. Program profilaktyki chorób stanowiących poważny problem zdrowotny w EOF obejmuje: opracowanie i realizację programów profilaktyki skierowanych na choroby cywilizacyjne i specyficzne problemy zdrowotne, w tym zwłaszcza: profilaktyka wśród dzieci, choroby układu krążenia, nowotwory, choroby odkleszczowe, choroby i zaburzenia psychiczne, choroby układu oddechowego.

4. Program budownictwa socjalnego/ komunalnego, wspomaganego, chronionego promującego włączenie społeczne: budowa, modernizacja, adaptacja mieszkań socjalnych i infrastruktury towarzyszącej oraz rozwiązania organizacyjne i działania miękkie zapobiegające późniejszej degradacji obiektów, uwzględnienie potrzeb osób starszych.

5. Stworzenie systemu zarządzania jakością usług skierowanych do grup wrażliwych: wprowadzenie systemów pomiaru jakości usług świadczonych przez instytucje pomocy i integracji społecznej, systemu certyfikacji jakości usług oraz zbudowanie platformy współpracy pomiędzy

instytucjami pomocy i integracji społecznej, podmiotami zatrudnienia socjalnego oraz publicznymi służbami zatrudnienia.

6. **Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF:** ograniczenie barier architektonicznych i komunikacyjnych na terenie miasta, rozwój form edukacji integracyjnej, rozbudowa oferty Centrum Integracji Społecznej oraz klubów i świetlic integracyjnych, wprowadzenie instytucji asystenta osoby niepełnosprawnej lub starszej, szkolenia, poradnictwo, wzmocnienie integracji międzypokoleniowej.

Planowane przedsięwzięcia w MOF Ełk:

1. **Integracja społeczna i zawodowa MOF Ełk** - usługi skierowane do osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym przez podmioty integracji społecznej.
2. **Poprawa jakości usług społecznych w MOF Ełk** - lokalne działania integracyjne społeczności, sprzyjające włączeniu społecznemu.
3. **Modernizacja infrastruktury i wyposażenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ełku:**
 - modernizacja i przebudowa infrastruktury MOPS;
 - wyposażenie stanowisk pracy pracowników socjalnych.
4. **Dostosowanie infrastruktury Szpitala „Pro-Medica” w Ełku Sp. z o.o.** ukierunkowane na leczenie chorób stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy i umieralności.
5. **Rozwój budownictwa socjalnego i chronionego w MOF Ełk** - kompleksowe dostosowanie, remont, rozbudowa, adaptacja pomieszczeń pod potrzeby mieszkalnictwa chronionego, socjalnego i wspomagane dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym sprzyjające aktywizacji społeczno – zawodowej.
6. **Aktywny zawodowo MOF Ełk:**
 - aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna i kulturalna,
 - rozwój nowych form wsparcia,
 - wspieranie rodzin.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST,
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- instytucje pomocy i integracji społecznej, podmioty działające w sferze rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych lub rynku pracy,
- jednostki zatrudnienia socjalnego,
- podmioty ekonomii społecznej,
- jednostki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- organizacje pozarządowe i inne podmioty działające w sferze pomocy i integracji społecznej,
- wszystkie organizacje pozarządowe w przypadku usług poradnictwa prawnego i obywatelskiego.

Cel operacyjny 1.4. Wzrost jakości i poszerzenie oferty usług administracji, placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych

Uzasadnienie:

Rozwój kapitału społecznego może się odbywać dzięki odpowiednio rozwiniętej infrastrukturze i ofercie usług społecznych: zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych. Cel ten obejmuje realizację zadań na wszystkich szczeblach edukacji, zarówno z zakresu edukacji formalnej jak i nieformalnej, wzbogacanie oferty kulturalnej oraz aktywizację społeczną w zakresie konsumpcji oferty kulturalnej, sportowej i kreowanie postaw otwartości na wiedzę, współpracę.

Ważnym wymiarem działań w ramach tego celu będzie również wzrost jakości usług administracji publicznej. Nowoczesna administracja to przede wszystkim instytucje efektywne, dostępne dla obywatela i otwarte na jego potrzeby, przejrzyste i przyjazne, gotowe na obywatelską partycypację i wspomagające obywatelską i społeczną energię. W ramach EOF administracja będzie musiała być dodatkowo centrum współpracy dotychczas autonomicznie działających jednostek samorządowych, animatorem partnerstwa z sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi. Będzie również odpowiedzialna za proces włączania obywateli w proces współdecydowania o rozwoju, a także dzielenia się wykonywaniem usług publicznych. Priorytetowym zadaniem, warunkowanym przez rozwój infrastruktury teleinformatycznej, będzie udostępnianie jak najszerszego zakresu usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną, umożliwiającego pełną interakcję z urzędem, czyli możliwość załatwienia danej sprawy na odległość.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. Działania na rzecz poprawy jakości i dostępności usług edukacyjnych na wszystkich szczeblach kształcenia, w tym edukacji formalnej i nieformalnej:**
 - inwestycje w infrastrukturę przedszkolną i szkolną;
 - inwestycje w szkolnictwo zawodowe, w tym wyższe zawodowe dla potrzeb regionalnych inteligentnych specjalizacji;
 - inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną szkół wyższych;
 - inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych.
- B. Wspieranie rozwoju usług z zakresu uczenia się przez całe życie:** inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie.
- C. Wspieranie rozwoju obiektów popularyzujących naukę, kreatywność i innowacje:**
 - centra technologiczno-edukacyjne;
 - inkubatory innowacyjności i kreatywności;
 - centra demonstracyjne;
 - ośrodki nauki e-biznesu.
- D. Działania na rzecz poprawy jakości rządzenia opartego na współpracy, w tym przy wykorzystaniu TIK.**
- E. Działania zmierzające do ochrony dziedzictwa kulturowego:**
 - ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego;
 - zachowanie walorów architektoniczno-krajobrazowych miejscowości;
 - konserwacja muzealiów i starodruków.
- F. Wsparcie rozwoju i uatrakcyjnienie oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej:**
 - projekty współzawodnictwa sportowego i kulturalnego;
 - inwestycje w instytucje kultury (infrastruktura i wyposażenie);
 - inwestycje w obiekty sportowe (infrastruktura i wyposażenie);

- wsparcie rozwoju centrów informacji kulturalnej;
 - tworzenie nowych produktów sportowych, kulturalnych i turystycznych;
 - organizacja festiwali, wystaw.
- G. Budowa infrastruktury umożliwiającej dostęp do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach.**

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

- 1. Poprawa oferty kulturalnej na terenie EOF:** modernizacja infrastruktury instytucji kultury, wyposażenie, konserwacja muzealiów, organizacja imprez, tworzenie produktów kulturalnych, zachowanie walorów architektoniczno-krajobrazowych i kulturowych miast i wsi, włączenie instytucji kultury w tworzenie produktów turystycznych.
- 2. Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej EOF:**
 - budowa, rozbudowa i wyposażenie obiektów – boisk, stadionów, placów zabaw, terenów rekreacyjnych, parków, innych obiektów, imprezy sportowe;
 - poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego;
 - rozbudowa infrastruktury rozszerzającej ofertę zimową;
 - promocja zachowań prozdrowotnych i aktywizacja młodzieży, zapobieganie zachowaniom niepożądanym.
- 3. Kształcenie zgodnie z potrzebami rynku pracy:** wyposażenie szkół, adaptacja istniejącej infrastruktury edukacyjnej dla potrzeb edukacji ponadgimnazjalnej, szkolnictwa zawodowego i wyższego, stosownie do potrzeb rynku pracy.
- 4. Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych na terenie EOF:** poprawa jakości kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne, wsparcie nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego, rozwój sieci przedszkoli.
- 5. Uczenie się przez całe życie dla rozwoju EOF:** poprawa bazy dydaktycznej placówek kształcenia zawodowego i ustawicznego, rozwój systemów uczenia ustawicznego, szkolenia, kursy, promowanie elastycznych form zatrudnienia, doradztwo zawodowe, potwierdzanie kompetencji.
- 6. Rewitalizacja obiektów zabytkowych na terenie EOF:** rewitalizacja obiektów wpisanych w rejestrze zabytków, w tym obiektów mogących stanowić atrakcje turystyczne lub element produktu turystycznego.
- 7. Poprawa wykorzystania TIK w EOF:** wzmocnienie wykorzystania Internetu i e-usług w jednostkach samorządowych (m.in. e-administracja, e-zdrowie, informacja przestrzenna), rozwój zasobów cyfrowych, w tym działania inwestycyjne i szkoleniowe.

Planowane przedsięwzięcia w MOF Ełk:

- 1. Ełk – Smart City – Wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych w MOF Ełk:**
 - wykonanie inteligentnych tablic informacyjnych na przystankach komunikacji;
 - system informacji miejskiej i wykonanie zarządzanego systemu zarządzania ruchem i systemem oświetlenia;
 - wykonanie systemu zdalnego odczytu i analizy wszystkich liczników poboru energii, ciepła i innych mediów w obiektach UM Ełku.
- 2. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w MOF Ełk:**
 - modernizacja budynków oraz ich wyposażenie;

- działania w zakresie przygotowania praktycznego uczniów i słuchaczy w szkołach dla młodzieży i dorosłych wynikającego z kompleksowego programu nauczania dla zawodów szczególnie w inteligentnych specjalizacjach.
- 3. Utworzenie „Szkoły Młodego Einsteina” przy Parku Naukowo-Technologicznym w Ełku:**
 - przygotowanie koncepcji funkcjonowania oraz dokumentacji projektowej i uzyskanie niezbędnych pozwoleń;
 - budowa budynku Szkoły Młodego Einsteina wraz z wyposażeniem w eksponaty interaktywne.
- 4. Rozwój i dostosowanie do nowoczesnych usług instytucji kultury działających na terenie MOF Ełk:**
 - inwestycje w instytucje kultury by dostosować je do nowoczesnej działalności kulturalnej, w tym zakup trwałego wyposażenia oraz konserwacja muzealiów, starodruków itp.
 - rozwój i wyposażenie muzeów, izb pamięci itp., w tym Muzeum Historycznego w Ełku.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST,
- organy prowadzące szkoły i placówki oświatowe,
- uczelnie wyższe,
- organy prowadzące placówki szkoleniowe,
- podmioty prowadzące instytucje popularyzujące naukę i innowacje,
- instytucje kultury,
- jednostki administracji rządowej,
- państwowe jednostki budżetowe,
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
- organizacje pozarządowe.

Cel operacyjny 2.1. Stworzenie warunków do pozyskiwania inwestorów

Uzasadnienie:

Prowadzone analizy atrakcyjności inwestycyjnej⁸⁷ wskazują, że EOF ma niską atrakcyjność inwestycyjną dla działalności przemysłowej, w tym zaawansowanej technologicznie i usługowej. Jednym z czynników tej niskiej atrakcyjności jest niedostatek terenów inwestycyjnych, a także niewystarczający wewnętrzny kapitał inwestycyjny.

Korzystne przygraniczne położenie EOF nie znajduje przełożenia na udział kapitału zagranicznego w przedsiębiorstwach tu działających. Było ich na koniec 2012 r. łącznie 16. Kapitał zagraniczny zainwestowany na terenie EOF (684 zł na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym) jest ponad dziesięciokrotnie niższy niż średnia w kraju i ponad 2,4 razy niższy niż średnia w województwie. Pozyskiwanie inwestorów zagranicznych jest zatem ważnym kierunkiem działań na rzecz pobudzenia rozwoju społeczno-gospodarczego EOF. Niezbędnym warunkiem do tego jest istnienie odpowiednich, uzbrojonych terenów inwestycyjnych.

⁸⁷ *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2013*, red. M. Nowicki, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2013.

Poza aktywnie działającą Podstrefą Ełk Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A., gdzie oferowanych jest ok. 41,5 ha wolnej powierzchni inwestycyjnej (w tym tereny Parku Naukowo-Technologicznego). Miasto Ełk dysponuje wolnymi terenami przeznaczonymi na działalność usługową – o powierzchni około 9 ha, z przeznaczeniem na cele mieszkaniowe oraz mieszkaniowo-usługowe – 6,97 ha. Na terenie gmin wiejskich EOF nie ma aktualnie uzbrojonych terenów inwestycyjnych, które można by oferować inwestorom. Istnieją natomiast tereny do uzbrojenia w Ełku (tereny powojkowe) i Gminach wiejskich: Ełk – 150 ha, Kalinowo – 20 ha, Prostki – 20 ha.

W zakresie pozyskiwania inwestorów działalność prowadzi Park Naukowo-Technologiczny w Ełku, który mimo krótkiego okresu funkcjonowania odgrywa ważną rolę na rzecz poprawy atrakcyjności inwestycyjnej miasta i EOF. Jednostka oferuje zaawansowane technologicznie produkty i usługi, wspiera przedsiębiorstwa innowacyjne, stymuluje procesy powstawania nowych, promuje prace badawczo-rozwojowe i ich transfer do przemysłu, organizuje misje gospodarcze.

Istnieją jednak dodatkowe potrzeby uszczegółowienia możliwych obszarów specjalizacji EOF, tak by można było ofertę inwestycyjną i doradztwo formułować i kierować do bardzo konkretnych grup potencjalnych inwestorów. Konieczne jest przeprowadzenie odpowiednich analiz, których wyniki staną się bazą dalszych działań związanych z promocją oferty inwestycyjnej – opracowywania materiałów promocyjnych, stron internetowych, baz danych, udziału w targach, tworzenia punktów obsługi inwestora.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. Analizy i badania potencjału EOF w zakresie branż preferowanych do lokalizacji na terenie EOF:**
 - analizy atrakcyjności inwestycyjnej terenów inwestycyjnych;
 - konkretyzacja rodzajów działalności w ramach inteligentnych specjalizacji;
 - przygotowywanie biznesplanów prawdopodobnych przedsięwzięć;
 - badania pierwotne inwestorów zagranicznych.
- B. Tworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej:**
 - uzbrojenie terenów inwestycyjnych;
 - mechanizmy ulg inwestycyjnych;
 - promocja (opracowanie folderów, baz danych, udział w targach, organizacja wizyt studyjnych dla potencjalnych inwestorów na terenie EOF).
- C. Tworzenie sieci punktów obsługi inwestorów.**
- D. Doradztwo dla przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania inwestorów i nawiązywania kontaktów biznesowych (weryfikacja wiarygodności partnerów biznesowych):**
 - identyfikacja potencjalnych inwestorów;
 - badania pierwotne wśród przedsiębiorców;
 - badania nowych rynków zbytu;
 - opracowywanie katalogów eksportowych;
 - badania powiązań import-eksport firm lokalnych i regionalnych.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

- 1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod rozwój przedsiębiorczości:** budowa i rozbudowa infrastruktury na terenach przeznaczonych pod inwestycje, modernizacja istniejącej zdegradowanej infrastruktury i przestrzeni (tereny poprzemysłowe, pokolejowe, popegeerowskie) na cele gospodarcze (sieć wod.-kan., energia, drogi, inne).
- 2. Stworzenie wspólnego dla EOF Centrum Obsługi Inwestorów/Gminnych Punktów Obsługi Inwestorów.** Stworzenie sieci punktów obsługi inwestorów (odrębna jednostka lub w ramach urzędów gmin) zajmujących się następującymi działaniami: analizy dotyczące potencjału in-

westycyjnego EOF, poprawa oferty inwestycyjnej, obsługa projektów związanych z tworzeniem potencjału inwestycyjnego, udzielanie zainteresowanym podmiotom informacji w zakresie uwarunkowań prawnych i gospodarczych w procesach inwestycyjnych, współpraca z pozytywnymi inwestorami, aktywne poszukiwanie inwestorów.

Planowane przedsięwzięcie w MOF Ełk:

- 1. Przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych wzdłuż dróg krajowych nr 16 i 65 w EOF:** wyznaczenie terenów, przygotowanie projektów oraz budowa i rozbudowa infrastruktury oraz uzbrojenie terenów: sieci wod.-kan. energetyczne, drogi, inne.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne JST,
- przedsiębiorcy i ich organizacje,
- organizacje pozarządowe.

Cel operacyjny 2.2. Rozwój form wsparcia biznesu

Uzasadnienie:

Niedostateczne wsparcie ze strony instytucji otoczenia biznesu (IOB) zostało zidentyfikowane jako jeden z ważnych czynników powodujących niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenie EOF zarówno w badaniach, jak też w trakcie prac grupy roboczej. Funkcjonujące na terenie EOF instytucje otoczenia biznesu wykazują się niezbyt dużą aktywnością (przykładowo, usługi doradczo-informacyjne w zakresie technologii, pomoc finansowa, kojarzenie partnerów gospodarczych, stymulowanie współpracy między przedsiębiorstwami, organizacja i uczestnictwo w targach oraz udostępnianie infrastruktury instytucjonalnej są zaledwie dodatkowymi rodzajami ich działalności)⁸⁸. Przewidziano zatem realizację projektów służących rozwojowi potencjału IOB. Formą wsparcia przedsiębiorców powinny być także inicjatywy klastrowe, które dotychczas na terenie EOF były tworzone w ograniczonym zakresie (przykładowo klaster turystyczny „Suwalszczyzna-Mazury”).

Duże nadzieje w zakresie wsparcia innowacyjności i przedsiębiorczości są związane z powstałym w 2012 r. Parkiem Naukowo-Technologicznym w Ełku, który ma stanowić centrum wspierania innowacji, rozwoju i transferu technologii do sektora MŚP, ma służyć integracji nauki, biznesu i instytucji okołobiznesowych. Konieczne jest dalsze rozwijanie jego potencjału. Potrzebne jest zwłaszcza dofinansowanie działań inkubatora przedsiębiorczości, wspierającego w sposób kompleksowy nowo powstające podmioty gospodarcze.

W związku ze słabością sektora IOB, również samorządy powinny podejmować działania inspirujące, koordynujące i wspierające partnerstwo instytucjonalne na rzecz rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości.

⁸⁸ R. Kisiel i in., *Badania instytucji otoczenia biznesu Województwa Warmińsko-Mazurskiego pod kątem konkurencyjności i innowacyjności świadczonych usług wraz z rekomendacjami*, Olsztyn 2010, www.staryefs.warmia.mazury.pl [10.03.2014].

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. Rozwój współpracy samorządów, instytucji otoczenia biznesu i przedsiębiorców:**
 - tworzenie lokalnych organizacji współpracy w triadzie nauka-biznes-samorząd;
 - projekty wymiany stażowej;
 - wspólne projekty badawczo-rozwojowe;
 - tworzenie lokalnych/regionalnych think tanków.
- B. Wsparcie i rozwój instytucji otoczenia biznesu – podmiotów działających na rzecz przedsiębiorczości, w tym Parku Naukowo-Technologicznego, inkubatorów przedsiębiorczości, Centrum Wsparcia Biznesu w Ełku:**
 - tworzenie wyspecjalizowanych IOB na terenie EOF (np. pod kątem inteligentnych specjalizacji);
 - budowa, modernizacja i adaptacja budynków IOB oraz ich wyposażenie;
 - budowa infrastruktury na potrzeby IOB;
 - budowa zaplecza badawczo-rozwojowego;
 - budowanie platform transferu technologii;
 - doradztwo i analizy innowacyjności, audyty technologiczne;
 - doradztwo w zakresie wynalazczości i patentowania;
 - komercjalizacja badań naukowych;
 - projekty preinkubacyjne i wsparcia kapitałowego.
- C. Tworzenie i rozwój sieci współpracy przedsiębiorstw:**
 - tworzenie klastrów;
 - tworzenie sieci współpracy (inicjatywy klastrowe, izby gospodarcze, stałe fora gospodarcze);
 - budowa i wyposażenie laboratoriów.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

- 1. Tworzenie i rozwój instytucji otoczenia biznesu:**
 - rozbudowa sieci instytucji otoczenia biznesu, w tym funduszu pożyczkowego i poręczeniowego;
 - wsparcie doradcze i szkoleniowe instytucji wspierających przedsiębiorczość;
 - stworzenie sieci aniołów biznesu/funduszu venture capital skierowanego na wsparcie podmiotów z terenu EOF;
 - stworzenie klastrów: turystycznego, meblarskiego i przetwórstwa rolno-spożywczego.

Planowane przedsięwzięcia w MOF Ełk:

- 1. Rozbudowa i wyposażenie Parku Naukowo-Technologicznego w Ełku – III etap:**
 - przygotowanie koncepcji rozbudowy oraz dokumentacji technicznej i uzyskanie niezbędnych pozwoleń;
 - budowa powierzchni produkcyjno-handlowych wraz z wyposażeniem;
 - zagospodarowanie terenu – parkingi, oświetlenie, zastosowanie odnawialnych źródeł energii;
 - budowa nowych i rozbudowa istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego służącego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, laboratoriów do badań specjalistycznych;
 - wdrożenie wyników badań naukowych, technologii: transfer wiedzy z nauki do przemysłu, przygotowanie dokumentacji wdrożeniowej.
- 2. Stworzenie Centrum Wsparcia Biznesu w Ełku i pobudzenie do działalności instytucji otoczenia biznesu:**
 - przygotowanie strategii funkcjonowania, przygotowanie powierzchni oraz wyposażenie;
 - doradztwo w zakresie inteligentnych specjalizacji, przygotowanie dokumentacji wdrożeniowej;

- wspieranie inteligentnych specjalizacji poprzez stworzenie Centrum Inteligentnych Specjalizacji;
- działania integracyjne i wdrożeniowe dotyczące sieci współpracy ponadregionalnej;
- tworzenie i rozwój klastrów (w tym klastra ekologicznego);
- wzmacnianie zdolności innowacyjnej przedsiębiorstw i transferu technologii;
- działania mające na celu integrację i wzrost efektywności przedsiębiorstw prowadzących działalność usługową i produkcyjną, która ma wpływ na ochronę środowiska;
- identyfikacja innowacyjnych rozwiązań potencjalnych przedsiębiorców oraz weryfikacja ich potencjału rynkowego, doradztwo w zakresie tworzenia nowego przedsiębiorstwa, udostępnienie infrastruktury i usług niezbędnych do tego przedsięwzięcia oraz ich zasilenie kapitałowe (dotacje na preinkubację oraz zasilenie kapitałowe nowopowstałego przedsiębiorcy).

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST,
- przedsiębiorcy,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje otoczenia biznesu,
- centra obsługi inwestora.

Cel operacyjny 2.3. Wspieranie innowacyjności lokalnych firm

Uzasadnienie:

Niedostatki w zakresie innowacyjności zostały zidentyfikowane jako jeden z poważnych problemów rozwojowych EOF. Zdecydowana większość przedsiębiorstw realizuje tradycyjne, ugruntowane modele biznesowe. Najwięcej miejsc pracy na terenie EOF generują branże mało innowacyjne: rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybactwo, handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie, gastronomia i komunikacja.

Tymczasem osiągnięcie przewagi konkurencyjnej, czy to w wymiarze terytorialnym – jednostek terytorialnych czy też podmiotowym – poszczególnych firm bazuje natomiast na rozwiązaniach innowacyjnych, niespotykanych u konkurentów.

Konieczne jest zatem szczególne wspieranie rozwoju przedsiębiorstw, wdrażających innowacje produktowe, procesowe, organizacyjne. Wsparcie to powinno mieć charakter kompleksowy – oprócz finansowego (dotacje, pożyczki, finansowanie kapitałowe), także szkoleniowe i doradcze, zwłaszcza w zakresie technologii (w tym TIK), poszukiwania dostawców i kontaktów z nimi. Ponadto w kontekście cennego i niewykorzystanego potencjału obszaru, jakim są wykształceni młodzi ludzie (50% bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-34 lata), kluczowym kierunkiem wsparcia będzie tworzenie nowych innowacyjnych firm.

Promowana będzie także komercjalizacja innowacyjnych rozwiązań powstających we współpracy z jednostkami naukowymi regionu (w tym na potrzeby inteligentnych specjalizacji). Jak bowiem wykazały badania ewaluacyjne RPO WiM 2007-2013 dotyczące konkurencyjności firm, wiele podmiotów działających w obszarze inteligentnych specjalizacji regionu, nawet tych dużych, ma relatywnie niską pozycję konkurencyjną.

Pozwoli to także złagodzić problem niewystarczającego ukierunkowania badań naukowych na potrzeby regionalnych przedsiębiorstw. Wspierana będzie także własna działalność B+R i wdrażanie jej

wyników. Działaniom inwestycyjnym powinny też towarzyszyć działania miękkie, inspirujące i promujące innowacyjną przedsiębiorczość.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

A. Wsparcie współpracy przedsiębiorców z jednostkami naukowymi:

- programy wymiany stażowej i przepływu kadr;
- budowanie platform współpracy badawczo-rozwojowej;
- wsparcie wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych i badawczych przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi;
- konkursy na najlepsze przykłady współpracy;
- programy małych dotacji (bonów) na nawiązanie lub rozwój współpracy.

B. Wsparcie działalności inwestycyjnej oraz B+R przedsiębiorstw:

- tworzenie i rozwój infrastruktury przemysłowej oraz B+R w przedsiębiorstwach.

C. Wsparcie doradcze, szkoleniowe, dotacyjne i kapitałowe związane z wdrażaniem innowacji, w tym dotyczące inteligentnych specjalizacji:

- doradztwo i analizy innowacyjności, audyty technologiczne;
- szkolenia w zakresie patentowania, wynalazczości, prawa własności intelektualnej, przygotowanie do uzyskania akredytacji i certyfikacji;
- finansowanie usług brokerów innowacji i technologii;
- programy komercjalizacji wyników badań i rozwiązań technologicznych.

D. Wspieranie wykorzystania TIK w przedsiębiorstwach:

- wsparcie przedsiębiorstw w zakresie e-biznesu;
- wdrażanie systemów informatycznych w przedsiębiorstwach (ogólnych systemów zarządzania i w określonych obszarach funkcjonowania jednostek);
- łączenie różnych obszarów działania przedsiębiorstw w bardziej złożone, inteligentne systemy;
- automatyzacja produkcji;
- tworzenie i udostępnianie usług elektronicznych B2B;
- tworzenie i udostępnianie usług elektronicznych B2C;
- wsparcie szkoleniowe i doradcze w zakresie rozwoju produktów i usług opartych o TIK.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

1. Rozwój przedsiębiorczości w kierunku inteligentnych specjalizacji:

- inwestycje w infrastrukturę przemysłową, usługową oraz B+R;
- inwestycje i doradztwo w komercjalizacji usług;
- inkubacja przedsiębiorstw;
- szkolenia i doradztwo;
- programy dotacyjne dla nowo powstałych firm;
- wsparcie projektów e-biznesowych;

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST,
- przedsiębiorcy i ich grupy, organizacje przedsiębiorców,
- instytucje otoczenia biznesu,
- jednostki naukowe,
- konsorcja przedsiębiorców i jednostek naukowych.

Cel operacyjny 2.4. Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego

Uzasadnienie:

Zgodnie z waloryzacją województwa ze względu na preferowane kierunki rozwoju rolnictwa dokonana przez Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie, Ełcki Obszar Funkcjonalny należy do obszarów o potencjale do wielofunkcyjnego rozwoju rolnictwa (typ A). Taki typ rolnictwa oznacza wkomponowanie w wiejską przestrzeń dodatkowych funkcji pozarolniczych. Biorąc jednocześnie pod uwagę inne potencjały obszaru – walory środowiskowe i związany z tym potencjał do rozwoju turystyki, na terenie EOF powinny być rozwijane zgodne z nimi kierunki działalności rolniczej i okołorolniczej, w tym rolnictwo ekologiczne i wytwarzanie produktów rolno-spożywczych tradycyjnych i specyficznych dla obszaru, agroturystyka. Promowane również będą przyjazne środowisku sposoby produkcji rolnej, nie tylko w formie gospodarstw ekologicznych.

Istotnym ograniczeniem rozwoju produkcji rolnej są możliwości sprzedaży produktów przez rolników. Wiąże się to ze zidentyfikowaną w trakcie diagnozy niewystarczającą aktywnością na terenie EOF przedsiębiorstw sektora rolno-spożywczego, w tym punktów skupu czy zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego. Niezbędne jest rozwijanie przedsiębiorstw tej branży – będzie to stanowić z jednej strony aspekt wielofunkcyjnego rozwoju, a z drugiej – zapewni rolnikom możliwości sprzedaży własnych produktów. Wsparcie powinno przyczynić się przede wszystkim do wykreowania i rozwoju lokalnych produktów niszowych. Poprawie możliwości sprzedaży produktów rolnych służy także tworzenie grup producenckich.

W związku z tym, że na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego istnieje raczej niekorzystna struktura obszarowa z dominacją gospodarstw rozdrobnionych o powierzchni poniżej 5 ha, istotnym kierunkiem działań powinno być dążenie do większej specjalizacji, powiększania powierzchni gospodarstw, a także scalanie gruntów.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. Badania i analizy w zakresie rozwoju rolnictwa specjalistycznego na obszarze EOF.**
Analiza trendów rynkowych i badania w kierunku poszukiwania nisz rolnictwa specjalistycznego na obszarze EOF
- B. Wspieranie działań mających na celu współpracę producentów rolnych** – programy tworzenia grup producenckich, w tym w niszach istotnych dla inteligentnych specjalizacji.
- C. Program wsparcia tworzenia gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych** – dotacje na inwestycje, szkolenia, doradztwo w kierunku rozwoju nowych form aktywności rolniczej, zgodnej z potencjałem regionu, w tym szczególnie rolnictwa ekologicznego i agroturystyki. Wsparcie ukierunkowane na pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarstwa rolnych, a także pozyskaniu na ten cel dotacji.
- D. Wsparcie produkcji żywności wysokiej jakości oraz wyrobów lokalnych** – dotacje na inwestycje, analizy, doradztwo, szkolenia (przykładowo z zakresu norm żywnościowych, kryteriów certyfikacji), pomoc w promowaniu marek produktów lokalnych i tworzeniu sieci producentów oraz sprzedaży wyrobów lokalnych
- E. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego** – dotacje na inwestycje, analizy, doradztwo, szkolenia wspierające ekspansję na rynkach krajowych i międzynarodowych
- F. Inicjowanie i wspieranie wystaw, targów, konferencji i innych przedsięwzięć upowszechniających i promujących najnowsze osiągnięcia nauki i praktyki rolniczej**
Stworzenie i wypromowanie cyklicznej imprezy targowo-wystawowej w zakresie lokalnych produktów rolno-spożywczych oraz techniki rolniczej

G. Programy scalania gruntów.

Zainicjowanie powstania powiatowej organizacji (stowarzyszenia) gospodarstw agroturystycznych. Działania organizacyjne, promocyjne związane z utworzeniem stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznej – stworzenie jednolitych standardów, wspólna promocja oferty, w tym strona internetowa, włączenie w tworzenie sieciowych produktów turystycznych

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST,
- ośrodki doradztwa rolniczego,
- organizacje pozarządowe,
- osoby fizyczne prowadzące gospodarstwa rolne,
- przedsiębiorstwa: rolne, rybackie, rolno-spożywcze.

Cel operacyjny 2.5. Wspieranie przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa

Uzasadnienie:

Sytuacja na rynku pracy na terenie EOF, podobnie jak w całym Województwie Warmińsko-Mazurskim, jest bardzo trudna. Wysokość stopy bezrobocia rejestrowanego (26,9% w 2012 r.), jest znacznie wyższa niż w regionie (21,3%) i dwukrotnie wyższa niż kraju (13,4%). Pamiętać też należy, że połowa bezrobotnych to osoby w wieku do 34 roku życia. Niski jest także współczynnik aktywności zawodowej (dla regionu 51,4% wobec 55,9% w kraju) i wskaźnik zatrudnienia (45,8% wobec 50,2% w kraju). Problemy te pogłębia także bezrobocie ukryte na obszarach wiejskich.

Sposobem rozwiązania tych problemów jest tworzenie trwałych, dobrej jakości miejsc pracy, w tym samozatrudnienie. To wymaga jednak określonych postaw i umiejętności, których osoby bezrobotne zwykle nie posiadają. Potrzebne jest pobudzanie postaw przedsiębiorczych, kreowanie pozytywnego wizerunku przedsiębiorcy oraz ułatwianie tworzenia nowych firm. W tym celu będą wspierane projekty z zakresu kompleksowego wsparcia tworzenia mikro- i małych przedsiębiorstw. Niezbędne są też działania aktywizujące różne grupy specyficzne na rynku pracy (długotrwale bezrobotni, osoby 50+, osoby niepełnosprawne), a także działania wspierające mobilność.

Podejmowane w tym obszarze działania powiatowych urzędów pracy (wsparcie na tworzenie mikro-przedsiębiorstw i miejsc pracy) powinny być wspierane również przedsięwzięciami podejmowanymi przez inne grupy podmiotów. Dużą rolę odgrywają aktualnie, w zakresie aktywizacji zawodowej, działania takich jednostek jak Centrum Integracji Społecznej, Zakład Aktywizacji Zawodowej czy Klub Integracji Społecznej działające w Elku. Jednak ze względu na znaczące bezrobocie i problemy związane z wykluczeniem zawodowym działania te na obszarze EOF nie są wystarczające.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

A. Kreowanie i promowanie postaw przedsiębiorczych w społeczeństwie:

- konkursy pomysłów na biznes i biznesplanów;
- programy nauki kreatywności i przedsiębiorczości, także życiowej, skierowane do różnych grup wiekowych;
- kampanie medialne;

- tworzenie lokalnych portali dla mikro- i małych firm;
- tworzenie wirtualnych przedsiębiorstw dla celów edukacyjnych, warsztatowych.
- B. Dotacje, wsparcie doradcze i szkoleniowe związane z samozatrudnieniem** – wsparcie pożyczkowe i dotacyjne na rozpoczęcie oraz kontynuowanie działalności, doradztwo, szkolenia, mentoring na etapie rozpoczęcia i prowadzenia działalności, w tym w e-biznesie i obszarach inteligentnych specjalizacji.
- C. Aktywizacja zawodowa ludzi młodych:** staże i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy; pożyczki szkoleniowe; stypendia w okresie kontynuowania nauki zawodu i na początku pracy zawodowej.
- D. Programy integracji zawodowej:**
 - szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kompetencji i kwalifikacji zawodowych;
 - programy nauki zawodu;
 - staże zawodowe;
 - programy nabycia kompetencji społecznych potrzebnych na rynku pracy, w tym dla niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, mieszkańców obszarów popegeerowskich, osób 50+);
 - programy job-coachingu.
- E. Szkolenia, kursy i inne przedsięwzięcia służące podnoszeniu/zmianie kwalifikacji zawodowych.**

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

- 1. Program wsparcia mikro- i małej przedsiębiorczości:**
 - opracowanie programu mikroprzedsiębiorczości na terenie EOF wraz z analizą najbardziej prawdopodobnych biznesów możliwych do uruchomienia na tym terenie w oparciu o lokalne potencjały;
 - programy stażowe na stanowiskach menedżerskich dla kandydatów na przedsiębiorców;
 - wsparcie pożyczkowe i dotacyjne na rozpoczęcie oraz kontynuowanie działalności;
 - doradztwo, szkolenia, mentoring na etapie rozpoczęcia i prowadzenia działalności;
 - program przejścia z "etatu" do „biznesu”;
 - programy konkursowe dla kandydatów na przedsiębiorców (biznesplany i pomysły na biznes);
 - promocja przedsiębiorczości wśród osób z grup wrażliwych, bezrobotnych i sukcesów aktywizacji zawodowej (case study, warsztaty, przykłady sukcesów pracowników, przedsiębiorców).

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST,
- przedsiębiorcy,
- organizacje pozarządowe.

Cel operacyjny 3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Uzasadnienie:

Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji CO₂, w tym wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych to w kontekście celów wspólnotowej polityki klimatyczno-energetycznej bardzo ważne wyzwanie w perspektywie 2020 r. W odniesieniu do efektywności wykorzystania energii cieplnej, bardzo duże wyzwania stoją zarówno przed jednostkami publicznymi, jak też przedsiębiorstwami i mieszkańcami. Duża część budynków samorządowych jest zasilanych mało efektywnymi, starymi źródłami na węgiel (głównie na terenach wiejskich), a także wymaga termomodernizacji. Również w przypadku źródeł sieciowych w Elku wymagane są prace modernizacyjne. Istnieją na terenie EOF takie budynki, które mają wskaźniki zużycia energii powyżej 1 GJ/m²/rok, a więc odpowiadające budynkom powstałym przed 1985 rokiem, 2-3 krotnie wyższe od zużycia w budynkach nowych. Podobnie rzecz ma się z budynkami mieszkalnymi (choć EOF na tle terenów sąsiednich ma względnie duży udział budynków najnowszych).

Powinny być zatem realizowane przedsięwzięcia kompleksowe, łączące termomodernizację budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych z wymianą źródeł ciepła na bardziej efektywne oraz z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych. Konieczna jest również poprawa efektywności energetycznej infrastruktury publicznej, w tym oświetlenia drogowego. Działaniom inwestycyjnym powinny towarzyszyć przedsięwzięcia miękkie, w tym organizacyjne, edukacyjne, promocyjne. Podejmowanie działań proefektywnościowych jest też konieczne w przedsiębiorstwach, by postulowane przyspieszenie wzrostu gospodarczego nie powodowało proporcjonalnego wzrostu zużycia energii. Niniejszy cel szczegółowy odnosi się do priorytetów inwestycyjnych w ramach celu tematycznego 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w ramach celu:

A. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach wiejskich:

- źródła na biomasę;
- biogazownie rolnicze;
- małe elektrownie wodne;
- elektrownie wiatrowe;
- elektrownie fotowoltaiczne;
- małe instalacje OZE w gospodarstwach domowych (kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła, małe turbiny wiatrowe);
- źródła geotermalne.

B. Projekty kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych:

- ocieplenie budynków (ścian, stropów, dachu);
- wymiana okien i drzwi zewnętrznych na nowe, o odpowiednich parametrach przenikalności cieplnej;
- wymiana oświetlenia na energooszczędne;
- przebudowa systemów grzewczych i c.w.u. (w tym wymiana, modernizacja, podłączenie do źródła ciepła), w tym wykorzystujących OZE;
- zarządzanie energią i infrastrukturą.

C. Przedsięwzięcia służące podnoszeniu efektywności energetycznej i wykorzystaniu OZE na własne potrzeby w przedsiębiorstwach:

- audyty energetyczne i inne analizy dotyczące stanu gospodarki energetycznej w przedsiębiorstwie;
- termomodernizacja budynków;
- inwestycje związane ze zmianą procesów technologicznych na energooszczędne;
- instalacje OZE na własne potrzeby, w tym zwłaszcza: kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, małe turbiny wiatrowe, małe elektrownie wodne, biogazownie, ciepłownie/elektrociepłownie na biomasę, pompy ciepła;
- wdrażanie systemów zarządzania energią, w tym monitorowania zużycia energii, sformalizowanych systemów zarządzania.

D. Rozwój i modernizacja systemów zbiorowego zaopatrzenia w ciepło:

- budowa nowych odcinków sieci ciepłowniczych i podłączanie nowych odbiorców;
- modernizacja sieci ciepłowniczych;
- budowa nowych i modernizacja istniejących ciepłowni działających na sieci ciepłowniczej, w tym poprawa efektywności wytwarzania, ograniczanie emisji, wysokosprawna kogeneracja;
- wykorzystanie OZE w ciepłowniach działających na sieci ciepłowniczej.

E. Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia drogowego:

- wymiana punktów oświetleniowych (lamp wysokoprężnych sodowych, rtęciowych i innych niskowydajnych) na energooszczędne (w tym LED);
- modernizacja pozostałej infrastruktury oświetlenia drogowego;
- optymalizacja rozmieszczenia punktów oświetleniowych.

F. Wdrożenie i rozwój systemów zarządzania energią w jednostkach publicznych:

- opracowanie koncepcji i dokumentów planistycznych z zakresu gospodarowania energią;
- diagnoza stanu zarządzania energią, analiza potrzeb w zakresie modernizacji, monitoring zużycia;
- instalacja urządzeń i oprogramowania pozwalającego na monitoring zużycia energii w obiektach, oświetleniu;
- szkolenia dla pracowników samorządowych z zakresu zachowań proefektywnościowych i zarządzania energią;
- wdrożenie sformalizowanych systemów zarządzania energią (PN-EN ISO 50001).

G. Działania na rzecz poprawy świadomości energetycznej – projekty edukacyjne, promocyjne, informacyjne, służące podnoszeniu świadomości energetycznej mieszkańców, w tym:

- wydanie materiałów informacyjnych dotyczących oszczędzania energii i wykorzystania OZE w gospodarstwach domowych i rolnych, przedsiębiorstwach;
- festyny, imprezy plenerowe itp. poświęcone oszczędzaniu energii i wykorzystaniu OZE,
- działania kierowane do dzieci i młodzieży;
- doradztwo związane z termomodernizacją i wykorzystaniem OZE w gospodarstwach domowych.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

- 1. Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO₂ budynków użyteczności publicznej** – kompleksowa modernizacja energetyczna samorządowych budynków użyteczności publicznej na terenie EOF, w tym ocieplenie budynków, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, wymiana oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych i c.w.u., w tym wykorzystujących OZE, przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, systemów chłodzących, w tym wykorzystanie OZE.
- 2. Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO₂ w budynkach mieszkalnych** – kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych i ich części wspólnych, w tym ocieplenie budynków, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, wymiana oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych i c.w.u., w tym wykorzystujących OZE, przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji.

3. **Program edukacji energetycznej mieszkańców EOF** – projekty edukacyjne, promocyjne, informacyjne, służące podnoszeniu świadomości energetycznej mieszkańców, a także doradztwo związane z termomodernizacją i wykorzystaniem OZE w gospodarstwach domowych.
4. **Rozbudowa sieci ciepłowniczych, budowa lokalnych systemów zbiorowego zaopatrzenia w ciepło** – budowa nowych i modernizacja odcinków sieci ciepłowniczych i podłączanie nowych odbiorców, a także budowa nowych i modernizacja istniejących ciepłowni działających na sieci ciepłowniczej.
5. **Wdrożenie zarządzania energią w jednostkach samorządowych** – działania z zakresu diagnozy stanu zarządzania energią i analizy potrzeb, opracowanie koncepcji i dokumentów planistycznych z zakresu gospodarowania energią, instalacja odpowiednich urządzeń i oprogramowania, pozwalającego na monitoring zużycia energii w obiektach, oświetleniu, szkolenia dla pracowników samorządowych, a także wdrożenie sformalizowanych systemów zarządzania energią (PN-EN ISO 50001).
6. **Poprawa efektywności oświetlenia drogowego** – wymiana punktów oświetleniowych (lamp wysokoprężnych sodowych, rtęciowych i innych niskowydajnych) na energooszczędne (w tym LED) oraz modernizacja pozostałej infrastruktury oświetlenia drogowego i optymalizacja rozmieszczenia punktów oświetleniowych.

Planowane przedsięwzięcia w MOF Ełk:

1. **Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w subregionie ełckim** – docieplenie budynków, wymiana okien i drzwi, modernizacja instalacji c.o., zastosowanie OZE, wymiana źródeł ciepła, modernizacja oświetlenia, zarządzanie energią i infrastrukturą.
2. **Modernizacja Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Ełku oraz Zakładu Ciepłowniczego Spółdzielni Mieszkaniowej Świt - redukcja emisji zanieczyszczeń do środowiska poprzez rozbudowę i modernizację sieci ciepłej oraz modernizację kotła i instalacji odpylania:**
 - likwidacja magistralnego ciepłociągu napowietrznego DN250 wzdłuż rzeki Ełk,
 - redukcja emisji zanieczyszczeń do środowiska poprzez modernizację instalacji odpylania kotła nr 3 Ciepłowni Głównej,
 - redukcja emisji zanieczyszczeń do środowiska poprzez uciepłownienie obszaru pomiędzy linią brzegową Jeziora Ełckiego oraz ul. 11-go Listopada.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST,
- przedsiębiorstwa energetyczne,
- przedsiębiorcy,
- właściciele budynków mieszkalnych (spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, inne podmioty),
- organizacje pozarządowe.

Cel operacyjny 3.2. Zachowanie i ochrona bogactw przyrodniczych i krajobrazowych

Uzasadnienie:

Istotnym walorem Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego jest bogactwo przyrodnicze i krajobrazowe. Środowisko EOF charakteryzuje wysoki stopień zachowania w stanie naturalnym. Walory przyrodnicze i krajobrazowe są zatem jednym z elementów decydujących o atrakcyjności obszaru. Jednocześnie wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe wiążą się z jakością życia, na którą położono duży nacisk, zarówno przy formułowaniu wizji, jak również misji EOF. W związku z tym konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do utrzymania dobrego stanu środowiska przyrodniczego, nie tylko dla samej ochrony, ale także dla utrzymania możliwości rozwoju obszaru z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych (między innymi w turystyce, rolnictwie ekologicznym, gospodarce leśnej). Ważne są działania zmierzające do utrzymania wysokiej jakości środowiska, tam gdzie nie zanotowano dotychczas pogorszenia stanu i działania na rzecz poprawy jakości tych elementów, gdzie wpływ antropopresji jest szczególnie destrukcyjny. Istotne jest również zwiększanie powierzchni obszarów cennych przyrodniczo, poprzez powoływanie nowych form ochrony przyrody, dzięki czemu najcenniejsze obszary i obiekty przyrodnicze będą miały szansę zostać zachowane. Poza działaniami skierowanymi bezpośrednio w sferę przyrodniczą, jednym z niezbędnych kierunków interwencji jest podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Zaniechanie działań w tym zakresie mogłoby prowadzić do nasilenia konsumpcyjnego stylu życia, a co za tym idzie do podnoszenia efektywności procesów gospodarczych bez uwzględniania skutków społecznych i przyrodniczych. W takim przypadku można się spodziewać postępującej degradacji środowiska przyrodniczego, prowadzącej do trwałych i często nieodwracalnych zmian. Zachodzi więc wyraźna konieczność inwestowania w świadomość społeczną, zwłaszcza młodego pokolenia. Niezbędne jest ukształtowanie ekologicznej wrażliwości, kreującej nowe wzorce zachowań, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

A. Zachowanie lub odtwarzanie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk:

- czynna ochrona siedlisk, programy ochrony gatunków i działania zapobiegające niekorzystnym zmianom ekosystemów;
- działania mające na celu restytucję zagrożonych i rodzimych gatunków roślin i zwierząt,
- zachowanie równowagi gatunkowej;
- zahamowanie inwazyjnego rozprzestrzeniania się gatunków obcych;
- wyznaczanie, utrzymywanie i właściwe zagospodarowanie lądowych korytarzy ekologicznych;
- budowa przejść dla zwierząt;
- rekultywacja zdegradowanych jezior, ochrona i rekultywacja brzegów rzek i jezior, pogłębianie, odtwarzanie, ochrona oraz usuwanie roślinności;
- budowa separatorów wód opadowych z systemami osadników
- działania związane z poprawą małej retencji.

B. Racjonalna gospodarka leśna:

- uzupełnienie i aktualizacje planów urządzenia lasów nie będących w zarządzie Lasów Państwowych;
- powiększenie areалу lasów, szczególnie na gruntach marginalnych;
- prowadzenie gospodarki leśnej w oparciu o aktualne plany urządzeniowe wysokiej jakości merytorycznej;
- wprowadzenie odnowień naturalnych;
- utrzymanie dobrej kondycji lasów;

- rozbudowa i modernizacja bazy szkółkarskiej oraz infrastruktury służącej ochronie lasów.
- C. Tworzenie nowych miejsc ochrony różnorodności biologicznej:**
 - zwiększanie powierzchni parków i terenów zieleni urządzonej;
 - tworzenie terenów zieleni na osiedlach mieszkaniowych;
 - realizowanie inwestycji z uwzględnieniem terenów zielonych.
- D. Ochrona różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich:**
 - odtwarzanie zadrzewień śródpolnych, zakrzaczeń;
 - szkolenia z zakresu programów rolno-środowiskowych;
 - wspieranie gospodarowania na łąkach i pastwiskach użytkowanych ekstensywnie;
 - powstrzymywanie sukcesji i ograniczanie zalesień na obszarach nieleśnych o wysokiej wartości przyrodniczej.
- E. Wdrożenie systemu sprawnego reagowania w sytuacjach klęski i zagrożeń** – doposażenie jednostek ratowniczych OSP i PSP poprzez zakup specjalistycznych samochodów ratowniczych i innego sprzętu oraz szkolenia.
- F. Wzrost świadomości ekologicznej w zakresie konieczności ochrony przyrody na terenie EOF:**
 - akcje, kampanie informacyjno-promocyjne;
 - olimpiady i konkursy, inne działania edukacyjne;
 - udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

1. **Program edukacji ekologicznej mieszkańców i turystów** – realizacja projektów edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych, służących podnoszeniu świadomości ekologicznej.
2. **Rewitalizacja zbiorników i cieków wodnych, kanałów** - prace rewitalizacyjne, pogłębianie, odtwarzanie oraz usuwanie roślinności w zbiornikach wodnych (Jez. Ełckie, Selmęt Wielki, Sunowo, Jędzelewo). Ponadto w zakresie działań planowana jest budowa separatorów wód opadowych z systemem osadników oraz działania związane z poprawą małej retencji.
3. **Wyposażenie jednostek OSP w sprzęt ratowniczy służący zapobieganiu środowiskowym skutkom awarii, wypadków i katastrof naturalnych** zakup specjalistycznych samochodów ratowniczych i innego sprzętu oraz szkolenia dla służb.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne JST,
- parki narodowe i krajobrazowe,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
- organizacje pozarządowe,
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne,
- Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- jednostki Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczej Straży Pożarnej.

Cel operacyjny 3.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Uzasadnienie:

Zaopatrzenie w wodę oraz odbiór i unieszkodliwianie ścieków są dwoma powiązаныmi ze sobą systemami, których sprawne funkcjonowanie pozwala na efektywne korzystanie z zasobów wodnych, jak i wpływa na jakość środowiska. System zaopatrzenia w wodę składa się w szczególności z sieci wodociągowej oraz stacji poboru i uzdatniania wody. Mają one bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców, ponieważ pozwalają dostarczyć wodę do gospodarstw domowych, zakładów usługowych oraz przemysłowych. Z kolei system odbioru i oczyszczania ścieków pozwala zachować czyste środowisko glebowo-wodne, zapobiegając wprowadzeniu do ekosystemów szkodliwych substancji. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych reguluje kwestie gospodarki wodno-ściekowej w zakresie poszczególnych aglomeracji, tych poniżej i powyżej 10 tys. RLM, gdzie w drugiej grupie przewidziano dodatkowe wymagania związane z podwyższonym usuwaniem biogenów. W przypadku sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zdecydowanie większe potrzeby występują w gminach wiejskich na terenie EOF i to one powinny stanowić priorytet dla podejmowanych inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Rozwiązanie problemu niskiego stopnia skanalizowania terenów wiejskich jest tym trudniejsze, że ze względu na rozproszoną zabudowę bardzo wysokie są koszty budowy konwencjonalnych systemów kanalizacyjnych i podłączenia ich do zbiorczych oczyszczalni ścieków. Rozwiązaniem na tych terenach powinny być małe oczyszczalnie biologiczne – przydomowe lub małe oczyszczalnie zbiorcze obejmujące wsie/ich części, wraz z małymi sieciami kanalizacyjnymi. Priorytetem powinny być także objęte inwestycje na obszarach, gdzie zagrożone może być osiągnięcie wskaźników wynikających ze zobowiązań akcesyjnych.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

A. Rozwój i modernizacja oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych:

W najbliższych latach planowana jest na terenie EOF:

- modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Ełku oraz modernizacja oczyszczalni ścieków w Nowej Wsi Ełckiej;
- przebudowa odcinka kanalizacji w miejscowości Borzymy w Gminie Kalinowo;
- przebudowa oczyszczalni ścieków w Kalinowie;
- budowa przepompowni ścieków przy ul. Długiej w Starych Juchach;
- projekt „Ochrona jeziora Selmęt Wielki „- budowa kanalizacji sanitarnej na trasie: Ełk – Szeligi – Buczki – etap I, Sędko – Lega – Chełchy – Przykopy – Ełk – etap II, Mrozy Wielkie – Sordachy – Koziki – Giże – Brodowo – etap III.

B. Rozwój sieci przydomowych / wiejskich oczyszczalni ścieków – budowa sieci przydomowych oczyszczalni ścieków, na terenach gdzie jest to ekonomicznie i technicznie możliwe, głównie na obszarach wiejskich EOF. W zależności od lokalnych uwarunkowań, przewidziano także budowę małych zbiorczych biologicznych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi, dla wsi lub ich części.

C. Rozwój i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę (w tym wodociągów i stacji uzdatniania wody):

- modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowej dla Ełku i Gminy Ełk;
- budowa sieci wodociągowej w Gminie Ełk (Ełk – Szeligi – Buczki – etap I, Mrozy Wielkie – Sordachy – Koziki – Giże – Brodowo – etap III, Śniepie – Nierkasy, Lepaki Wielkie, Mołdzie, Mrozy

Wielkie, budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej na odc. Pistki (Ruska Wieś) – Mołdzie i w miejscowości Ruska Wieś);

- przebudowa hydroforni w miejscowości Kalinowo i sieci wodociągowej na terenie gminy;
- modernizacja sieci wodociągowej na terenie Gminy Prostki;
- rozbudowa sieci wodociągowej w Gminie Stare Juchy.

D. Utrzymanie i rozwój melioracji szczegółowych oraz małej retencji – odwodnienia gleb podmokłych za pomocą kanałów, drenowania lub kretowania, oraz nawodnienia gleb suchych za pośrednictwem rowów, cieków drenarskich itp. W ramach małej retencji możliwa będzie budowa zbiorników, piętrzenie wody na ciekach, zabiegi agromelioracyjne i fitomelioracyjne, zalesienia, zakrzaczenia na małych obiektach o lokalnym oddziaływaniu.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

1. **Rozwój sieci rozproszonych (zbiorczych i indywidualnych) oczyszczalni ścieków** – budowa oczyszczalni przydomowych, a w uzasadnionych przypadkach (np. dla wsi) małych zbiorników oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą.
2. **Rekultywacja systemów melioracyjnych** – poprawa stosunków wodnych na terenach rolniczych oraz zapewnienie powiązań systemu melioracyjnego z infrastrukturą przeciwpowodziową.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne JST,
- przedsiębiorcy,
- organizacje pozarządowe,
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną.

Cel operacyjny 3.4. Poprawa skuteczności systemu gospodarki odpadami

Uzasadnienie:

Ramy działania oraz potrzeby inwestycyjne pozwalające spełnić zobowiązania akcesyjne regionu w zakresie właściwej gospodarki odpadami determinowane są z jednej strony przez regulacje ustawowe, a z drugiej przez wojewódzki plan gospodarki odpadami. Jedną z ważniejszych kwestii jest podjęcie takich działań, które pozwolą w sposób znaczący ograniczyć przyjmowanie odpadów niesortowanych na lokalne składowisko odpadów. Aktualnie rezultaty w tym względzie osiągnięte na terenie EOF są niezadowalające.

Uwagę należy też zwrócić na sprawne i skuteczne funkcjonowanie regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych, w tym sukcesywną poprawę wyników w zakresie segregacji odpadów oraz ich unieszkodliwiania. Istotną kwestię stanowi także sprawny system odbioru odpadów posegregowanych od mieszkańców i podmiotów gospodarczych. Aby realnie poprawić wyniki segregacji odpadów u źródła, należy prowadzić na szeroką skalę akcje edukacyjne w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami w gospodarstwach domowych i zakładach, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich. Na terenie EOF działa Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Siedliskach k/Elku, który obsługuje cały obszar.

Istotnym kierunkiem działań będzie także sukcesywne usuwanie azbestu, tak by w perspektywie roku 2032 wypełnić ustawowy obowiązek wyeliminowania azbestu z użycia. Na terenie EOF istnieje bowiem wiele budynków, przede wszystkim w gospodarstwach rolnych, posiadających pokrycia dachowe z azbestu.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. Poprawa systemu selektywnej zbiórki odpadów** (w tym organizacja punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz punktów dobrowolnego gromadzenia odpadów) projekty związane z rozpoznaniem potrzeb w zakresie selektywnej zbiórki odpadów oraz możliwościami utworzenia gminnych punktów gromadzenia odpadów w poszczególnych gminach należących do EOF. Działania inwestycyjne będą związane bezpośrednio z budową takich punktów, zakup pojemników itp.
- B. Kompleksowe projekty poprawy gospodarki odpadami** (w tym wdrażanie technologii odzysku i recyklingu odpadów) – przedsięwzięcia związane z doposażeniem Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Siedliskach koło Elku w systemy związane z prawidłowym jego funkcjonowaniem.
- C. Monitorowanie i likwidacja dzikich wysypisk odpadów** – działania związane z monitoringiem obszarów, na których zostały zlikwidowane nielegalne składowiska odpadów lub są potencjalnie zagrożone ich powstaniem, np. obszary przy jeziorach i terenach rekreacyjnych, tereny leśne lub przyrodniczo cenne. Likwidowane będą także nielegalne składowiska na obszarach miejskich i wiejskich EOF.
- D. Poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi** (ze szczególnym uwzględnieniem usuwania i unieszkodliwiania azbestu) – działania związane z usuwaniem pokryć dachowych zawierających azbest z budynków wielorodzinnych, jednorodzinnych i gospodarczych na terenach miejskich i wiejskich EOF, a także z usuwaniem innych wyrobów zawierających azbest. W ramach tego działania przewiduje się demontaż, transport i unieszkodliwianie odpadów.
- E. Działania edukacyjne na rzecz poprawy gospodarki odpadami** (w tym edukacja w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, promowanie ponownego ich użycia, selektywnej zbiórki) – akcje, kampanie, olimpiady, konkursy, szkolenia, happeningi itp. o tematyce związanej z odpadami. Celem których będzie wypracowanie właściwej postawy mieszkańców EOF, w tym szczególnie na terenach wiejskich.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

1. **Poprawa systemu gospodarki odpadami** – rozbudowa infrastruktury systemu (punkty selektywnego zbierania odpadów, rozbudowa zakładu zagospodarowania odpadów), szkolenia, promocja i edukacja ekologiczna.
2. **Program usuwania azbestu** – demontaż, transport i unieszkodliwianie azbestu, w tym pokryć dachowych budynków mieszkalnych, gospodarskich i innych zawierających azbest.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne JST,
- przedsiębiorstwa,
- PGL Lasy Państwowe i ich jednostki,
- przedsiębiorcy.

Cel operacyjny 3.5. Rozwój infrastruktury turystycznej skierowanej na wykorzystanie i poszanowanie walorów i zasobów środowiska

Uzasadnienie:

Istniejące na terenie EOF warunki do rozwoju turystyki: licznie występujące jeziora, bogate zróżnicowanie przyrodnicze zwłaszcza na poziomie krajobrazowym, względnie dobry stan środowiska oraz walory kulturowe są, jak wskazano w diagnozie, niedostatecznie wykorzystywane, głównie z powodu niewystarczającej i nieodpowiadającej potrzebom infrastruktury oraz niedostatecznie rozwiniętego systemu obsługi ruchu turystycznego. Niewystarczające jest zwłaszcza zagospodarowanie brzegów jezior i rzek, co oprócz aspektów gospodarczych, ma też wymiar środowiskowy – ruch turystyczny odbywa się w sposób niekontrolowany, co generuje presję na środowisko.

Potrzeba rozwijania odpowiedniej infrastruktury turystycznej wiąże się ściśle z wymogiem poprawy i zachowania stanu środowiska poddanego presji turystycznej. Niezbędne jest z jednej strony tworzenie infrastruktury „kanalizującej” ruch turystyczny tak, by nie powodowało to negatywnego oddziaływania na środowisko a z drugiej – infrastruktury pozwalającej na turystyczne wykorzystanie bogactwa przyrodniczego i kulturowego.

W trakcie prac diagnostycznych stwierdzono zwłaszcza niewystarczające zagospodarowanie turystyczne w mieście Ełk, zwłaszcza w odniesieniu do okolic Jeziora Ełckiego i rzeki Ełk. Brakuje także produktów wyróżniających, specyficznych dla EOF, chociaż istnieje wiele obiektów przyrodniczych i kulturowych, wokół których można zbudować atrakcyjne produkty, a które nie są wykorzystywane. Należy w związku z tym włączyć zwłaszcza instytucje kultury do tworzenia nowoczesnych produktów turystycznych. Tworzeniu nowych, wspólnych produktów turystycznych powinna towarzyszyć wspólna, skoordynowana informacja turystyczna.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w ramach celu:

- A. Tworzenie, rozwój i modernizacja ścieżek turystycznych, dydaktycznych** – tworzenie sieci ścieżek turystycznych (rowerowych, edukacyjnych, zdrowotnych, punkty widokowe, inne miejsca atrakcyjne turystycznie) w gminach EOF, w tym ścieżki prowadzące do miejsc atrakcyjnych turystycznie i świadczących usługi turystyczne, wraz z małą infrastrukturą (tablice informacyjne, postoje i miejsca na ognisko, kosze na śmieci itp.)
- B. Zagospodarowanie turystyczne plaż i brzegów rzek** – tworzenie ciągów pieszych, spacerowych, rowerowych, urządzenie i rekultywacja plaż.
- C. Zagospodarowanie/rewitalizacja obiektów na cele turystyczne** – adaptacja/wykorzystanie różnego rodzaju obiektów na cele turystyczne, w tym zwłaszcza przystosowanie ich do zwiedzania (zabezpieczenie i odrestaurowanie, infrastruktura komunikacyjna, tablice informacyjne itp.)
- D. Budowa punktów, tarasów widokowych** – budowa/modernizacja punktów widokowych, miejsc inspiracji i podobnych miejsc, wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- E. Budowa i podnoszenie standardu przystani jachtowych, kempingów, pól namiotowych i podobnych obiektów** – urządzenie i podnoszenie standardu miejsc biwakowych, przystani kajakowych (w tym szczególnie wzdłuż rzeki Ełk), przystani jachtowych, miejsc do wędkowania i podobnych.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

1. **Poprawa zagospodarowania turystycznego i efektywne wykorzystanie zasobów EOF** – zagospodarowanie i rekultywacja brzegów rzek i jezior pod cele turystyczne, zarządzanie miejsc zieleni w przestrzeni publicznej, zarządzanie punktów widokowych, miejsc inspiracji, tworzenie infrastruktury uzdrowiskowej.

Planowane przedsięwzięcie w MOF Ełk:

1. **Wykorzystanie walorów przyrodniczych w Ośrodku Subregionalnym Ełk dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych** – zagospodarowanie pustych przestrzeni nad jeziorem i brzegu Jeziora Ełckiego, wzdłuż rzeki Ełk, zagospodarowanie turystyczne jezior Selmęt Wielki i Sunowo, a także rozbudowa sieci ścieżek rowerowych w MOF Ełk.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST,
- instytucje kultury,
- instytucje turystyczne,
- przedsiębiorcy,
- organizacje pozarządowe.

Cel operacyjny 4.1. Poprawa sieci infrastruktury komunikacyjnej

Uzasadnienie:

Dostępność obszaru EOF, w tym przede wszystkim dostępność do stolicy regionu i województwa (drogowa oraz kolejowa), stanowi problem istotny z punktu widzenia wszystkich samorządów. Rozwiązanie tego problemu leży w interesie wszystkich gmin EOF. Dostępność zewnętrzną w regionie zapewniają głównie drogi krajowe (nr 16 i nr 65) i wojewódzkie (nr 656, 667, 661), stanowią one jednak element odrębny wymagający porozumienia z władzami województwa i właściwym oddziałem Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Jednakże najważniejszą kwestią jest zapewnienie spójności wewnętrznej obszaru, a więc takiej sieci dróg lokalnych – powiatowych i gminnych, która pozwoli na płynne wprowadzenie ruchu lokalnego na drogi wojewódzkie i krajowe oraz docelowo do sieci TEN-T. Zły stan techniczny wielu dróg lokalnych wymusza podjęcie szeregu inwestycji w poprawę ich infrastruktury, które jeśli tylko to możliwe, powinny być podejmowane w uzgodnieniu pomiędzy współpracującymi ze sobą samorządami. Odpowiednia gęstość oraz stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej przyczyni się do podniesienia konkurencyjności gospodarczej i spójności regionu. Ponadto w sposób pozytywny wpłynie na jakość życia, poziom bezpieczeństwa drogowego i publicznego.

Ełcki Obszar Funkcjonalny jest dość dobrze wyposażony w sieć kolejową, część tras wymaga jedynie modernizacji. Rozbudowa sieci sprawnie funkcjonujących połączeń pasażerskich, przy jednoczesnym nacisku na rozwój przewozów towarowych, zapewniłaby atrakcyjną alternatywę dla transportu samochodowego i mogłaby w znacznym stopniu odciążyć szlaki drogowe. Dzięki temu ograniczeniu uległaby również silna presja ze strony ruchu kołowego na środowisko.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. Rozbudowa i modernizacja sieci dróg** (podnoszenie ich kategorii, wymiana nawierzchni), w tym:
 - drogi lokalne dla poprawy transportu publicznego;
 - drogi lokalne w obszarach rewitalizowanych;
 - drogi poprawiające połączenia z drogami krajowymi;
 - drogi krajowe poprawiające komunikację międzyregionalną i międzynarodową (w tym do przejść granicznych) – DK 16 i DK 65;
 - drogi poprawiające dostęp do usług publicznych (edukacyjnych, zdrowotnych) oraz do miejsc pracy;
 - drogi zapewniające dostęp do miejsc atrakcyjnych turystycznie i przyrodniczo.
- B. Budowa multimodalnego – rowerowo-drogowego systemu komunikacji** – inwestycje służące powiązaniu komunikacji rowerowej i publicznej, a zwłaszcza monitorowane postoje rowerowe w okolicach przystanków komunikacji publicznej w miejscowościach gminnych, centra przesiadkowe, tablice informacyjne.
- C. Rozwój sieci połączeń kolejowych** – modernizacja, rewitalizacja i rehabilitacja regionalnej infrastruktury kolejowej i dworcowej, a także zakup taboru.
- D. Budowa lokalnego lotniska w Pisanicy** – działania związane z określeniem ekonomicznego potencjału i możliwości budowy regionalnego lotniska.
- E. Skomunikowanie obszaru z lotniskiem w Szymanach** – inwestycje związane z modernizacją dróg w kierunku stolicy województwa, a także związane z zapewnieniem połączeń kolejowych.
- F. Działania miękkie na rzecz poprawy połączeń drogowych i kolejowych na terenie EOF** – współpraca z innymi samorządami i tworzenie grup nacisku na instytucje centralne, w celu rozwoju połączeń drogowych i kolejowych na terenie EOF.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

- 1. Poprawa sieci dróg publicznych w celu poprawy dostępności komunikacyjnej wybranych obszarów:**
 - przebudowa dróg, zwłaszcza powiatowych, o nawierzchni gruntowej, na drogi o nawierzchni twardej – przede wszystkim do wsi peryferyjnych, mających substandardowe połączenie z miejscowościami gminnymi;
 - remonty nawierzchni na odcinkach o złej jakości nawierzchni twardej;
 - uzupełnienie infrastruktury drogowej odcinkami dróg istotnych z punktu widzenia zapobiegania peryferyzacji terenów.

Planowane przedsięwzięcia w MOF Ełk:

- 1. Rozwój infrastruktury transportowej w Ośrodku Subregionalnym Ełk** – poprawa dostępności komunikacyjnej Subregionu z drogami krajowymi nr 16 i 65 poprzez rozbudowę i modernizację dróg gminnych oraz modernizację byłej DK 16 – ulicy Suwalskiej.
- 2. Budowa równoległej drogi średnicowej** (małej obwodnicy Miasta Ełku) w celu stworzenia alternatywy komunikacyjnej z centrum i do centrum miasta.
- 3. Budowa i przebudowa dróg w obszarze funkcjonalnym Ełku w celu podniesienia jakości i konkurencyjności transportu publicznego :**
 - drogi lokalne jako element wsparcia rozwoju transportu miejskiego (przebudowa infrastruktury transportu publicznego),
 - drogi powiązane z rdzeniem MOF Ełk (Miastem Ełk) dla rozwoju transportu miejskiego.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne JST,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
- zarządcy infrastruktury kolejowej, w tym PKP PLK S.A. i PKP S.A.

Cel operacyjny 4.2. Rozwój zrównoważonego transportu publicznego

Uzasadnienie:

Społeczność EOF ma coraz większe wymagania dotyczące środków transportu. Potencjalny podróżny ma do wyboru podróż środkami prywatnymi albo środkami publicznymi. Na jego wybór wpływa, oprócz kosztów, także jakość podróżowania. Bez wątpienia trudno jest konkurować z prywatnymi środkami transportu. Jednym ze sposobów może być poprawa warunków funkcjonowania transportu publicznego, przykładowo poprzez podniesienie jakości i ilości przejazdów. Mając powyższe na uwadze istotną rzeczą jest systematyczna wymiana taboru. Nowe autobusy powinny spełniać szereg norm, a z uwagi na potrzebę ograniczania emisji powinny w miarę możliwości posiadać napęd ekologiczny.

Utrzymanie i rozwój systemu transportowego jest niezbędny również ze względu na jego socjalną rolę: umożliwia przejazdy – pracę, zakupy, rekreację, oraz realizację innych potrzeb także mniej zaможnych grup społecznych. Koszty przejazdu samochodem osobowym, nawet na krótkich odcinkach, są znacznie wyższe od kosztów komunikacji zbiorowej. Ponadto transport publiczny jest bardziej przyjazny środowisku naturalnemu, ogranicza emisję szkodliwych substancji do atmosfery.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w ramach celu:

- Wymiana taboru komunikacji publicznej na niskoemisyjny (wraz z zapleczem technicznym)** – zakup nowych, niskoemisyjnych autobusów dla MZK Sp. z o.o. z w Ełku, modernizacja i rozbudowa infrastruktury (w tym przystanki, tablice informacyjne).
- Program rozbudowy sieci połączeń transportu publicznego** – działania związane ze zwiększeniem częstotliwości kursowania autobusów, zwiększeniem liczby przestanków, utworzeniem nowych połączeń zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich EOF.
- Budowa zintegrowanego węzła przesiadkowego** – utworzenie nowego dworca autobusowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Miasta Ełk. Projekt uwzględniac będzie także powiązania z dworcem kolejowym, komunikacją miejską i rowerową.
- Wymiana i rozbudowa taboru służącego transportowi dzieci i młodzieży** – poprawa infrastruktury transportu dzieci i młodzieży do placówek edukacyjnych: zakup nowego taboru, utworzenie nowych połączeń czy zapewnienie dojazdu na zajęcia pozalekcyjne.
- Tworzenie w gminach wiejskich lokalnych rozwiązań w zakresie transportu publicznego** – rozwiązania w obszarze transportu publicznego na trasach, gdzie tworzenie regularnych połączeń byłoby nieefektywne ekonomicznie, a zwłaszcza transportu osób niepełnosprawnych i starszych.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF (w tym przedsięwzięcia w MOF Elk):

1. **Rozbudowa sieci transportu publicznego na obszarze EOF** – wymiana taboru (zakup nowych, niskoemisyjnych autobusów przez MZK w Elku Sp. z o.o.), modernizacja infrastruktury, zwiększenie częstotliwości połączeń i zwiększenie liczby przestanków.
2. **Poprawa infrastruktury transportu dzieci i młodzieży na potrzeby edukacji** – zakup taboru autobusowego przez jednostki samorządu terytorialnego na potrzeby dowożenia dzieci i młodzieży do szkół, utworzenie nowych połączeń, zapewnienie dojazdu dla dzieci, szczególnie z wiejskich obszarów EOF na zajęcia pozalekcyjne.
3. **Rowerowy Elcki Obszar Funkcjonalny – zintegrowana sieć ścieżek rowerowych** – budowa, rozbudowa i modernizacja ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą dla celów komunikacyjnych (parkingi, przestanki komunikacji publicznej dostosowane do potrzeb rowerzystów, postoje, centra przesiadkowe monitorowane powiązane z komunikacją miejską).
4. **Budowa zintegrowanego węzła przesiadkowego** – stworzenie nowego dworca autobusowego w mieście Elk wraz z odpowiednią infrastrukturą towarzyszącą uwzględniającą komunikację miejską i rowerową.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST.

Cel operacyjny 4.3. Poprawa spójności polityki planowania przestrzennego

Uzasadnienie:

Kwestia spójności polityki zagospodarowania przestrzennego na terenie EOF jest czynnikiem istotnym dla kształtowania procesów rozwojowych, ale też kluczowym dla zachowania bogactwa walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru. Niewystarczająco kontrolowane procesy inwestycyjne przekładają się nie tylko na „nieład” przestrzenny, ale też powodują degradację potencjału naturalnego EOF. Stan w tej sferze należy ocenić jako niezadowalający, zwłaszcza w gminach wiejskich. Na koniec 2012 roku w Elku 47,2% powierzchni było objęte MPZP, a w gminach wiejskich – zaledwie 2,3%. Dalsze 40 planów obejmujących niespełna 1600 ha było w trakcie opracowywania. Oznacza to, że większość inwestycji jest realizowanych na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Nie zapewnia to dostatecznej koordynacji polityki zagospodarowania przestrzennego i może wprowadzać zagrożenie dla walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Gminy EOF powinny w pierwszym rzędzie sporządzić MPZP dla obszarów, gdzie jest to obowiązkowe, a także ustalić tereny, gdzie jest to niezbędne, z punktu widzenia ochrony środowiska i krajobrazu i sukcesywnie sporządzać dla nich plany.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. **Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla kolejnych obszarów.** Gminy powinny w pierwszym rzędzie przystąpić do sporządzenia MPZP dla obszarów, dla których jest to obowiązkowe (w tym obszary chronionego krajobrazu, obszary dotychczas rolne i leśne przeznaczane pod działalność inwestycyjną, obszary ochronne dla terenów wydobywania kopalin, tereny, na których mają być realizowane inwestycje celu publicz-

nego o znaczeniu ponadlokalnym, tereny przewidywanej realizacji inwestycji gminnych o charakterze infrastrukturalnym, obiektowym, o funkcjach społecznych z wydzieleniem stref ochronnych). Sukcesywnie plany powinny być sporządzane dla pozostałych terenów, z priorytetem dla obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

- B. **Stworzenie mechanizmu współpracy i konsultacji (dodatkowo do wymaganych prawem) decyzji z zakresu planowania przestrzennego** – stworzenie mechanizmu konsultacyjnego pomiędzy poszczególnymi gminami EOF w odniesieniu do prowadzonych procedur z zakresu planowania przestrzennego.
- C. **Działania związane z inwentaryzacją środowiskową** – waloryzacja przyrodnicza terenów EOF (zwłaszcza cennych krajobrazowo i przyrodniczo), niezbędna dla późniejszego opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego, w tym inwentaryzacja flory, fauny, rozmieszczenie zbiorowisk roślinnych oraz elementów przyrody nieożywionej.
- D. **Weryfikacja i wydzielanie stref ochronnych** – analiza aktualnego zakresu funkcjonowania stref ochronnych wokół różnych obiektów na terenie EOF, identyfikacja obiektów, dla których takie strefy powinny zostać utworzone, utworzenie takich stref.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- jednostki organizacyjne JST,

Cel operacyjny 5.1. Promocja wewnętrzna i zewnętrzna EOF

Uzasadnienie:

Obszar EOF posiada przeciętną i dość dobrą na tle innych obszarów Województwa Warmińsko-Mazurskiego atrakcyjność inwestycyjną, na którą składają się: położenie geograficzne, w tym relatywnie dobra dostępność komunikacyjna rdzenia EOF (obecnie i jeszcze wyższa w niedalekiej przyszłości dzięki planowanym inwestycjom krajowym), dostępność terenów inwestycyjnych, dość niskie koszty pracy, potencjał do rozwoju inteligentnych specjalizacji regionalnych i lokalnych. EOF charakteryzuje się także dużym potencjałem do rozwoju turystyki wypoczynkowej i kwalifikowanej, agroturystyki: bogate środowisko przyrodnicze, dobra jakość obiektów sportowych.

Posiadany potencjał nie może być w pełni wykorzystany ze względu między innymi na dość niską przedsiębiorczość mieszkańców, niewielką liczbę firm innowacyjnych oraz firm przemysłowych i zaawansowanych technologicznie, eksportujących produkty poza EOF, relatywnie niski poziom zaangażowania kapitału zagranicznego, deficyt silnych instytucji otoczenia biznesu, w tym jednostek badawczo-rozwojowych, małą liczbę obiektów noclegowych i gastronomicznych, brak spójnej oferty turystycznej i podmiotów rynku turystycznego, słabo zorganizowany system informacji turystycznej.

Słabości gospodarcze i turystyczne terenu EOF mogą zostać po części rozwiązane poprzez działania promocyjne, które należy ukierunkować przede wszystkim na: pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych, wzrost eksportu firm lokalnych do krajów Unii Europejskiej, krajów Unii Celnej i innych (promocja gospodarcza), pozyskiwanie większej liczby turystów (promocja turystyczna EOF), a także wzrost poczucia identyfikacji lokalnych społeczności z miejscem ich zamieszkania (promocja wewnętrzna).

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. **Analiza atrakcyjności inwestycyjnej EOF**, na którą składałyby się następujące przedsięwzięcia, a w ich efekcie finalne opracowania (dokumenty):
 - diagnoza atrakcyjności inwestycyjnej poszczególnych gmin EOF, a także konkretnych terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą,
 - identyfikacja potencjalnych profili inwestycyjnych gmin wchodzących w skład EOF pod kątem pozyskiwania inwestorów zagranicznych reprezentujących określone branże,
 - identyfikacja potencjalnych inwestorów zewnętrznych (krajów ich pochodzenia, preferowanych sektorów itd.),
 - analizy nowych rynków zbytu dla lokalnych firm,
 - sposoby poszukiwania partnerów biznesowych na rynku europejskim i międzynarodowym (poradnik).
- B. **Opracowanie i wdrożenie koncepcji promocji gospodarczej**; koncepcja taka posiadałaby formę dokumentu wskazującego konkretne działania informacyjno-promocyjne ukierunkowane na dwie kategorie inwestorów: zewnętrznych, a także wewnętrznych (lokalny biznes). Wśród sugerowanych aktywności proinwestycyjnych warto byłoby rozważyć następujące:
 - stworzenie centrum obsługi inwestorów dla całego EOF,
 - udział władz samorządowych i lokalnych przedsiębiorców w targach turystycznych i inwestycyjnych, a także w misjach gospodarczych, doradztwo w zakresie internacjonalizacji biznesowej,
 - opracowywanie materiałów promocyjnych oraz ich dystrybucja krajowa i zagraniczna wśród potencjalnych inwestorów,
 - opracowywanie katalogów eksportowych, oferty biznesowej przedsiębiorstw.
- C. **Opracowanie i wdrożenie koncepcji promocji turystycznej EOF**; koncepcja ta zawierałaby ideę tożsamości marki, a także sugerowane sposoby kształtowania jej pożądanego wizerunku. Dokument mógłby zostać opracowany w formule partycypacyjnej, z udziałem lokalnych interesariuszy. Formułowanie esencji marki bazowałoby na walorach przyrodniczych i kulturowych EOF. W ramach opracowania koncepcji należałoby zrealizować badania marketingowe wśród turystów dotyczące ich oczekiwań i sugestii dotyczących nowych lokalnych produktów turystycznych, czy też sieciowych produktów turystycznych.
- D. **Opracowanie i wdrożenie koncepcji promocji wewnętrznej EOF**; budowanie pożądanego wizerunku miejsca swojego zamieszkania wśród mieszkańców EOF jest istotne z punktu widzenia wzrostu poziomu ich identyfikacji z terytorium, a tym samym wzmocnienia postaw patriotyzmu lokalnego. Realizacja tego celu ogólnego zostałaaby osiągnięta poprzez kilka typów przedsięwzięć, w tym:
 - rozwój form komunikacji z mieszkańcami;
 - umożliwienie mieszkańcom wywierania wpływu na decyzje podejmowane przez władze lokalne;
 - przekonanie lokalnej społeczności o korzyściach związanych z lokalizacją na ich terenie zewnętrznych inwestycji gospodarczych, czy też ze wzrostem liczby przyjeżdżających turystów.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

- 1. **Promocja gospodarcza i turystyczna EOF (w tym MOF Elk):**
 - opracowanie koncepcji promocji gospodarczej i turystycznej;
 - stworzenie informacji dla inwestorów oraz turystów krajowych i zagranicznych;
 - identyfikacja potencjalnych inwestorów zewnętrznych;
 - opracowanie profili inwestycyjnych pod kątem inwestorów zagranicznych;
 - udział w targach inwestycyjnych i turystycznych krajowych i zagranicznych;

- doradztwo w zakresie internacjonalizacji;
- udział w misjach gospodarczych;
- promowanie inteligentnych specjalizacji;
- opracowanie materiałów promocyjnych i dystrybucja krajowa oraz zagraniczna do potencjalnych inwestorów;
- stworzenie zintegrowanej oferty gospodarczej obszaru;
- promocja wspólnych produktów turystycznych wspólnych dla całego regionu;
- inne (w tym realizacja projektów promocyjnych w ramach EGO i EGO SA).

2. Rozwój nowych produktów turystycznych:

- opracowanie sieciowych produktów turystycznych – np. tras tematycznych, produktów skierowanych do osób zainteresowanych różnymi aspektami związanymi z walorami przyrodniczymi i kulturowymi; sieciowe produkty turystyczne będą wiązać różne miejsca i dostawców usług: ośrodki kultury, hotele, punkty gastronomiczne, wypożyczalnie sprzętu turystycznego i innych przedsiębiorców, którzy mają ofertę dla turystów;
- system informacji turystycznej;
- opracowanie koncepcji i realizacja cyklicznych imprez promujące walory EOF;
- inne, w tym realizacja projektów turystycznych w ramach EGO i EGO SA.

3. System promocji wewnętrznej EOF.

Rozpowszechnianie wiedzy wśród mieszkańców na temat historii, kultury, walorów gospodarczych i turystycznych EOF:

- organizacja konkursów (wiedzy, plastycznych, pisarskich) dla różnych grup wiekowych i zawodowych dotyczących obszaru EOF;
- organizacja seminariów i konferencji tematycznych, w tym naukowych dotyczących obszaru EOF;
- opracowanie i dystrybucja materiałów promocyjnych dotyczących jakości życia na terenie EOF;
- upowszechnianie wyników badań, diagnoz i analiz dotyczących EOF.

Kreowanie wizerunku obszaru jako miejsca atrakcyjnego do życia, biznesu, rozwoju:

- organizowanie spotkań z mieszkańcami i prezentacji dobrych przykładów w zakresie przedsiębiorczości;
- promocja sukcesów mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców poprzez organizację spotkań z mieszkańcami, prezentacja osiągnięć na stronach internetowych;
- organizacja spotkań w szkołach ze znanymi przedsiębiorcami;
- prowadzenie cyklicznych spotkań samorządu gminnego z lokalnymi przedsiębiorcami, mieszkańcami;
- przyznawanie honorowego tytułu mieszkańca EOF lub poszczególnych gmin w zakresie rozwoju gospodarczego/społecznego/kulturalnego.

Podmioty realizujące:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne JST,
- przedsiębiorcy i ich organizacje,
- instytucje otoczenia biznesu,
- organizacje pozarządowe.

Cel operacyjny 5.2 Rozwój form współpracy ponadlokalnej

Uzasadnienie:

Jednym z dwóch kluczowych czynników rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego jest realizacja szeregu inwestycji krajowych, które bezpośrednio dotyczą tego terenu: budowa dróg (Via Baltica, modernizacja dróg krajowych DK nr 16 i 65), kolei (Rail Baltica), inwestycji energetycznych (most energetyczny Polska – Litwa), dróg wodnych (szlak wodny, który ma połączyć Wielkie Jeziora Mazurskie z Kanałem Augustowskim). Niestety, ograniczone środki krajowe i presja innych regionów oraz inne potrzeby inwestycyjne i dodatkowo przedłużające się procedury administracyjne mogą odwlec w czasie realizację wyżej wymienionych przedsięwzięć. Zagrożenie jest realne i należy przeciwdziałać takim zdarzeniom.

Drugim z kluczowych czynników rozwoju są zewnętrzne środki na rozwój regionu i obszaru EOF. Konkurencja o środki zewnętrzne jest silna, a dotacje unijne nie zapewnią rozwiązania wszystkich najpilniejszych potrzeb.

Poza tym w wielu sferach funkcjonowania EOF istnieją liczne potrzeby interwencji i tworzenia sieci współpracy: gospodarka, turystyka, rolnictwo, problemy społeczne. Możliwości współpracy ponadlokalnej dają szansę na wymianę doświadczeń i efektywniejsze rozwiązywanie problemów wspólnych dla różnych obszarów, grup podmiotów lub społeczności.

Warto podkreślić, że samorządy EOF mają już spore doświadczenie w zakresie współpracy o charakterze ponadlokalnym. Od ponad 10 lat współpracują one w ramach Stowarzyszenia Powiatów, Miast i Gmin EGO Kraina Bociana, które skupia wszystkie 15 jednostek samorządu terytorialnego z obszaru Powiatów Ełckiego, Gołdapskiego i Oleckiego (3 powiaty, 2 gminy miejsko-wiejskie, 1 gmina miejska, 9 gmin wiejskich). Stowarzyszenie opracowało własną strategię rozwoju subregionu EGO⁸⁹.

Ponadto samorząd miasta Ełk od 2010 roku uczestniczy w projekcie pn. Platforma Współpracy EGO SA. Jest to projekt partnerski pięciu miast/gmin Polski Północno-Wschodniej (Miasta Ełku, Gminy Gołdap, Gminy Olecka, Miasta Suwałk i Miasta Augustowa). Przedmiot projektu obejmuje budowę stałej i trwałej struktury współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, w szczególności w dziedzinie turystyki. Struktura Partnerstwa została rozbudowana o partnerów społecznych, gospodarczych oraz publicznych, a także uczelnie wyższe. W ramach projektu zostały przygotowane dokumenty analityczne i strategiczne: analiza rynku i ruchu turystycznego Polski Północno – Wschodniej, ekspertyza w zakresie możliwości tworzenia i rozwoju wspólnego produktu turystycznego na terenie Polski Północno-Wschodniej wraz z programem marketingowym oraz planem operacyjnym, ekspertyza w zakresie potencjału inwestycyjnego Polski Północno – Wschodniej⁹⁰.

W związku z powyższym istnieje konieczność tworzenia grup nacisku społecznego na władze regionalne i centralne w celu jak najszybszej realizacji inwestycji strategicznych z punktu widzenia EOF, budowania partnerstw w celu wspólnego rozwiązywania problemów oraz efektywnego sięgania po środki zewnętrzne na rozwój regionu i EOF.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. Organizacja konferencji, seminariów, paneli tematycznych** dotyczących kluczowych inwestycji dla rozwoju EOF, potrzeb i problemów tego obszaru w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej.
- B. Public relations** – opracowywanie strategii komunikacji, kampanie PR, informacyjne, promocyjne, konferencje prasowe, briefingi, monitoring mediów, przygotowywanie materiałów (komunikaty prasowe, zestawy informacyjne, ulotki).

⁸⁹ Por. www.ego.mazury.pl [31.05.2014].

⁹⁰ www.egosa.org [31.05.2014].

- C. Profesjonalne akcje medialne** związane z naciskiem na władze krajowe i regionalne na rzecz realizacji strategicznych inwestycji i/lub rozwiązań istotnych dla rozwoju EOF – inkubowanie akcji społecznych, planowanie rozprzestrzeniania się informacji, konferencje prasowe.
- D. Realizacja inicjatyw lobbingu pośredniego na rzecz projektów EOF** – konferencje, targi, kampanie informacyjne, bojkoty, manifestacje, mailingi, petycje, e-lobbying.
- E. Realizacja inicjatyw lobbingu bezpośredniego na rzecz projektów EOF** – osobiste spotkania, rozmowy telefoniczne, przygotowanie argumentacji, materiałów informacyjnych, prezentacji, przykładów z innych regionów/miast.
- F. Budowanie grup nacisku politycznego, społecznego, gospodarczego** – tworzenie wspólnych instytucji i podmiotów na rzecz rozwiązywania problemów na obszarze regionu, Polski Wschodniej i tej części Europy, podejmowanie inicjatyw rozwojowych na poziomie europejskim, budowanie partnerstw i sieci krajowych i międzynarodowych na rzecz realizacji określonych inwestycji, zmiany prawa.
- G. Współpraca z innymi regionami/ośrodkami, w tym w ramach EGO i EGO SA** – głównymi płaszczyznami współpracy będą między innymi⁹¹: wymiana doświadczeń w zakresie kooperacji samorządów z organizacjami pozarządowymi, izbami gospodarczymi, organizacjami turystycznymi i uczelniami, realizowanie wspólnych kampanii promocyjnych produktów turystycznych z obszaru Polski Północno-Wschodniej; inicjowanie współpracy między lokalnymi organizacjami turystycznymi oraz branżą turystyczną z terenu Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Podlaskiego; podnoszenie jakości organizacji i zarządzania w sektorze turystycznym, dostosowywanie ich do najwyższych standardów światowych, wspólne prowadzenie działań marketingowych, wymianę know-how w dziedzinie gospodarki turystycznej; wspólne inicjatywy w zakresie marketingu regionu turystycznego Polski Północno – Wschodniej, wspólne inicjatywy z udziałem zespołów sportowych, artystycznych oraz grup młodzieżowych i studenckich, realizacja zadań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w nowoczesnych formach organizacyjnych i technologicznych, podejmowanie działań na rzecz rozszerzania współpracy przedsiębiorców z jednostkami badawczo-rozwojowymi i naukowymi oraz transferu technologii, usprawnianie przepływu informacji pomiędzy zaangażowanymi podmiotami, a także działania na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

- 1. Lobbying strategiczny** – opracowanie i wdrożenie systemu realizacji lobbingu dla strategicznych dla rozwoju EOF inwestycji krajowych i regionalnych oraz stałego lobbingu związanego z podziałem środków zewnętrznych i pozyskiwaniem inwestorów. W ramach przedsięwzięcia planuje się wykorzystanie takich narzędzi jak: organizacja konferencji, seminariów, paneli tematycznych, realizacja profesjonalnych akcji medialnych, wykorzystanie narzędzi lobbingu bezpośredniego i pośredniego, w tym wykorzystania współpracy z innymi regionami/ośrodkami Polski Wschodniej, kraju i Europy, w tym w ramach EGO i EGO SA.

Podmioty realizujące:

- samorząd województwa, sieci JST, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST,
- przedsiębiorcy i ich organizacje,
- instytucje otoczenia biznesu,
- organizacje pozarządowe, związki i stowarzyszenia branżowe.

⁹¹ www.egosa.org [31.05.2014].

Cel operacyjny 5.3 Rozwój form współpracy wewnętrznej w EOF

Uzasadnienie:

Ełcki Obszar Funkcjonalny obejmuje rdzeń – Miasto Ełk oraz dzieli się na trzy różne rejony: pierwszy obejmuje Gminę Wiejską Ełk, drugi – Gminę Wiejską Stare Juchy, a trzeci – pozostałe Gminy Wiejskie: Prostki i Kalinowo. Obszar EOF stanowi powiązany gospodarczo, infrastrukturalnie, przyrodniczo i kulturowo, w tym historycznie obszar funkcjonalny. Siła powiązań w ramach EOF jest zróżnicowana w zależności od funkcji różnych obszarów, niemniej jednak gminy EOF wykazują powiązanie silniejsze niż tylko wynikające z funkcjonowania w ramach wspólnego obszaru administracyjnego.

Dzięki potencjałowi ośrodka subregionalnego i jego powiązań z otaczającą przestrzenią, obszar EOF może stać się strategicznym obszarem wzrostu nie tylko Województwa Warmińsko-Mazurskiego, ale także Polski Północno-Wschodniej. Kluczowym narzędziem wspierającym realizację takiej wizji jest silna współpraca samorządów i podmiotów na terenie EOF: wspólne budowanie oferty biznesowej, turystycznej, strategiczne planowanie rozwoju i programowanie w poszczególnych sektorach.

Główne kierunki działań i przedsięwzięcia w tym celu:

- A. Budowa wspólnej oferty kulturalnej, turystycznej i gospodarczej** – ustalanie kalendarzy imprez, wspólna organizacja imprez, wydarzeń gospodarczych, wykreowanie kilku dużych wspólnych imprez lub cyklu imprez (w różnych JST) jako istotnych wydarzeń promujących EOF, tworzenie sieciowych produktów turystycznych.
- B. Realizacja wewnętrznych inicjatyw lobbingowych na rzecz projektów EOF** – wspólne działania ponadpolityczne, tworzenie wewnętrznych grup nacisku na autorytety lokalne i decydentów, inkubowanie akcji społecznych.
- C. Tworzenie wspólnych instytucji i podmiotów na rzecz rozwiązywania problemów na obszarze EOF w różnych obszarach funkcjonowania życia społecznego i gospodarczego:** inkubatory e-biznesu, lokalne centra obsługi inwestora, klastry gospodarcze i społeczne, ośrodki pomocy społecznej, centra pomocy, kluby integracyjne, think tanki, eksperckie ośrodki rozwoju, instytucje analityczne, doradcze.

Planowane Zintegrowane Przedsięwzięcia Terytorialne w EOF:

- 1. Subregionalny ośrodek analiz i rozwoju** – powołanie ośrodka analiz i rozwoju (stworzenie eksperckiego ośrodka – jednostki na wzór firmy konsultingowej) oraz Ełckiego ThinkTanku. Ośrodek zajmowałby się: realizacją, koordynacją badań i analiz na potrzeby rozwoju obszaru EOF we wszystkich sferach, kreowaniem wspólnej polityki rozwoju (przygotowywaniem lub nadzorem nad przygotowywaniem dokumentów rozwoju), w części analitycznej ośrodek zajmowałby się obsługą funduszy zewnętrznych dla wszystkich JST w ramach EOF, przygotowywaniem i realizacją projektów współpracy w ramach EGO i EGO SA. Z czasem ośrodek taki mógłby stać się autorytetem w zakresie kreowania polityki regionalnej i ponadregionalnej.

Podmioty realizujące:

- samorząd województwa, sieci JST, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST,
- przedsiębiorcy i ich organizacje,
- instytucje otoczenia biznesu,
- organizacje pozarządowe, związki i stowarzyszenia branżowe.

9. Plan finansowy

Plan finansowy realizacji *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* został przygotowany w układzie celów operacyjnych (tabela 81). W planowaniu uwzględniono trzy przedziały czasowe realizacji:

- 2014–2017,
- 2018–2022,
- 2023–2025.

Plan obejmuje przedsięwzięcia planowane do realizacji dla MOF Ełk oraz ZPT dla EOF, a także pulę środków na realizację innych przedsięwzięć istotnych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Przewidywany budżet na realizację zadań dla MOF Ełk to 440,48 mln zł, a dla całego EOF 838,26 mln zł.

Tabela 81. Plan finansowy *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* według celów operacyjnych i strategicznych [mln zł]

Cele strategiczne/operacyjne	Koszty w latach			Razem
	2014–2017	2018–2022	2023–2025	
Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna	203,00	84,95	37,10	325,05
Cel 1.1. Wspieranie aktywności obywatelskiej	1,30	1,00	0,60	2,90
Cel 1.2. Rewitalizacja społeczna obszarów zdegradowanych	28,83	10,00	3,00	41,83
Cel 1.3. Rozwój usług i poprawa infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	57,37	13,95	6,00	77,32
Cel 1.4. Wzrost jakości usług i poszerzenie oferty administracyjnej, placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych	115,50	60,00	27,50	115,50
Cel strategiczny 2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach	77,34	23,30	12,20	112,84
Cel. 2.1. Stworzenie warunków do pozyskiwania inwestorów	32,80	6,80	0,70	40,30
Cel. 2.2. Rozwój form wsparcia biznesu	30,04	1,00	1,00	32,04
Cel 2.3. Wspieranie innowacyjności lokalnych firm	7,00	8,00	6,00	21,00
Cel 2.4. Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego	1,00	1,00	1,00	3,00
Cel 2.5. Wspieranie przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa	6,50	6,50	3,50	16,50
Cel strategiczny 3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów	238,30	182,30	98,70	519,30
Cel 3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	88,80	54,30	27,80	170,90
Cel 3.2. Zachowanie i ochrona bogactw przyrodniczych i krajobrazowych	11,40	8,50	9,30	29,20
Cel 3.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	81,70	84,00	41,30	207,00
Cel 3.4. Poprawa skuteczności systemu gospodarki odpadami	8,90	8,50	7,30	24,70
Cel 3.5. Rozwój infrastruktury turystycznej skierowanej na wykorzystanie i poszanowanie walorów i zasobów środowiska	47,50	27,00	13,00	87,50
Cel strategiczny 4. Poprawa spójności terytorialnej	204,20	47,50	43,50	295,20

Cele strategiczne/operacyjne	Koszty w latach			Razem
	2014–2017	2018–2022	2023–2025	
Cel 4.1. Poprawa sieci infrastruktury komunikacyjnej	110,00	10,00	10,00	130,00
Cel 4.2. Rozwój zrównoważonego transportu publicznego	94,20	37,50	33,50	165,20
Cel 4.3. Poprawa spójności polityki planowania przestrzennego	Koszty w ramach bieżącej działalności			0,00
Cel strategiczny 5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej	9,15	10,65	6,55	26,35
Cel 5.1. Promocja wewnętrzna i zewnętrzna EOF	7,25	8,25	4,85	20,35
Cel 5.2 Rozwój form współpracy ponadlokalnej	0,90	0,90	0,70	2,50
Cel 5.3 Rozwój form współpracy wewnętrznej w EOF	1,00	1,50	1,00	3,50
RAZEM	731,99	348,70	198,05	1 278,74

Źródło: opracowanie własne.

Łączny koszt realizacji *Zintegrowanej strategii rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* został oszacowany na 1 278,74 mln zł. Podane koszty oraz czas realizacji są szacunkowe ze względu na perspektywę czasową planowania oraz brak szczegółowych informacji na temat terminów możliwych konkursów, w ramach których możliwe będzie pozyskanie środków z Unii Europejskiej na dofinansowanie zadań. Należy również podkreślić, że lista planowanych przedsięwzięć oraz ich zakres wskazuje na duże ambicje samorządów. Dlatego też listę przedsięwzięć należy traktować jako wyraz potrzeb obszaru EOF, a nie listę projektów do realizacji, ponieważ w przypadku braku pozyskania dofinansowania zewnętrznego realizacja części inwestycji nie będzie możliwa w określonych przedziałach czasowych.

W chwili obecnej, w przypadku dużej części przedsięwzięć, nie ma pewności, z jakich konkretnie źródeł zewnętrznych i z jakim poziomem dofinansowania będą mogły zostać zrealizowane. Niemniej jednak, w przypadku większości z nich, o ile tylko spełniają one kryteria kwalifikowalności, planowane jest aplikowanie do programów operacyjnych dotyczących wykorzystania środków funduszy Unii Europejskiej, w tym zwłaszcza:

- RPO Warmia i Mazury 2014–2020,
- PO Infrastruktura i Środowisko 2014–2020,
- PO Polska Wschodnia 2014–2020,
- PO Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w tym Litwa-Polska, Interreg Europa,
- Program Współpracy Transgranicznej Litwa- Polska-Rosja.

Ponadto, w odniesieniu do części projektów realizowanych na obszarach wiejskich mogą być wykorzystywane środki z PO Rozwój Obszarów Wiejskich. Będą również wykorzystywane środki krajowe:

- w odniesieniu do programu budownictwa socjalnego – ze środków krajowych w ramach *Programu wspierania budownictwa socjalnego ze środków Funduszu Dopłat*,
- w odniesieniu do projektów z zakresu ochrony środowiska i ochrony przyrody – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie.

Wkład własny w finansowanie przedsięwzięć będzie pochodził, w zależności od rodzaju przedsięwzięcia, ze środków budżetów jednostek samorządu terytorialnego, środków budżetów innych podmiotów sektora finansów publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i innych podmiotów.

10. System zarządzania realizacją strategii

10.1. Wdrażanie strategii

Zintegrowane podejście do procesów rozwoju regionalnego wymaga wielowymiarowej współpracy. Efekty powinny opierać się na synergii potencjałów i służyć spójności całego obszaru.

Z punktu widzenia administracyjnego jest to możliwe dzięki istniejącej już instytucjonalnej współpracy pomiędzy jednostkami terytorialnymi tworzącymi Elcki Obszar Funkcjonalny, tak zwanego Związku EOF. Na potrzeby realizacji poszczególnych projektów będą zawierane odrębne porozumienia o współpracy.

Związek EOF (powołany Umową Partnerstwa), w realizacji niniejszej strategii, pełni funkcję wspólnej reprezentacji władz wszystkich jednostek wchodzących w skład EOF. Do najważniejszych zadań należy uzgadnianie i rozstrzyganie wspólnych spraw rozwojowych oraz partycypacja w podejmowaniu kluczowych decyzji dla całego obszaru funkcjonalnego. Organem reprezentującym jest Komitet Sterujący. Realizacja *Zintegrowanej strategii rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego do 2025 roku* wymaga konsultacji i współdziałania z zespołem odpowiedzialnym za realizację *Strategii rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do 2025 roku*. Współpraca jest niezbędna ze względu na spójność i kompletność projektów realizowanych w obu strategiach.

Złożoność spraw, które składają się na realizację strategii powoduje, że niezbędne jest określenie wspólnych mechanizmów wdrożeniowych. Każdy z partnerów realizujących *Zintegrowaną strategię EOF* wnosi zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne i finansowe. Struktura organizacyjna przedstawia się następująco:

- Komitet Sterujący,
- Koordynator strategii – Lider: Miasto Elk,
- Partnerzy – Gminy Wiejskie: Elk, Stare Juchy, Kalinowo, Prostki, Powiat Elcki.

Rysunek 43. Struktura systemu zarządzania realizacją *Zintegrowanej strategii rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2015*

Źródło: opracowanie własne.

Komitet Sterujący

W skład Komitetu Sterującego wchodzi przedstawiciele najwyższego kierownictwa jednostek samorządu terytorialnego tworzących Ełcki Obszar Funkcjonalny (6 osób, po jednej z: Miasta Ełk, Gminy Ełk, Powiatu Ełckiego, Gminy Prostki, Gminy Kalinowo oraz Gminy Stare Juchy. Przewodniczącym Komitetu Sterującego jest Prezydent Miasta Ełku.

Do najważniejszych zadań Komitetu Sterującego należy:

- zatwierdzanie propozycji projektów, które uzyskają wsparcie finansowe w ramach środków Unii Europejskiej;
- współpraca z zespołem realizującym *Strategię rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do 2025 roku* (w zakresie projektów komplementarnych);
- zatwierdzanie rocznych planów działań w związku z realizacją *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025*;
- zatwierdzanie rocznych planów realizacji *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025*;
- nadzór pracy Koordynatora Strategii.

Posiedzenia Komitetu Sterującego będą odbywały się z częstotliwością zależną od potrzeb, jednakże nie rzadziej niż raz na pół roku.

Koordynator strategii

Koordynacją strategii będzie zajmował się Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełku. Wśród najważniejszych zadań wymienić można:

- obsługę Komitetu Sterującego,
- obsługę procedur związanych z realizacją strategii,
- monitoring i sprawozdawczość z wdrażania strategii,
- koordynację przygotowania i realizacji wspólnych projektów,
- informację i promocję.

Opis podstawowych procedur zarządzania

Opis procesu decyzyjnego w zakresie wyboru projektów

Decyzje będą podejmowane przez Komitet Sterujący (w formie protokołu). Każdy z partnerów będzie miał równy udział i równy głos w podejmowaniu strategicznych decyzji. Decyzje zapadają podczas głosowania w drodze konsensusu.

Wszelkie zmiany zapisów strategii rozwoju będą również wymagały zgody Komitetu Sterującego oraz zachowania procedur obowiązujących w poszczególnych jednostkach.

Opis zastosowania zasady partnerstwa na każdym etapie wdrażania Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025

Włączenie przedstawicieli społeczności lokalnych jest realizowane od czasu pierwszych spotkań zespołów roboczych przygotowujących projekt strategii. Działania te będą kontynuowane podczas realizacji strategii.

Opis procedur związanych z działaniami marketingowymi

Kluczowe informacje w zakresie postępów realizacji strategii będą zamieszczane na stronach internetowych lidera (Miasta Ełk) oraz partnerów. W miarę możliwości partnerzy realizujący strategię (na poziomie EOF oraz w poszczególnych gminach) będą realizowały konferencje, seminaria, spotkania upowszechniające postępy w realizacji *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025*.

10.2. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja strategii będą służyły ocenie stopnia osiągnięcia celów, a tym samym skuteczności podejmowanych działań. Pozwoli to także na bieżąco podejmować działania korygujące, jeśli będą wymagane.

Monitoring i ewaluacja realizacji *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* będzie realizowany przez Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełku. Analiza danych (zgodnie z przyjętymi wskaźnikami realizacji poszczególnych celów) będzie prowadzona raz w roku (do końca lipca roku następnego).

W tabeli wskazano listę wskaźników kluczowych dla realizacji celów strategicznych i operacyjnych, wraz z określeniem wartości bazowej (2012 rok) oraz docelowych w 2020 oraz 2025 roku. Podstawowym źródłem danych na temat poziomu wskaźników będą dane własne (dokumentacja projektowa, sprawozdawczość jednostek samorządu terytorialnego). Wspomagającym źródłem będą dane Głównego Urzędu Statystycznego, w tym dane zawarte w Banku Danych Lokalnych.

Tabela 82. Wskaźniki monitoringu

<i>Cel strategiczny/ operacyjny</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Źródło</i>	<i>Wartość bazowa [2012 rok]</i>	<i>Wartość docelowa w 2020 roku</i>	<i>Wartość docelowa w 2025 roku</i>
1. Poprawa jakości życia i integracji społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	[%]	GUS	11,6	11,0	10,5
	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	[%]	GUS	14,7	13,0	12,0
1.1 Wspieranie aktywności obywatelskiej	Liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	100	130
	Liczba nowo zarejestrowanych organizacji pozarządowych (w latach 2014–2025)	[szt.]	dane własne	-	20	25
1.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[ha]	dane własne	-	5	6
	Liczba nowych inicjatyw/programów społecznych zrealizowanych na obszarach zdegradowanych (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	10	12

<i>Cel strategiczny/ operacyjny</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Źródło</i>	<i>Wartość bazowa [2012 rok]</i>	<i>Wartość docelowa w 2020 roku</i>	<i>Wartość docelowa w 2025 roku</i>
	Liczba osób z terenów zdegradowanych objętych programami integracji i aktywizacji społecznej w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[osoba]	dane własne	-	400	480
1.3 Rozwój usług i poprawa infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	Oczekiwana liczba osób korzystających z ulepszonych usług opieki zdrowotnej (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[osoba]	dane własne	-	6500	7000
	Liczba zrealizowanych inicjatyw/programów integracji społecznej w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	50	60
	Liczba uczestników programów integracji społecznej w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[osoba]	dane własne	-	2000	2400
1.4. Wzrost jakości i poszerzenie oferty usług administracji, placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	[liczba dzieci]	dane własne/ GUS	59,34	66	68
	Liczba doposażonych szkół i placówek oświaty w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	55	55
	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów kulturalnych w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	7	7
	Liczba uczestników imprez organizowanych przez instytucje kultury	[osoba]	dane własne/ GUS	151.000	165.000	170.000
	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	15	15
	Liczba wdrożonych e-usług w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	20	22

<i>Cel strategiczny/ operacyjny</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Źródło</i>	<i>Wartość bazowa [2012 rok]</i>	<i>Wartość docelowa w 2020 roku</i>	<i>Wartość docelowa w 2025 roku</i>
	Zdawalność egzaminów maturalnych w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych	[%]	dane własne/ Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży	68,4	72,5	72,8
	Zdawalność egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących	[%]	dane własne/ Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży	95,4	95,5	95,5
2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach	Liczba podmiotów gospodarki narodowej nowo zarejestrowanych w REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	[liczba]	GUS	75	80	81
	Wartość kapitału zagranicznego na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym	[zł]	GUS	684	1368	1400
2.1. Stworzenie warunków do pozyskiwania inwestorów	Liczba nowych przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym	[liczba]	dane własne	-	10	12
	Powierzchnia nowych uzbrojonych terenów inwestycyjnych w latach 2014–2025	[ha]	dane własne	-	60	60
2.2. Rozwój form wsparcia biznesu	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	130	150
	Liczba wspartych instytucji otoczenia biznesu w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	3	4
2.3. Wspieranie innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	130	150
2.4. Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego	Liczba nowoutworzonych grup producenckich (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	10	11
	Liczba osób objętych jakimikolwiek formami dokształcania (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	2000	2100
2.5. Wsparcie przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa	Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	GUS	-	65	75

<i>Cel strategiczny/ operacyjny</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Źródło</i>	<i>Wartość bazowa [2012 rok]</i>	<i>Wartość docelowa w 2020 roku</i>	<i>Wartość docelowa w 2025 roku</i>
	Wzrost zatrudnienia we wspiera- nych przedsiębiorstwach	[liczba]	dane własne	-	900	930
3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów	Przyrost mocy urządzeń wykorzy- stujących energię ze źródeł od- nawialnych (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[MW]	dane własne	-	35	60
	Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca	[kWh]	GUS	663	663	663
3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzy- stania energii ze źródeł odnawial- nych	Liczba nowych instalacji wykorzy- stujących OZE w obiektach jst (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	15	20
	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicz- nych [kWh], (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[% na rok]	dane własne	-	10,5%	18%
	Liczba zmodernizowanych ener- getycznie budynków jst (w ra- mach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	20	30
3.2. Zachowanie i ochrona bo- gactw przyrodni- czych i krajobrazowych	Liczba jednostek służb ratowni- czych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrofy (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	10	14
	Liczba zbiorników wodnych obję- tych rekultywacją (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	5	10
3.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno- kanalizacyjnej	Długość nowej wybudowanej kanalizacji sanitarnej	[km]	GUS	198,9	222,9	237,9
	Długość wybudowanej sieci wo- dociągowej	[km]	GUS	641,9	921,9	1096,9
	Liczba dodatkowych osób korzy- stających z ulepszonych zaopa- trzenia w wodę	[osoba]	GUS	80073	84073	86573
	Liczba dodatkowych osób korzy- stających z ulepszonych oczysz- czania ścieków	[RML]	GUS	70480	73680	75680
	Liczba nowopowstałych przydo- mowych oczyszczalni ścieków	[liczba]	GUS	206	566	791
3.4. Poprawa skuteczności systemu gospo- darki odpadami	Liczba wspartych Punktów Sele- tywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	[liczba]	dane własne	1	3	4

<i>Cel strategiczny/ operacyjny</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Źródło</i>	<i>Wartość bazowa [2012 rok]</i>	<i>Wartość docelowa w 2020 roku</i>	<i>Wartość docelowa w 2025 roku</i>
	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach odebranych ogółem	[%]	dane własne	10 % (szkło, papie, tworzywa sztuczne, metal) 30% (inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe)	50% (szkło, papie, tworzywa sztuczne, metal) 70% (inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe)	50% (szkło, papie, tworzywa sztuczne, metal) 70% (inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe)
	Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest	[Mg]	GUS	5760,17	3566,57	2195,57
3.5. Rozwój infrastruktury turystycznej skierowany na wykorzystanie i poszanowanie walorów i zasobów środowiska	Długość stworzonych ścieżek turystycznych (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[km]	dane własne	-	60	60
	Długość zagospodarowanych turystycznie brzegów rzek/jezior (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[km]	dane własne	-	45	45
4.1. Poprawa sieci infrastruktury komunikacyjnej	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	[km]	GUS	848,6	40	60
4.2. Rozwój zrównoważonego transportu publicznego	Szacunkowy spadek emisji gazów cieplarnianych	[tony ekw. CO ₂]	GUS	129380	103504	-
	Liczba osób korzystających rocznie z transportu publicznego	[tys. osób]	dane własne	3218 tys.	3800	4000
	Średni wiek autobusów transportu publicznego	[lata]	dane własne	10 i więcej	nie więcej niż 10 lat	6 – 8
4.3. Poprawa spójności polityki planowania przestrzennego	Liczba jednostek administracji publicznej, objętych krajowym systemem monitoringu zagospodarowania przestrzennego	[liczba]	dane własne	-	6	6
	Odsetek powierzchni objętej MPZP [%]	[%]	dane własne	dla Miasta Ełk 47,2% gminy wiejskie 2,3%	dla Miasta Ełk 50% gminy wiejskie 10%	dla Miasta Ełk 50% gminy wiejskie 10%
5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej	Liczba zaangażowanych jednostek w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	42	72

<i>Cel strategiczny/ operacyjny</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Źródło</i>	<i>Wartość bazowa [2012 rok]</i>	<i>Wartość docelowa w 2020 roku</i>	<i>Wartość docelowa w 2025 roku</i>
	Liczba zorganizowanych konferencji, seminariów w latach 2014–2025	[liczba]	dane własne	-	21	36
5.1. Promocja wewnętrzna i zewnętrzna EOF	Udział firm w targach/misjach zagranicznych w latach 2014–2025	[liczba]	dane własne	-	15	20
	Liczba pozyskanych inwestorów w latach 2014–2025	[liczba]	dane własne	-	8	10
5.2. Rozwój form współpracy ponadlokalnej	Liczba zaangażowanych jednostek w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	21	36
	Liczba zorganizowanych konferencji, seminariów w latach 2014–2025	[liczba]	dane własne	-	21	36
5.3. Rozwój form współpracy wewnętrznej w EOF	Liczba jednostek samorządowych otrzymujących wsparcie w latach 2014–2025 (w ramach projektów realizowanych przez EOF)	[liczba]	dane własne	-	28	48
	Liczba badań, analiz, ekspertyz w latach 2014–2025	[liczba]	dane własne	-	14	24

Źródło: opracowanie własne.

11. Analiza oddziaływania na środowisko

Celem przeprowadzenia oceny wpływu *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* na środowisko jest określenie potencjalnych skutków ich realizacji na poszczególne elementy środowiska, w tym: ludzi, różnorodność biologiczną, obszary chronione, zwierzęta, rośliny, siedliska przyrodnicze, wody, gleby, powierzchnię ziemi, krajobraz oraz powietrze atmosferyczne.

W ramach niniejszego rozdziału wskazano jedynie ogólne skutki, jakie mogą wynikać z realizacji celów strategicznych i operacyjnych oraz działań określonych w *Strategii*. Wnikliwa ocena oddziaływania na środowisko będzie przedmiotem odrębnego dokumentu, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Warto zaznaczyć, że zasoby środowiska przyrodniczego są jednym z pięciu priorytetów określonych w *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014 – 2025*. Z punktu widzenia *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* istotne jest utrzymanie wysokiej jakości środowiska, o czym świadczy również sformułowanie jednego z celów strategicznych, zakładającego zrównoważone wykorzystanie zasobów.

Realizacja niektórych celów może pozornie stać w sprzeczności z celami ochrony środowiska, na przykład: w zakresie ochrony klimatu, ze względu na rosnące zapotrzebowanie na energię, surowce naturalne i systemy komunikacji. Należy jednak pamiętać, że w kontekście trwałego i zrównoważonego rozwoju konieczne jest podjęcie wyzwania rozwoju konkurencyjnej gospodarki, z wykorzystaniem przyrodniczych potencjałów i przy minimalizacji presji na środowisko.

Jednocześnie realizacja części planowanych działań ma szansę rozwiązać problemy ochrony środowiska na terenie EOF, które w wielu przypadkach wynikają z problemów rozwojowych i dotyczą braków w nowoczesnej infrastrukturze transportowej i energetycznej oraz infrastrukturze służącej ochronie środowiska (wodociągi, kanalizacja, oczyszczanie ścieków).

Szeroki zakres dziedzin rozwoju sprawia, że przewidywane oddziaływania mogą mieć różnorodny charakter, od pozytywnych, przez neutralne, po negatywne. W przypadku potencjalnych i negatywnych oddziaływań spodziewane są skutki jedynie o charakterze lokalnym i krótkotrwałym, które przy zastosowaniu działań minimalizujących, pozostaną bez większego znaczenia dla ogólnego stanu środowiska.

W zakresie przewidywanych oddziaływań na ludzi można uznać, iż wszystkie cele oraz proponowane typy działań będą miały pozytywne oddziaływanie na mieszkańców EOF. Oddziaływania będą miały w przeważającej części bezpośredni i skumulowany charakter. Dotyczy to przede wszystkim zadań służących poprawie jakości życia i integracji społecznej.

Analiza oddziaływania skutków realizacji *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny oraz obszary chronione z uwzględnieniem sieci Natura 2000, pozwala zidentyfikować oddziaływania o zróżnicowanym charakterze.

Wpływ celów operacyjnych i wskazanych w nich typów działań wyznaczonych w ramach 1 i 2 celu strategicznego, dotyczących wzrostu konkurencyjności gospodarki, stworzenia warunków do pozyskiwania inwestorów i wsparcia aktywności zawodowej mieszkańców oraz kapitału społecznego, jako katalizatora procesów rozwojowych, jest trudny do przewidzenia. Można przypuszczać, że większość zakładanych typów działań nie niesie za sobą ryzyka wystąpienia znaczących oddziaływań na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta oraz obszary chronione, w tym obszary Natura 2000. Nie można jednak wykluczyć, że skutki ich realizacji nie będą znacząco wpływały na rozpatrywane

komponenty środowiska. Biorąc pod uwagę poziom szczegółowości *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014 – 2025*, oddziaływanie wspomnianych typów działań można ocenić jako neutralne.

Realizacja działań w kierunku aktywizacji zawodowej społeczeństwa (cele 1.1, 1.3. i 1.4.) może mieć dwojakie skutki dla środowiska. Oddziaływanie na poszczególne elementy przyrody uzależnione będzie od kierunku, w jakim będzie następowała aktywizacja. W przypadku znacznego wzrostu liczby i wielkości przedsiębiorstw o profilu stanowiącym zagrożenie dla środowiska należy się spodziewać negatywnych konsekwencji. Istotne jest tu rzetelne rozpatrywanie poszczególnych przedsięwzięć pod kątem oceny oddziaływania na środowisko. Należy również brać pod uwagę, że aktywizacja zawodowa i rozwój przedsiębiorczości na terenach, które dotychczas pozostawały z dala od tego rodzaju działalności, może powodować znaczący wzrost antropopresji na rozpatrywane komponenty środowiska.

Obszarem działania o niesprecyzowanym oddziaływaniu na środowisko może być produkcja energii ze źródeł odnawialnych (cel 3.1.). Sama produkcja jest zdecydowanie prośrodowiskowym działaniem, ale może się również wiązać z negatywnym wpływem na przyrodę. Siła i skutek oddziaływania zależy od specyfiki danego rodzaju OZE. W przypadku energii wiatru, funkcjonowanie ferm wiatrowych stanowi zagrożenie dla ptaków i nietoperzy. Pewne ryzyko niesie za sobą również prowadzenie dużych monokulturowych upraw roślin energetycznych, wprowadzanie obcych gatunków roślin energetycznych oraz stosowanie roślin modyfikowanych genetycznie. Tego typu działania powodują znaczne uproszczenia ekosystemów, a przez to nie służą zachowaniu bioróżnorodności. Gwarancją minimalizacji negatywnych oddziaływań będzie właściwy dobór lokalizacji dla tego rodzaju inwestycji. Wpływ przedsięwzięć związanych z OZE na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta i obszary chronione powinien być szczegółowo rozpatrywany na etapie oceny oddziaływania na środowisko konkretnych instalacji.

Założenia *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* będą prawdopodobnie skutkowały podjęciem działań mogących mieć także *stricte* negatywne konsekwencje dla przyrody. Dotyczy to działań w obrębie infrastruktury sieciowej oraz transportowej, co wiąże się z ubytkiem przestrzeni przyrodniczej, a przez to zagraża zachowaniu różnorodności biologicznej. Skala, zasięg i specyfika oddziaływań ze strony rozwoju infrastruktury liniowej będą zróżnicowane. Można jednak zakładać, że zajęcie przestrzeni może spowodować fragmentację terenu – przerwanie ciągłości korytarzy ekologicznych, zaburzenie spójności ekosystemów oraz niszczenie stanowisk gatunków i ich siedlisk. Jednoczesne podejmowanie różnych działań infrastrukturalnych może doprowadzić do wystąpienia oddziaływań skumulowanych, co w efekcie niesie ryzyko pogłębienia izolacji terenów cennych przyrodniczo. Potencjalnie negatywny wpływ na obszary chronione, w tym Natura 2000, różnorodność biologiczną, faunę i florę, spodziewany jest w wyniku rozbudowy infrastruktury drogowej. Zdecydowanie największe negatywne skutki wiąże się z rozbudową i modernizacją nowych dróg najwyższej rangi, przez obszary dotychczas niezwiązane z tego typu oddziaływaniem. Poza naruszeniem spójności obszarów i ciągłości korytarzy migracyjnych, obniżeniu ulega odporność ekosystemów. Przebieg trasy komunikacyjnej w zasadzie zawsze wiąże się z płoszeniem zwierząt w jej otoczeniu. Wzrosnąć może również śmiertelność zwierząt. Istotne zmiany zachodzą również w zakresie klimatu akustycznego oraz jakości powietrza atmosferycznego.

Budowa i rozbudowa dróg związana jest również z budową infrastruktury towarzyszącej, na przykład ekranów akustycznych, które z jednej strony ograniczają uciążliwości hałasowe, a z drugiej wzmacniają negatywny wpływ na naruszenie tras migracji ptaków.

Poza barierą fizyczną obiekty liniowe wywołują również efekt bariery behawioralnej, głównie poprzez oddziaływanie wynikające z ruchu pojazdów: emisja hałasu, zanieczyszczenia powietrza, oświetlenie pojazdów.

Należy jednak zaznaczyć, że budowa nowych dróg oraz rozbudowa istniejących na terenie EOF jest obecnie koniecznością. Pozostawienie infrastruktury drogowej w niezmienionym stanie, przy stale wzrastającym natężeniu ruchu drogowego, będzie oddziaływało nie mniej znacząco niż rozwój sieci transportowej.

Negatywne oddziaływania spodziewane są również w przypadku budowy lotniska. Poza zajęciem terenu zagrożenie stwarza nadmierny hałas emitowany szczególnie przy startach i lądowaniach samolotów. Dodatkowe zagrożenie stwarza również znaczna kolizyjność ptaków z samolotami. Potencjalne skutki negatywnego oddziaływania lotniska na środowisko mogą być łagodzone już na etapie wyboru lokalizacji inwestycji. Odpowiednie usytuowanie lotniska, z dala od szczególnie wartościowych siedlisk przyrodniczych i szlaków migracji ptaków, pozwala uniknąć znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Zapobieganie negatywnym oddziaływaniom na etapie funkcjonowania lotniska sprowadza się do odpowiedniego wyposażenia go w elementy i urządzenia ograniczające ryzyko pogorszenia stanu środowiska. Ponadto w trakcie eksploatacji inwestycji wskazane jest prowadzenie monitoringu poszczególnych elementów środowiska, w tym klimatu akustycznego, stanowisk ptaków, nietoperzy, i innych. Z drugiej jednak strony funkcjonowanie lotniska mogłoby ograniczyć natężenie ruchu na drogach, co przyniosłoby w rezultacie pozytywny efekt dla środowiska przyrodniczego.

Podobnych efektów można się spodziewać w przypadku rozwoju wewnętrznej sieci powiązań kolejowych. Elcki Obszar Funkcjonalny jest obszarem dość dobrze wyposażonym w sieć kolejową, część tras wymaga jedynie modernizacji. Uruchomienie sprawnie funkcjonujących połączeń pasażerskich, przy jednoczesnym nacisku na rozwój przewozów towarowych, mogłoby w znacznym stopniu odciążyć szlaki drogowe. Dzięki temu ograniczeniu uległaby silna presja ze strony ruchu kołowego na środowisko.

Pośrednie pozytywne oddziaływanie na bioróżnorodność, rośliny, zwierzęta i obszary chronione spodziewane jest także przy realizacji zadań z zakresu zrównoważonego systemu transportu publicznego (cel 4.2.). Usprawnienie funkcjonowania systemu przewozów pasażerskich może w pewnym stopniu ograniczyć ruch pojazdów prywatnych, a przez to odciążyć szlaki komunikacji drogowej. Dzięki temu ograniczeniu ulegnie emisja zanieczyszczeń, hałasu i wibracji, a w rezultacie zmniejszy się presja na środowisko.

Realizacja zdecydowanej większości celów i działań może mieć charakter neutralny lub pozytywny dla komponentów środowiska, takich jak powierzchnia ziemi, krajobraz oraz zasoby naturalne.

W przypadku oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne działania związane z rozwojem społeczno-gospodarczym mogą mieć jedynie pośredni wpływ na ten element środowiska. Negatywne oddziaływania na środowisko wodne spodziewane są w związku z rozwojem infrastruktury transportowej oraz w mniejszym stopniu energetycznej i gazowej, czy rozwojem w sektorze rolnictwa. Rozwój przedsiębiorczości, powstawanie nowych obiektów, wzrost produkcji, może generować większe zapotrzebowanie na wodę i energię.

Oddziaływania pozytywne w stosunku do wód powierzchniowych i podziemnych spodziewane są w wyniku realizacji działań na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych. Bezpośrednie pozytywne oddziaływania na wody podziemne i powierzchniowe przypuszczalnie wystąpią w związku z realizacją założeń w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych.

W przypadku oddziaływań na stan powietrza atmosferycznego oraz na zmiany klimatu można spodziewać się skutków. Z jednej strony kierunki działań dotyczące rozwoju infrastruktury transportowej (drogowej, lotniczej) mogą przynieść wzrost natężenia ruchu w regionie i emisji zanieczyszczeń. Z drugiej jednak strony ruch stale się nasila niezależnie od realizowanych inwestycji, zatem jego odpowiednie skanalizowanie i uporządkowanie sieci komunikacyjnej powoduje spadek emisji.

Oddziaływanie pozytywne spodziewane jest w przypadku przebudowy systemu energetycznego opartego w coraz większym stopniu na OZE oraz ukierunkowania na wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, w której kluczowymi elementami są efektywność energetyczna i surowcowa.

Realizacja każdego z zadań może w zróżnicowany sposób oddziaływać na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego. Większość z proponowanych typów działań wywoła prawdopodobnie skutki pozytywne lub o ogólnym zmiennym charakterze.

W związku z realizacją *Strategii* nie przewiduje się wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko. Obszar EOF będzie prawdopodobnie poddawany presji ze strony realizacji konkretnych działań, ale nie będzie to oddziaływanie na tyle znaczące, żeby skutkowało wyraźnym pogorszeniem stanu środowiska.

Do podstawowych działań łagodzących negatywne oddziaływania infrastruktury technicznej na elementy przyrodnicze należy planowanie lokalizacji i tras ich przebiegu, tak aby w jak najmniejszym stopniu ingerowały w środowisko przyrodnicze. Szczególną uwagę należy zwrócić na obszary objęte ochroną oraz wzajemne powiązania tych obszarów, które mogłyby wejść w kolizję z planowanymi trasami. Nowe inwestycje winny być każdorazowo poddane indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko i poprzedzone rozważeniem najkorzystniejszych wariantów lokalizacyjnych i technologicznych, co już na etapie planowania często pozwala wyeliminować niekorzystny wpływ na środowisko.

Ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko będzie się wiązało także ze stosowaniem najlepszych dostępnych technik BAT, prowadzeniem gospodarki niskoemisyjnej, podnoszeniem efektywności energetycznej, czy też wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych.

Podsumowując należy zaznaczyć, iż realizacja *Zintegrowanej strategii rozwoju Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025* w proponowanym zakresie umożliwi rozwój gospodarczy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, minimalizując negatywne oddziaływanie na środowisko przy efektywnym wykorzystaniu potencjału obszaru, w wyniku czego ogólny, dobry stan środowiska nie ulegnie pogorszeniu, a w przypadku niektórych elementów środowiska należy spodziewać się poprawy.

12. Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne projektu *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025* trwały we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego tworzących Ełcki Obszar Funkcjonalny. Okres trwania konsultacji w poszczególnych jednostkach określono w tabeli 83.

Tabela 83 Okres trwania konsultacji społecznych dokumentu *Zintegrowana strategia rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025* w poszczególnych jednostkach.

Jednostka samorządu terytorialnego	Okres trwania konsultacji	Podstawa prawna
Miasto Ełk	14 kwietnia 2014 – 18 maja 2014	Zarządzenie nr 1369/2014 Prezydenta Miasta Ełku z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie uruchomienia konsultacji społecznych projektu <i>Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025</i>
Gmina Ełk	11 kwietnia 2014 – 15 maja 2014	Uchwała nr LXVI/519/2014 Rady Gminy Ełk z dnia 28 marca 2014 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu <i>Strategii rozwoju ełckiego obszaru funkcjonowania na lata 2014-2025</i>
Gmina Kalinowo	16 kwietnia 2014 – 20 maja 2014	Uchwała nr XII/85/2012 Rady Gminy Kalinowo z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu konsultowania z sektorem pozarządowym projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji
Gmina Prostki	11 kwietnia 2014 – 15 maja 2014	Uchwała nr XLIX/300/2014 Rady Gminy z dnia 28 marca 2014 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu „Zintegrowanej strategii rozwoju ełckiego obszaru funkcjonalnego”
Gmina Stare Juchy	11 kwietnia 2014 – 15 maja 2014	Zarządzenie nr 29.2014 Wójta Gminy Stare Juchy z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie uruchomienia konsultacji społecznych dotyczących „Zintegrowanej strategii rozwoju ełckiego obszaru funkcjonalnego na lata 2014-2025”

Konsultacje zostały przeprowadzone zgodnie z przyjętym w danej jednostce trybem i zasadami przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy. Celem konsultacji społecznych było zebranie uwag, opinii, wniosków i rekomendacji od wszystkich zainteresowanych osób i organizacji z terenu do zapisów projektu *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025*.

Projekt *Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025* został zamieszczony na stronach internetowych wszystkich jednostek samorządu terytorialnego tworzących Ełcki Obszar Funkcjonalny oraz udostępniony w wersji drukowanej w urzędach. Oprócz projektu dokumentu opublikowano formularz konsultacyjny.

Konsultacje społeczne przeprowadzono w dwóch formach:

1. Pośredniej – formularz konsultacyjny wraz z uwagami został złożony przez podmioty/osoby zainteresowane do urzędu miasta/ gminy lub przesłany w wersji elektronicznej na wskazane adresy mailowe. Wpłynęły 4 formularze konsultacyjne z uwagami.
2. Bezpośredniej – otwarte spotkania konsultacyjne (konferencje) z mieszkańcami, przedstawicielami przedsiębiorstw, partnerów społecznych i innych zainteresowanych podmiotów.

W trakcie konsultacji odbyły się dwa spotkania:

- 24 kwietnia 2014 roku w Urzędzie Gminy Prostki – w spotkaniu udział wzięły 44 osoby,
- 8 maja 2014 roku w Urzędzie Miasta Ełku – w spotkaniu udział wzięły 64 osoby.

Spotkania były prowadzone metodą open space. Uczestnicy zostali poproszeni o określenie możliwych działań na rzecz realizacji wybranych przez siebie obszarów tematycznych. Propozycje wypracowane w trakcie spotkań uwzględniono w ostatecznej wersji dokumentu. Ponadto w salach, w których odbywały się spotkania, udostępniono dokument w wersji drukowanej wraz z formularzami konsultacyjnymi. Nie zgłaszano uwag.

Dodatkowo, w okresie trwania konsultacji, zespół Autorów dokumentu dokonał zmian, dostosowując dokument do:

- zapisów zmienionego po konsultacjach społecznych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020,
- zapisów zmienionych po konsultacjach społecznych dokumentów: *Strategia rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025* oraz *Mandatu negocjacyjnego Związku ZIT MOF Ełk w sprawie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) dla miejskiego obszaru funkcjonalnego Ełku w Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2014-2020*.

Wszelkie zmiany w dokumencie były konsultowane i zatwierdzane przez Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta w Ełku (przedstawiciela lidera projektu „Przygotowanie dokumentów strategicznych dla ełckiego obszaru funkcjonalnego województwa warmińsko-mazurskiego”).

Opracowanie Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025 w ramach projektu „Przygotowanie dokumentów strategicznych dla Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego”. Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013 („Konkurs dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych”, ogłoszony przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego).

Załącznik 1.

Wskaźniki zużycia energii na obszarze EOF

Tabela Z1. Wskaźniki zużycia energii elektrycznej w wybranych obiektach samorządów EOF [kWh/m²/rok]

Lp.	Nazwa	Zużycie energii elektrycznej [kWh/m ² /rok]
Gmina Ełk		
1.	Centrum Kultury i Sportu Gminy Ełk- Straduny	15,31
2.	Centrum Kultury i Sportu Gminy Ełk- filia w Nowej Wsi Ełckiej (czynne 2-3 dni w tygodniu)	1,86
3.	Biblioteka Publiczna – Nowa Wieś Ełcka	19,70
4.	Biblioteka Publiczna – filia Straduny	8,92
5.	Szkoła Podstawowa im. Szarych Szeregów w Mrozach Wielkich	14,95
6.	Szkoła Podstawowa im. rtm. Witolda Pileckiego w Rękusach	11,14
7.	Gimnazjum im. Jana Bytnara PS. „Rudy” w Nowej Wsi Ełckiej	12,64
8.	Zespół Szkół Samorządowych w Woszczelach	11,97
9.	Zespół Szkół Samorządowych w Stradunach	10,21
10.	Zespół Szkół Samorządowych w Chełchach	17,69
11.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Nowej Wsi Ełckiej	18,18
Miasto Ełk		
12.	Miejska Biblioteka Publiczna w Ełku im. Z. Nasierowskiej im. Z. Nasierowskiej	23,05
13.	Centrum Edukacji Ekologicznej	69,20
14.	Ełckie Centrum Kultury	58,35
15.	Szkoła Artystyczna	17,62
16.	Gimnazjum nr 1	16,01
17.	Hala Sportowa ul. Kościuszki	4,32
18.	Hala Sportowo – Widowiskowa ul. Kolbego	13,92
19.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	15,68
20.	Park Wodny	103,82
21.	Miejskie Przedszkole „Perełka” im. J. Brzechwy	24,69
22.	Miejskie Przedszkole „Niezapominajka”	16,96
23.	Miejskie Przedszkole „Mali Odkrywczy”	10,92
24.	Miejskie Przedszkole 'Bajka” + SP nr 5	22,89
25.	Miejskie Przedszkole „Świąteczko”	13,06
26.	Miejskie Przedszkole i Żłobek „Ekołudki”	5,72
27.	Miejskie Przedszkole „Słoneczna Ósemka”	10,32
28.	Środowiskowy Dom Samopomocy dla Dorosłych	39,63
29.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. I Dywizji T. Kościuszki	22,87
30.	Szkoła Podstawowa nr 3 im. H. Sienkiewicza + Gimnazjum nr 4	13,22
31.	Szkoła Podstawowa nr 4 im. W. Szafera	10,83

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Zużycie energii elektrycznej [kWh/m²/rok]</i>
32.	Szkoła Podstawowa nr 5 im. M. Konopnickiej	16,53
33.	Szkoła Podstawowa nr 7 z Oddziałami integracyjnymi + Gimnazjum nr 2	16,59
34.	Szkoła Podstawowa nr 9 im. Jana Pawła II + Gimnazjum nr 3 im. Kard. S. Wyszyńskiego	11,93
35.	Zespół Szkół Samorządowych	19,34
36.	Urząd Miasta ul. Piłsudskiego 2	72,67
37.	Urząd Miasta ul. Piłsudskiego 4	76,16
38.	Urząd Miasta ul. Piłsudskiego 6	57,40
Gmina Kalinowo (planowane zużycie na 2014)		
39.	Urząd Gminy Kalinowo	3,13
40.	Gminny Ośrodek Zdrowia Kalinowo	35,64
41.	Ośrodek Zdrowia Borzymy	2,58
42.	Ośrodek Zdrowia Pisanica	1,70
43.	Świetlica Wysokie, przedszkole	8,26
44.	Szkoła Podstawowa z salą gimnastyczną i Zespół Obsługi Szkół w Kalinowie oraz Gimnazjum w Kalinowie	16,85
45.	Zespół Szkół w Pisanicy wraz z salą gimnastyczną	10,84
46.	Szkoła Podstawowa w Borzymach	4,10
47.	Szkoła Podstawowa w Sypitkach	8,91
Gmina Prostki		
48.	Przedszkole w Prostkach	19,62
49.	Szkoła Podstawowa w Prostkach	4,82
50.	Gimnazjum w Prostkach	18,38
51.	Urząd Gminy Prostki	27,12
52.	Zespół Szkół w Wiśniowie Ełckim	5,74
53.	Szkoła Podstawowa w Rożyńsku Wielkim	10,30
Gmina Stare Juchy		
54.	Budynek Urzędu Gminy	44,12
55.	Gminny Ośrodek Kultury	62,50
56.	Zespół Szkół Samorządowych w Starych Juchach	18,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez gminy

Tabela 22. Standard energetyczny i wskaźniki zużycia energii na ogrzewanie i c.w.u. w budynkach gmin EOF

LP	Nazwa	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Rodzaj ogrzewania	Rodzaj budynku, zakres przeprowadzonej termomodernizacji	Zakres niezbędnej termomodernizacji	Zużycie energii na ogrzewanie [GJ/m ² /rok]
Gmina Ełk						
1.	Urząd Gminy – nowy budynek	2000	CO PEC	planowana przeprowadzka – budynek murowany (powojaskowy), aktualnie w remoncie – docieplenie ścian i stropów, stolarka	nie wymagana	b.d.
2.	Centrum Kultury i Sportu Gminy Ełk-Straduny	259,3	CO lokalna kotłownia węglowa	budynek murowany, ściany nieocieplone, stolarka wymieniona, ocieplony dach nad salą widowiskową,	docieplenie elewacji, stropu nad częścią budynku	1,217 (część obiektu stanowi sala widowiskowa – pomieszczenie wyższe niż standardowe)
3.	Centrum Kultury i Sportu Gminy Ełk-filia w Nowej Wsi Ełckiej	83,4	CO lokalna kotłownia węglowa	budynek murowany, nieocieplony, okna stare	docieplenie ścian i stropów, wymiana stolarki, źródła ciepła	1,103
4.	Biblioteka Publiczna – Nowa Wieś Ełcka	89,6	CO lokalna kotłownia węglowa	budynek murowany, nieocieplony, okna PVC	docieplenie ścian i stropów, wymiana stolarki, źródła ciepła	1,027
5.	Biblioteka Publiczna – filia Straduny	62,8	CO lokalna kotłownia węglowa	budynek murowany, ściany nieocieplone, stolarka wymieniona,	docieplenie elewacji i stropu	1,004
6.	Szkoła Podstawowa im. Szarych Szeregów w Mrozach Wielkich	801,5	gazowo – węglowe	murowany, nie był termomodernizowany	nie wymagana	0,563
7.	Szkoła Podstawowa im. rtm. Witolda Pileckiego w Rękusach	1 004,5	węglowe	murowany, był częściowo termomodernizowany, ocieplono i zmieniono pokrycie dachu na blachodachówkę	ocieplenie ściany północnej budynku	0,801
8.	Gimnazjum im. Jana Bytnara PS. „Rudy” w Nowej Wsi Ełckiej	1 081,6	gazowo – olejowe	murowano-drewniany, był termomodernizowany wymieniono okna i ocieplono ściany w starej części budynku	nie wymagana	0,515

LP	Nazwa	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Rodzaj ogrzewania	Rodzaj budynku, zakres przeprowadzonej termomodernizacji	Zakres niezbędnej termomodernizacji	Zużycie energii na ogrzewanie [GJ/m ² /rok]
9.	Zespół Szkół Samorządowych w Woszczelach	1 268,5	olejowe	murowany, nie był termomodernizowany	nie wymagana	0,496
10.	Zespół Szkół Samorządowych w Stradunach	4 931,9	olejowo – gazowe	murowany, był częściowo termomodernizowany, zbudowano nową kotłownię i wymieniono okna w hali sportowej, wykonano izolację fundamentów	nie wymagana	0,349
11.	Zespół Szkół Samorządowych w Chełcach	1 185,6	pellet – olej	murowany, nie był termomodernizowany	wykonanie opaski wokół fundamentów	0,602
12.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Nowej Wsi Ełckiej	30556	olejowe	murowany, był częściowo termomodernizowany, wykonano ocieplenie strychu w starej części budynku	ocieplenie ścian w starej części budynku	0,424
Miasto Ełk						
1.	Miejska Biblioteka Publiczna w Ełku im. Z. Nasierowskiej	1 431	CO sieciowe	-	nie wymagana	0,331
2.	Centrum Edukacji Ekologicznej	485	OZE	montaż instalacji oze 2009	nie wymagana	0,000
3.	Ełckie Centrum Kultury	2 828	CO sieciowe	docieplenie ścian dużej sali widowiskowej	nie wymagana	0,419
4.	Szkoła Artystyczna	2 478	CO sieciowe	-	nie wymagana	0,261
5.	Gimnazjum nr 1	2 697	CO sieciowe	-	kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,533
6.	Hala Sportowa ul. Kościuszki	1 018	CO sieciowe	-	nie wymagana	0,425
7.	Hala Sportowo-Widowiskowa ul. Kolbego	3 039	CO sieciowe	-	nie wymagana	0,409

LP	Nazwa	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Rodzaj ogrzewania	Rodzaj budynku, zakres przeprowadzonej termomodernizacji	Zakres niezbędnej termomodernizacji	Zużycie energii na ogrzewanie [GJ/m ² /rok]
8.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	1 042	CO sieciowe	-	Kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,603
9.	Park Wodny	6 120	CO sieciowe	Wykorzystanie energii słonecznej do podgrzewania wody basenowej i c.w.u. oraz wytwarzania energii elektrycznej	nie wymagana	0,647
10.	Miejskie Przedszkole „Perełka” im. J. Brzechwy	556	CO sieciowe + gaz PBP	-	kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,972
11.	Miejskie Przedszkole „Niezapominajka”	530	CO sieciowe + gaz PBP	-	kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,826
12.	Miejskie Przedszkole „Mali Odkrywczy”	1 074	CO sieciowe + gaz PBP	-	kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,715
13.	Miejskie Przedszkole 'Bajka" + SP nr 5	1 575	CO sieciowe + gaz PBP	-	nie wymagana	0,705
14.	Miejskie Przedszkole „Świąteczko”	920	CO sieciowe + gaz PBP	-	kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,828
15.	Miejskie Przedszkole i Żłobek „Ekoludki”	3 305	CO sieciowe + gaz PBP	-	kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,450
16.	Miejskie Przedszkole „Słoneczna Ósemka”	1 255	CO sieciowe + gaz PBP	-	kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,530
17.	Środowiskowy Dom Samopomocy dla Dorosłych	506	CO sieciowe	-	nie wymagana	0,420

LP	Nazwa	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Rodzaj ogrzewania	Rodzaj budynku, zakres przeprowadzonej termomodernizacji	Zakres niezbędnej termomodernizacji	Zużycie energii na ogrzewanie [GJ/m ² /rok]
18.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. I Dywizji T. Kościuszki	4 600	CO sieciowe	-	Kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,532
19.	Szkoła Podstawowa nr 3 im. H. Sienkiewicza + Gimnazjum nr 4	6 024	CO sieciowe + gaz PBP	-	Kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,532
20.	Szkoła Podstawowa nr 4 im. W. Szafera	4 600	CO sieciowe + gaz PBP	docieplenie ścian i stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej	nie wymagana	0,568
21.	Szkoła Podstawowa nr 5 im. M. Konopnickiej	4 136	CO sieciowe	-	nie wymagana	0,330
22.	Szkoła Podstawowa nr 7 z Oddziałami integracyjnymi + Gimnazjum nr 2	7 474	CO sieciowe + gaz PBP	nie termomodernizowany	kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,378
23.	Szkoła Podstawowa nr 9 im. Jana Pawła II + Gimnazjum nr 3 im. Kard. S. Wyszyńskiego	9 733	CO sieciowe + kolektor	nie termomodernizowany	kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,540
24.	Zespół Szkół Samorządowych	4 120	CO sieciowe + gaz PBP + koks	likwidacja kotłowni węglowej i budowa kotłowni na biomasę, docieplenie ścian i stropodachów, wymiana stolarki okiennej, wymiana instalacji c.o.	nie wymagana	0,716
25.	Urząd Miasta ul. Piłsudskiego 2	746	CO sieciowe	docieplenie ścian i podłóg, wymiana okien i drzwi	nie wymagana	0,683
26.	Urząd Miasta ul. Piłsudskiego 4	2 073	CO sieciowe	wymiana stolarki okiennej	kompleksowa termomodernizacja w latach 2014–2020	0,538
27.	Urząd Miasta ul. Piłsudskiego 6	428	CO sieciowe	docieplenie ścian	-	0,513

LP	Nazwa	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Rodzaj ogrzewania	Rodzaj budynku, zakres przeprowadzonej termomodernizacji	Zakres niezbędnej termomodernizacji	Zużycie energii na ogrzewanie [GJ/m ² /rok]
Gmina Kalinowo (wielkości planowane na 2014)						
28.	Urząd Gminy Kalinowo	768	CO węgiel, c.w.u. podgrzewacz elektryczny	murowany, wymieniona stolarka okienna	Docieplenie, wymiana stolarki na nową, wymiana źródła ciepła na pompy ciepła, inne OZE	0,809
29.	Gminny Ośrodek Zdrowia Kalinowo	505	CO węgiel, c.w.u. podgrzewacz elektryczny	Murowany, wymieniona stolarka okienna	Docieplenie, wymiana źródła ciepła na pompy ciepła, inne OZE	1,385
30.	Ośrodek Zdrowia Borzemy	271,1	CO węgiel, c.w.u. podgrzewacz elektryczny	murowany,	docieplenie, wymiana stolarki, wymiana źródła ciepła na pompy ciepła	0,848
31.	Ośrodek Zdrowia Pisanica	412	CO pellet, owies	murowany, wymieniona stolarka okienna	docieplenie, wymiana źródła ciepła na pompy ciepła, olej opałowy, inne oze	1,165
32.	Świetlica Wysokie, przedszkole	266,4	CO ekogroszek, c.w.u. podgrzewacze elektryczne	murowany, wymieniona stolarka okienna	docieplenie, wymiana źródła ciepła na pompy ciepła, olej opałowy, inne oze	1,230
33.	GOK Kalinowo	b.d.	CO węgiel	murowany, nie termomodernizowany	docieplenie ścian, stropów, wymiana stolarki, wymiana źródła ciepła na pompy ciepła, olej opałowy, inne OZ	b.d.
34.	Wiejski Dom Kultury Pisanica	b.d.	olej opałowy, c.w.u. podgrzewacze elektryczne	murowany, docieplony, wymieniona stolarka okienna	docieplenie stropodachu	b.d.

LP	Nazwa	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Rodzaj ogrzewania	Rodzaj budynku, zakres przeprowadzonej termomodernizacji	Zakres niezbędnej termomodernizacji	Zużycie energii na ogrzewanie [GJ/m ² /rok]
35.	1) Szkoła Podstawowa z salą gimnastyczną i Zespół Obsługi Szkół w Kalinowie 2) Gimnazjum w Kalinowie	1792+ 1536,85 =3328,85	CO olejowe	1) SP i ZOS – budynek murowany, docieplony w 2002 r., w 2009 r. wymieniono całą instalację c.o., stolarka okienna PCV z 1996 r.-w 2001 wymieniono wszystkie wkłady okienne 2) GIM –budynek nowy z 2002 r.	nie wymagana	0,436
36.	Zespół Szkół w Pisanicy wraz z salą gimnastyczną	3227,26	CO olejowe	murowany – w 2006 r. wykonano remont kapitalny (wymiana okien, docieplenie budynku istniejącego) oraz dobudowano salę gimnastyczną i stołówkę	nie wymagana	0,308
37.	Szkoła podstawowa w Borzymach	2099,96	CO olejowe	budynek oddany do użytku w 1999 r.	nie wymagana	0,463
38.	Szkoła Podstawowa w Sypitkach	403	CO węgiel kamienny	murowany: wymieniona stolarka okienna	wymaga docieplenia ścian zewnętrznych	1,027
Gmina Prostki						
39.	Remiza	364,6	CO (kotłownia na biomasę PUK)	murowany	docieplenie styropianem gr. 10 cm	0,999
40.	Przedszkole	260	CO (kotłownia na biomasę PUK)	murowany, bez termomodernizacji, okna pvc	docieplenie styropianem gr. 10 cm	0,999
41.	Szkoła Podstawowa	3572	CO (kotłownia na biomasę PUK)	murowany	docieplenie styropianem gr. 10 cm	0,999
42.	Gimnazjum	3439	CO (kotłownia na biomasę PUK)	murowany	docieplenie styropianem gr. 10 cm	0,999
43.	GOK	500	CO (kotłownia na biomasę PUK)	murowany	docieplenie styropianem gr. 10 cm	0,999

LP	Nazwa	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Rodzaj ogrzewania	Rodzaj budynku, zakres przeprowadzonej termomodernizacji	Zakres niezbędnej termomodernizacji	Zużycie energii na ogrzewanie [GJ/m ² /rok]
44.	Stara Szkoła	754,33	CO (kotłownia na biomasę PUK)	murowany	docieplenie styropianem gr. 10 cm	0,999
45.	Urząd Gminy	1021,49	olejowe	murowany docieplony styropianem 5 cm	docieplenie styropianem gr. 8 cm	1,121
46.	Zespół szkół w Wiśniowie Ełckim	3973,14	olejowe	murowany, docieplony styropianem 10 cm	nie wymagana	1,121
47.	Szkoła Podstawowa w Rożyńsku Wielkim	505,06	węglowe	murowany, bez termomodernizacji	docieplenie styropianem gr. 10 cm	1,121
Gmina Stare Juchy						
48.	Budynek Urzędu Gminy	340	węgiel	będzie termomodernizowany w 2014	docieplenie, zmiana co i wymiana ciepła na OZE	1,015
			po termomodernizacji pellet			0,471
49.	Gminny Ośrodek Kultury	720	węgiel	murowany, obecnie termomodernizowany	wymiana okien, grzejników, termomodernizacja, zmniejszenie mocy kotła dwukrotne	0,926
				po termomodernizacji		0,575
50.	Zespół Szkół Samorządowych w Starych Juchach	3200	pellet	po termomodernizacji i zmianie źródła ciepła	-	0,500

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędów gmin.

Załącznik 2.

Szczegółowy opis przedsięwzięć w komponencie Zintegrowanych Przedsięwzięć Terytorialnych dla Elckiego Obszaru Funkcjonalnego

Centrum Wolontariatu	
Cel operacyjny ZSR EOF	1.1. Wspieranie aktywności obywatelskiej.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem. PI 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.
Zakres przedsięwzięcia	– Powołanie Centrum Wolontariatu, którego celem będzie poszerzenie oferty pomocowej instytucji integracji i pomocy społecznej. Zakres działań: • stworzenie sieci wolontariuszy i przygotowanie ich do pracy z różnymi grupami zagrożonymi wykluczeniem, • wsparcie bezpośrednich działań wolontariuszy kierowanych do grup zagrożonych wykluczeniem, • działania wspierające wolontariat klientów, • promocja wolontariatu, w tym jako instrumentu aktywizacji społecznej i zawodowej. – Nakłady związane z utworzeniem i funkcjonowaniem Centrum Wolontariatu, koordynowaniem jego pracy, promocją i upowszechnianiem informacji dotyczących jego działalności.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (niewystarczająca aktywność społeczna), generuje efekty mnożnikowe, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem (lokalizacja w Elku, zasięg – cały EOF), – duży wpływ na rozwój społeczny obszaru.
Źródło finansowania	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2014–2020, RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 11. Włączenie społeczne
Wsparcie UE	0,51 mln zł
Wkład własny	0,09 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Lokalizacja Elk, oddziaływanie – cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Wsparcie bezzwrotne
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF, – Program poprawy dostępności i jakości usług społecznych skierowanych do grup wrażliwych, – Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF.
Wskaźniki	– Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [os.]. – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [os.]. – Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w programie [os.]. – Liczba wolontariuszy uczestniczących w przedsięwzięciu [os.].

Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	1.2 Rewitalizacja społeczna obszarów zdegradowanych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem. PI 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.
Zakres przedsięwzięcia	– Remonty, adaptacja budynków na obszarach zdegradowanych (tereny po-przemysłowe, pokolejowe, powojkowe, zdegradowane obszary wiejskie – popegeerowskie i inne): • przywracanie zdegradowanym obiektom funkcji społecznych, w tym: adap-tacja i remonty na cele integracji (centrum rewitalizacji społecznej, kluby integracji, świetlice i punkty świetlicowe, wyposażenie dla celów działań miękkich), przedsiębiorczości społecznej, poprawy dostępności do usług społecznych, aktywizacji społecznej, • wyposażenie obiektów dla celów działań miękkich: rozwoju przedsiębior-czości społecznej, poprawie dostępności do usług społecznych, aktywizacji społecznej, • budowa i modernizacja infrastruktury technicznej służącej powiązaniu te-renów zdegradowanych z centrami gmin i rdzeniem ośrodka subregional-nego, • rewitalizacja centrów wsi i innych problemowych części miejscowości (w tym place, skwery, ciągi piesze, ścieżki rowerowe, parkingi itp.). <i>W tym projekt dla MOF Elk:</i> – Rewitalizacja społeczna i środowiskowa ośrodka subregionalnego Elk: • rewitalizacja infrastruktury społecznej i utworzenie Centrum Rewitalizacji Społecznej, • remont, przebudowa i adaptacja budynków na obszarach zdegradowa-nych z przeznaczeniem pod cele społeczne np.: świetlice, kluby pracy, kluby wsparcia zawodowego, • zagospodarowanie przestrzeni publicznych poprzez budowę szlaków spa-cerowych, placów, skwerów, ścieżek rowerowych, parkingów, małej in-frastruktury społecznej, • budowa i przebudowa dróg w obszarze objętym kompleksową rewitaliza-cją, • projekty infrastrukturalne o mniejszej skali, uzupełniające inwestycje w ramach innych priorytetów w celu aktywizacji społeczno – gospodar-czej.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalne-go Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, Programem Rewitalizacji Elku, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF (istnienie obszarów zdegrado-wanych), przyczynia się do jednoczesnego osiągnięcia efektów w sferze spo-łecznej i gospodarczej, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem (obszary wymagające rewita-lizacji na terenie miasta), – duży wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, dostępności do usług społecznych, wzrost atrakcyjności inwe-stycyjnej).
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 8. Obszary wymagające rewita-lizacji (Miasto Elk), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER
Wsparcie UE	35,56 mln zł
Wkład własny	6,27 mln zł

Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Elk
Wnioskodawca	Porozumienia międzygminne (Miasto Elk, Gmina Elk – w ramach MOF Elk), Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy)
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Wsparcie bezzwrotne
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Utworzenie Centrum Wolontariatu, – Program poprawy dostępności i jakości usług społecznych skierowanych do grup wrażliwych, – Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF.
Wskaźniki	– Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów [km²]. – Liczba nowych/przebudowanych/przekształconych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach [szt.]. – Liczba inicjatyw/programów społ. zrealizowanych na obszarach zdegradowanych [szt.]. – Liczba osób z terenów zdegradowanych objętych programami aktywizacji społecznej [os.].

Program poprawy dostępności i jakości usług społecznych skierowanych do grup wrażliwych

Cel operacyjny ZSR EOF	1.3 Rozwój usług i poprawa infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem. PI 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych. 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywne-go uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie. 9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym.
Zakres przedsięwzięcia	– Wsparcie rozwoju/tworzenia instytucji świadczących usługi społeczne (opieka nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, bezdomnymi, pomoc rodzinom wielodzietnym) – projekty inwestycyjne (infrastruktura MOPS/GOPS, PCPR, PCPPP). – Wsparcie dla tworzenia i działalności podmiotów integracji społecznej oraz działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej. – Zwiększenie dostępności do usług aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym wsparcie podmiotów świadczących usługi w zakresie: • pomocy w poszukiwaniu pracy, zdobyciu doświadczenia zawodowego, • pomocy w zdobywaniu lub/i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych stosownie do potrzeb rynku pracy, wspieranie mobilności zawodowej, • innych usług dla bezrobotnych poszukujących pracy. – Promocja i wsparcie wolontariatu wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jako formy powrotu na rynek pracy. <i>W tym projekty dla MOF Elk:</i> – Integracja społeczna i zawodowa MOF Elk, – Poprawa jakości usług społecznych na terenie MOF Elk. – Modernizacja infrastruktury i wyposażenie Miejskiego Ośrodka pomocy Społecznej w Elku.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025, planami rozwoju lokalne-</i>

	go Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF (niewystarczający dostęp do usług społecznych), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – duży wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, dostępności do usług społecznych).
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, Oś priorytetowa 11. Włączenie społeczne
Wsparcie UE	26,96 mln zł
Wkład własny	4,76 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Elk
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Elcki, Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Brak/wsparcie bezzwrotne
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Utworzenie Centrum Wolontariatu, – Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF, – Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF, – Poprawa usług zdrowotnych skierowanych na choroby cywilizacyjne, – Program budownictwa socjalnego/komunalnego, wspomagane, chronione-go promującego włączenie społeczne.
Wskaźniki	– Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem [os.]. – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem [os.]. – Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu objętych wsparciem [os.]. – Liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących po opuszczeniu programu [os.]. – Liczba podmiotów ekonomii i integracji społecznej objętych wsparciem [szt.].

Stworzenie systemu zarządzania jakością usług skierowanych do grup wrażliwych

Cel operacyjny ZSR EOF	1.3 Rozwój usług i poprawa infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem. PI 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie. PI 9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym.
Zakres przedsięwzięcia	– Wprowadzenie systemów pomiaru jakości usług świadczonych przez instytucje pomocy i integracji społecznej, – Wdrożenie systemu certyfikacji jakości usług; wdrażanie nowych modeli organizacyjnych Instytucji pomocy i integracji społecznej oraz analiza ich efektywności, – Koordynowanie oraz promowanie działań umożliwiających tworzenie platform współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, podmiotami zatrudnienia socjalnego oraz publicznymi służbami zatrudnienia, – Rozwój nowych usług społecznych, z podziałem na usługi profilaktyczne, aktywizujące i interwencyjne, z uwzględnieniem grup szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym dzieci i młodzieży.

Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych).
Źródło finansowania	PO Wiedza Edukacja Rozwój Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 11. Włączenie społeczne
Wsparcie UE	0,85 mln zł
Wkład własny	0,15 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Brak/wsparcie bezzwrotne
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Utworzenie Centrum Wolontariatu, – Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF, – Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF, – Poprawa usług zdrowotnych skierowanych na choroby cywilizacyjne, – Program budownictwa socjalnego/komunalnego, wspomagane, chronione-go promującego włączenie społeczne.
Wskaźniki	– Funkcjonujący system monitorowania i analizy polityki w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa [szt.]. – Liczba osób stanowiących kadrę instytucji działających na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem, które w wyniku wsparcia EFS uzyskały kwalifikacje [os.]. – Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi lub zdrowotnymi w programie [os.].

Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	1.3 Rozwój usług i poprawa infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem. PI 9a inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych. PI 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie. PI 9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym. PI 9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Zakres przedsięwzięcia	– Projekty służące ograniczeniu barier architektonicznych i komunikacyjnych, – Działania na rzecz rozwoju form edukacji integracyjnej, – Rozbudowa oferty Centrum Integracji Społecznej oraz klubów i świetlic integracyjnych: • rozwój oferty szkoleniowej, doradczej, itp. kierowanej do różnych grup (w tym niepełnosprawnych, uzależnionych, opuszczających zakłady karne, osób chorych psychicznie), • rozbudowa usług poradnictwa rodzinnego, wsparcia rodzin świadczących pieczę zastępczą i rodzin adopcyjnych, • wsparcie usług poradnictwa prawnego i obywatelskiego dla osób zagrożonych wykluczeniem, – Wprowadzenie instytucji asystenta rodziny, asystenta osoby niepełnosprawnej lub starszej, – Działania na rzecz wzmocnienia integracji międzypokoleniowej.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych).
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
Wsparcie UE	2,55 mln zł
Wkład własny	0,45 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Brak/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Utworzenie Centrum Wolontariatu, – Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF, – Program poprawy dostępności i jakości usług społecznych skierowanych do grup wrażliwych, – Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF, – Poprawa usług zdrowotnych skierowanych na choroby cywilizacyjne, – Program budownictwa socjalnego/komunalnego, wspomaganego, chronionego promującego włączenie społeczne.
Wskaźniki	– Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi lub zdrowotnymi w programie [os.]. – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem [os.].

Poprawa usług zdrowotnych skierowanych na choroby cywilizacyjne

Cel operacyjny ZSR EOF	1.3. Rozwój usług i poprawa infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem. 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

Zakres przedsięwzięcia	– Rozbudowa infrastruktury ambulatoryjnej i szpitalnej opieki zdrowotnej (w tym remonty, adaptacje budynków, wyposażenie), w tym: • stworzenie sieci gabinetów specjalistycznych na terenie gmin wiejskich EOF, • placówek świadczących usługi dla osób starszych, – Doposażenie podmiotów leczniczych w celu poprawy usług związanych z chorobami odnoszącymi się do obszarów deficytowych (w tym opieka nad dziećmi, choroby układu krążenia, nowotwory, choroby odkleszczowe, choroby i zaburzenia psychiczne, choroby układu oddechowego, opieka nad osobami starszymi). <i>W tym projekt dla MOF Ełk:</i> – Dostosowanie infrastruktury Szpitala „Pro-Medica” w Ełku Sp. z o.o. ukierunkowane na leczenie chorób stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy i umieralności.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych).
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
Wsparcie UE	10,62 mln zł
Wkład własny	1,88 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Ełk
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Pro-Medica w Ełku Sp. z o.o.
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF, – Program poprawy dostępności i jakości usług społecznych skierowanych do grup wrażliwych, – Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF, – Program profilaktyki chorób stanowiących poważny problem zdrowotny w EOF.
Wskaźniki	– Oczekiwana liczba osób korzystających z ulepszonych usług opieki zdrowotnej [os.]. – Liczba wspartych podmiotów leczniczych [szt.].

Program profilaktyki chorób stanowiących poważny problem zdrowotny w EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	1.3. Rozwój usług i poprawa infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 8 Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników. CT 8vi Aktywne i zdrowe starzenie się. CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem. PI 9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym.
Zakres przedsięwzięcia	– Opracowanie i realizacja programów profilaktyki skierowanych na choroby cywilizacyjne i specyficzne problemy zdrowotne na terenie EOF, w tym zwłaszcza: profilaktyka wśród dzieci, choroby układu krążenia, nowotwory, choroby odkleszczowe, choroby i zaburzenia psychiczne, choroby układu od-

	dechowego, a zwłaszcza: • programy badań przesiewowych/profilaktycznych, • programy szczepień ochronnych poza kalendarzem szczepień obowiązkowych, • projekty edukacyjno-promocyjne dotyczące zachowań prozdrowotnych, prawidłowego żywienia, udziału w badaniach profilaktycznych i samobadania.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych).
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
Wsparcie UE	5,95 mln zł
Wkład własny	1,05 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Elcki, Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Pro-Medica w Elku Sp. z o.o.
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF, – Program poprawy dostępności i jakości usług społecznych skierowanych do grup wrażliwych, – Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF, – Poprawa usług zdrowotnych skierowanych na choroby cywilizacyjne.
Wskaźniki	– Liczba osób objętych wsparciem w ramach programów zdrowotnych [os.]. – Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi lub zdrowotnymi w programie [os.].

Program budownictwa socjalnego/komunalnego, wspomagane, chronione promującego włączenie społeczne

Cel operacyjny ZSR EOF	1.3 Rozwój usług i poprawa infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem. 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych. PI 9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym.
Zakres przedsięwzięcia	– Budowa, modernizacja, adaptacja mieszkań socjalnych i infrastruktury towarzyszącej. – Rozwiązania organizacyjne i działania miękkie zapobiegające późniejszej degradacji obiektów, uwzględnienie potrzeb osób starszych. <i>W tym projekt dla MOF Elk:</i> – Rozwój budownictwa socjalnego i chronionego w MOF Elk.

Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i> , planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych).
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych Program Wspierania budownictwa socjalnego ze środków Funduszu Dopłat
Wsparcie UE	17,09 mln zł
Wkład własny	3,02 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Ełk
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF, – Program poprawy dostępności i jakości usług społecznych skierowanych do grup wrażliwych, – Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF, – Poprawa usług zdrowotnych skierowanych na choroby cywilizacyjne, – Program profilaktyki chorób stanowiących poważny problem zdrowotny w EOF.
Wskaźniki	– Liczba stworzonych lokali [szt.]. – Powierzchnia stworzonych lokali [m ²]. – Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej [szt.].

Poprawa wykorzystania TIK w EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	Cel 1.4. Wzrost jakości usług i poszerzenie oferty administracyjnej placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). PI 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.
Zakres przedsięwzięcia	– Wzmocnienie wykorzystania Internetu i e-usług (e-administracja, e-learning, e-integracja, e-kultura i e-zdrowie), w tym działania inwestycyjne i edukacyjne (szkolenia, informacja na temat dostępnych e-usług publicznych i sposobu korzystania z nich): • zwiększenie dostępności szerokopasmowego Internetu dla instytucji publicznych, • digitalizacja zasobów informacyjnych i dokumentów będących w posiadaniu jednostek publicznych, • wdrażanie elektronicznych usług w administracji, • rozwój informatycznych narzędzi wspierających edukację, służbę zdrowia, placówki kulturalne, • rozwój dostępnej on-line informacji turystycznej, kulturalnej i gospodarczej.

	<i>W tym projekt dla MOF Ełk:</i> – Ełk – Smart City – Wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych w MOF Ełk.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – przedsięwzięcia przewidziane <i>Strategią informatyzacji Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2007-2015</i>, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych).
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury Oś priorytetowa 3. Cyfrowy region
Wsparcie UE	7,65 mln zł
Wkład własny	1,35 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Ełk
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Ełk – Smart City – wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych w MOF Ełk.
Wskaźniki	– Liczba usług publicznych udostępnionych online o stopniu dojrzałości 3 – dwustronna interakcja [szt.]. – Liczba usług publicznych udostępnionych online o stopniu dojrzałości co najmniej 4 – transakcja [szt.]. – Liczba urzędów, które usprawniły funkcjonowanie dzięki awansowi cyfrowemu [szt.]. – Liczba wdrożonych e-usług [szt.].

Kształcenie zgodnie z potrzebami rynku pracy

Cel operacyjny ZSR EOF	1.4. Wzrost jakości usług i poszerzenie oferty administracyjnej placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie. PI 10a Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej PI 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia PI 10ii Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup niekorzystnej sytuacji
Zakres przedsięwzięcia	– Rozwój infrastruktury edukacyjnej: • tworzenie przedszkoli/punktów przedszkolnych w gminach wiejskich EOF, • stworzenie placówek popularyzujących naukę i innowacje, w tym przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, • doposażenie placówek szkolnictwa zawodowego i szkół wyższych, adekwatnie do specjalizacji obszaru i zdiagnozowanych potrzeb przedsiębiorców z terenu EOF (w tym zawodów technicznych, rolnictwa, przemysłu rolno-spożywczego, informatyki).

	<i>W tym projekt dla MOF Elk:</i> – Utworzenie „Szkoły Młodego Einsteina” przy Parku Naukowo-Technologicznym w Elku.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych).
Źródło finansowania	PO Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 Os priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Oś priorytetowa III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 2. Kadry dla gospodarki, Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
Wsparcie UE	16,15 mln zł
Wkład własny	2,85 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Powiat Elcki, Miasto Elk
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych na terenie EOF, – Uczenie się przez całe życie dla rozwoju EOF.
Wskaźniki	– Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie [os.]. – Liczba wybudowanych/przebudowanych/rozbudowanych obiektów infrastruktury szkół wyższych [szt.]. – Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty [szt.].

Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych na terenie EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	1.4. Wzrost jakości usług i poszerzenie oferty administracyjnej placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie. PI 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
Zakres przedsięwzięcia	– Poprawa jakości i dostępności kształcenia: • wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne (w tym TIK oraz kształcenie matematyczno-przyrodnicze i techniczne), • programy wsparcia dla uczniów o szczególnych potrzebach oraz z terenów zdegradowanych (w tym programy wyrównawcze, zajęcia pozalekcyjne, związane z budowaniem motywacji do kształcenia), • wsparcie związane z doradztwem zawodowym i orientacją zawodową uczniów, • wsparcie nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego (w tym szkolenia i warsztaty z zakresu nowych technik nauczania oraz rozwijania w uczniach umiejętności istotnych z punktu widzenia rynku pracy), • dostosowanie szkół do potrzeb uczniów młodszych (adaptacja budynków, zakup wyposażenia),

	• rozwój placówek przedszkolnych (tworzenie nowych miejsc w istniejących placówkach, doposażenie, zwłaszcza w kontekście potrzeb dzieci o szczególnych potrzebach), • wsparcie rozwoju kompetencji kadry zarządzającej placówkami edukacyjnymi (w tym dotyczących orientacji placówek na potrzeby rynku pracy).
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych).
Źródło finansowania	PO Wiedza Edukacja Rozwój Os priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 2. Kadry dla gospodarki, Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
Wsparcie UE	11,05 mln zł
Wkład własny	1,95 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Elk
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Elcki, Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Kształcenie zgodnie z potrzebami rynku pracy, – Uczenie się przez całe życie dla rozwoju EOF.
Wskaźniki	– Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie [szt.]. – Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych [szt.]. – Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych [szt.]. – Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [os.]. – Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach prowadzonych w oparciu o indywidualne podejście do ucznia [os.]. – Liczba szkół, przedszkoli i placówek oświatowych, które zwiększyły zdolność do wykorzystania narzędzi polityki edukacyjnej [szt.].

Uczenie się przez całe życie dla rozwoju EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	1.4. Wzrost jakości usług i poszerzenie oferty administracyjnej placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie. PI 10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
Zakres przedsięwzięcia	– Szkolenia i kursy podnoszące kwalifikacje (w tym zwłaszcza formy kształcenia związane z uzyskaniem uprawnień zawodowych), – Rozwój form kształcenia ogólnego kierowanych do osób dorosłych, – Doradztwo zawodowe dla osób dorosłych zainteresowanych poszerzeniem/zmianą kwalifikacji, – Poprawa bazy dydaktycznej placówek kształcenia zawodowego i ustawicznego, w tym zwłaszcza tworzenie warunków odpowiadających rzeczywistym wa-

	runkom pracy (pracownie, laboratoria itp.), – Dostosowanie systemu kształcenia, w tym opracowanie nowych kierunków nauczania na potrzeby przedsiębiorstw z terenu EOF, – Tworzenie i rozwój centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego i innych jednostek realizujących zadania z zakresu kształcenia zawodowego i ustawicznego. <i>W tym projekt dla MOF Elk:</i> – Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w MOF Elk (modernizacja budynków, wyposażenie, działania edukacyjne).
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych).
Źródło finansowania	PO Wiedza Edukacja Rozwój Os priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 2. Kadry dla gospodarki, Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
Wsparcie UE	36,55 mln zł
Wkład własny	6,45 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Elk
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Miasto Elk, Gmina Elk, mina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Elcki
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Kształcenie zgodnie z potrzebami rynku pracy, – Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych na terenie EOF.
Wskaźniki	– Liczba osób w wieku produkcyjnym, które uczestniczyły w edukacji pozaformalnej w ramach programu [os.]. – Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki [os.]. – Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawców [os.]. – Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego [szt.].

Poprawa oferty kulturalnej na terenie EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	1.4. Wzrost jakości usług i poszerzenie oferty administracyjnej placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów. PI 6c Zachowanie, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego.
Zakres przedsięwzięcia	– Modernizacja infrastruktury i wzbogacenie oferty instytucji kultury: • poprawa wyposażenia, w tym zwłaszcza służącego wzbogaceniu oferty placówek (w tym zwłaszcza domów kultury na obszarach wiejskich), • konserwacja muzealiów, • organizacja imprez (w tym zintegrowany kalendarz imprez dla EOF, współpraca przy tworzeniu harmonogramu wydarzeń), tworzenie produktów kulturalnych, w tym łączących poszczególne gminy EOF, • wsparcie działań związanych z tworzeniem produktów turystycznych, w tym sieciowych, tworzenie i rozbudowa punktów bibliotecznych na tere-

	nach wiejskich, • rozbudowa Szkoły Artystycznej i utworzenie szkoły teatralnej, • tworzenie i rozwój placówek kultury działających na rzecz zachowania i promocji walorów architektoniczno-krajobrazowych i kulturowych miejscowości EOF (placówki muzealne, skansen, park etnograficzny). <i>W tym przedsięwzięcia dla MOF Ełk:</i> – Rozwój i dostosowanie do nowoczesnych usług instytucji kultury działających na terenie MOF Ełk • Inwestycje w instytucje kultury by dostosować je nowoczesnej działalności kulturalnej, w tym zakup trwałego wyposażenia oraz konserwacja muzealiów, starodruków itp., • rozwój i wyposażenie muzeów, izb pamięci itp., w tym Muzeum Historycznego w Ełku
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych, poszerzenie oferty turystycznej).
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo
Wsparcie UE	21,67 mln zł
Wkład własny	3,83 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Ełk
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Rewitalizacja obiektów zabytkowych na terenie EOF, – Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych na terenie EOF.
Wskaźniki	– Liczba instytucji kultury objętych wsparciem [szt.]. – Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne [os.].

Rewitalizacja obiektów zabytkowych na terenie EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	1.4. Wzrost jakości usług i poszerzenie oferty administracyjnej placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów. PI 6c Zachowanie, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego.
Zakres przedsięwzięcia	Rewitalizacja obiektów wpisanych w rejestrze zabytków – ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów (przykładowo: rewitalizacja wyspy zamkowej), w tym obiektów mogących stanowić atrakcje turystyczne lub element produktu turystycznego (Ełckiej Kolei Wąskotorowej).
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych, wzbogacenie oferty turystycznej).
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo

Wsparcie UE	59,5 mln zł
Wkład własny	10,5 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Ełcki, Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy Przedsiębiorcy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF, – poprawa zagospodarowania turystycznego i efektywne wykorzystanie zasobów EOF.
Wskaźniki	– Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem obiektach [szt.]. – Liczba objętych wsparciem obiektów [szt.].

Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	1.4. Wzrost jakości usług i poszerzenie oferty administracyjnej placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów. PI 6c Zachowanie, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego. CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem. PI 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych. 9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym.
Zakres przedsięwzięcia	– Budowa, rozbudowa, wyposażenie obiektów: • ogólnodostępnych boisk, stadionów, placów zabaw, zwłaszcza na terenach wiejskich, • terenów rekreacyjnych, parków, innych obiektów, w tym siłowni na świeżym powietrzu, ścieżek zdrowotnych, • budowa całorocznego obiektu sportowego do treningu dla sportowców zawodowych, • tworzenie/dostosowywanie tras saneczkowych (w tym z profesjonalnym torem saneczkowym), budowa tras do nart biegowych (wraz z infrastrukturą). – Działania kierowane do mieszkańców i turystów: • organizacja imprez sportowych (np. turniejów, rozgrywek), w tym zwłaszcza kierowanych do szerokiej społeczności, dzieci i młodzieży, • wsparcie oddolnych inicjatyw związanych ze sportem i rekreacją, w tym drużyn sportowych, klubów itp., • projekty promujące i zachęcające do aktywnego spędzania czasu wolnego, promocja zachowań prozdrowotnych, aktywizacja sportowa młodzieży.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i> , planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem całego EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój społeczny obszaru (poprawa jakości życia mieszkańców, jakości usług społecznych).

Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo, Oś priorytetowa 9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych
Wsparcie UE	19,98 mln zł
Wkład własny	3,52 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Elcki, Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Rewitalizacja społeczna i środowiskowa obszarów zdegradowanych EOF, – Program poprawy dostępności i jakości usług społecznych skierowanych do grup wrażliwych, – Program integracji grup wrażliwych na terenie EOF.
Wskaźniki	– Liczba wybudowanych/przebudowanych/rozbudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej [szt.]. – Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekr. [os.].

Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod rozwój przedsiębiorczości

Cel operacyjny ZSR EOF	2.1. Stworzenie warunków do pozyskiwania inwestorów.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP. PI 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.
Zakres przedsięwzięcia	– Budowa i rozbudowa infrastruktury na terenach przeznaczonych pod inwestycje, modernizacja istniejącej zdegradowanej infrastruktury i przestrzeni (tereny poprzemysłowe, pokolejowe, popegeerowskie, powojenne) na cele gospodarcze (sieć wod-kan., energia, drogi, inne). <i>W tym projekt dla MOF Elk:</i> – Przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych wzdłuż dróg krajowych nr 16 i 65 w EOF.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – uzbrojenie terenów inwestycyjnych podniesie atrakcyjność inwestycyjną obszaru dla inwestorów zewnętrznych, pozwoli sformułować i promować wspólną ofertę inwestycyjną, a także może ukierunkować rozwój funkcji gospodarczej określonych terenów, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój gospodarczy i społeczny obszaru.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
Wsparcie UE	32,30 mln zł
Wkład własny	5,70 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	MOF Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Tworzenie i rozwój instytucji otoczenia biznesu,

	– Stworzenie wspólnego dla EOF Punktu/Centrum Obsługi Inwestorów, – Projekt dla MOF Elk: rozbudowa i wyposażenie Parku Naukowo-Technologicznego w Elku – III etap, – Projekt dla MOF Elk: Stworzenie Centrum Wsparcia Biznesu w Elku i pobudzenie do działalności instytucji otoczenia biznesu.
Wskaźniki	– Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie [szt.]. – Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych [ha].

Stworzenie wspólnego dla EOF Punktu/Centrum Obsługi Inwestorów

Cel operacyjny ZSR EOF	2.2. Rozwój form wsparcia biznesu.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP. PI 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.
Zakres przedsięwzięcia	– Stworzenie punktu/sieci punktów obsługi inwestorów (odrębna jednostka lub w ramach urzędów gmin): • analizy dotyczące potencjału inwestycyjnego EOF, • poprawa oferty inwestycyjnej, • obsługa projektów związanych z tworzeniem potencjału inwestycyjnego, • udzielanie zainteresowanym podmiotom informacji w zakresie uwarunkowań prawnych i gospodarczych w procesach inwestycyjnych, • współpraca z pozyskanymi inwestorami, • aktywne poszukiwanie inwestorów.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – strategiczne znaczenie dla EOF – pozyskanie inwestorów jest kluczowym czynnikiem przyspieszenia rozwoju gospodarczego, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój gospodarczy i społeczny obszaru.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur Środki własne
Wsparcie UE	1,96 mln zł
Wkład własny	0,35 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod rozwój przedsiębiorczości, – Tworzenie i rozwój instytucji otoczenia biznesu, – Projekt dla MOF Elk: Rozbudowa i wyposażenie Parku Naukowo-Technologicznego w Elku – III etap, – Projekt dla MOF Elk: Stworzenie Centrum Wsparcia Biznesu w Elku i pobudzenie do działalności instytucji otoczenia biznesu.
Wskaźniki	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie [szt.]. Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach [os.].

Tworzenie i rozwój instytucji otoczenia biznesu

Cel operacyjny ZSR EOF	2.2. Rozwój form wsparcia biznesu.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP. PI 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.
Zakres przedsięwzięcia	– Stworzenie i wsparcie usług sieci doradców biznesowych wspomagających przedsiębiorców z terenu EOF, – Rozbudowa sieci instytucji otoczenia biznesu, w tym funduszu pożyczkowego i poręczeniowego, – Wsparcie doradcze i szkoleniowe instytucji wspierających przedsiębiorczość, – Stworzenie sieci aniołów biznesu/funduszu <i>venture capital</i> skierowanego na wsparcie podmiotów z terenu EOF, – Stworzenie klastrów: turystycznego, meblarskiego i przetwórstwa rolno-spożywczego.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elku do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (niedostateczny poziom przedsiębiorczości), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój gospodarczy i społeczny obszaru.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
Wsparcie UE	4,25 mln zł
Wkład własny	0,75 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Elcki, Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod rozwój przedsiębiorczości, – Tworzenie i rozwój instytucji otoczenia biznesu, – Stworzenie wspólnego dla EOF Punktu/Centrum Obsługi Inwestorów, – Projekt dla MOF Elk: Rozbudowa i wyposażenie Parku Naukowo-Technologicznego w Elku – III etap, – Projekt dla MOF Elk: Stworzenie Centrum Wsparcia Biznesu w Elku i pobudzenie do działalności instytucji otoczenia biznesu.
Wskaźniki	Liczba przedsiębiorstw wspartych przez instytucje otoczenia biznesu [szt.].

Stworzenie Centrum Wsparcia Biznesu w Elku i pobudzenie do działalności instytucji otoczenia biznesu

Cel operacyjny ZSR EOF	2.2. Rozwój form wsparcia biznesu.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP. PI 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.
Zakres przedsięwzięcia	– Przygotowanie strategii funkcjonowania, przygotowanie powierzchni oraz wyposażenie CWB w niezbędny sprzęt, – Doradztwo w zakresie inteligentnych specjalizacji, przygotowanie dokumentacji wdrożeniowej, – Wspieranie inteligentnych specjalizacji poprzez stworzenie Centrum Inteligentnych Specjalizacji,

	– Integracja i wdrażanie sieci współpracy ponadregionalnej, – Tworzenie i rozwój klastrów (w tym klastra ekologicznego), – Projekty służące wzmocnieniu zdolności innowacyjnej przedsiębiorstw i transferu technologii, – Działanie mające na celu integrację i wzrost efektywności przedsiębiorstw prowadzących działalność usługową i produkcyjną, która ma wpływ na ochronę środowiska, – Identyfikacja innowacyjnych rozwiązań potencjalnych przedsiębiorców oraz weryfikacja ich potencjału rynkowego, doradztwo w zakresie tworzenia nowego przedsiębiorstwa, udostępnienie infrastruktury i usług niezbędnych do tego przedsięwzięcia oraz ich zasilenie kapitałowe, (dotacje na preinkubacje oraz zasilenie kapitałowe nowopowstałego przedsiębiorcy).
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (niedostateczny poziom przedsiębiorczości), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój gospodarczy i społeczny obszaru.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
Wsparcie UE	5,13 mln zł
Wkład własny	0,91 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Miasto Ełk
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod rozwój przedsiębiorczości, – Tworzenie i rozwój instytucji otoczenia biznesu, – Stworzenie wspólnego dla EOF Punktu/Centrum Obsługi Inwestorów, – Projekt dla MOF Ełk: Rozbudowa i wyposażenie Parku Naukowo-Technologicznego w Ełku – III etap.
Wskaźniki	Liczba przedsiębiorstw wspartych przez instytucje otoczenia biznesu [szt.].

Rozbudowa i wyposażenie Parku Naukowo –Technologicznego w Ełku – III etap

Cel operacyjny ZSR EOF	2.2. Rozwój form wsparcia biznesu.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 1 Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji. PI 1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych i zastosowań z dziedziny usług publicznych, tworzenie sieci, pobudzanie popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu.
Zakres przedsięwzięcia	– Przygotowanie koncepcji rozbudowy oraz dokumentacji technicznej i uzyskanie niezbędnych pozwoleń, – Budowa powierzchni produkcyjno-handlowych wraz z wyposażeniem, – Zagospodarowanie terenu – parkingi, oświetlenie, – Zastosowanie odnawialnych źródeł energii, – Budowa nowych i rozbudowa istniejącego zaplecza badawczo – rozwojowego służącego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, laboratoriów do badań

	specjalistycznych, z uwzględnieniem potrzeb podmiotów z terenu EOF, – Wdrożenia wyników badań naukowych, technologii: transfer wiedzy z nauki do przemysłu, przygotowanie dokumentacji wdrożeniowej, – Wsparcie usług doradczych i szkoleniowych, transferu innowacji, świadczo-nych przez Park.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalne-go Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (niedostateczny poziom przedsiębior-czości), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój gospodarczy i społeczny obszaru.
Źródło finansowania	PO Polska Wschodnia 2014–2020 Oś priorytetowa I – Innowacyjna Polska Wschodnia RPO Warmia i Mazury 2014-2020 Oś priorytetowa 1: Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
Wsparcie UE	17,85 mln zł
Wkład własny	3,15 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Miasto Elk
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrot-ne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod rozwój przedsiębiorczości, – Tworzenie i rozwój instytucji otoczenia biznesu, – Stworzenie wspólnego dla EOF Punktu/Centrum Obsługi Inwestorów, – Stworzenie Centrum Wsparcia Biznesu w Elku i pobudzenie do działalności instytucji otoczenia biznesu.
Wskaźniki	Liczba nowych i ulepszonych usług świadczonych przez instytucje otoczenia bizne-su [szt.].

Rozwój przedsiębiorczości w kierunku inteligentnych specjalizacji

Cel operacyjny ZSR EOF	2.3. Wspieranie innowacyjności lokalnych firm.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 1 Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji. PI 1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojo-wymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecz-nych i zastosowań z dziedziny usług publicznych, tworzenie sieci, pobudzanie popy-tu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację oraz wspiera-nie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierw-szej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagają-cych oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu. CT 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP. PI 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospo-darczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości. 3c Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.
Zakres przedsięwzięcia	– Dotacje na rozwój przedsiębiorstw (w tym nowopowstałych), wdrażanie in-nowacji, w tym zwłaszcza w inteligentnych specjalizacjach (w tym działalność związana z wykorzystaniem zasobów środowiskowych, innowacyjne usługi tu-rystyczne, przemysł rolno-spożywczy), – Szkolenia i doradztwo dla przedsiębiorstw, w tym zwłaszcza kompleksowe

	wsparcie dla przedsiębiorstw wdrażających innowacje, usługi dostosowane do indywidualnych potrzeb, – Wsparcie inkubacji przedsiębiorstw, w tym w obszarze inteligentnej specjalizacji oraz wśród ludzi młodych, – Wsparcie rozwoju współpracy przedsiębiorstw z podmiotami B+R, w tym zakupu usług B+R oraz wdrożenie w przedsiębiorstwach rozwiązań wypracowanych we współpracy z sektorem naukowym (w tym bony na nawiązanie i rozwój współpracy).
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elku do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (niedostateczny poziom przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój gospodarczy i społeczny obszaru.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur
Wsparcie UE	17,85 mln zł
Wkład własny	3,15 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Elcki, Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Wsparcie poprzez instrumenty inżynierii finansowej – nowopowstałe firmy (PI 3a) Wsparcie bezzwrotne – nowe firmy oparte o wysoko innowacyjne pomysły/ projekty realizowane przez JST / projekty w ramach PI 1b
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod rozwój przedsiębiorczości – Tworzenie i rozwój instytucji otoczenia biznesu, – Stworzenie wspólnego dla EOF Punktu/Centrum Obsługi Inwestorów, – Projekt dla MOF Elk: Rozbudowa i wyposażenie Parku Naukowo-Technologicznego w Elku – III etap, – Projekt dla MOF Elk: Stworzenie Centrum Wsparcia Biznesu w Elku i pobudzenie do działalności instytucji otoczenia biznesu.
Wskaźniki	– Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie [szt.]. – Liczba przedsiębiorstw wspartych przez instytucje otoczenia biznesu [szt.].

Program wsparcia mikro- i małej przedsiębiorczości

Cel operacyjny ZSR EOF	2.5. Wspieranie przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników. PI 8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.
Zakres przedsięwzięcia	– Staże dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, – Wsparcie doradcze, szkoleniowe, mentorskie na etapie planowania, uruchamiania i początkowym etapie działalności (w tym w zakresie wyboru rodzaju działalności, aspekcie prawnym, księgowo-finansowym, marketingowym, zarządzania), – Dotacje i pożyczki na rozpoczęcie działalności oraz wsparcie początkowego etapu działalności.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości,

	– zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (niedostateczny poziom przedsiębiorczości), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem, – istotny wpływ na rozwój gospodarczy i społeczny obszaru.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 10. Regionalny rynek pracy
Wsparcie UE	12,75 mln zł
Wkład własny	2,25 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Powiat Elcki, Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Tworzenie i rozwój instytucji otoczenia biznesu, – Rozwój przedsiębiorczości w kierunku inteligentnych specjalizacji.
Wskaźniki	Liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie własnej działalności gospodarczej w programie [os.].

Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO₂ budynków użyteczności publicznej

Cel operacyjny ZSR EOF	3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym.
Zakres przedsięwzięcia	– Kompleksowa modernizacja energetyczna samorządowych budynków użyteczności publicznej na terenie EOF, w tym: • ocieplenie budynków (ścian, stropów, dachu), • wymiana okien i drzwi zewnętrznych na nowe, o odpowiednich parametrach przenikalności cieplnej, • wymiana oświetlenia na energooszczędne, • przebudowa systemów grzewczych i c.w.u. (w tym wymiana, modernizacja, podłączenie do źródła ciepła), w tym wykorzystujących OZE, • przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, systemów chłodzących, w tym wykorzystanie OZE. <i>W tym projekt dla MOF Elk:</i> – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Subregionie Elckim.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba redukcji emisji CO₂, ograniczenia zużycia nośników energii, a także zmniejszenia kosztów zaopatrzenia w energię, – strategiczne znaczenie dla EOF, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – istotne dla osiągania celów w zakresie redukcji emisji CO₂ i wykazania podejmowania działań poprawiających efektywność energetyczną (ustawa o efektywności energetycznej), – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (poprawa efektywności infrastruktury publicznej), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem.

Źródło finansowania	PO Infrastruktura i Środowisko Oś priorytetowa I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki, RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna
Wsparcie UE	66,73 mln zł
Wkład własny	11,77 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Ełk
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się /wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO₂ w budynkach mieszkalnych, – Program edukacji energetycznej mieszkańców EOF, – Rozbudowa sieci ciepłowniczych, budowa lokalnych systemów zbiorowego zaopatrzenia w ciepło, – Wdrożenie zarządzania energią w jednostkach samorządowych, – Poprawa efektywności oświetlenia drogowego, – Modernizacja Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Ełku oraz Zakładu Ciepłowniczego Spółdzielni Mieszkaniowej „Świt”.
Wskaźniki	– Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych [tony ekwiwalentu CO₂]. – Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych [kWh/rok]. – Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]. – Liczba budynków, w których wykorzystywane są OZE [szt.].

Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO₂ w budynkach mieszkalnych

Cel operacyjny ZSR EOF	3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. PI 4c, 4iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym.
Zakres przedsięwzięcia	– Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych i ich części wspólnych, w tym: • ocieplenie budynków (ścian, stropów, dachu), • wymiana okien i drzwi zewnętrznych na nowe, o odpowiednich parametrach przenikalności cieplnej, • wymiana oświetlenia na energooszczędne, • przebudowa systemów grzewczych i c.w.u. (w tym wymiana, modernizacja, podłączenie do źródła ciepła), w tym wykorzystujących OZE, • zarządzanie energią i infrastrukturą.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba redukcji emisji CO₂, ograniczenia zużycia nośników energii, a także zmniejszenia kosztów zaopatrzenia w energię, – strategiczne znaczenie dla EOF, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020</i>, <i>Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – istotne dla osiągania celów w zakresie redukcji emisji CO₂ i wykazania podejmowania działań poprawiających efektywność energetyczną (ustawa o efektywności energetycznej), – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (poprawa efektywności infrastruktury mieszkaniowej), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem.

Źródło finansowania	PO Infrastruktura i Środowisko Oś priorytetowa I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki, RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna
Wsparcie UE	51 mln zł
Wkład własny	9 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne JST, właściciele budynków mieszkalnych (spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, inne podmioty).
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO₂ budynków użyteczności publicznej, – Program edukacji energetycznej mieszkańców EOF, – Rozbudowa sieci ciepłowniczych, budowa lokalnych systemów zbiorowego zaopatrzenia w ciepło, – Wdrożenie zarządzania energią w jednostkach samorządowych, – Poprawa efektywności oświetlenia drogowego, – Modernizacja Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Elku oraz Zakładu Ciepłowniczego Spółdzielni Mieszkaniowej „Świt”.
Wskaźniki	– Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych [tony ekwiwalentu CO₂]. – Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach mieszkalnych [kWh/rok]. – Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]. – Liczba budynków, w których wykorzystywane są OZE [szt.].

Program edukacji energetycznej mieszkańców EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym.
Zakres przedsięwzięcia	– Projekty edukacyjne, promocyjne, informacyjne, służące podnoszeniu świadomości energetycznej mieszkańców, w tym: • wydanie i upowszechnienie materiałów (poradników, broszur, ulotek itp.) dotyczących oszczędzania energii i wykorzystania OZE w gospodarstwach domowych i rolnych, przedsiębiorstwach, • festyny, imprezy plenerowe itp. poświęcone oszczędzaniu energii i wykorzystaniu OZE, • działania kierowane do dzieci i młodzieży: lekcje, konkursy itp., • doradztwo związane z termomodernizacją i wykorzystaniem OZE w gospodarstwach domowych.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba redukcji emisji CO₂, ograniczenia zużycia nośników energii, a także zmniejszenia kosztów zaopatrzenia w energię, – osiągnięcie skuteczności działań inwestycyjnych musi być wsparte odpowiednimi, proefektywnościowymi zachowaniami użytkowników energii, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – istotne dla osiągania celów w zakresie redukcji emisji CO₂ i wykazania podejmowania działań poprawiających efektywność energetyczną (ustawa o efek-

	tywności energetycznej), – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (poprawa efektywności infrastruktury publicznej), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna
Wsparcie UE	0,51 mln zł
Wkład własny	0,09 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO ₂ budynków użyteczności publicznej, – Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO ₂ w budynkach mieszkalnych, – Rozbudowa sieci ciepłowniczych, budowa lokalnych systemów zbiorowego zaopatrzenia w ciepło, – Wdrożenie zarządzania energią w jednostkach samorządowych, – Poprawa efektywności oświetlenia drogowego, – Modernizacja Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Ełku oraz Zakładu Ciepłowniczego Spółdzielni Mieszkaniowej „Świt”.
Wskaźniki	– Liczba zorganizowanych przedsięwzięć edukacyjnych i promocyjnych [szt.] – Liczba uczestników projektów [os.]

Rozbudowa sieci ciepłowniczych, budowa lokalnych systemów zbiorowego zaopatrzenia w ciepło

Cel operacyjny ZSR EOF	3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. PI 4g Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.
Zakres przedsięwzięcia	– Budowa nowych odcinków sieci ciepłowniczych i podłączanie nowych odbiorców, – Modernizacja sieci ciepłowniczych (ograniczanie strat energii w przesyle, monitoring), – Budowa nowych i modernizacja istniejących ciepłowni działających na sieci ciepłowniczej (ciepłowni komunalnych oraz należących do spółdzielni mieszkaniowych), w tym poprawa efektywności wytwarzania, ograniczanie emisji, wysokosprawna kogeneracja. <i>W tym projekt dla MOF Ełk:</i> – Modernizacja Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Ełku oraz Zakładu Ciepłowniczego Spółdzielni Mieszkaniowej „Świt” – redukcja emisji zanieczyszczeń do środowiska poprzez rozbudowę i modernizację sieci ciepłej oraz modernizację kotła i instalacji odpylania.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba redukcji emisji CO ₂ , ograniczenia zużycia nośników energii, a także zmniejszenia kosztów zaopatrzenia w energię, – osiągnięcie skuteczności działań inwestycyjnych musi być wsparte odpowiednimi, proefektywnościowymi zachowaniami użytkowników energii, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i> , planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – istotne dla osiągania celów w zakresie redukcji emisji CO ₂ i wykazania podejmowania działań poprawiających efektywność energetyczną (ustawa o efektywności energetycznej),

	– kompleksowo rozwiązuje problem EOF (poprawa efektywności infrastruktury publicznej), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna. POiŚ 2014-2020 Oś priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
Wsparcie UE	17,85 mln zł
Wkład własny	3,15 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Elk
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, PEC Elk, SM „Świt”
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO₂ budynków użyteczności publicznej, – Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO₂ w budynkach mieszkalnych, – Wdrożenie zarządzania energią w jednostkach samorządowych.
Wskaźniki	– Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych [tony ekwiwalentu CO₂]. – Odsetek energii cieplnej wytwarzanej w skojarzeniu [%].

Wdrożenie zarządzania energią w jednostkach samorządowych

Cel operacyjny ZSR EOF	3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym.
Zakres przedsięwzięcia	– Diagnoza stanu zarządzania energią, analiza potrzeb w zakresie modernizacji, monitoring zużycia, – Instalacja urządzeń i oprogramowania pozwalającego na monitoring zużycia energii w obiektach, oświetleniu, – Systemy monitorowania zużycia energii, – Szkolenia dla pracowników z zakresu zachowań proefektywnościowych i zarządzania energią, – Wdrożenie sformalizowanych systemów zarządzania energią (PN-EN ISO 50001), – Szkolenia dla pracowników samorządowych w zakresie zachowań proefektywnościowych.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba redukcji emisji CO₂, ograniczenia zużycia nośników energii, a także zmniejszenia kosztów zaopatrzenia w energię, – osiągnięcie skuteczności działań inwestycyjnych musi być wsparte odpowiednimi, proefektywnościowymi zachowaniami użytkowników energii, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – istotne dla osiągania celów w zakresie redukcji emisji CO₂ i wykazania podejmowania działań poprawiających efektywność energetyczną (ustawa o efektywności energetycznej), – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (poprawa efektywności infrastruktury publicznej), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem.

Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna.
Wsparcie UE	1,28 mln zł
Wkład własny	0,22 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Elcki
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Program kompleksowej poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO ₂ budynków użyteczności publicznej, – Poprawa efektywności oświetlenia drogowego.
Wskaźniki	Liczba JST objętych wsparciem w celu modernizacji procesu zarządzania strategicznego rozwojem na poziomie lokalnym [szt.].

Poprawa efektywności oświetlenia drogowego

Cel operacyjny ZSR EOF	3.1. Poprawa efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
Zakres przedsięwzięcia	– Wymiana punktów oświetleniowych (lamp wysokoprężnych sodowych, rtęciowych i innych niskowydajnych) na energooszczędne (w tym LED), – Modernizacja pozostałej infrastruktury oświetlenia drogowego (w tym urządzenia pomiarowo-sterownicze), z uwzględnieniem potrzeby oszczędzania energii, – Optymalizacja rozmieszczenia punktów oświetleniowych.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba redukcji emisji CO ₂ , ograniczenia zużycia nośników energii, a także zmniejszenia kosztów zaopatrzenia w energię, – osiągnięcie skuteczności działań inwestycyjnych musi być wsparte odpowiednimi, proefektywnościowymi zachowaniami użytkowników energii, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i> , planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – istotne dla osiągania celów w zakresie redukcji emisji CO ₂ i wykazania podejmowania działań poprawiających efektywność energetyczną (ustawa o efektywności energetycznej), – kompleksowo rozwiązuje problem EOF (poprawa efektywności infrastruktury publicznej), – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna
Wsparcie UE	7,65 mln zł
Wkład własny	1,35 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.

Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Wdrożenie zarządzania energią w jednostkach samorządowych, – Poprawa sieci dróg publicznych w celu poprawy dostępności komunikacyjnej wybranych obszarów.
Wskaźniki	– Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych [tony ekwiwalentu CO₂]. – Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej [kWh/rok].

Program edukacji ekologicznej mieszkańców i turystów

Cel operacyjny ZSR EOF	3.2. Zachowanie i ochrona bogactw przyrodniczych i krajobrazowych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów. PI 6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 i zieloną infrastrukturę.
Zakres przedsięwzięcia	– Projekty edukacyjne, informacyjne, promocyjne itp., służące podnoszeniu świadomości ekologicznej i upowszechnieniu wiedzy o bogactwie przyrodniczym EOF: • opracowanie i upowszechnienie materiałów (poradników, broszur, ulotek itp.) dotyczących zachowań proekologicznych, w tym, ochrony wód, ochrony przyrody, • festyny, imprezy plenerowe itp. w tym adresowane do turystów, promujące zachowania proekologiczne, • działania kierowane do dzieci i młodzieży: lekcje, konkursy, zielone szkoły itp., • doradztwo związane z budową przydomowych oczyszczalni ścieków.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – wykorzystanie i ochrona potencjału przyrodniczego EOF wymaga upowszechnienia odpowiednich postaw i zachowań mieszkańców i turystów, – zgodność ze: Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – istotne dla osiągnięcia celów w zakresie redukcji emisji CO₂, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – przedsięwzięcie powiązane z miastem-rdzeniem.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020, Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Olsztynie.
Wsparcie UE	1,02 mln zł
Wkład własny	0,18 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Rewitalizacja zbiorników i cieków wodnych, kanałów, – Poprawa zagospodarowania turystycznego i efektywne wykorzystanie zasobów EOF.
Wskaźniki	– Liczba zorganizowanych przedsięwzięć edukacyjnych i promocyjnych [szt.]. – Liczba uczestników projektów [os.].

Rewitalizacja zbiorników i cieków wodnych, kanałów	
Cel operacyjny ZSR EOF	3.2. Zachowanie i ochrona bogactw przyrodniczych i krajobrazowych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem. PI 5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i stworzenie systemów zarządzania klęskami i katastrofami. CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów. PI 6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 i zieloną infrastrukturę.
Zakres przedsięwzięcia	– Prace rewitalizacyjne, pogłębianie, odtwarzanie zbiorników, cieków, kanałów / usuwanie roślinności (zwłaszcza jezior o najniższej klasie czystości i nie odpowiadających normom – Jezioro Ełckie, Selmęt Wlk., Sunowo, Jędzelewo, Lipińskie, Szarek, Ułówki), – Budowa separatorów wód opadowych z systemami osadników (jeśli służy ochronie różnorodności), zwłaszcza Jezioro Ełckie i rzeka Ełk, – Poprawa małej retencji wód, w tym tworzenie i odtwarzanie małych zbiorników wodnych, renaturyzacja siedlisk podmokłych.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba uporządkowania i rewitalizacji zbiorników i cieków – dla przywrócenia właściwego stanu ekosystemów i umożliwienia wykorzystania na cele turystyczne, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – istotne dla osiągnięcia celów w zakresie poprawy stanu środowiska, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, w tym w mieście – rdzeniu.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5 Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów, WFOSiGW w Olsztynie, Program LIFE
Wsparcie UE	12,75 mln zł
Wkład własny	2,25 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Program edukacji ekologicznej mieszkańców i turystów, – Poprawa zagospodarowania turystycznego i efektywne wykorzystanie zasobów.
Wskaźniki	– Liczba zbiorników wodnych objętych rekultywacją [szt.]. – Długość cieków objętych rekultywacją [km]. – Pojemność obiektów małej retencji wodnej [dam3].

Wyposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt ratowniczy służący zapobieganiu środowiskowym skutkom awarii, wypadków i katastrof naturalnych

Cel operacyjny ZSR EOF	3.2. Zachowanie i ochrona bogactw przyrodniczych i krajobrazowych.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem. PI 5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i stworzenie systemów zarządzania klęskami i katastrofami.
Zakres przedsięwzięcia	– Zakup specjalistycznych samochodów ratowniczych i innego sprzętu dla jednostek OSP i PSP, służących do usuwania i zapobiegania skutkom środowiskowym awarii i katastrof, – Szkolenia dla służb ratowniczych z zakresu obsługi sprzętu i zasad zapobiegania środowiskowym skutkom wypadków, awarii i katastrof.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba doposażenia jednostek Straży Pożarnej odpowiedzialnych za usuwanie skutków katastrof i awarii, w tym za zapobieganie ich negatywnym skutkom środowiskowym, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – istotne dla osiągnięcia celów w zakresie poprawy stanu środowiska, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, w tym w mieście – rdzeniu.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów
Wsparcie UE	11,05 mln zł
Wkład własny	0,95 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Rewitalizacja zbiorników i cieków wodnych, kanałów.
Wskaźniki	Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrofy [szt.].

Rozwój sieci rozproszonych (zbiorniczych i indywidualnych) oczyszczalni ścieków

Cel operacyjny ZSR EOF	3.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i efektywności wykorzystania zasobów. PI 6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.
Zakres przedsięwzięcia	– Budowa oczyszczalni przydomowych, a w uzasadnionych przypadkach małych zbiorczych (dla wsi lub ich części) oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą.

Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – rozwiązanie problemu oczyszczania ścieków na terenach wiejskich, w zabudowie rozproszonej, gdzie kanalizacja sieciowa nie ma uzasadnienia ekonomicznego, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – istotne dla osiągnięcia celów w zakresie poprawy stanu środowiska, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotne dla zachowania odpowiedniego stanu środowiska oraz walorów niezbędnych dla rozwoju turystyki.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów
Wsparcie UE	17,60 mln zł
Wkład własny	3,10 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Poprawa gospodarki wodno-ściekowej Aglomeracji Ełk, – Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Ełk.
Wskaźniki	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej [km]. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków [RLM].

Rekultywacja systemów melioracyjnych

Cel operacyjny ZSR EOF	3.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem. PI 5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i stworzenie systemów zarządzania klęskami i katastrofami.
Zakres przedsięwzięcia	– Modernizacja infrastruktury melioracyjnej w celu poprawy stosunków wodnych na terenach rolniczych. – Zapewnienie powiązań z infrastrukturą przeciwpowodziową.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – zaniedbania w zakresie melioracji na użytkach rolnych powodują zagrożenia dla prowadzenia produkcji rolnej związane z powodziami i zalewaniem upraw, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotne dla niwelowania zagrożeń powodziowych.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów; wkład prywatny (opłata melioracyjna).
Wsparcie UE	10,20 mln zł
Wkład własny	1,8 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Regionalny Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Rozwój sieci rozproszonych (zbiorczych i indywidualnych) oczyszczalni ścieków, – Poprawa gospodarki wodno-ściekowej Aglomeracji Ełk, – Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Ełk.
Wskaźniki	Długość odnowionych systemów melioracyjnych [km].

Poprawa systemu gospodarki odpadami

Cel operacyjny ZSR EOF	3.4. Poprawa skuteczności systemu gospodarki odpadami.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i efektywności wykorzystania zasobów. PI 6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.
Zakres przedsięwzięcia	– Rozbudowa infrastruktury systemu: • tworzenie i poprawa wyposażenia punktów selektywnego zbierania odpadów, • poprawa infrastruktury zbierania odpadów w miejscach użyteczności publicznej, w tym miejscach recepcji turystycznej, • doposażenie i rozbudowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Siedliskach. – Działania miękkie: szkolenia, promocja, edukacja w tym: • dotyczące selektywnego zbierania odpadów komunalnych i specyficznych strumieni przez mieszkańców (np. baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady niebezpieczne, odpady z rolnictwa), • działania kierowane do dzieci i młodzieży (w tym konkursy, akcje zbierania odpadów, lekcje), • projekty adresowane do turystów.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – wzrost poziomów selektywnej zbiórki oraz recyklingu odpadów wymaga działań inwestycyjnych i edukacyjnych – wśród mieszkańców, przedsiębiorców, rolników, turystów, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – przedsięwzięcie uwzględnione w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska oraz Programie Ochrony Środowiska Miasta Ełku, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotne dla osiągnięcia zobowiązań nałożonych przepisami wspólnotowymi w zakresie selektywnej zbiórki i odzysku, w tym recyklingu odpadów.
Źródło finansowania	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 Oś priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów
Wsparcie UE	6,12 mln zł
Wkład własny	1,08 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna”, jednostki samorządu terytorialnego EOF
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.

Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Program usuwania azbestu.
Wskaźniki	– Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych [szt.]. – Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów [Mg/r.].

Program usuwania azbestu

Cel operacyjny ZSR EOF	3.4. Poprawa skuteczności systemu gospodarki odpadami.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i efektywności wykorzystania zasobów. PI 6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.
Zakres przedsięwzięcia	– Demontaż, transport i unieszkodliwienie azbestu: • pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i innych zawierające azbest, • inne wyroby zawierające azbest (w tym rury z izolacją azbestową), • wymagające usunięcia zgodnie z <i>Programem oczyszczania kraju z azbestu</i> .
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – na terenach EOF duża część budynków mieszkalnych, gospodarczych i innych ma pokrycia dachowe zawierające azbest, wymagające usunięcia zgodnie z <i>Programem oczyszczania kraju z azbestu</i> , – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020</i> , <i>Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i> , planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – przedsięwzięcie uwzględnione w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska oraz Programie Ochrony Środowiska Miasta Ełku, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotne dla niwelowania zagrożeń dla zdrowia mieszkańców.
Źródło finansowania	WFOŚiGW w Olsztynie Środki z budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki
Wsparcie UE	13,60 mln zł
Wkład własny	2,40 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna”, jednostki samorządu terytorialnego EOF
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Poprawa systemu gospodarki odpadami.
Wskaźniki	Ilość usuniętych płyt azbestowych [Mg/ rok].

Poprawa zagospodarowania turystycznego i efektywne wykorzystanie zasobów EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	3.5. Rozwój infrastruktury turystycznej skierowany na wykorzystanie i poszanowanie walorów i zasobów środowiska.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów. PI 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Zakres przedsięwzięcia	– Zagospodarowanie i rekultywacja brzegów rzek, jezior pod cele turystyczne, w tym: • ciągi piesze, spacerowe,

	• urządzenie i rekultywacja plaż (wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną, sanitarną, komunikacyjną itd.), • urządzenie miejsc biwakowych, przystani kajakowych (w tym szczególnie wzdłuż rzeki Ełk), przystani jachtowych, miejsc do wędkowania, – Urządzanie miejsc zieleni w przestrzeni publicznej: parki miejskie, skwery, ogród botaniczny, silvarium, – Urządzanie punktów widokowych, miejsc inspiracji, – Tworzenie infrastruktury uzdrowiskowej. <i>W tym projekt dla MOF Ełk:</i> – Wykorzystanie walorów przyrodniczych w Ośrodku Subregionalnym Ełk dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych: • zagospodarowanie pustych przestrzeni nad jeziorem i brzegu Jeziora Ełckiego, • zagospodarowanie turystyczne wzdłuż rzeki Ełk, • zagospodarowanie turystyczne jeziora Selmęt Wielki, • zagospodarowanie turystyczne jeziora Sunowo, • zagospodarowanie ścieżek rowerowych w Gminie Ełk i Mieście Ełk.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – wykorzystanie i ochrona potencjału przyrodniczego EOF wymaga rozbudowy infrastruktury, w tym turystycznej, – potrzeba uporządkowania i ukierunkowania turystyki w celu likwidacji lub unikania ingerencji w przyrodę, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotne dla wsparcia rozwoju gospodarczego EOF.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo Program Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska 2014-2020 Oś priorytetowa 1. Ochrona środowiska i promowanie efektywnego wykorzystania zasobami
Wsparcie UE	64,18 mln zł
Wkład własny	11,32 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Ełk
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Powiatowa sieć ścieżek turystycznych.
Wskaźniki	– Długość szlaków turystycznych [km]. – Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych [szt.]. – Długość zagospodarowanych turystycznie brzegów rzek/jezior [km].

Powiatowa sieć ścieżek turystycznych

Cel operacyjny ZSR EOF	3.5. Rozwój infrastruktury turystycznej skierowanej na wykorzystanie i poszanowanie walorów i zasobów środowiska.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów. PI 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Zakres przedsięwzięcia	– Stworzenie sieci ścieżek turystycznych (rowerowych, edukacyjnych, zdrowotnych, punkty widokowe, inne miejsca atrakcyjne turystycznie) w gminach EOF, w tym ścieżek prowadzących do miejsc atrakcyjnych turystycznie i świadczących usługi turystyczne, w tym także mała infrastruktura (tablice informacyjne, postoje i miejsca na ognisko, kosze na śmieci itp.) w tym: • ścieżka Mazury Garbate,

	- ścieżki łączące jeziora, - ścieżki etnograficzne, kulturowe, kulinarne (w tym połączone z siecią sprzedaży lokalnych produktów), - ścieżki historyczne.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba ochrony i wykorzystania potencjału przyrodniczego poprzez optymalną kanalizację ruchu turystycznego, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotne dla wsparcia rozwoju gospodarczego EOF.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo
Wsparcie UE	10,20 mln zł
Wkład własny	1,80 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Powiat Ełcki
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Poprawa zagospodarowania turystycznego i efektywne wykorzystanie zasobów EOF.
Wskaźniki	Długość szlaków turystycznych [km].

Poprawa sieci dróg publicznych w celu poprawy dostępności komunikacyjnej wybranych obszarów

Cel operacyjny ZSR EOF	4.1. Poprawa sieci infrastruktury komunikacyjnej.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. CT 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych. PI 7b Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędowych i trzeciorzędowych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
Zakres przedsięwzięcia	– Rozbudowa i modernizacja sieci dróg na terenie EOF: • przebudowa dróg, zwłaszcza powiatowych, o nawierzchni gruntowej, na drogi o nawierzchni twardej – przede wszystkim do wsi peryferyjnych, mających substandardowe połączenie z miejscowościami gminnymi, • remonty nawierzchni na odcinkach o złej jakości nawierzchni twardej, uzupełnienie infrastruktury drogowej odcinkami dróg istotnych z punktu widzenia zapobiegania peryferyzacji terenów. <i>W tym projekty dla MOF Ełk:</i> – Rozwój infrastruktury transportowej w Ośrodku Subregionalnym Ełk (poprawa dostępności komunikacyjnej subregionu z drogami krajowymi nr 16 i 65 poprzez rozbudowę i modernizację dróg gminnych oraz modernizację byłej DK 16 – ulicy Suwalskiej), – Budowa równoległej drogi średnicowej (małej obwodnicy Miasta Ełku) w celu stworzenia alternatywy komunikacyjnej z centrum i do centrum miasta. – Budowa, przebudowa dróg w Obszarze Funkcjonalnym Ełku w celu podniesienia jakości i konkurencyjności transportu publicznego.

Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – poprawa bezpieczeństwa ruchu rowerowego na terenie Ełku, w gminach i centrach miejscowości gmin – zwiększenie możliwości dojazdów do pracy, poprawa dostępności miejsc niemających dostępu do transportu publicznego, – uzupełnienie infrastruktury drogowej odcinkami dróg istotnych z punktu widzenia rewitalizacji terenów, zapewnienia lepszej komunikacji miejscowościom peryferyjnym, dostępności do usług publicznych, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotny dla wsparcia rozwoju gospodarczego EOF i jego spójności przestrzennej, – powiązanie z miastem-rdzeniem.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna, Oś priorytetowa 7. Infrastruktura transportowa PROW 2014-2020 M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER
Wsparcie UE	110,5 mln zł
Wkład własny	19,5 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Ełk
Wnioskodawca	Porozumienie samorządowe: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć:
Wskaźniki	– Rozwój infrastruktury transportowej – Całkowita długość nowych dróg [km]. – Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg [km].

Rozbudowa sieci transportu publicznego na obszarze EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	4.2. Rozwój zrównoważonego transportu publicznego.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
Zakres przedsięwzięcia	– Wymiana taboru MZK w Ełku na niskoemisyjny, – Modernizacja infrastruktury komunikacji publicznej (w tym zwłaszcza tablice informacyjne, monitoring wizyjny, wiaty przystankowe), – Zwiększenie liczby i częstotliwości połączeń, zwiększenie liczby przystanków, zwłaszcza na terenach wiejskich dotychczas nieobjętych komunikacją publiczną. <i>W tym projekt dla MOF Ełk:</i> – Zintegrowany system transportu publicznego w Ośrodku Subregionalnym Ełk (zakup 20 nowych ekologicznych autobusów oraz modernizacja infrastruktury MZK).
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – rozbudowa sieci transportu publicznego jest konieczna ze względu na zapewnienie lepszego dostępu do usług publicznych, dojazdu do pracy, szkoły, pozwoli na ograniczenie natężenia ruchu na drogach, zwiększenie bezpieczeństwa, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotny dla wsparcia rozwoju gospodarczego EOF i jego spójności przestrzennej, – powiązanie z miastem-rdzeniem.

Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna
Wsparcie UE	105,57 mln zł
Wkład własny	18,63 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Elk
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Poprawa sieci dróg publicznych w celu poprawy dostępności komunikacyjnej wybranych obszarów, – Rowerowy Elcki Obszar Funkcjonalny – zintegrowana sieć ścieżek rowerowych, – Poprawa infrastruktury transportu dzieci i młodzieży na potrzeby edukacji, – Zintegrowany system transportu publicznego w Ośrodku Subregionalnym Elk, – Budowa zintegrowanego węzła wymiany pasażerskiej w rejonie dworca kolejowego i autobusowego w Elku.
Wskaźniki	– Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej [szt.]. – Przewozy pasażerów komunikacją miejską [os.]. – Szacowany spadek emisji CO₂ [Mg CO₂].

Rowerowy Elcki Obszar Funkcjonalny – Zintegrowana sieć ścieżek rowerowych

Cel operacyjny ZSR EOF	4.2. Rozwój zrównoważonego transportu publicznego.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
Zakres przedsięwzięcia	– Budowa, rozbudowa i modernizacja ścieżek rowerowych dla celów komunikacyjnych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą (parkingi, przystanki komunikacji publicznej dostosowane do potrzeb rowerzystów, postoje, centra przesiadkowe monitorowane powiązane z komunikacją miejską), w tym: • na terenach wiejskich – jako element multimodalnego systemu zapewniającego komunikację mniejszych miejscowości z Elkiem, • na obszarach rewitalizowanych – jako alternatywna opcja komunikacyjna, • w ramach promenad, ciągów pieszo-rowerowych nad brzegami jezior – zapewnienie atrakcyjności dróg rowerowych i stworzenie dostępu do nowych elementów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – poprawa bezpieczeństwa ruchu rowerowego na terenie Elku, w gminach i centrach miejscowości gmin – zwiększenie możliwości dojazdów do pracy, poprawa dostępności miejsc niemających dostępu do transportu publicznego, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020</i>, <i>Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Elk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Elckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotny dla wsparcia rozwoju gospodarczego EOF i jego spójności przestrzennej, – powiązanie z miastem-rdzeniem.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna
Wsparcie UE	19,55 mln zł
Wkład własny	3,45 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF

Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Poprawa sieci dróg publicznych w celu poprawy dostępności komunikacyjnej wybranych obszarów, – Rozbudowa sieci transportu publicznego na obszarze EOF, – Poprawa infrastruktury transportu dzieci i młodzieży na potrzeby edukacji, – Zintegrowany system transportu publicznego w Ośrodku Subregionalnym Ełk.
Wskaźniki	Długość wybudowanych, rozbudowanych, zmodernizowanych ścieżek rowerowych [km].

Poprawa infrastruktury transportu dzieci i młodzieży na potrzeby edukacji

Cel operacyjny ZSR EOF	4.2. Rozwój zrównoważonego transportu publicznego.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multi-modalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
Zakres przedsięwzięcia	– Zakup dodatkowych autobusów/mikrobusów przez jednostki samorządu terytorialnego, – Utworzenie nowych połączeń i zwiększenie liczby połączeń, zarówno w ramach gmin, jak i do/z Ełku, w celu zapewnienia dojazdu do szkół, a także na zajęcia pozalekcyjne itp.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – kluczowe dla niwelowania problemu peryferyzacji niektórych obszarów na terenie EOF i braku dostępu do usług edukacyjnych, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotny dla wsparcia rozwoju społecznego EOF i jego spójności przestrzennej, – powiązanie z miastem-rdzeniem.
Źródło finansowania	Środki własne
Wsparcie UE	5,10 mln zł
Wkład własny	0,9 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Poprawa sieci dróg publicznych w celu poprawy dostępności komunikacyjnej wybranych obszarów, – Rozbudowa sieci transportu publicznego na obszarze EOF, – Rowerowy Ełcki Obszar Funkcjonalny – zintegrowana sieć ścieżek rowerowych, – Zintegrowany system transportu publicznego w Ośrodku Subregionalnym Ełk.
Wskaźniki	Liczba autobusów zakupionych na cele transportu dzieci i młodzieży [szt.].

Promocja gospodarcza i turystyczna EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	5.1. Promocja wewnętrzna i zewnętrzna EOF.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury. PI 3b Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia.
Zakres przedsięwzięcia	– Promocja gospodarcza i turystyczna EOF obejmuje: • koncepcje promocji gospodarczej i turystycznej, • spójny system informacji dla inwestorów oraz turystów krajowych i zagranicznych, • udział w targach inwestycyjnych i turystycznych krajowych i zagranicznych, • promocja produktów turystycznych, • doradztwo w zakresie internacjonalizacji, • inne (w tym realizacja projektów promocyjnych w ramach EGO i EGO SA). <i>W tym projekt dla MOF Elk:</i> – Promocja gospodarcza i turystyczna MOF Elk.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba pozyskiwania inwestorów zewnętrznych, konieczność budowy marki EOF – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Elku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Elk do roku 2025,</i> – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotny dla wsparcia rozwoju gospodarczego EOF i jego spójności przestrzennej, – powiązanie z miastem-rdzeniem.
Źródło finansowania	PO Polska Wschodnia 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Przedsiębiorcza Polska Wschodnia RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur, Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo
Wsparcie UE	6,33 mln zł
Wkład własny	1,11 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF, w tym MOF Elk
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Elcki
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Promocja gospodarcza i turystyczna MOF Elk.
Wskaźniki	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie [szt.]. Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych [szt.].

Rozwój nowych produktów turystycznych (w tym sieciowych)

Cel operacyjny ZSR EOF	5.1. Promocja wewnętrzna i zewnętrzna EOF.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami PI 6c Zachowanie, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.
Zakres przedsięwzięcia	– Opracowanie i stworzenie produktów turystycznych – np. tras tematycznych, produktów skierowanych do osób zainteresowanych różnymi aspektami związanymi z walorami przyrodniczymi i kulturowymi (produkty te będą wiązać różne miejsca i dostawców usług, w tym przede wszystkim przedsiębiorców), a zwłaszcza: • kulinarnych, związanych z lokalnymi produktami rolno-spożywczymi, • wioski tematycznej,

	• dotyczących cennych ekosystemów na terenie EOF, • dotyczących historii obszaru. – Cykliczne imprezy promujące walory EOF (konceptcja, identyfikacja imprez, (zintegrowany kalendarz imprez, współpraca przy tworzeniu harmonogramu wydarzeń realizacja). – Realizacja projektów turystycznych w ramach EGO i EGO SA.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba budowy rozpoznawalności EOF jako regionu recepcji turystycznej, poprawa atrakcyjności oferowanych produktów turystycznych, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotny dla wsparcia rozwoju gospodarczego EOF i jego spójności przestrzennej, – powiązanie z miastem-rdzeniem.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 6. Kultura i dziedzictwo Program Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska 2014-2020 Oś priorytetowa 1. Ochrona środowiska i promowanie efektywnego wykorzystania zasobami
Wsparcie UE	8,5 mln zł
Wkład własny	1,5 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Powiat Ełcki
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Poprawa zagospodarowania turystycznego i efektywne wykorzystanie zasobów, – Promocja gospodarcza i turystyczna EOF, – Promocja gospodarcza i turystyczna MOF Ełk.
Wskaźniki	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie [szt.]. Liczba stworzonych produktów turystycznych [szt.].

System promocji wewnętrznej EOF

Cel operacyjny ZSR EOF	5.1. Promocja wewnętrzna i zewnętrzna EOF.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	Nie dotyczy.
Zakres przedsięwzięcia	– Rozpowszechnianie wiedzy wśród mieszkańców na temat historii, kultury, walorów gospodarczych i turystycznych EOF: • organizacja konkursów (wiedzy, plastycznych, pisarskich) dla różnych grup wiekowych i zawodowych dotyczących obszaru EOF, • organizacja seminariów i konferencji tematycznych, w tym naukowych dotyczących obszaru EOF, • opracowanie i dystrybucja materiałów promocyjnych dotyczących jakości życia na terenie EOF, • upowszechnianie wyników badań, diagnoz i analiz dotyczących EOF. – Kreowanie wizerunku obszaru jako miejsca atrakcyjnego do życia, biznesu, rozwoju: • organizowanie spotkań z mieszkańcami i prezentacji dobrych przykładów w zakresie przedsiębiorczości, • promocja sukcesów mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców poprzez organizację spotkań z mieszkańcami, prezentacja osiągnięć na stronach internetowych, • organizacja spotkań w szkołach ze znanymi przedsiębiorcami,

	• przeprowadzenie cyklicznych spotkań samorządu gminnego z lokalnymi przedsiębiorcami, mieszkańcami, • przyznawanie honorowego tytułu mieszkańca EOF lub poszczególnych gmin w zakresie rozwoju gospodarczego/społecznego/kulturalnego.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba poprawy integracji mieszkańców wokół marki EOF, budowanie wewnętrznego międzysektorowego partnerstwa na rzecz realizacji Strategii, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotny dla wsparcia rozwoju gospodarczego EOF i jego spójności przestrzennej, powiązanie z miastem-rdzeniem.
Źródło finansowania	Środki własne jednostek samorządu terytorialnego
Wsparcie UE	-
Wkład własny	3 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Podmiot realizujący	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny dla przedsięwzięć: – Promocja gospodarcza i turystyczna EOF, – Promocja gospodarcza i turystyczna MOF Ełk.
Wskaźniki	Liczba zrealizowanych kampanii promocyjnych skierowanych do odbiorców wewnętrznych [szt.].

Lobbing strategiczny

Cel operacyjny ZSR EOF	5.2 Rozwój form współpracy ponadlokalnej.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	Nie dotyczy
Zakres przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie polega na opracowaniu i wdrożeniu systemu realizacji lobbingu dla strategicznych dla rozwoju EOF inwestycji krajowych i regionalnych oraz stałego lobbingu związanego z podziałem środków zewnętrznych i pozyskiwaniem inwestorów. W ramach przedsięwzięcia planuje się wykorzystanie takich narzędzi jak: organizacja konferencji, seminariów, paneli tematycznych, realizacja profesjonalnych akcji medialnych, wykorzystanie narzędzi lobbingu bezpośredniego i pośredniego, w tym wykorzystania współpracy z innymi regionami/ośrodkami Polski Wschodniej, kraju i Europy, w tym w ramach EGO i EGO SA.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba budowania partnerstw na rzecz realizacji przedsięwzięć regionalnych i krajowych mających znaczenie dla EOF, – zgodność ze: <i>Strategią zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020, Strategią rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025</i>, planami rozwoju lokalnego Gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy, PRL Powiatu Ełckiego, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotny dla wsparcia rozwoju gospodarczego EOF i jego spójności przestrzennej, – powiązanie z miastem-rdzeniem. – znaczenie dla integralności i spójności EOF.
Źródło finansowania	Środki własne jednostek samorządu terytorialnego
Wsparcie UE	-
Wkład własny	2,5 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Podmiot realizujący	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prost-

	ki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt komplementarny do przedsięwzięć: – Promocja gospodarcza i turystyczna EOF, – Promocja gospodarcza i turystyczna MOF Ełk.
Wskaźniki	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć [szt.].

Subregionalny ośrodek analiz i rozwoju

Cel operacyjny ZSR EOF	5.3 Rozwój form współpracy ponadlokalnej.
Cel tematyczny/Priorytet inwestycyjny UE	CT 11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej. PI 11i Inwestycje w zdolności instytucjonalne i w sprawność administracji publicznej oraz efektywność usług publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrego rządzenia.
Zakres przedsięwzięcia	– Realizacja, koordynacja badań i analiz na potrzeby rozwoju obszaru EOF we wszystkich sferach: • gospodarczej – analiza trendów rynkowych, identyfikacja potencjalnych nisz rozwojowych i branż w ramach inteligentnej specjalizacji, które należałoby rozwijać na terenie EOF, • środowiskowej – monitorowanie w sposób skoordynowany kwestii środowiskowych, nowych technologii w tym zakresie, w tym technologii OZE, • społecznej, skierowane na poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań mogących służyć rozwiązywaniu wspólnych problemów na terenie EOF. – Kreowanie wspólnej polityki rozwoju: przygotowywanie dokumentów strategicznych. Stworzenie Ełckiego ThinkTanku: grupy ekspertów i osób kluczowych dla kształtowania rozwoju, zajmujących się strategicznymi, długookresowymi zagadnieniami rozwoju regionu. – Stworzenie eksperckiego ośrodka (jednostki na wzór firmy konsultingowej) zajmującej się obsługą funduszy zewnętrznych dla wszystkich gmin. – Realizacja projektów współpracy w ramach EGO i EGO SA.
Uzasadnienie	Integrujące znaczenie dla EOF: – potrzeba stworzenia grupy ekspertów prowadzących badania związane z rozwojem EOF, – kompleksowo rozwiązuje problem EOF, – istotny dla wsparcia rozwoju gospodarczego EOF i jego spójności przestrzennej, – powiązanie z miastem-rdzeniem. – znaczenie dla integralności i spójności EOF.
Źródło finansowania	RPO Warmia i Mazury 2014–2020 Oś priorytetowa 1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur, Oś priorytetowa 4. Efektywność energetyczna PO Wiedza Edukacja Rozwój Oś priorytetowa 4. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa Środki własne
Wsparcie UE	2,98 mln zł
Wkład własny	0,52 mln zł
Terytorialny wymiar wsparcia	Cały EOF
Wnioskodawca	Porozumienie międzygminne: Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych	Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych/wsparcie bezzwrotne.
Powiązanie z innymi projektami	Nie dotyczy.
Wskaźniki	Liczba JST objętych wsparciem w celu modernizacji procesu zarządzania strategicznego rozwojem na poziomie lokalnym [szt.]. Liczba zrealizowanych badań i analiz [szt.].

Spis tabel

Tabela 1. Stary i nowy paradygmat polityki regionalnej Unii Europejskiej	8
Tabela 2. Powiązania Umowy Partnerstwa ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025	13
Tabela 3. Powiązania <i>Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030</i> ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025	14
Tabela 4. Powiązania założeń dokumentu <i>Zasady uwzględniania wymiaru miejskiego polityki spójności UE</i> ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025	16
Tabela 5. Powiązania <i>Strategii Rozwoju Kraju 2020</i> ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025	16
Tabela 6. Powiązania dokumentu <i>Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie</i> ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025	18
Tabela 7. Powiązania <i>Narodowego programu rozwoju gospodarki niskoemisyjnej</i> ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025	19
Tabela 8. Powiązania <i>Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko- -Mazurskiego do roku 2025</i> ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025	19
Tabela 9. Powiązania <i>Strategii zrównoważonego rozwoju Ełku do roku 2020</i> ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025	20
Tabela 10. Powiązania <i>Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Stare Juchy do 2020 roku</i> ze Zintegrowaną strategią rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025	21
Tabela 11. Ludność EOF i struktura wg ekonomicznych grup wieku na tle regionu i kraju	27
Tabela 12. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2010–2012	28
Tabela 13. Saldo migracji ogółem w latach 2010–2012	28
Tabela 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	29
Tabela 15. Aktywność obywatelska mieszkańców EOF na tle aktywności mieszkańców Województwa Warmińsko-Mazurskiego i kraju	30
Tabela 16. Aktywność ekonomiczna ludności EOF w wieku 15 lat według wyników NSP 2011	30
Tabela 17. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego	32
Tabela 18. Zmiana udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności EOF ogółem na tle województwa i kraju w latach 2008-2012	33
Tabela 19. Udział ćwiczących w klubach sportowych w ludności EOF ogółem w 2012 roku w Powiecie Ełkim na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego i kraju	34
Tabela 20. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna wybranych powiatów dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji	35
Tabela 21. Wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości w gminach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego w 2012 roku	37
Tabela 22. Struktura branżowa przedsiębiorstw w 2012 roku [%]	38

Tabela 23. Liczba firm w poszczególnych działach gospodarki narodowej dla wybranych obszarów w 2012 roku [szt.]	39
Tabela 24. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto.....	40
Tabela 25. Dane dotyczące bezrobocia w ramach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego	41
Tabela 26. Efekty funkcjonowania SSSE [stan na 31.12.2013 roku].....	42
Tabela 27. Zestawienie dróg na terenie EOF.....	47
Tabela 28. Średni dobowy ruch (SDR) na odcinkach dróg krajowych przechodzących przez EOF.....	48
Tabela 29. Wypadki drogowe i ich ofiary w 2012 roku	49
Tabela 30. Powiat Ełcki na tle wybranych powiatów regionu pod względem liczby obiektów i miejsc noclegowych [stan na 31.12.2012]	54
Tabela 31. Powiat Ełcki na tle wybranych powiatów regionu pod względem liczby korzystających z noclegów i udzielonych noclegów [stan na 31.12.2012]	55
Tabela 32. Powiat Ełcki na tle wybranych powiatów pod względem liczby turystów zagranicznych wg wybranych krajów [stan na 31.12.2012]	56
Tabela 33. Jeziora w gminach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego	58
Tabela 34. Złoża kopalin na terenie EOF	61
Tabela 35. Obszary i obiekty cenne przyrodniczo, objęte ochroną na terenie EOF.....	70
Tabela 36. Budynki gminne w Ełckim Obszarze Funkcjonalnym według wielkości wskaźnika zużycia energii elektrycznej.....	74
Tabela 37. Kotłownie i sieć ciepła na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego	75
Tabela 38. Termomodernizacje budynków wielorodzinnych na terenie EOF w latach 2003-2011	77
Tabela 39. Standard energetyczny i wskaźniki zużycia energii na ogrzewanie i c.w.u. w budynkach gmin EOF	78
Tabela 40. Użytkowanie gruntów w podziale na gminy [% powierzchni Powiatu Ełckiego]	80
Tabela 41. Struktura zasiewów [stan na 31.12.2010]	81
Tabela 42. Pogłowie zwierząt gospodarskich [szt.], [stan na 31.12.2010].....	82
Tabela 43. Pracujący w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i płci w Powiecie Ełckim.....	82
Tabela 44. Liczba gospodarstw domowych w zależności od źródła dochodu [stan na 31.12.2010].....	83
Tabela 45. Pozyskanie grubizny w lasach niepaństwowych w wybranych powiatach regionu północno-wschodniej Polski [stan na 31.12.2012]	84
Tabela 46. Poradnie ambulatoryjne	91
Tabela 47. Porady udzielone w podstawowej opiece zdrowotnej w latach 2010–2012	91
Tabela 48. Liczba lekarzy i lekarzy dentystów na 10 tys. mieszkańców	92
Tabela 49. Łóżka szpitalne w 2012 roku.....	93
Tabela 50. Stacjonarne placówki opieki społecznej w 2012 roku	94
Tabela 51. Miejsca w stacjonarnych ośrodkach pomocy społecznej w 2012 roku	94
Tabela 52. Przestępstwa stwierdzone.....	95
Tabela 53. Biblioteki.....	98
Tabela 54. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2012 roku	98
Tabela 55. Szkoły podstawowe w 2012 roku	99

Tabela 56. Szkoły gimnazjalne w 2012 roku.....	100
Tabela 57. Wskaźniki komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjum w 2012 roku.....	100
Tabela 58. Analiza SWOT sfery zasoby ludzkie i społeczeństwo	103
Tabela 59. Analiza SWOT sfery gospodarki i innowacji.....	104
Tabela 60. Analiza SWOT sfery infrastruktury.....	106
Tabela 61. Analiza SWOT sfery infrastruktury transportu publicznego	107
Tabela 62. Analiza SWOT sfery turystyki i sportu.....	108
Tabela 63. Analiza SWOT sfery zróżnicowania przestrzennego	109
Tabela 64. Analiza SWOT sfery środowisko przyrodnicze i efektywność energetyczna	110
Tabela 65. Analiza SWOT rolnictwa na obszarze EOF	111
Tabela 66. Analiza SWOT dotycząca obszarów zdegradowanych EOF.....	112
Tabela 67. Analiza SWOT dotycząca usług publicznych	113
Tabela 68. Mieszkania zamieszkane stale na terenie EOF według sposobu ogrzewania w 2011 r.....	117
Tabela 69. Wskaźniki emisji wykorzystane w obliczeniach.....	120
Tabela 70. Oszacowanie emisji CO ₂ ze zbiorczych źródeł ciepła na terenie EOF w 2013 roku	120
Tabela 71. Oszacowanie emisji CO ₂ z indywidualnych źródeł ciepła w jednostkach gminnych i powiatowych na terenie EOF w 2013 roku	121
Tabela 72. Oszacowanie emisji CO ₂ ze spalania węgla w indywidualnych źródłach ciepła na terenie EOF w 2013 roku.....	122
Tabela 73. Emisja związana ze zużyciem gazu PBP	122
Tabela 74. Emisja związana ze zużyciem energii elektrycznej	123
Tabela 75. Oszacowanie emisji CO ₂ z transportu publicznego na terenie EOF w 2013 roku	123
Tabela 76. Obszary interwencji EOF według diagnozy i strategii regionalnej.....	126
Tabela 77. Projekt strategiczny dla MOF Ełk.....	136
Tabela 78. Lista projektów planowanych do realizacji w formule ZIT na terenie MOF Ełk.....	137
Tabela 79. Lista projektów w formule ZPT na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego, tryb pozakonkursowy	141
Tabela 80. Lista projektów w formule ZPT na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego – tryb konkursowy.....	144
Tabela 81. Plan finansowy <i>Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2025</i> według celów operacyjnych i strategicznych [mln zł]	206
Tabela 82. Wskaźniki monitoringu.....	210
Tabela 83 Okres trwania konsultacji społecznych dokumentu <i>Zintegrowana strategia rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025</i> w poszczególnych jednostkach.	220

Spis rysunków

Rysunek 1.	Klasyfikacja miejskich obszarów funkcjonalnych według KPZK 2030	10
Rysunek 2.	Ośrodek Subregionalny Ełk na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego	12
Rysunek 3.	Ełcki Obszar Funkcjonalny na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego	12
Rysunek 4.	Sfera demograficzna	23
Rysunek 5.	Sfera społeczno-ekonomiczna	23
Rysunek 6.	Sfera gospodarcza	23
Rysunek 7.	Sfera środowiska	23
Rysunek 8.	Sfera turystyki.....	23
Rysunek 9.	Sfera infrastruktury technicznej	23
Rysunek 10.	Zbiorcze wyniki delimitacji	25
Rysunek 11.	Struktura ludności EOF wg źródeł utrzymania na tle Województwa Warmińsko-Mazurskiego i kraju	31
Rysunek 12.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2012 roku w ramach Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na tle województwa i kraju.....	31
Rysunek 13.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności EOF ogółem na tle województwa i kraju w 2012 roku	33
Rysunek 14.	Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Podlaskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji.....	36
Rysunek 15.	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	37
Rysunek 16.	Korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w powiatach Podregionu Ełckiego i województwie	43
Rysunek 17.	Sieć drogowa na terenie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego.....	47
Rysunek 18.	Aktywność sportowa na obszarze EOF w porównaniu z innymi obszarami i średnią dla kraju i województwa	53
Rysunek 19.	Turyści na obszarze EOF	54
Rysunek 20.	Liczba obiektów gastronomicznych	57
Rysunek 21.	Krainy geograficzne Województwa Warmińsko-Mazurskiego	58
Rysunek 22.	Udział obszarów chronionych w powierzchni powiatów Podregionu Ełckiego [%]	59
Rysunek 23.	Struktura użytkowania gruntów w gminach EOF [%]	60
Rysunek 24.	Jeziorność EOF na tle pobliskich powiatów[%]	63
Rysunek 25.	Położenie JCWPd nr 34.....	65
Rysunek 26.	Zasoby i zużycie wód podziemnych poszczególnych JCWPd na terenie Polski Północno-Wschodniej	65
Rysunek 27.	Zużycie wody w 2012 roku [dam ³].....	66
Rysunek 28.	Lesistość [%]	69
Rysunek 29.	Udział procentowy powierzchni lasów w poszczególnych JST należących do EOF	69
Rysunek 30.	Udział procentowy powierzchni obszarów chronionych w ogólnej powierzchni powiatów położonych w sąsiedztwie Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego.....	71
Rysunek 31.	Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w miastach [kWh/mieszkańca/rok]	72
Rysunek 32.	Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca na wsi [kWh/mieszkańca/rok]	73
Rysunek 33.	Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w relacji do przeciętnego wynagrodzenia brutto [kWh/zł].....	74
Rysunek 34.	Kubatura budynków ogrzewanych z sieci ciepłowniczej na terenie EOF [dam ³]	75

Rysunek 35.	Struktura mieszkań według roku budowy [%]	76
Rysunek 36.	Przeciętne zużycie energii na ogrzewanie w budynkach mieszkalnych w Polsce według roku budowy oraz w budowanych obecnie w Niemczech i Szwecji [kWh/m ² /rok]	77
Rysunek 37.	Obszary wymagające rewitalizacji na terenie Miasta Ełku	85
Rysunek 38.	Imprezy na 10 tys. mieszkańców w 2012 roku	96
Rysunek 39.	Uczestnicy imprez na 10 tys. mieszkańców w 2012 roku	96
Rysunek 40.	Zdawalność egzaminów maturalnych	101
Rysunek 41.	Kluczowe problemy rozwojowe EOF zidentyfikowane metodą drzewa problemów	126
Rysunek 42.	Dom strategiczny obrazujący wizję, misję, cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego do 2025 roku	132
Rysunek 43.	Struktura systemu zarządzania realizacją <i>Zintegrowanej strategii rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2015</i>	208